POLITIKATÖRTÉNETI FORRÁSOK BÁTORI ISTVÁN ELSŐ HELYTARTÓSÁGÁHOZ (1522–1523)

MAGYAR ORSZÁGOS LEVÉLTÁR
ALAPÍTVA 1756

POLITIKATÖRTÉNETI FORRÁSOK BÁTORI ISTVÁN ELSŐ HELYTARTÓSÁGÁHOZ (1522–1523)

KÖZZÉTESZI

C. TÓTH NORBERT

MAGYAR ORSZÁGOS LEVÉLTÁR
ALAPÍTVA 1756

Budapest, 2010

A kötet megjelent

a Magyar Tudományos Akadémia
Támogatott Kutatóhelyek Irodája
támogatásával

A kötet kereskedelmi forgalomban nem kapható

A források feltárását a

támogatta

Lektorálta Neumann Tibor

Az Előszót németre fordította Skorka Renáta

HU ISSN 0073–4055
ISBN 978–963–631–192–6

© C. Tóth Norbert, 2010

Példányszám: 200

Felelős kiadó: A Magyar Országos Levéltár főigazgatója
A kötet tördelését, nyomdai előkészítését Neumann Tibor,
a nyomdai munkálatokat a PALATIA Nyomda és Kiadó Kft. végezte
Felelős vezető: Radek József

POLITIKATÖRTÉNETI FORRÁSOK BÁTORI ISTVÁN ELSŐ HELYTARTÓSÁGÁHOZ (1522–1523)

A MAGYAR ORSZÁGOS LEVÉLTÁR KIADVÁNYAI
II.
FORRÁSKIADVÁNYOK
50.

POLITIKATÖRTÉNETI FORRÁSOK BÁTORI ISTVÁN ELSŐ HELYTARTÓSÁGÁHOZ (1522–1523)

Tartalomjegyzék / Inhaltsverzeichnis

Előszó 7

Vorwort 10

A kötetben használt levéltári rövidítések /
Im Buch verwendete archivalische Abkürzungen 15

A kötetben használt könyvészeti rövidítések és leírásuk / Beschreibung und Verzeichnis der vorkommenden bibliografischen Abkürzungen
Forráskiadványok, forráskiadások /
Quelleneditionen, Quellenverzeichnis 15
Szakirodalmi munkák, adattárak /
Literaturverzeichnis, Belegsammlungen 18

Oklevelek, levelek / Urkunden, Briefe 23

Függelék /Anhang
Számadások, elszámolások / Rechnungslegungen, Abrechnungen 231

Hely-, név- és tárgymutató / Orts-, Personen- und Sachregister 259

A DL- és DF-számok mutatója / Verzeichnis der DL- und DF-Nummern 289

Előszó

Két okból sem szokványos oklevéltárat tart kezében az olvasó. Jóllehet az egyes darabok időrendben követik egymást, még sem található meg benne az adott időszak összes oklevele, másfelől a gyűjtést a provenientia-elv sem határolta be. A munka Bátori István nádor első helytartóságának mintegy 15 hónapja alatt keletkezett és korunkra maradt forrásanyagának alapvetően szubjektív szempontok szerinti válogatása. (Az elsődleges a helytartói intézményre valamilyen adattal szolgáló, illetve arra vonatkozó oklevelek összegyűjtése volt, amely mellett másodlagos célként a helytartói levéltár virtuális rekonstrukciója lebegett a szemem előtt.) A jelen oklevéltár egy nagyobb forráskiadási munka része, immáron ugyanis több mint öt éve gyűjtjük Horváth Richárd és Neumann Tibor kollégáimmal az ecsedi Bátori családra vonatkozó birtokjogi és más egyéb okleveleket. A munka két része már korábban megjelent,[1] a jelen kötet e kutatás harmadik állomását jelenti.

Az oklevéltár két részből áll: az első részben találhatók a különböző személyek által írt levelek (*missiles*) és oklevelek (*littere*). A források minden esetben teljes latin szöveggel szerepelnek, élén rövid magyar regesztákkal, illetve az elmaradhatatlan levéltári és — ha az oklevél valahol már napvilágot látott — könyvészeti adatokkal. (Néhány oklevél, illetve levél esetében az apparátusban N. T. rövidítés található, amelynek feloldása és magyarázata az, hogy a szóbanforgó forrást Neumann Tibor — másik, már említett közös munkánk eredményeként — tárta fel és bocsátotta önzetlenül rendelkezésemre.) Az első, nagyobb terjedelmű rész törzsanyagát a Bátori István helytartói kinevezése (1522. február 14.) és II. Lajos király Budára történt visszaérkezése (1523. április 27.) között kibocsátott, elsősorban a politikatörténetre vonatkozó források alkotják. Éppen ebből következően, bekerült a szövegek közé néhány, a kezdő dátum előtt és a végső dátum után keletkezett levél, illetve oklevél is. Az oklevéltárban természetesen helyet kaptak a nádor mint királyi helytartó által kiadott levelek és oklevelek. Mivel a több mint egy év alatt Bátori István nádorként is folytatta tevékenységét, így a neve alatt fennmaradt forrásokból kiválogattam a ténylegesen a királyi helytartóságához köthető forrásokat. Ennek érdekében átnézésre került a nádor nevében fennmaradt valamennyi, 1522. január 1-je és 1523. decembere között kibocsátott oklevél.[2] Ezek közül az összes klasszikus értelemben vett *missilis*, továbbá azok az oklevelek kerültek bele az oklevéltárba, amelyeken szerepel a királyi helytartó

[1] Horváth Richárd – Neumann Tibor – C. Tóth Norbert: Oklevelek a Bátori család történetéhez. Szabolcs-szatmár-beregi Szemle 41. (2006) 327-368.; C. Tóth: Bátori István számadáskönyve.

[2] Ezt a munkát a Magyar Országos Levéltár digitális adatbázisa — Collectio Diplomatica Hungarica. A középkori Magyarország levéltári forrásainak adatbázisa. Internetes kiadás (DL–DF 5.1):

— nem saját kezű — aláírása (pl. *Stephanus de Bathor palatinus et comes ac in absencia regie maiestatis locumtenens*) avagy a helytartóságára — kivételes esetben nádorságára — utaló kancelláriai jegyzet (*De propria commissione domini palatini, locumtenentis regie maiestatis*), illetve a királyi helytartóként tett — korlátozott nagyságú — birtok- és egyéb adománylevelei is. Mivel e források alapján nem kaphatnánk teljes képet a helytartói tevékenységéről, illetve az e 15 hónap politikatörténeti eseményeiről, igyekeztem feltárni azokat az okleveleket és leveleket is, amelyek a helytartóhoz szólnak, avagy említik őt valamilyen formában. Ennek érdekében átnéztem az ezen időszak alatt II. Lajos király, felesége, Mária királyné, a méltóságviselők: Szapolyi János erdélyi vajda, Újlaki Lőrinc boszniai herceg, országbíró, Thurzó Elek főkincstartó, Torquatus János dalmát-horvát-szlavón bán, Bátori György — a nádor testvére — lovászmester, Szatmári György esztergomi érsek, Szalkai László királyi kancellár váci, majd egri, Gosztonyi János királynéi kancellár győri és Várdai Pál veszprémi püspök, továbbá a kisebb tisztségeket, méltóságokat viselő személyek: például Bornemissza János pozsonyi ispán, budai várnagy, Dóci Ferenc magyaróvári várnagy, az országos kincstartók: Kanizsai László, Essegvári Ferenc, Ráskai Gáspár és Verbőci István; Paksi János tolnai ispán, az egri püspökség kormányzója, Statileo János örsi prépost stb. által kibocsátott leveleket és okleveleket. Továbbá bekerültek az oklevéltárba Habsburg Ferdinánd osztrák főherceg II. Lajos király udvarába delegált követének, Andrea dal Burgónak (Andreas Burgus/de Burgo) a főherceghez és Gabriel Salamanca első titkárhoz és kincstartóhoz írt követjelentései közül azok, amelyek információt nyújtanak a vonatkozó időszak eseményeire.

Ugyanakkor nem kaptak helyet az oklevéltárban a hiteleshelyek és megyék által kibocsátott, továbbá a horvátországi végvárakra vonatkozó oklevelek. Az utóbbi fő oka, hogy egyrészt a mondott oklevelek jó száz évvel ezelőtt már napvilágot láttak nyomtatásban,[3] másrészt 1522 elejétől Ferdinánd osztrák főherceg tartományaiból pénzelte Horvátország védelmét és ezáltal — ha jogilag nem is — gyakorlatilag azonban átvette a fontosabb ottani végvárakat és azokat kapitányai vezetésével német katonák védték.[4]

A munka második részében az 1522/1523-ból fennmaradt, témánk szempontjából fontos számadások kaptak helyet: az I., a minden bizonnyal Thurzó Elek által összeállított, az adókivetés céljából kiküldött levelek — modern szóval — kézbesítési jegyzéke. A II. a nádori udvartartásnak az 1522-es évre vonatkozó kiadásait tartalmazó csonka számadáskönyve. A III–VII. és XI–XII. az országos kincstartók, illetve embereik számadásai szerepelnek. A VIII–X. tételek alatt vég-

http://mol.arcanum.hu/dldf_full — nélkül nem, vagy csak sokkal hosszabb idő alatt lehetett volna elvégezni.

[3] Lásd Horvát véghelyek 40–246. oldalakon lévő oklevelek.

[4] Vö. E. Kovács: Ferdinánd főherceg 27.

várakban elhelyezett katonákkal kapcsolatos elszámolások következnek. Végül az utolsó, XIII. tétel, mintegy keretbe foglalva az egészet, ismét Thurzó Elek főkincstartó személyéhez köthető: a címe szerint ugyan az 1523. évre vonatkozó várható királyi jövedelmek és kiadások összeírása, valójában azonban az elmúlt, azaz a számunkra roppant fontos 1522. évi esztendő valós királyi bevételeit és kiadásait tartalmazó[5] jegyzék került közlésre. Jóllehet a számadások és elszámolások közül a III–VI. tétel alattiakat Bónis György,[6] míg a III–IV., VI. és IX. tételeket Kubinyi András[7] használta már munkáiban, a XIII. számadásról Hermann Zsuzsanna pedig tanulmányt is írt, modern kiadásuk azonban a mai napig nem volt. (Az 1523-as jegyzéket több mint kétszáz éve kiadták már.) Úgy hiszem e számadások közlése nemcsak kiadatlanságuk miatt fontos, hanem azért is, mert véleményem szerint ezek összessége alapján képet alkothatunk az 1522-es év majdnem teljes pénzügyi helyzetéről.

A levelek és oklevelek közlési módjáról. A kiadás alapvetően az elfogadott forrásközlési szabályzatok alapján készült, a forrásokat humanista írásmód szerint írtam le, tekintettel voltam az ún. *e-caudata* (ę) megjelenítésére is. Néhány eltérésre azonban fel kell hívnom a figyelmet: az *u* hangot jelölő *v/w* átírása *u*-val; a *vu* hangokat jelölő *w* átírása *vu*-val; a *v* hangot jelölő *u* átírása *v*-vel történt. A *ci* betűkapcsolat és magánhangzó esetében *ti* és magánhangzó került leírásra. Ugyanakkor meghagytam jónéhány, a levél vagy a számadás írójára valló sajátosságot, nem javítottam az indokolatlan mássalhangzó kettőzéseket (pl. *comittatus*), illetve nem egységesítettem a *h* és *ch* (pl. *mihi/michi*) betűk használatát.

A tulajdonnevek leírási módján nem változtattam, és természetesen nagy kezdőbetűvel történt átírásuk, csakúgy mint a népneveknek és az abból képzett melléknéveknek (pl. *Thurcus*, *Bohemica*), a helynevekből képzett melléknéveknek (pl. *Moldaviensis*, *Sirimiensis*, *Themesiensis*, *Brassoviensis*), valamint nagybetűvel írtam a vallásra utaló fő- és melléknéveket (*Christianus*, *Iudeus*).

A szövegek központozását a mai helyesíráshoz igazítottam, ha volt a szövegben bekezdés, akkor azokat meghagytam, ha nem volt, akkor a hosszabb leveleket magam tagoltam bekezdésekre a könnyebb érthetőség érdekében. A korban szokásos rövidítéseket külön jelölés nélkül feloldottam, ellenben az elsősorban levelekben található és felettébb gyakran szereplő megszólítások esetében jelöltem is azokat: *v. d.* = *v(estra) d(ominatio)*, *v. m. d.* = *v(estra) m(agnifica) d(ominatio)* és *v. m.* = *v(estra) m(agnificentia)*, illetve ezek különböző variációi.

A levelek „külzetén" szereplő címzések külön figyelmeztetés nélkül minden esetben megelőzik a levél szövegét. Filológiai kritikát meglehetősen óvatosan al-

[5] Vö. Hermann: Államháztartás.
[6] Bónis: Finanzwesen 97–101.
[7] Kubinyi: Szávaszentdemeter 130–132.

kalmaztam, éppen a források fajtájából adódóan, igyekeztem megőrizni a levelek eredeti szövegét és csak a kirívó hibákat és elírásokat javítottam. A szövegekben az alábbi jeleket alkalmaztam: [...] = megfejtetlen szöveg vagy szó; d[ilectis] = a szövegkörnyezetből adódó pótlás; inferen(do), om(n)es = a szövegíró által véletlenül elhagyott rövidítés jelölése. Az oklevelekben szereplő minden dátumot jegyzetben feloldottam. Végeredményben, főleg a levelek esetében arra törekedtem, hogy a kiadott szöveg tükrözze az eredeti megjelenését. Ezért az *intitulatio*-t ugyanúgy kiemeltem, mint ahogyan az eredeti oklevél, illetve az aláírások és kancelláriai jegyzetek ugyanúgy jobbra, balra vagy középre zárt szövegként jelennek meg, ahogy az a forráson látható volt.

Végül, de nem utolsó sorban a kötet elkészítése során nyújtott segítségükért szeretnék köszönetet mondani Neumann Tibornak, aki a kötet kéziratát lektorálta és tördelte, Fazekas Istvánnak, hogy Andrea dal Burgo követnek a bécsi Haus-, Hof- und Staatsarchivban őrzött jelentéseit kérésemre előkereste, Sölch Miklósnak pedig, hogy azokat az Országos Levéltár állományában elhelyezte, továbbá Lakatos Bálintnak, aki bécsi tartózkodása során idejét nem kímélve összevetette az általam készített másolatokat a jelentések eredeti szövegével.

A kötet a Magyar Tudományos Akadémia – Szegedi Tudományegyetem – Magyar Országos Levéltár Magyar Medievisztikai Kutatócsoportjában készült.

Budapest, 2010. szeptember 27.

a szerző

Vorwort

Politisch-geschichtliche Quellen zur Geschichte der ersten Statthalterschaft von István Bátori (1522–1523)

Es gibt zwei Gründe, warum der Leser im vorliegenden Band kein gewöhnliches Urkundenbuch in der Hand hält: Obwohl die einzelne Dokumente chronologisch aufeinander folgen, befindet sich nicht jedes Aktenstück des oben genannten Zeitraums im Buch, andererseits schränkte der auf „Provenientia" intendierte Bezug die Sammlung auch nicht ein. Der Band umfasst eine grundsätzlich subjektive Auslese hinsichtlich des Quellenmaterials, das in der Zeit der fast 15 Monate dauernden ersten Statthalterschaft von Palatin István Bátori entstand bzw. erhalten geblieben ist. (Die vorrangige Absicht bestand darin, die Urkunden zu vereinigen, die mit Angaben zur statthalterlichen Verwaltung versehen sind oder sich auf die Verwaltung beziehen. Daneben schwebte mir, als zweitrangiges Ziel, die virtuelle Rekonstruktion des statthalterlichen Archivs vor Augen.) Das Urkundenbuch ist Teil einer größeren Quellenedition von besitzrechtlichen und sonstigen Urkunden über die Familie Bátori von Ecsed, die ich mit meinen Kollegen Richárd Horváth und Tibor Neumann seit nunmehr fünf Jahren anlege. Im Rahmen dieser Arbeit erschienen schon zwei Bände,[8] der gegenwärtige Band ist die dritte Station dieser Forschung.

Das Urkundenbuch besteht aus zwei Teilen: im ersten befinden sich die von verschiedenen Personen geschriebene Briefe (*missiles*) und Urkunden (*littere*). Die Quellen liegen mit ihren vollständigen Texten immer in lateinischer Sprache mit kurzen ungarischen Hauptregesten und unerlässlichen archivalischen und — wenn irgendeine Urkunde vorher schon publiziert wurde — bibliografischen Hinweisen vor. (Die Abkürzung N.T. in den Anmerkungen bedeutet, dass die betreffenden Urkunden oder Briefe von Tibor Neumann — während der erwähnten, gemeinsamen Arbeit — schon aufgedeckt und mir jetzt uneigennützig zur Verfügung gestellt wurden.) Die zwischen der Ernennung von István Bátori zum Statthalter (14. Februar 1522.) und der Rückkehr von König Ludwig II. in die Stadt Ofen (27. April 1523.) ausgestellten, vor allem auf die Politikgeschichte bezogenen Quellen, bilden den Hauptbestand des ersten, längeren Teils. Im Band kommen auch einige Aktenstücke vor, die entweder vor dem einleitenden oder nach dem finalen Datum entstanden sind. Die von Palatin als königlichem Statthalter

[8] Horváth Richárd – Neumann Tibor – C. Tóth Norbert: Oklevelek a Bátori család történetéhez. Szabolcs-szatmár-beregi Szemle 41. (2006) 327–368.; C. Tóth: Bátori István számadáskönyve.

ausgegebenen Urkunden befinden sich selbstverständlich auch im Urkundenbuch. Da István Bátori während dieser mehr als einjährigen Epoche als Palatin das Amt auch ausübte, mussten die in seinem Namen ausgestellten Aktenstücken ausgewählt werden, die sich effektiv an die königliche Statthalterschaft des Palatins knüpfen. Daraus ergibt sich, dass jede zwischen 1. Januar 1522 und Dezember 1523, in Bátoris Namen ausgestellte Urkunde durchgesehen wurde.[9] Alle der im Urkundenbuch vorkommenden Dokumente sind entweder *missilis* im klassischen Sinn oder Akten mit der — nicht eigenen — Handschrift des königlichen Statthalters (z.B. *Stephanus de Bathor palatinus et comes ac in absencia regie maiestatis locumtenens*), beziehungsweise mit Kanzleivermerke, die sich auf seine Statthalterschaft oder im außergewöhnlichen Fall auf seines Palatinat beziehen (z.B. *De propria commissione domini palatini, locumtenentis regie maiestatis*) oder seine als königlicher Statthalter ausgegebene Besitz- und sonstige Schenkungsbriefe. Da aufgrund dieser Urkunden keine umfassende Einblick weder in die Tätigkeit des Statthalters noch in die politisch-geschichtlichen Ereignisse dieser 15 Monate gewonnen werden konnten, habe ich mich bemüht, auch diejenige Urkunden und Briefe zu publizieren, die für den Statthalter geschrieben wurden oder in denen seine Person erwähnt wurde. Deswegen habe ich auch im obengenannten Zeitraum ausgestellte Urkunden und Briefe durchgesehen, wie die von König Ludwig II. und seiner Ehefrau, Königin Maria, den Würdenträgern, wie Wojewode von Siebenbürgen János Szapolyai, Landesrichter und Herzog von Bosnien Lőrinc Újlaki, Oberschatzmeister Elek Thurzó, Banus von Kroatien-Dalmatien und Slavonien János Torquatus, Stallmeister György Bátori (Bruder des Palatins), Erzbischof von Gran György Szatmári, Kanzler des Königs, Bischof von Waitzen und dann Erlau László Szalkai, Kanzler der Königin, Bischof von Raab János Gosztonyi, Bischof von Wesprim Pál Várdai; niedrigere Ämter bekleideten Personen, wie z.B. Gespan von Preßburg und Burggraf von Ofen János Bornemissza, Burggraf von Magyaróvár Ferenc Dóci, die vier *Thesaurarius regni* László Kanizsai, Gáspár Ráskai, Ferenc Essegvári und István Verbőci, Gespan von Tolna und Verweser des Bistums Erlau János Paksi, Propst von Örs János Statileo u.s.w. Die von Andrea dal Burgo (Andreas Burgus/de Burgo), des zum Hof von Ludwig II. abordneten Gesandten von Ferdinand, für Erzherzog Ferdinand von Habsburg und seinen obersten Sekretär und Schatzmeister, Gabriel Salamanca, geschriebene Berichte, die Informationen zu Ereignissen dieser Monate gewähren, sind im vorliegenden Urkundenbestand auch aufgeführt.

[9] Diese Arbeit hätte ohne die digitale Datenbank des Ungarischen Staatsarchivs — Collectio Diplomatica Hungarica. A középkori Magyarország levéltári forrásainak adatbázisa. Intenetes kiadás (DL–DF 5.1): http://mol.arcanum.hu/dldf_full — gar nicht oder nur in bedeutend längerer Zeit absolviert werden können.

Weder die an sogenannten „glaubwürdigen Orten"(*loca credibilia*) ausgestellte Dokumente noch die Aktenstücke, die sich auf Festungen in Kroatien beziehen, sind im Urkundenbuch erfasst. Im letzteren Fall spricht dagegen, dass diese Schriften schon fast hundert Jahre früher publiziert wurden[10] und außerdem, dass Erzherzog Ferdinand die Verteidigung der Festungen in Kroatien seit 1522 aus Einkünften aus seinen eigenen Erblanden finanzierte, was bedeutet, dass die dortige Festungen zwar nicht rechtlich aber praktisch von ihm übergenommen und deren Veteidigung von deutschen Militärs besorgt wurde, die seine Hauptmänner beaufsichtigten.[11]

Im zweiten Teil des Urkundenbuchs befinden sich die zwischen 1522–1523 entstandenen, für unsere Thema wichtigen Rechnungen, wie das wahrscheinlich von Elek Thurzó aufgestellte — im modernen Wortgebrauch — Zustellungsregister über die wegen Steuerveranlagung ausgesendeten Briefe oder das unvollständige Rechnungsbuch der Hofhaltung des Palatins über die Unkosten im Jahre 1522. Die dritte bis siebente, die elfte und die zwölfte Rechnungslegung stammt von den *Thesaurarius regni* oder ihren Beamten. Bei dem achten, neunten und zehnten Eintrag handelt es sich um die Abrechnungen der Soldaten, die sich in den Festungen aufhielten. Das letzte Stück steht in Verbindung mit dem Oberschatzmeister Elek Thurzó: der Titel deutet darauf hin, dass es eine Aufzeichnung über im Jahre 1523 zu erwartende Einkommen und Kosten des Königs ist, in Wirklichkeit ist es aber das Register über königliche Einkünfte und Ausgaben des vorigen — also für uns sehr wichtigen — Jahres.[12] Obwohl György Bónis aus diesen Rechnungslegungen die III–VI.[13] und András Kubinyi die dritte, vierte, sechste und neunte[14] in ihrer Arbeit schon verwendet haben und von der dreizehnten auch Zsuzsanna Hermann einen Aufsatz geschrieben hat, haben diese Texte bis zum heutigen Tag keine moderne Ausgaben. (Das Register aus dem Jahre 1523 wurde mehr als zweihundert Jahre früher publiziert.) Nicht nur deshalb halte ich die Veröffentlichung dieser Rechnungslegungen für nötig, sondern auch, weil diese Quellen, meiner Meinung nach, uns behilflich sein können, die finanzielle Situation im Jahre 1522 besser zu kennenlernen.

Über die Editionsweise der Urkunden und Briefe: Das Urkundenbuch richtet sich prinzipiell nach den die Quellenedition betreffenden, anerkannten Grundsätzen. Die Urkunden sind gemäß der humanistischen Schreibweisen publiziert, der Gebrauch der sogenannten *e-caudata* (ę) wurde auch berücksichtigt. Einige Unterschiede müssen aber beachtet werden: der durch die Buchstaben *v/w* be-

[10] S. Horvát véghelyek S. 40–246.
[11] Vgl. E. Kovács: Ferdinánd főherceg S. 27.
[12] Vgl. Hermann: Államháztartás.
[13] Bónis: Finanzwesen S. 97–101.
[14] Kubinyi: Szávaszentdemeter S. 130–132.

zeichnete Laut *u* wurde mit *u*, der durch *w* bezeichnete *vu* mit *vu*, der durch *u* bezeichnete *v* mit *v* wiedergegeben. Die Buchstaben *ci* mit nachfolgendem Vokal wurden als *ti* geschrieben. Manche die Autoren der Biefe oder Rechnungslegungen kennzeichnenden Eigenarten wurden beibehalten, weder die ungerechtfertigte Verdoppelung des Konsonanten (z.B. *comittatus*) noch die Verwendung der Buchstaben *h* und *ch* (z.B. *mihi/michi*) wurden normalisiert.

Die Schreibweise der Eigennamen habe ich nicht geändert, sie wurden aber alle, wie auch die Völkernamen, groß geschrieben, einschließlich der adjektivisch verwendeten Formen (z.B. *Thurcus*, *Bohemica*), die von Ortsnamen gebildete Adjektiven (z.B. *Moldaviensis*, *Sirmiensis*, *Themesiensis*, *Brassoviensis*) oder die Religion betreffende Substantiven und Adjektiven (z.B. *Christianus, Iudeus*).

Die Zeichensetzung wurde der heutiger Rechtschreibung angepasst, die ursprüngliche Absatzeinteilung — wenn es sie gab — wurde beibehalten, wenn es keine gab, dann habe ich bei längeren Briefen die Absätze selbst als Verständnishilfe bestimmt. Abkürzungen aus der Zeit wurden von mir aufgelöst, ausgenommen die vor allem in Briefen zu findenden und häufig vorkommenden Intitulationen, wobei ich die Auflösung der Abkürzung auf folgende Weise gekennzeichnet habe: *v. d. = v(estra) d(ominatio)*, *v. m. d. = v(estra) m(agnifica) d(ominatio)*, *v. m. = v(estra) m(agnificentie)* und deren verschiedene Variation.

Die auf die Rückseite der Briefe geschriebenen Adressierungen befinden sich immer vor dem Text der Briefe. Aufgrund des Charakters der Quellen musste ich mit großer Umsicht vorgehen, um einerseits die philologische Kritik zu formulieren und andererseits den originalen Urkundentext zu bewahren. Deshalb habe ich nur die gröbsten Schreibfehler korrigiert. Unlesbare Texte oder Wörter wurden durch eckige Klammern [...] kenntlich gemacht, genau wie aus dem Text zu folgernde Zusätze z.B. *d[ilectis]*, runde Klammern beziehen sich auf zufällig fortgelassenen Abkürzungen des Bearbeiters z.B. *inferen(do) om(n)es*. Das Datum jeder Urkunde wurde aufgelöst. Besonders bei den Briefen habe ich versucht die ursprüngliche äußere Form beizubehalten, deshalb wurden die Intitulation in den Vordergrund, die Unterschriften und die Kanzleivermerke entweder in die Mitte oder nach links bzw. rechts geschoben.

Schließlich, aber nicht zuletzt, bedanke ich mich bei Tibor Neumann, der das Manuskript lektorierte und den Umbruch erledigte, bei István Fazekas, der auf meine Bitte hin die im Haus-, Hof- und Staatsarchiv Wien aufbewahrten Berichte des Gesandten Andrea dal Burgos aufsuchte, bei Miklós Sölch, der diese Dokumente in den Bestand des Ungarischen Staatsarchivs gestellt hat und bei Bálint Lakatos, der während seines Aufenthalts in Wien die von mir erstellten Abschriften mit den originalen Texten der Berichte verglichen hat.

Die Arbeit des vorliegenden Urkundenbuchs wurde in der Forschungsgruppe für Ungarische Mediävistik der Ungarische Akademie der Wissenschaften — Universität Szeged — Ungarisches Staatsarchivs ausgeführt.

Budapest, am 27. September 2010.

Der Verfasser

A kötetben használt levéltári rövidítések

A. HAZU = Arhiv Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Zagreb.
AMB = Archív hlavného mesta SR Bratislavy.
AS = Arhivele Statului.
cs. = család.
D = Diplomatarium.
GyMSL = Győr-Moson-Sopron Megye Levéltára.
gyűjt. = gyűjtemény(e).
HDA = Hrvatski Državni Arhiv.
Konv. = Konvolutum.
Lt./lt. = Levéltár(a).
MKA = Magyar Kamara Archivuma.
MOL = Magyar Országos Levéltár.
NRA = Neo-regestrata acta.
ŠA = Štátny Archív.
SNA = Slovenský Národný Archív.
ŠUA = Štátny Ústredný Archív.
VAML = Vas Megye Levéltára.

A kötetben használt könyvészeti rövidítések és leírásuk
Forráskiadványok, forráskiadások

Acta Tomiciana = *Epistole, legationes, responsa, actiones, res geste serenissimi principis Sigismundi, eius nominis primi, regis Polonie, magni ducis Lithvanie, Russie, Prussie, Masovie domini...* per Stanislaum Gorski. I–X. Posnaniae, 1852–1899.

Alsószlavónia = *Alsó-szlavóniai okmánytár (Dubicza, Orbász és Szana vármegyék). Codex diplomaticus partium regno Hungariae adnexarum (comitatuum Dubicza, Orbász et Szana). 1244–1710.* Szerk. Thallóczy Lajos és Horváth Sándor. (Magyarország melléktartományainak oklevéltára 3. MHHD 36.) Bp., 1912.

Balassa = *A Balassa család levéltára 1193–1526.* Fekete Nagy Antal kézirata alapján sajtó alá rendezte és szerkesztette Borsa Iván. (A MOL Kiadványai II. Forráskiadványok 18.) Bp., 1990.

Bártfai Szabó: Pest m. = Bártfai Szabó László: *Pest megye történetének okleveles emlékei 1002–1599-ig. Függelékül az inarchi Farkas, az irsai Irsay, valamint a szilasi és pilisi Szilassy családok története.* Bp., 1938.

Berger = *Urkunden-Regesten aus dem Archiv der Stadt Bistritz in Siebenbürgen 1203–1570. I. Band.* Von Albert Berger, aus dem Nachlass herausgegeben von Ernst Wagner. Böhlau Verlag, Köln, Wien 1986.

Bratislava = *Archív Mesta Bratislavy. Inventár listín a listov II. (1501–1563)* Vypracoval Vladimír Horváth. Bratislava, 1966.

Burgio = *Mohács Magyarországa. Báró Burgio pápai követ jelentései.* Fordította Bartoniek Emma. Bp., 1926.

Engel, J. Ch.: Számadáskönyv = Johann Christian von Engel: *Monumenta Ungrica.* Vienna, 1809. 187–236.

ETE = *Egyháztörténeti emlékek a magyar hitújítás korából, I–II.* Szerkesztették Bunyitay V., Rapaics R., Karácsonyi J. Budapest, 1902., 1904.

Gyárfás = Gyárfás István: *A jász-kunok története.* I–IV. Kecskemét, 1870–1885.

Házi = Házi Jenő: *Sopron szabad királyi város története.* I. rész 1–7., II. rész 1–6. Sopron, 1921–1943.

Héderváry = *A Héderváry-család oklevéltára, I–II.* A Magyar Tudományos Akadémia történelmi bizottsága megbízásából közlik Radvánszky Béla és Závodszky Levente. Bp., 1909–1922.

Horvát véghelyek = *A horvát véghelyek oklevéltára I. 1490–1527.* Szerkesztették Thallóczy Lajos és Hodinka Antal. (Magyarország melléktartományainak oklevéltára 1. MHHD 31.) Bp. 1903.

Horváth: Győr megye pótlás = Horváth Richárd: Győr megye hatóságának oklevelei (1328–1525) Pótlások, 1412–1522. Megjelenés alatt.

Hurmuzaki II/3. = *Documente privitóare la istoria Românilor. 1510–1530.* Culese, adnotate şi publicate de Nic. Densuşianu. Bucureşti, 1892.

Hurmuzaki XV/1. = *Documente privitóare la istoria Românilor. 1358–1600.* Acte şi scrisori din arhivele oraşelor ardelene (Bistriţa, Braşov, Sibiu) publicate după copiile Academiei Române de N. Iorga. Part. I. 1358–1600. Bucureşti, 1911.

Isprave = Stipišić, I.–Šamšalović, M.: *Isprave Arhiva Jugoslavenske Akademije. Regesta.* Prostampano iz Zbornika Historijskog Instituta, v. 2–4. Zagreb, 1959–1961.

Jajca = *Jajcza (bánság, vár és város) története 1450–1527.* Írta: Thallóczy Lajos. Az oklevéltárat szerkesztette: Horváth Sándor. (Codex diplomaticus partium regno Hungariae adnexarum. Magyarország melléktartományainak oklevéltára 4. MHHD 40.) Budapest, 1915.

Károly: Fejér vm. = Károly János: *Fejér vármegye története, I–V.* Székesfehérvár, 1896–1904.

Katona: Hist. Crit. = Katona, Stephanus: *Historia critica regum Hungariae.* Ex fide domesticorum et exterorum scriptorum concinnata, I–XLII. Pestini, Posonii, Cassoviae etc. 1779–1817.

Kolozsvár oklt. = *Oklevéltár Kolozsvár története első kötetéhez.* Összegyűjtötte és szerkesztette Jakab Elek. I. Buda, 1870.

Kovachich: Suppl. ad vestigia II. = Martinus Georgius Kovachich: *Supplementum ad vestigia comitiorum apud Hungaros ab exordio regni eorum in Pannonia, usque ad hodiernum diem celebratorum.* Tomus II. Budae, 1800.

Magyar–Zsidó oklt. = *Magyar–Zsidó oklevéltár. Monumenta Hungariae Iudaica, I–XVIII.* Kiadja az Izr. Magyar Irodalmi Társulat. Bp., 1903–1980.

Memorabilia = Iványi Béla: *A körmendi levéltár Memorabiliái.* Acta Memorabilia in tabulario gentis principum de Battyány reperibilia. Körmendi Füzetek 2. Körmend, 1942.

MHHD = Monumenta Hungariae Historica Diplomatica.

Mon. rust. = *Monumenta rusticorum in hungariam rebellium anno MDXIV.* Maiorem partem collegit Antonius Nagy Fekete. Ediderunt Victor Kenéz et Ladislaus Solymosi atque in volumen redigit Geisa Érszegi. (A MOL Kiadványai II. Forráskiadványok 12.) Bp., 1979.

MTT = Horváth Mihály: Magyar Regesták a bécsi császári levéltárból 1118–1605. *Magyar Történelmi Tár* 9. (1861) 1–96.

Perényi = *A Perényi család levéltára 1222–1526.* Közzéteszi Tringli István. (A MOL Kiadványai II. Forráskiadványok 44.) Bp., 2008.

Pesty: Szörény III. = Pesty Frigyes: *A szörényi bánság és Szörény vármegye története, I–III.* Bp., 1877–1878.

Podmaniczky Oklt. = *A podmanini Podmaniczky-család oklevéltára I–V.* Közzétette, családtörténeti bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Lukinich Imre. (Lukinich Imre: A podmanini és aszódi báró Podmaniczky család története IV-V., VII-IX.) Budapest, 1937–1943.

Pray: Epistolae procerum = Pray, Georgius: *Epistolae procerum regni Hungariae.* Pars I. Complectus epistolas ab anno MCCCCXC ad MDXXXI. Posonii, 1806.

Schedius = Schedius, Ludovicus: Etwas über den Zustand der ungarischen Finanzen im Anfange des XVI. Jahrhunderts. *Zeitschrift von und für Ungern.* Pesth, 3. (1803) 99–106.

SMM = A somogyi konvent II. Lajos-kori oklevelei az Országos Levéltárban. Kivonatokban közzéteszi Komjáthy Miklós. III. közlemény. *Somogy Megye Múltjából Levéltári Évkönyv* 3. (1972.) 47–56.

Solymosi: Veszprémi = Solymosi László: *A veszprémi egyház 1515. évi zsinati határozatai.* Bp., 1997.

Sümeghy: Sopron = Sümeghy Dezső: *Sopron vármegye levéltárának oklevél-gyűjteménye. I. rész: Középkori oklevelek. (1236–1526.)* Sopron, 1928.

Szakály: Tolna = Szakály Ferenc: *Ami Tolna vármegye középkori okleveleiből megmaradt 1314–1525.* Szekszárd, 1998.

Szerbia = *A Magyarország és Szerbia közötti összeköttetések oklevéltára. 1198–1526.* Szerkesztették Thallóczy Lajos és Áldásy Antal. (Magyarország melléktartományainak oklevéltára 2. MHHD 33.) Bp., 1907.

Thorotzkay = *A torockószentgyörgyi Thorotzkay család levéltára.* Ismerteti Jakó Zsigmond és Valentiny Antal. (Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára 1.) Kolozsvár, 1944.

C. Tóth: Bátori István számadáskönyve = C. Tóth Norbert: Ecsedi Bátori István nádor pozsonyi tartózkodásának számadáskönyve. Adalékok Magyarország 1526 végi politikatörténetéhez. *Levéltári Közlemények* 80. (2009) 169–208.

Tört. Tár 1898. = Matunák Mihály: Segély-szedés a végvárak védelmére 1522-ben. *Történelmi Tár* 1898. 177–179.

Tört. Tár 1906. = Iványi Béla: Adalékok nemzetközi érintkezéseink történetéhez. *Történelmi Tár* 1906. 139–151., 161–197., 321–367.

Ugocsa = C. Tóth Norbert: *Ugocsa megye hatóságának oklevelei (1290–1526)* (A Magyar Tudományos Akadémia–Magyar Országos Levéltár Zsigmondkori Oklevéltár Kutatócsoport kiadványa). Bp., 2006.

Wagner: Saros = *Diplomatarium comitatus Sarosiensis*, quod ex tabulariis et codicibus manuscriptis eruit Carolus Wagner. Posonii et Cassoviae 1780.

Szakirodalmi munkák, adattárak

Bónis: Finanzwesen = Bónis György: Ständisches Finanzwesen in Ungarn im frühen 16. Jh. In: *Nouvelles études historiques publ. à l'occasion du XII. Congres Int. des Sciences Historiques. 1.* Bp., 1965. 83–103.

Bónis: Jogtudó értelmiség = Bónis György: *A jogtudó értelmiség a Mohács előtti Magyarországon.* Bp., 1971.

Borián: Szatmári = Borián Elréd: Szatmári II. György. In: *Esztergomi érsekek* 232–234.

Engel–Lővei: Ellyevölgyi = Engel Pál–Lővei Pál: Ellyevölgyi János sírköve. *Budapest Régiségei* 37. (2003) 186–188.

Erdélyi: Bethlenfalvi Thurzó = Erdélyi Gabriella: Egy kivételes karrier Mohács előtti kezdete: Bethlenfalvi Thurzó Elek. In: *R. Várkonyi Ágnes: Emlékkönyv születésének 70. évfordulója ünnepére.* Szerk. Tusor Péter. Bp., 1998. 118–132.

Érdújhelyi: Kalocsa = Érdújhelyi Menyhért: *A kalocsai érsekség a renaissance-korban.* Zenta, 1899.

Esztergomi érsekek = *Esztergomi érsekek 1001–2003.* Szerk. Beke Margit. Bp., 2003.

Eubel III. = *Hierarchia catholica medii et recentioris aevi sive summorum pontificum, s. R. e. cardinalium, ecclesiarum antistitum series, ab anno 1503...* e documentis tabularii praesertim Vaticani collecta, digesta, edita per Conradum Eubel. Tom. III. Monasterii, 1923.

Fedeles: Pécsi káptalan = Fedeles Tamás: *A pécsi székeskáptalan személyi összetétele a késő középkorban (1354–1526)* (Tanulmányok Pécs történetéből 17.) Pécs, 2005.

Főpapok = Kubinyi András: *Főpapok, egyházi intézmények és vallásosság a középkori Magyarországon.* (METEM könyvek) Bp., 1999.

Gábor: A kormányzói méltóság = *A kormányzói méltóság a magyar alkotmányjogban*, Bp., [1933.]

Hermann: Államháztartás = Hermann Zsuzsanna: Államháztartás és a pénz értéke a Mohács előtti Magyarországon. (Megjegyzések Thurzó Elek költségvetési előirányzatához) *Századok* 109. (1975) 301–336.

Hermann: Habsburg–Jagelló szerződés = Hermann Zsuzsanna: *Az 1515. évi Habsburg–Jagelló szerződés. Adalékok a Habsburgok magyarországi uralmának előtörténetéhez.* (Értekezések a történeti tudományok köréből. Új sorozat 21.) Bp., 1961.

Horváth: Vasi ispánok = Horváth Richárd: Vas megye tisztségviselői a későközépkorban (1458–1526) *Soproni Szemle* 64. (2010) Megjelenés alatt.

Jakó: Erdélyi vajdák = Jakó Zsigmond: Az erdélyi vajdák kinevezéséről. In: *Társadalom, egyház, művelődés. Tanulmányok Erdély történelméhez.* Bp., 1997. 75–89.

E. Kovács: Ferdinánd főherceg = E. Kovács Péter: Ferdinánd főherceg és Magyarország (1521–1526). *Történelmi Szemle* 45. (2003) 25–44.

Kubinyi: Ákosházi Sárkány = Kubinyi András: Egy üzletelő és diplomata várúr Mohács előtt: Ákosházi Sárkány Ambrus. *Gerő László nyolcvanötödik születésnapjára. Tanulmányok.* (Művészettörténet–Műemlékvédelem) [Bp.,] 1994. 263–291.

Kubinyi: Beriszló = Kubinyi András: Beriszló Péter és budai szereplése. In: *Főpapok* 171–183.

Kubinyi: Budai udvarbírók = A budai vár udvarbírói hivatala (1458–1541). Kísérlet az országos és a királyi jövedelmek szétválasztására. In: *Levéltári Közlemények* 35. (1964) 67–98. és *Tanulmányok* 241–267.

Kubinyi: Királyi titkárok = Kubinyi András: A királyi titkárok II. Lajos király uralkodása idejében. *Gesta* 6. (2006.) 3–22.

Kubinyi: Királyi udvar = Kubinyi András: A királyi udvar kormányzati szerepe Mohács előtt. *Székfoglalók a Magyar Tudományos Akadémián, 2001.* 241–268. (Különlenyomat 1–28.)

Kubinyi: Pemfflingerek = Kubinyi András: A Pemfflingerek Bécsben és Budán. Adatok a két főváros polgárságának középkor végi gazdasági és családi összeköttetéseihez. In: *Tanulmányok II.* 743–756.

Kubinyi: Szalkai = Kubinyi András: Szalkai László esztergomi érsek politikai szereplése. In: *Főpapok* 147–160.

Kubinyi: Szapolyai = Kubinyi András: A Szapolyaiak és familiárisaik (szervitoraik). In: *Tanulmányok Szapolyai Jánosról és a kora újkori Erdélyről.* (Studia Miskolcinensia 5.) Miskolc, 2004. 169–194.

Kubinyi: Szávaszentdemeter = Kubinyi András: A szávaszentdemeter–nagyolaszi győzelem 1523-ban. Adatok Mohács előzményéhez. In: *Nándorfehérvártól Mohácsig* 121–150.

Laczlavik: Várday = Laczlavik György: Várday Pál esztergomi érsek, királyi helytartó Mohács előtti pályafutása. *Levéltári Közlemények* 75. (2004) 3–43.

Majorossy: Egy pozsonyi polgár = Majorossy Judit: Egy tekintélyes pozsonyi polgár: Friedrich Voyt († ca. 1521) In: *Redite ad cor: Tanulmányok Sahin-Tóth Péter emlékére.* Szerk. Krász Lilla–Oborni Teréz. Bp., 2008. 467–483.

Nándorfehérvártól Mohácsig = Kubinyi András: *Nándorfehérvártól Mohácsig. A Mátyás- és Jagelló-kor hadtörténete.* Bp., 2007.

H. Németh: Kassai arch. = H. Németh István: *Kassa város archontológiája. Bírák, belső és külső tanács 1500–1700.* (Fons Könyvek 3.) Bp., 2006.

Neumann: Korlátkövi = Neumann Tibor: *A Korlátköviek. Egy előkelő család története és politikai szereplése a 15–16. században.* (A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai, Források, feldolgozások 5.) Győr, 2007.

Pálosfalvi: Bajnai Both = Pálosfalvi Tamás: Bajnai Both András és a szlavón bánság. Szlavónia, Európa és a törökök, 1504–1513. In: *„Honoris causa." Tanulmányok Engel Pál emlékére.* Szerk. Neumann Tibor és Rácz György. (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok 40. – Analecta Mediaevalia III.) Budapest–Piliscsaba, 2009. 251–300.

R. Kiss: Helytartótanács = R. Kiss István: *A magyar helytartótanács I. Ferdinánd korában és 1549–1551. évi leveles könyve.* Bp., 1908.

Szabó: II. Lajos-kori ogy. = *A magyar országgyűlések története II. Lajos korában.* Írta Szabó Dezső. Budapest, 1909.

Tanulmányok = Kubinyi András: *Tanulmányok Budapest középkori történetéről, I–II.* Szerk. Kenyeres István, Kis Péter, Sasfi Csaba. (Budapest Főváros Levéltára Várostörténeti Tanulmányok.) Bp., 2010.

C. Tóth: Ecsedi Bátori = C. Tóth Norbert: Ki kicsoda az ecsedi Bátori családban. A Bátori család ecsedi ágának tagjai, 1377–1541. *Szabolcs-szatmár-beregi Szemle* 44. (2009) 5–47.

C. Tóth: Szabolcs megye = C. Tóth Norbert: *Szabolcs megye működése a Zsigmond-korban.* Nyíregyháza, 2008.

C. Tóth: Tata = C. Tóth Norbert: Az út Tatáig. Országgyűlések 1510-ben. László János (szerk.): *A diplomácia válaszútján. 500 éve volt Tatán országgyűlés.* (Annales Tataienses VI.) Tata, 2010. 9–28.

Udvardy: Kalocsai érsekek = Udvardy József: *A kalocsai érsekek életrajza 1000–1526.* (Dissertationes Hungaricae ex historia Ecclesiae XI.) Köln, 1991.

Varga: Szalkai = Varga Lajos: Szalkai I. László. In: *Esztergomi érsekek* 234–239.

Wiesflecker: Maximilian = Wiesflecker, Hermann: Kaiser Maximilian I. Das Reich, Österreich und Europa an der Wende zur Neuzeit, 1–5. München, 1971–1986.

Wilberg: Regententabellen = Max Wilberg: *Regententabellen eine Zusammenstellung der Herrscher von Ländern aller Erdteile bis zum Beginn des 20. Jahrhunderts.* Berlin, 1987.

Oklevelek, levelek

1

1522. január 30. Buda.

Andrea dal Burgo követ levele Laurenz Saurer alsó-ausztriai vicedomushoz, melyben beszámol neki arról, hogy II. Lajos király találkozni akar Ferdinánd főhercceggel; továbbá híreket közöl a török seregek pusztításáról; valamint a Sternberggel, a foglyok szabadon bocsátása ügyében folytatott tárgyalásairól.

Eredeti tisztázat. HHStA Handschriftenabteilung: Ungarische Akten, AA Fasz. 1. (Konv. D), fol. 6. (DF 276 011.)

Magnifice domine tanquam frater honorande! Mitto annexas litteras ad cesaream maiestatem, rogo subito expediat postam.

Mitto preterea annexum fasciculum ad serenissimam dominam Annam. Rogo, ut cum omni celeritate illas mittat, quia opus est citissime habere responsum. Instat serenissimus dominus rex, frater suus, ut serenitas sua omnino veniat ad colloquium cum eo inter Viennam et civitatem Znovym, in aliquo loco commodo. Dominus rex recedet hinc circa X diem Februarii et perveniet XX vel XXI Februarii in dicta civitate. Rogo super electionem loci per istam postam mittatis consilium vestrum serenissime domine Anne.

Turci fecerunt magnam incursionem et predam in hoc regno et ex plurimis locis habentur continuo nova de maximis apparatibus Turcorum, ad primum vero contra hoc regnum. Nisi Deus et principes Cristiani in tempore iuverint, actum erit de hoc regno.

Tractavi cum domino de Sterenberg, fuit ab aliquibus mediatoribus propositum hoc modum, quod controversia illa inter eum et suos et Australes suspendatur et sit quies et pacificatio ex utraque parte usque ad penthecostes[1] et interea rex et dominus archidux curent vel medio iustitie vel per compositionem facere bonum finem in hac materia. Et ex nunc captivi liberentur, sed quod promittant et iurent et fideiussores dent, quod si in supracripto termino res non habebit finem vel per iustitiam, vel per concordiam medio prefatorum principum, quod prefati captivi revertantur in captivitatem domini de Sternberg et suorum, ubi nunc sunt et mittatis etiam super hoc consilium vestrum prefate serenissime domine, ut subito possit respondere.

Rogo, ut suprascripta sint communia domino Cuspiniano, si reversus est et dicatis ei nomine meo, quod veniat etiam ad illud colloquium. Bene valete. Datum Bude, 30. Ianuarii 1522.

Rogo, mittatis annexas litteras ad cesaream maiestatem et cardinalem Salczburgensem et magistrum postarum in Augusta.

Andreas de Burgo

Ad Laurentium Saurer vicedominum etc.

[1] Jún. 8.

2

1522. február 14. Buda.

II. Lajos király csehországi útja tartamára hűséges szolgálataira tekintettel Bátori István nádort, temesi ispánt és főkapitányt nevezi ki helytartójává, rögzítve jogosultságait és járandóságát.

Hártyán, a szöveg alatt felzetes titkospecséttel. SNA Révay cs. központi lt.: Oklevelek. Div. Fam. 4–22. (DF 260 437.) — N. T. — 1805. nov. 26-i, Pesten II. Ferenc király által semsei Semsey Lajos kérésére átírt hiteles példánya: DL 85 201. (Semsey cs. lt.) és Érkenézi Szlávy Pál királyi tanácsos és titkár kérésére átírt hiteles példánya: SNA Erdődy cs. lt., Galgóci Hitbizományi lt., Oklevelek 105. (DF 278 380.)

Nos Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod nos considerata fide et fidelibus servitiis, quibus fidelis noster spectabilis et magnificus Stephanus de Bathor regni nostri Hungarie palatinus, comes Themesiensis, capitaneus noster generalis de serenissimo quondam patre nostro felicis memorie pro locorum et temporum opportunitate ac deinde etiam de nobis ac de universo regno nostro optime semper mereri studuit, aliis quoque multis et preclarissimis meritis et virtutibus eiusdem perspectis, cum nobis ob causas multum necessarias et presertim auxilii querendi gratia contra crudelissimos hostes nostros Thurcos regnis nostris assidue insultantes et illa non diripere solum, sed etiam, quod Deus avertat, occupare conantes ad regnum nostrum Bohemie proficisci nos oportuerit, prefatum Stephanum de Bathor ultra alios honores, quibus et a paterna maiestate et a nobis merito cumulatus est, uti virum fortem auctoritateque et prudentia ac fide singulari prestantem ingruente tanta bellorum tempestate in hoc regno nostro Hungarie usque ad felicem nostrum ex Bohemia reditum in locumtenentem nostrum cum auctoritate presentibus litteris specificata et distincta duximus preficiendum, cui in primis inter alia id concessimus, ut in absentia nostra idem universis et singulis dominis et nobilibus tanquam locumtenens noster nostra sibi concessa auctoritate ad ea omnia, que ad regni defensionem et ad nostrum publicumque bonum pertinent, exequenda mandare possit, ut unusquisque eidem in his omnibus obedire

debeat, deinde, ut beneficia ecclesiastica exceptis archiepiscopatibus, episcopatibus, preposituris maioribus ecclesiarum cathedralium et abbatiis salvis dominorum prelatorum vel aliorum iuribus, si que illis ad conferenda beneficia contulissemus, personis benemeritis in absentia nostra conferre valeat. Ceterum, ut bona, si que in absentia nostra ad nostram maiestatem devolventur, usque ad numerum triginta duorum iobagionum conferre vel de illis pro suo arbitrio disponere possit. Item, ut universas causas iuxta contenta articulorum in dieta festi Beate Elizabeth hic Bude proxime preteriti[1] celebrata tam motas, quam movendas adiudicare valeat. Item, ut thezaurarium nostrum movere et requirere possit, ut ille totis viribus incumbere debeat ad ea expedienda, que ad suum officium pertinent, non tamen eum compellat ad talia, que facere minime poterit. Postremo, ut idem locumtenens noster onera absentie nostre et sui officii curas commodius exequi possit, hanc eidem provisionem fecimus, ut singulis mensibus, dum aberimus, ex proventibus nostris et a thezaurario nostro tum ad tenendos secum ducentos equites, tum pro mensa mille florenos habeat, immo preficimus harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude, in festo Beati Valentini martiris, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Ludovicus rex
manu propria.

[1] 1521. nov. 19.

3

1522. február 14. Buda.

Ráskai Gáspár nógrádi ispán és Verbőci István személynök országos kincstartók elismerik, hogy Szalkai László váci püspök kancellártól 300 forint kölcsönt vettek fel a beszedendő adó terhére végvári gyalogosok fogadására.

Papíron, a szöveg alatt két, papírfelzetes gyűrűspecséttel. DL 39 819. (Petróczy cs. lt., Acta irreg. 1. csomó.) — A hátlapon: Thesaurarii regni fl. 300.

Nos Gaspar de Raska comes comitatus Newgradiensis ac Stephanus de Werbewcz personalis presentie regie maiestatis locumtenens thezaurarii regni recognoscimus et presentium serie fatemur reverendum dominum Ladislaum episcopum Waciensem, cancellarium regium etc. trecentos florenos in monetis Hungaricalibus novis ad conducendos pro regni et confiniorum eius defensione pedites mutuo et sub spe restitutionis nobis dedisse, quos postquam medietas proventuum suorum pecunialium et contributio floreni unius de medio colonorum episcopatus sui iuxta constitutionem pridem in dieta generali superinde factam fumatim exigendi persoluta et

manibus nostris assignata fuerit, de eisdem pecuniis vel illis non sufficientibus, de aliis et aliorum contributionibus, que ad manus nostras assignabuntur, preter moram eidem domino episcopo in simili monetam reddere et persolvere fide nostra Christiana promittimus atque pollicemur presentium litterarum nostrarum patrocinio mediante. Datum Bude, in festo Beati Valentini, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Gaspar de
Raska manu propria[1]

Stephanus Werbewczy,
qui suppra manu propria[1]

[1] Az aláírások egymástól és az oklevél szövegétől is különböznek.

4

1522. február 15. Buda.

Várdai Pál veszprémi püspök csatlakozik Bátori István nádorhoz és Szapolyai János erdélyi vajdához a király távolléte idejére.

Két példányban: a) Foltos papíron, a szöveg alatt papírfelzetes gyűrűspecséttel. DL 23 613. (MKA, Acta publica 7–17.) — b) Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes gyűrűspecséttel. DL 23 614. (Uo. 32–25.) — Kiadása Szabó: II. Lajos-kori ogy. 174/XXXIX.

Nos Paulus de Warda[1] electus ecclesie Wesprimiensis recognoscimus per presentes, quod quia spectabiles et magnifici domini Stephanus de Bathor comes et palatinus ac Iohannes de Zapolya comes et wayvoda Transsilvanus etc., necnon totius regni Hungarie ad expeditionem contra Thurcos capitanei generales per regiam maiestatem electi nobis in omnibus rebus, promotionibus et aliis negotiis nostris et apud regiam maiestatem et alias ubivis pre ceteris omnibus dominis et fautoribus nostris promptiores et magis solitos semper invenimus, igitur volentes eisdem dominis nos quoque omni posse nostro vices reddere, promittentes ipsis fide nostra Christiana mediante, quod post maiestatem regiam et fidelitatem ipsius observandam eisdem dominis palatino et vayvode adherebimus et eosdem supra omnes post maiestatem suam observare et omnia negotia eorum fovere, cum eisdemque tam in prosperis, quam in adversis unum esse et eisdem adesse et assistere contra omnes volumus, immo promittimus harum[2] nostrarum manu nostra propria scriptarum et sigillo,[3] quo utimur, consignatarum[4] vigore et testimonio litterarum[5] mediante. Datum Bude, sabbato[6] proximo post festum Beati Valentini martiris, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Paulus electus Wesprimiensis,
qui supra, manu propria[7]

[1] A b)-ben: *Varda.* [2] A b)-ben utána: *litterarum.* [3] A szövegben: *sigillorum.* [4] A b)-ben a *manu*-tól hiányzik. [5] A b)-ben hiányzik. [6] A b)-ben: *sabato.* [7] A b)-ben az aláírás: *Paulus Wesprimiensis manu propria.*

5

1522. február 16. Buda.

II. Lajos király csehországi útja tartamára — amint azt elődei is tették ilyen alkalmakkor — hűséges szolgálataira tekintettel Bátori István nádort és temesi ispánt nevezi ki helytartójává, rögzítve jogosultságait és járandóságát.

Hártyán, függőpecsét selyemzsinórjával. DL 23 615. (MKA, Acta publica 35–1.) — Kiadásai Szabó: II. Lajos-kori ogy. 175/XL., Gábor: A kormányzói méltóság 224–225.

Nos Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. recognoscimus per presentes, quod nos attendentes et considerantes fidelitatem et in rebus gerendis dexteritatem aliasque virtutes et servitia fidelis nostri spectabilis et magnifici domini Stephani de Bathor regni nostri palatini comitisque Themesiensis, quibus paterne maiestati nobisque exceptione sine ulla se semper promptissimum et obsequentissimum summo cum studio et fidelitatis fervore exhibuit, eidem gratia regiam concernenti dignitatem pro tantis meritis respondere voluimus. Nostra itaque in hac in Bohemiam profectione, quam subire coacti sumus, quo regno nostro tantis in periculis constituto exterorum quoque gentium auxilio subvenire possimus, ipsum dominum palatinum nostrum locumtenentem ordinavimus et declaravimus instar aliorum regum predecessorum nostrorum, qui dum aliqua necessitate instante extra regnum proficisci cogebantur, palatinos regni in locum sui substituere solebant, nos quoque eundem dominum palatinum omni honore atque dignitate pro suis meritis accumulare cupientes, omnem authoritatem ipsam locumtenendi dignitatem concernentem eidem usque felicem nostrum redytum concedimus. Ut autem tale officium suum pro dignitate nostra regia, cuius vicibus in absentia nostra fungitur, administrare et exercere commodius possit, singulis mensibus ad equites ducentos et mense sue conservationem florenos mille per thezaurarium nostrum dandos decrevimus et presentium vigore decernimus. Sique aliqua bona per defectum seminis vel notam quampiam absentibus nobis in maiestatem nostram devolverentur, ea omnia ad numerum duorum et triginta iobagionum pro arbitrio suo disponendi et conferendi, cuicunque voluerit, concedimus facultatem, et si medio tempore felicis nostri redytus in ecclesiis regni nostri Hungarie beneficia ecclesiastica vacare contigerit, ea quoque exceptis archiepiscopatibus, episcopatibus, preposituris maioribus ecclesiarum cathedralium, abbatiis et de quibus nostrum ius patronatus regium alicui dominorum prelatorum contulissemus, ut quibus velit, ex animi sui sententia conferre possit, annuimus et presentium

per vigorem concedimus, et quod omnes causas iuxta articulos decreti regni nostri motas vel movendas decidere et adiudicare valeret. Vobis itaque universis et singulis dominis prelatis et baronibus, nobilibus et cuiusvis status et conditionis hominibus in hoc regno nostro Hungarie partibusque sibi subiectis constitutis per presentes quoque committimus et mandamus, sicuti aliis nostris litteris ad omnes dominos et comitatus datis mandavimus, ut ipsum dominum palatinum per maiestatem nostram locumtenentem observare et recognoscere et in omnibus, que ad ipsam locumtenendi dignitatem pertinent, usque felicem nostrum ex Bohemia redytum ipsi obedientes esse debeatis, secus non facturi. Presentes autem cum appensione secreti sigilli nostri fecimus communiri. Datum Bude, in festo Beate Julianne virginis et martiris, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo, regnorum nostrorum Hungarie et Bohemie etc. anno sexto.

6

1522. február 18. Buda.

II. Lajos király levele Bátori István nádor, királyi helytartóhoz, amely szerint az Alsólindvai Bánfi János és Jakab, valamint ugyenezen Bánfi Jakab és Tahi János között támadt ellentétek ügyében, ha Simon zágrábi püspök és Baracsi Mátyás vránai perjel békéltető döntését nem fogadják el a felek, akkor hozzon ő végső döntést.

Papíron, a szöveg alatt a titkospecsét nyomával. DL 23 616. (MKA, NRA 602–11.)

Commissio propria domini regis

Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. fideli nostro spectabili et magnifico Stephano de Bathor, regni nostri Hungarie palatino et iudici Comanorum nostrorum comitique Themesiensi, necnon capitaneo nostro generali et in absentia nostra locumtenenti maiestatis nostre salutem et gratiam. Orte sunt graves differentie inter fideles nostros magnificos Ioannem Banffy ab una ac Iacobum similiter Banffy ab altera partibus, necnon eundem Iacobum Banffy et egregium Iohanem de Thah, quas quidem differentias componendas et per viam concordie complanandas fidelibus nostris reverendo in Christo patri domino Simoni episcopo ecclesie Zagrabiensis et venerabili ac magnifico Mathie de Barach priori Aurane commisimus ea tamen conditione, ut si interventu ipsorum pax et concordia inter partes non succedet, huiusmodi differentias pro earum revisione et cognitione in presentiam vestram transmittere debeant. Quare fidelitatem vestram hortamur et requirimus vobisque serie presentium mandamus, quatinus si huiusmodi pax et concordia inter partes prescriptas forte non procedet, statuto eisdem partibus iuxta earundem requisitionem uno termino ad comparendum coram vobis, inter ipsas

auditis eisdem universas differentias citra favorem secundum Deum et eius iustitiam ordine iuris revidere, adiudicare et determinare debeatis authoritate nostra regia presentibus vobis in hac parte attributa mediante, secus non facturi. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, feria tertia proxima post festum Beati Valentini episcopi et martiris, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

7

1522. február 18. Rápolt.

Bélai Barnabás szörényi bán elismeri, hogy Várdai Ferenc erdélyi püspök átadta neki előző évi fizetését.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes gyűrűspecséttel. DL 82 583. (Zichy cs. zsélyi lt. 4–1706.)

Barnabas de Bela banus Zereniensis fatemur per presentes, quod in anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo primo reverendissimus dominus, dominus Franciscus de Warda episcopus Albensis Transsilvanie ex iussu et mandato regie maiestatis et dominorum barronum consilio in sortem nostri sallari(i) banatus dedit et assignavit ad manus nostras florenos V^{C} plene et integre. Nos vero de huiusmodi solutione ipsi domino episcopo damus has nostras litteras expeditorias sew quitantiales sigilli, quo utimur, nostri[1] munimine roboratas. Datum in Rapolth, feria tertia proxima post dominicam Septuagesime, anno Domini 1522.

[1] Az eredetiben *sigillo . . . nostro* szerepel.

8

1522. február 19. Buda.

II. Lajos király kötelezi magát, hogy a György brandenburgi őrgróf felé fennálló 26 285 forintnyi tartozását az ország jövedelmeiből két éven belül megfizeti.

Papíron, a szöveg alatt a titkospecséttel. ŠUA v Praze, Archiv ministerstva vnitra: Gubernialni listiny 687–A. (DF 288 554.)

Nos Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. recognoscimus per presentes, quod nos posita ratione et computo cum illustri principe domino Georgio marchione Brandenburgensi, consanguineo nostro charissimo ratione sallarii sui a nobis eidem debiti mansimus obligati florenis viginti uno milibus septingentis et nonagintaquinque, preterea ratione expensarum suarum per eum anno superiori, tempore scilicet electionis imperatoris Romanorum ad Frankfordiam eundo

factarum florenis quatuor milibus quadringentis et nonagintaquinque, que summa simul computata facit florenos viginti sex milia ducentos et octoagintaquinque. Volentes itaque ipsum dominum marchionem superinde certum et securum reddere, promisimus eidem in verbo nostro regio, quod huiusmodi summam pecunie infra spatia duorum integrorum annorum eidem de proventibus nostris regalibus plene et integre reddemus et persolvemus reddique et persolvi faciemus, immo assecuramus et promittimus harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude, feria quarta proxima post festum Beati Valentini martiris, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Ludovicus rex
manu propria[1]

[1] Az aláírás más kézzel.

9

1522. február 21. Buda.

Szalkai László váci püspök, királyi kancellár nyugtatja Bártfa városát azon 300 forint tartozásuk megfizetése felől, amelyet a török elleni hadjárat kifizetésére adott nekik kölcsön.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes gyűrűspecséttel. ŠA v Poprade, Pobočka Bardejov, Bártfa város lt. 5117. (DF 218 048.)

Nos Ladislaus episcopus Waciensis, cancellarius regius etc. recognoscimus per presentes, quod prudentes et circumspecti iudex ceterique cives iurati civitatis Barthwensis nobis de et illis tricentis florenis, quos ipsis pro quibusdam eorum necessitatibus, signanter vero estate preterita pro expeditione contra Turcos regie maiestati mutuo dederamus, plenam satisfactionem impendisse et nobis effective persolvisse, ob id pretactos iudicem et cives de Barthwa ratione dictorum tricentorum florenorum nobis, ut prefertur, persolutorum committavimus, absolvimus et liberos pronunciavimus, imo committamus et absolvimus harum nostrarum sigillo nostro solito consignatarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bwde, in profesto cathedre Sancti Petri apostoli, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Idem Ladislaus episcopus
manu propria[1]

[1] Ugyanaz a kéz.

10

1522. február 21. Buda.

Szalkai László váci püspök, királyi kancellár nyugtatja Eperjes városát azon 300 forint tartozásuk megfizetése ügyében, amelyet a török ellenes hadjárat kifizetésére adott nekik kölcsön.

Papíron, hevenyészett fogalmazással, a szöveg alatt papírfelzetes gyűrűspecséttel. ŠA v Poprade, Pobočka Prešov, Eperjes város lt. 1074. (DF 229 676.)

Nos Ladislaus episcopus Waciensis, cancellarius regius etc. recognoscimus per presentes, quod prudentes et circumspecti iudex ceterique cives iurati civitatis Epperies nobis de et illis tricentis florenis, quos ipsis estate aduc preterita in ipsorum necessitatibus et expeditione contra Turcos regie maiestati datis mutuo contuleramus, plenariam satisfactionem impendisse et nobis integre persolvisse, ob id nos pretactos iudicem et cives de Epperies committos liberos et per omnia absolutos reddidimus et pronunciavimus, imo committamus et absolvimus harum nostrarum sigillo nostro solito consignatarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude, in profesto cathedre Beati Petri apostoli, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Idem Ladislaus episcopus
manu propria

11

1522. február 24. Buda.

Ráskai Gáspár nógrádi ispán és Verbőci István személynök országos kincstartók elismerik, hogy a király átadott nekik 407 márkányi aranyat, amely 3765 forintnak felel meg és amelyet forintok verésére, ezeket pedig Bátori István nádor és Szapolyai János erdélyi vajda, főkapitányok 3000 emberének zsoldjára kell fordítaniuk. A kincstartók vállalják annak visszafizetését is.

Egykorú másolat. DL 47 444. (Magyar nemzeti múzeumi törzsanyag, 1896–56.)

Nos Gaspar de Raska comes comitatus Newgradiensis et Stephanus de Werbewcz personalis presentie regie maiestatis locumtenens, thezaurarii regni recognoscimus et presentium serie fatemur serenissimum principem et dominum, dominum Ludovicum Dei gratia regni Hungarie et Bohemie etc., dominum nostrum gratiosissimum ad evitanda et propellenda imminentia ex parte infidelium huic regno pericula ad supplicationem universorum dominorum prelatorum et barronum ac regni sui nobilium impresentiarum cum sua maiestate existentium de rebus suis

aureis quadringenta septem marcas tria milia et VII^{C} LX florenos auri valentes manibus nostris veluti regni sui thezaurariis, ut in florenos cuderentur vel aliter in pecunias converterentur ac ad gentes pro eiusdem regni defensione conducendos per nos dispensarentur, mutuo et sub spe restitutionis gratiose dedisse atque assignasse, de quarum rehabitione prefatum dominum nostrum regem certum reddere volentes prescriptam summam trium milium et VII^{C} LX florenorum postquam stipendia illorum trium milium hominum bellatorum, quos spectabiles et magnifici Stephanus de Bathor palatinus et Iohannes comes Scepusiensis, waywoda Transsilvanus, capitanei generales pro defensione regni conducent, ex subsidio regni in dieta festi Beate Elizabet proxime preteriti[1] ordinato iuxta promissiones nostras eisdem dominis capitaneis superinde factas persolvemus et ultra hoc postquam etiam illa quinque circiter milia florenos, que pro conducendis gentibus ad regni defensionem a diversis creditoribus mutuo levavimus, ex eodem subsidio secundum nostras obligationes restituemus. His omnibus persolutis mox et ante omnia pretia predictarum rerum aurearum regie maiestatis, si in florenis cuse fuerint, in auro maiestati sue ad festum penthecostes proxime venturum,[2] si interim tanta pecunia ad manus nostras ultra premissas solutiones per nos fieri debendas ex eodem regni subsidio proveniet, persolvemus, si vero impignorate fuerint, redimemus et maiestati sue reddemus, alias post festum prenotatum idem faciemus et primas quasque pecunias, que scilicet ad manus nostras ultra prenotatas solutiones ex eodem subsidio vel ante vel post festum penthecostes provenient, ad restitutionem predictarum rerum aurearum convertemus et dabimus. Promisimus autem maiestati sue per fidem nostram Christianam, quod premissa omnia maiestati sue observabimus, immo promittimus presentium vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude, in festo Beati Mathie apostolli, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

[1] 1521. nov. 19. [2] 1522. jún. 8.

12

1522. február 26. Buda.

II. Lajos király levele Brassó városához, amelyben közli velük, hogy Csehországba indul, hogy segítséget hozzon az ország védelmére, a vajda már elindult hozzájuk védelmükre.

Papíron, záró papírfelzetes titkospecséttel. AS Brasov, Brassó város lt., Privilegia et instrumenta publica 364a. (DF 247 183.)

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis civibus civitatis nostre Brassoviensis, fidelibus nobis dilectis.

Ludovicus Dei gratia rex
Hungarie et Bohemie etc. Commissio propria domini regis

Prudentes et circumspecti fideles nobis dilecti! Que nobis scripsistis de legatione Mehmethbek et de responso per vos illi dato, intelleximus et laudamus summopere fidem et constantiam vestram, neque potuissetis accommodatius illi respondisse, quam respondistis, perseveretis in hac fide et constantia vestra, ut bonos fideles decet, curetis diligentissime, que ad conservationem istius civitatis nostre necessaria sunt et curetis in tempore, nunc non est nec laboribus, nec facultatibus vestris parcendum, in nobis nolite diffidere, habeatis spem certissimam, quod vos non deferemus et de vestri defensione omnem curam et solicitudinem gerere volumus, ire nos ad Bohemiam oportuit, unde propediem redibimus et tantas copias tormentaque bellica nobiscum ducemus, que tam ad vestri, quam ad totius regni defensionem sufficient, nichil timeatis, nichil dubitetis. Quicquid autem posthac significatu dignum accidet, iterum vel nobis, vel domino palatino ac domino waywode rescribatis dominusque waywoda propediem in Transsilvaniam se recipiet et ad vestram defensionem solicite invigilabit. Secus ne feceritis. Datum Bude, feria quarta post Mathie apostoli, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

13

1522. február 28. Alsólindva.

Alsólindvai Bánfi Jakab levele Újlaki Lőrinc boszniai herceghez, országbíróhoz, amely szerint megtudta, hogy a király előtt bizonyos adóssága miatt Valkó megyével együtt bepanaszolta; kész az ügyben elégtételt adni. Továbbá egy familiárisa érdekében ír hozzá.

Papíron, pecsételés nyomával. DL 25 668. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.)

Magnifico domino Laurentio comitti de Wylak, duci Bozne et iudici curie regie maiestatis, amico nobis dilecto.

Magnifice amice nobis dilecte! Intelleximus imoque revera rescivimus, quomodo vestra m(agnifica) d(ominatio) adversum nos unacum cum comitatu Walko coram regia maiestate conqueri[1] facti extitistis, in quo quidem negotio, testis est Deus, nos esse in reum, quare id profecto minime expectassemus, neque nemine bono habere possumus, si quibus nos v(estre) m(agnifice) d(ominationi) debitor facti fuisemus, in regno isto habuimus tot et tantas possessiones, quibus contentare potuissemus, attamen merito id haud actum sit. Insuper quidem familiaris noster conqueritur nobis in eo, quomodo acris minatiis eum minaset eadem, ita tamen, ut super suam portam nobilitarem[2] suspendi eadem facere vellet, nos ettenim id pro

grave passi summus, si hec est, ut refertur, plures de vestris simili nece definivimus. Datum ex Alsolindwa, feria sexta proxima post festum Mathie apostoli, anno Domini 1522. Ut melius pateat ad intellecturum, id est signum, in quo nos utimur, et debita cuilibet isto solvimus et solvimur, ut sigillus(!) noster pate redditur.

Iacobus Banffy de
Also Lyndwa etc.

[1] Az eredetiben: *conquesti*. [2] Az eredetiben: *nobilitarie*.

14

1522. március 6. Holics vár.

II. Lajos király levele kapitányaihoz, Bátori István nádorhoz, királyi helytartóhoz és Szapolyai János erdélyi vajdához, amelyben beszámol az elindulása óta történt eseményekről, a császár által írtakról, illetve, hogy Jozefics Ferenc zenggi püspököt és Désházi Istvánt küldi a gyűlésre, és ez ügyben írt a lengyel királynak is. Továbbá küldött aranyat Ráskai Gáspárnak, kéri őket, ügyeljenek a pénz felhasználására, inti őket az ország védelmére és egyúttal ígéri, hogy hoz segítséget. Felszólítja őket, hogy a különböző gyűléseket ne engedjék megtartani, sőt akadályozzák meg, mivel nem az ő akaratából hívták össze azokat.

Papíron, zárópecsét nyomával. DL 23 618. (MKA, Acta publica 20–59.) — Kiadása: Tört. Tár 1906. 328–330.

Spectabilibus et magnificis Stephano de Bathor regni nostri Hungarie palatino, iudici Comanorum nostrorum, comiti Themesiensi et in absentia nostra locumtenenti maiestatis nostre, necnon Iohanni de Zapolya comiti perpetuo terre Scepusiensis, wayvode nostro Transsilvaniensi et Siculorum nostrorum comiti, capitaneis nostris generalibus, fidelibus nobis syncere dilectis.

Ludovicus Dei gratia rex
Hungarie et Bohemie etc. Commissio propria domini regis

Spectabiles et magnifici fideles nobis syncere dilecti! Sciatis, quod nos usque modo hic in Holych sumus, causa autem huius nostre more fuit, quia due sunt vie hinc versus Pragam, una, que vadit ad Hradysth, hac nos ire statueramus, sed metu pestilentie, que ibi vigere dicitur, propositum nostrum mutavimus. Altera, que per fluvium Morwa ducit, hic fluvius propter glacierum et nivium resolutionem multum inundans et exuberans, naves pauce, per quas traici debet, et vadum fervens nostrum progressum tantum retardavere. Hodie tamen peracto prandio hinc nos movebimus et iter nostrum Pragam usque Deo duce continuabimus, quo ibi

pervenerimus, de celleri reditu nostro sollicite curabimus et antequam redeamus, mittemus aliquem numerum peditum ad defensionem huius regni, pro quibus iam et scripsimus et nunciavimus Bohemis, ut eos, quam citissime, expedire debeant.

Ceterum dum eramus Bude, ex litteris cesaris ad nos datis intellexistis maiestatem suam Nuremberge conventum generalem pro iuvandis rebus nostris indixisse. Cum autem essemus in itinere a principibus imperii litteras alias habuimus, quarum exemplum de Germanico in Latinum traductum vobis misimus, quibus declaratum est prima die Martii presentis conventum ipsum pro habendo tractatu contra Thurcos et ferenda nobis ope inchoari, monemur eisdem litteris, ut et nostri et serenissimi regis Polonie oratores ad huiusmodi conventum mittantur. Nos igitur ad hanc legationem deputavimus reverendum patrem Franciscum de Flumine, episcopum Segniensem et egregium Stephanum de Deeshaza, nam alios habere non potuimus. Scripsimus autem et per postas quoque misimus ad regiam maiestatem Polonie, rogantes fraterne, ut ipsa etiam velit ad predictum conventum Nurembergensem oratores suos mittere.

Preterea miseratis ad nos magnificum Gasparem de Raska, pro rebus nostris aureis et licet littere thezaurariorum regni vise nobis non fuerint sufficientes, nos tamen utique res ipsas aureas dedimus, hec ideo voluimus vobis significare, ut intelligeretis nos habere singularem curam ad ea omnia, que regni nostri defensionem [concernunt] et ut sciretis ea, que post nostrum a vobis discessum hic acta fuerunt nihilque nobis magis cordi esse, quam regni salutem. Non dubitamus autem, quin Dei optimi maximi nutu et providentia principesque Christiani ad ferendam nobis opem propensi inveniantur et pro tuenda salute regnorum nostrorum in nostri auxilium concurrant. Quare fidelitates vestras hortamur et rogamus, velitis vos quoque interim, dum aberimus et dum auxilia venient, sollicite curare, ut subsidium citissime exigatur, ut gentes conducantur, ut confinia tueantur, ut ea, que necessaria sunt, ad regni defensionem expediantur. Nos vicissim nihil pretermittemus absentes, quod vel cura, vel labore prestari a nobis pro bono regni et salute subditorum nostrorum poterit.

Demum in hoc itinere nostro intelleximus pro certo a plerisque, qualiter quidam, qui rebus novis student et qui seditionibus cum regni periculo rebus suis consulere consueverunt, conventiculas aliquas fieri statuissent ad hunc finem, ut que nuper in dieta festi Beate Elizabeth pro regni defensione ordinata publico totius regni consensu fuerunt, perturbarent et novum aliquid statuerent, quod nobis non potest non vehementer displicere, fieret enim hoc et contra bonum publicum et contra nostram dignitatem authoritatemque vobis per nos concessam. Nam conventiculam sine voluntate nostra nemo fidelis facere potest, deinde ex hoc nihil aliud nasceretur, quam seditio, que plerumque citius solet evertere rem publicam, quam hostis externus, fieret etiam ignominiosum toti regno, si pauci illi,

quicunque sunt, per licentiam turbarent illa, que pro tuenda salute regni in preterita dieta fuerunt ordinata, presertim cum iam constitutiones illas ad pontificem, ad cesarem, ad regem Polonie aliosque principes miserimus. Mirarentur enim et maximam omnibus ordinibus levitatem ascriberent, quando audirent ordinationes totius regni salutares, tam subito fuisse levissimorum hominum factionibus immutatas. Nam si priores ille constitutiones observentur, non est dubium, quin regnum conservari possit, donec a principibus Christianis fuerimus adiuti, que res cum absurda nimis sit et a fide bonorum aliena non convenit, neque pati volumus, ut in effectum ducatur.

Quare fidelitates vestras hortamur rursum et rogamus nihilominusque vobis mandamus, quatinus acceptis presentibus modis omnibus prohibeatis seditiosos illos, ne contra nostram vobis per nos concessam authoritatem preter consensum nostrum aliqua conventicula fiat et in ea aliquid tale statuatur per ipsos seditiosos, quod in regni ruinam et excidium redundare possit. Nam si aliter factum fuerit, nos etiam aliter de remedio oportuno cogitabimus. Si quid autem contra authoritatem nostram prohibitionemque tentatum a quibuscunque fuerit, nobis fideliter rescribatis, nam conculcari authoritatem nostram a nemine patiemur, super quibus etiam ad omnes comitatus literas dari statuimus, secus non facturi. Datum in arce Holych, feria quinta proxima post cinerum, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

15

1522. március 6. Holics.

Szalkai László váci püspök levele Bátori István nádorhoz és Szapolyai János erdélyi vajdához, királyi főkapitányokhoz a király aranyai ügyében, amelynek egyik részét átadták Ráskai Gáspárnak, a másik részét pedig a királyi kincstartónak Pétervárad fenntartására, mindemellett beszámol nekik a király útjáról és arról, hogy még nem foglalhatta el az egri püspökséget.

Papíron, záró gyűrűspecsét nyomával. DL 25 643. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.)

S(pectabilibus) et magnificis dominis Stephano de Bathor palatino ac locumtenenti regie maiestatis, necnon Iohanni comiti Scepusiensis, wayvode Transsilvano etc., capitaneis generalibus regie maiestatis, dominis meis honorandissimis.

Post servitiorum meorum commendationem. S(pectabiles) et magnifici domini michi honorandissimi! Scripserunt mihi m(agnificentie) vestre de rebus aureis regie maiestatis, ut persuaderem regie maiestati, quo ille darentur ad manus domini Gasparis Raskay et ut ipse vacuus non rediret, factum est, nam prout maiestas sua fuit pollicita, iussit res illas dari facere ad manus ipsius domini Raskay et ita

vacuus iam non redibit, una portio dabitur ad manus thesaurarii ad conservationem Varadinipetri. Profectionem regie maiestatis remoratur fluvius Morava, qui inundavit et ita rex coactus est hic in Holych plus quam biduum manere, hodie tamen, nisi mutetur constellum, post prandium recedet et ibit ad Gradisthya ad pontes, nam hic prope Holich trayci currus omnes non poterunt, presertim sine periculo, hic est aque periculum, illic pestilentie, sed, quia fata vocant, eundum est. Accepi litteras m(agnificentiarum) vestrarum de gentibus expediendis ratione Agrie, nondum habeo ecclesiam, neque satis scio, quum sum habiturus, dabo tamen operam et enitor, ut expeditio gentium non negligatur, sed cito fieri vix poterit propter tardam resignationem, commisi meis, ut solicite gentes perquirant. Cupio m(agnificentias) vestras felicem valere, quibus servitia mea plurimum commendo. Ex Holych, feria quinta post cinerum diem, anno 1522.

Servitor adhuc
Vaciensis

16

1522. március 6. Brod.

Beriszló István rác despota özvegye, Ilona és fia, István mostani despota levele Bátori István nádorhoz, amelyben kérik, hogy hallgassa meg a familiárisuk által elmondottakat.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. DL 25 642. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.) — Szerbia 358., márc. 5-i kelettel.

Spectabili et magnifico domino Stephano de Bathor, regni Hungarie palatino ac comiti Themesiensi etc., domino nobis gratioso.

Spectabilis et magnifice domine nobis gratiose, post servitiorum nostrorum humilem commendationem. Misimus hunc nobilem Franciscum de Bessenyew familiarem nostrum presentium ostensorem erga vestram s(pectabilem) et m(agnificam) d(ominationem), medio cuius eidem nonnulla nomine nostro refferenda intimavimus, rogamus igitur vestram s(pectabilem) et m(agnificam) d(ominationem), uti digneatur ipsum exaudire ac verbis suis plenam fidem credentialem prestare. Reliquum vestram s(pectabilem) et m(agnificam) d(ominationem) ad sua vota felicissime valere optamus. Datum in Brod, feria quinta proxima ante dominicam Invocavit, anno Domini 152°2.

E(iusdem) v(estre) s(pectabilis) et m(agnifice) d(ominationis)
Elena relicta condam despoti ac
filius eius Stephanus Beryzlo modernus
despotus etc.

17

1522. március 7. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Sopron városához, amelyben megparancsolja nekik, hogy az ez évi adót tüsténti fizessék meg a kincstartó emberének.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. GyMSL Soproni Levéltára, Sopron város lt. D 2628. (DF 204 273.) — Kiadása: Házi I/7. 25.

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Soproniensis, nobis sincere dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis sincere dilecti! Quanta et qualia sint pericula confiniorum huius regni, vos ipsi bene scitis, ad quorum defensionem opus est pecuniam et quidem non parvam habere, idque quam citissime, quia pericula ipsa et defensio confiniorum nullam moram patiuntur. Hostes enim dies et noctes sine intermissione ad ipsa confinia excurrunt et ea depopulantur et devastant, immo etiam hoc regnum data primum occasione, nisi eis quamprimum restiterimus, invadere conaturi. Quapropter hortamur et rogamus vos et nichilominus etiam in persona et authoritate regie maiestatis, qua fungimur, vobis committimus et mandamus, quatinus statim acceptis presentibus pecuniam presentis subsidii, si quam de medio vestri exegistis, ad manus hominis et familiaris domini thezaurarii regii, presentium ostensoris dare et assignare velitis et debeatis, quod si nondum aliquid exegistis, festinetis[1] dies et noctes exigere et eam ad manus hominis eiusdem domini thezaurarii regii assignare velitis et debeatis, ut defensioni huius regni tempestive providere et conatibus hostium Deo adiuvante fortiter et strenue resistere possimus, secus ne feceritis. Datum Bude, feria sexta proxima ante dominicam Invocavit, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Stephanus de Bathor palatinus et comes
ac in absentia regie maiestatis locumtenens

[1] Az eredetiben: *festines*.

18

1522. március 7. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Bártfa városához, amelyben megparancsolja nekik, hogy az ez évi adót tüsténti fizessék meg a kincstartó emberének.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. ŠA v Poprade, Pobočka Bardejov, Bártfa város lt. 5119. (DF 218 050.)

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Barthfensis, nobis sincere dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis sincere dilecti! Quanta et qualia sunt pericula confiniorum huius regni, vos ipsi bene scitis, ad quorum defensionem opus est pecuniam et quidem non parvam habere, idque quam citissime, quia pericula ipsa et defensio confiniorum nullam moram patiuntur. Hostes enim dies et noctes sine intermissione ad ipsa confinia excurrunt et ea depopulantur et devastant, immo etiam hoc regnum data primum occasione, nisi eis quamprimum restiterimus, invadere conantur. Quapropter hortamur et rogamus vos et nichilominus etiam in persona et authoritate regie maiestatis, qua fungimur, vobis committimus et mandamus, quatinus statim acceptis presentibus pecuniam presentis subsidii, si quam de medio vestri exegistis, ad manus hominis et familiaris domini thezaurarii regii, presentium ostensoris dare et assignare velitis et debeatis, quod si nondum aliquid exegistis, festinetis dies et noctes exigere et eam ad manus eiusdem hominis domini thezaurarii regii assignare velitis et debeatis, ut defensioni huius regni tempestive providere et conatibus hostium Deo adiuvante fortiter et strennue resistere possimus, secus ne feceritis. Datum Bude, feria sexta proxima ante dominicam Invocavit, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Stephanus de Bathor palatinus et comes ac
in absentia regie maiestatis locumtenens

19

1522. március 7. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Pozsony városához, amelyben megparancsolja nekik, hogy az ez évi adót tüstént fizessék meg a kincstartó emberének.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 5452. (DF 243 496.) — Regesztája: Bratislava II. 84/4739.

Prudentibus et circumspectis magistro civium iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Posoniensis, nobis sincere dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis sincere dilecti! Quanta et qualia sint pericula confiniorum huius regni, vos ipsi bene scitis, ad quorum defensionem opus est pecuniam et quidem non parvam habere, idque quam citissime, quia pericula ipsa et defensio confiniorum nullam moram patiuntur. Hostes enim dies et noctes sine intermissione ad ipsa confinia excurrunt et ea depopulantur et devastant, immo etiam hoc regnum data primum occasione, nisi eis quamprimum restiterimus, invadere conantur. Quapropter hortamur et rogamus vos et nichilominus etiam in

persona et auctoritate regie maiestatis, qua fungimur, vobis committimus et mandamus, quatinus statim acceptis presentibus pecuniam presentis subsidii, si quam de vestri medio exegistis, ad manus hominis et familiaris domini thezaurarii regii, presentium ostensoris dare et assignare velitis et debeatis, quod si nondum aliquid exegistis, festinetis dies et noctes exigere et eam ad manus eiusdem hominis domini thezaurarii regii assignare velitis et debeatis, ut defensioni huius regni tempestive providere et conatibus hostium Deo adiuvante fortiter et strennue resistere possimus, secus ne feceritis. Datum Bude, feria sexta proxima ante dominicam Invocavit, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Stephanus de Bathor palatinus et comes ac
in absentia regie maiestatis locumtenens

20

1522. március 7. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Körmöcbánya városához, amelyben megparancsolja nekik, hogy az ez évi adót tüstént fizessék meg a kincstartó emberének.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. ŠA v Banskej Bystrici, Pobočka Kremnica, Körmöcbánya város lt., Körmöcbánya város tanácsa: Oklevelek és levelek 1–26–1–17. (DF 250 012.) — Kiadása: Tört. Tár 1898. 177/I.

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Cremniciensis, nobis sincere dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis sincere dilecti! Quanta et qualia sint pericula confiniorum huius regni, vos ipsi bene scitis, ad quorum defensionem opus est pecuniam et quidem non parvam habere, idque quam citissime, quia pericula ipsa et defensio confiniorum nullam moram patiuntur. Hostes enim dies et noctes sine intermissione ad ipsa confinia excurrunt et ea depopulantur et devastant, immo etiam hoc regnum data primum occasione, nisi eis quamprimum restiterimus, invadere conantur. Quapropter hortamur et rogamus vos et nichilominus etiam in persona et auctoritate regie maiestatis, qua fungimur, vobis committimus et mandamus, quatinus statim acceptis presentibus pecuniam presentis subsidii, si quam de medio vestri exegistis, ad manus hominis et familiaris domini thezaurarii regii, presentium ostensoris dare et assignare velitis et debeatis, quod, si nondum aliquid exegistis, festinetis, dies et noctes exigere et eam ad manus eiusdem hominis domini thezaurarii regii assignare velitis et debeatis, ut defensioni huius regni tempestive providere et conatibus hostium Deo adiuvante fortiter et strennue resistere

possimus, secus ne feceritis. Datum Bude, feria sexta proxima ante dominicam Invocavit, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Stephanus de Bathor palatinus et comes ac in
absentia regie maiestatis locumtenens

21

1522. március 7. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Kassa városához, amelyben megparancsolja nekik, hogy az ez évi adót tüstént fizessék meg a kincstartó emberének.

Papíron, záró gyűrűspecsét nyomával. Archív mesta Košic, Collectio Schwartzenbachiana 1041. (DF 271 097.) — N. T.

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Cassoviensis, nobis sincere dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis sincere dilecti! Quanta et qualia sint pericula confiniorum huius regni vos ipsi bene scitis, ad quorum defensionem opus est pecuniam et quidem non parvam habere, idque quam citissime, quia pericula ipsa et defensio confiniorum nullam moram patiuntur. Hostes enim dies et noctes sine intermissione ad ipsa confinia excurrunt et ea depopulantur et devastant, immo etiam hoc regnum data primum occasione, nisi eis quamprimum restiterimus, invadere conantur. Quapropter hortamur et rogamus vos et nichilominus etiam in persona et autoritate regie maiestatis, qua fungimur, vobis committimus et mandamus, quatinus statim acceptis presentibus pecuniam presentis subsidii, si quam de vestri medio exegistis, ad manus hominis et familiaris domini thezaurarii regii, presentium ostensoris dare et assignare velitis et debeatis, quod, si nondum aliquid exegistis, festinetis dies et noctes exigere et eam ad manus eiusdem hominis domini thezaurarii regii assignare velitis et debeatis, ut defensioni huius regni tempestive providere et conatibus hostium Deo adiuvante fortiter et strennue resistere possumus, secus ne feceritis. Datum Bude, feria sexta proxima ante dominicam Invocavit, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Stephanus de Bathor palatinus et comes ac
in absentia regie maiestatis locumtenens

22

1522. március 7. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Selmecbánya városához, amelyben megparancsolja nekik, hogy az ez évi adót tüstént fizessék meg a kincstartó emberének.

Szakadt papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. ŠA v Banskej Bystrici, Pobočka Banská Štiavnica, Selmecbánya város lt.: Selmecbánya város tanácsa: Selmecbánya és Bélabánya oklevelei 78. (DF 267 053. és 286 887.)

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Sebniciensis, nobis sincere dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis sincere dilecti! Quanta et qualia sint pericula confiniorum huius regni, vos ipsi bene scitis, ad quorum defensionem opus est pecuniam et quidem non parvam habere, idque quam citissime, quia pericula ipsa et [d]efensio confiniorum nullam moram patiuntur. Hostes enim dies et noctes sine intermissione ad ipsa confinia excurrunt et ea depopulantur et devastant, immo etiam hoc regnum data primum occasione, nisi eis quamprimum restiterimus, invadere conantur. Quapropter hortamur et rogamus vos et nichilominus etiam in persona et autoritate regie maiestatis, qua fungimur, vobis committimus et mandamus statim acceptis presentibus pecuniam presentis subsidii, si quam de medio vestri exegistis, ad manus hominis et familiaris domini thezaurarii regii presentium ostensoris dare et assignare velitis et de[beatis], quod, si nondum aliquid exegistis, festinetis dies et noctes exigere et eam ad manus eiusdem hominis domini thezaurarii regii, assignare velitis et debeatis, ut defensioni huius regni tempestive providere et conatibus hostium Deo adiuvante fortiter et strennue resistere possumus, secus ne feceritis. Datum Bude, feria sexta proxima ante dominicam Invocavit, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

S[te]phanus de Bathor palatinus et comes ac in
absentia regie maiestatis locumtenens

23

1522. március 11. Örs.

Statileo János prépost levele Bátori István nádorhoz, hogy a Scardona városából érkezett polgároknak városuk érdekében előadott kérésére nyújtson segítséget.

Papíron, záró gyűrűspecsét nyomával. DL 24 397. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.) — Kiadása: Tört. Tár 1906. 331.

Spectabili et magnifico domino Stephano de Bathor regni Hungarie palatino ac comiti Themesiensi, domino et patrono meo observandissimo.

Spectabilis et magnifice domine ac patrone observandissime post mei servitiorumque meorum fidelium humilem commendationem salutem et felicitatis incrementum. Melius spectabilis et magnifica do(minatio) vestra intelligit, quam ego scirem refferre, quantis miseriis afflicta sit civitas Scardonensis, nec id mihi auribus spectabilis et magnifice do(minationis) vestre esset inculcandum, sed quia hii miseri homines eius oppidi nuntii crediderunt apud spectabilem et magnificam do(minationem) vestram meam supplicationem aliquid posse proficere, supplico spectabili et magnifice do(minationi) vestre, dignetur ex sua innata benignitate illi oppresse patrie, ut potest, succurrere et pauperculis talem spem prebere, ne hoc inclytum regnum illa unica civitacula in regno Dalmatie omnino privetur, est namque locus, ex quo nacta opportunitate reliquum Dalmatie regni posset recuperari. Utique quicquid egerit spectabilis et magnifica do(minatio) vestra, magnum meritum ab omnipotente Deo, maximam laudem inter homines consequi poterit, cuius gratie me humiliter commendo, uti domino meo generosissimo, quam diu et feliciter faustam felicemque valere opto. Ex Ewrs, feria tertia proxima post dominicam Invocavit, anno Domini 1522.

Eiusdem do(minationis) vestre spectabilis et magnifice

Servitor Ioannes Statilius
prepositus

24

1522. március 12. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó megparancsolja a kapornaki konventnek, hogy mivel bizonyos, hűtlenség címén királyi kézre háramlott Zala megyei birtokrészeket ítélőmesterének, Ellyevölgyi Jánosnak adományozott, küldje ki tanúbizonyságát, akinek jelenlétében embere vezesse be őt azokba és iktassa részére.

Átírta a kapornaki konvent 1522. június 5-i oklevelében, amely szerint Ecseri Dörögdi Bernát helytartói ember és Mihály pap Orbán pápa ünnepe előtti szerdán (máj. 21.) Siskei Oroszi Benedek, Köveskáli Györgyfi György, Monoszlói Myser Gergely, Szentantalfalvai Egyházi Ambrus és Kaputi Gyenesse Miklós nemesek jelenlétében ellentmondás nélkül elvégezték a feladatot. — A hátlapján: Statutoria pura super Kewago Ewrs pro Ioanne Ellyevelgy. HDA, Documenta mediaevalia varia 822. (DF 219 338.)

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi impresentiarum in

hac absentia sue maiestatis locumtenens amicis suis reverendis, conventui ecclesie de Kapornak amicitiam paratam cum honore. Cum nos attentis et consideratis meritis et cumulariis servitiis egregii magistri Iohannis de Ellewelgh, prothonotarii nostri, que ipse sacre corone inprimis huius regni Hungarie ac deinde prefate domino nostro regi pro locorum et temporum varietate cum summa integritatis constantia exhibuit et inpendit, universa bona, possessiones portionesque et quelibet iura possessionaria tam in Zaladiensi, quam etiam aliis ubivis et in quibuscumque comitatibus eiusdem regni existentes et habita, que nobilium Ambrosii de Bodogazonewrse alias Kewwagoewrs ac Iohannis et Anthonii filiorum eiusdem Ambrosii prefuissent, sed ex eo, quod ipsi diebus precedentibus dyabolica suggestione ducti animo deliberato et ex preconcepta malicia ad domum et curiam nobilitares nobilis Ambrosii Moroch dicti de predicta Bodogazonewrse alias Kewwagoewrs in eadem possessione Bodogazonewrse aliter Kewwagoewrs existenti habitas, generi scilicet eiusdem Ambrosii irruissent ibique non vertentes fraterno sanguine manus ipsorum noxias commaculare proprieque salutis eorum inmemores effecti dictum Ambrosium Morocz, generum suum ex pixide manuali transfodissent sicque eundem nece miserabili interemissent, ad sacram dicti regni Hungarie coronam consequenterque in hac absentia maiestatis sue ad collationem nostram devoluta esse perhibentur et redacta, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet premissisque sic, ut prefertur, stantibus et se habentibus vigore aliarum litterarum nostrarum donationalium superinde confectarum auctoritate et in persona prefati domini nostri regis nobis in hac absentia sue maiestatis data et concessa memorato magistro Iohanni prothonotario nostro suisque heredibus et posteritatibus universis in perpetuum contullerimus velimusque eundem in dominium eorundem et earundem per nostrum et vestrum homines legittime facere introduci. Super quo amicitiam vestram petimus diligenter et nichilominus premissa auctoritate regia, qua impresentiarum fungimur, harum serie vobis firmiter committimus et mandamus, quatinus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente Ambrosius Eghazy de Zenthanthalfalwa aut Bernaldus Deregdy de Echer sive Benedictus Orozy de Syska cew Blasius Gyergffy de Keweskal aliis absentibus homo noster ad facies prescriptorum universorum bonorum, possessionum portionumque et quorumlibet iurium possessionariorum prefatorum Ambrosii ac Iohannis et Anthoni filiorum suorum tam in preallegato Zaladiensi, quam aliis ubivis et in quibuscumque comitatibus, ut prefertur, huius regni existentium habitorum vicinis et commetaneis eorundem earundemque universis inibi legittime convocatis et presentibus accedendo introducat prefatum magistrum Iohannem in dominium eorundem et earundem statuatque eadem et easdem simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet premisso iure sibi incumbenti perpetuo possidendas, si non fuerit contradictum. Contradictores

vero, si qui fuerint, evocet eosdem contra annotatum magistrum Iohannem prothonotarium nostrum ad terminum competentem nostram in presentiam rationem contradictionis eorundem reddituros efficacem, et post hec huiusmodi introductionis et statutionis, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui premisse statutioni intererunt, nominibus terminoque assignato, ut fuerit expediens, nobis amicabiliter rescribatis. Datum Bude, in festo Beati Gregorii pape, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

25

1522. március 15. Brünn.

II. Lajos király levele Bátori István nádor, királyi helytartóhoz, amelyben értesíti, hogy Várdai Pál veszprémi püspököt küldi hozzá.

Papíron, záró titkospecsét nyomával. DL 23 619. (MKA, Acta publica 16–22.)

Spectabili et magnifico Stephano de Bathor regni nostri Hungarie palatino, iudici Comanorum nostrorum et in absentia nostra locumtenenti nostro, fideli nobis syncere dilecto.

Ludovicus Dei gratia rex
Hungarie et Bohemie etc. Commissio propria domini regis

Spectabilis et magnifice fidelis nobis syncere dilecte! Per hunc fidelem nostrum reverendum dominum Paulum de Warda electum ecclesie Wesprimiensis, consiliarium nostrum nonnulla fidelitati vestre nunciavimus, quam hortamur et rogamus, ut ea, que idem dominus Wesprimiensis nomine nostro fidelitati vestre referet, credere velit et exequi. Datum in civitate nostra Brunnensi, sabbato proximo ante dominicam Reminiscere, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

26

1522. március 15. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Erdődi Simon zágrábi püspökhöz Jajca vár ellátása ügyében.

Papíron, zárópecsét nyomával. Nadbiskupski Arhiv Zagreb, Középkori oklevelek, Pol. 10. (DF 252 334.)

Reverendissimo in Christo patri, domino Simoni episcopo ecclesie Zagrabiensis, amico nobis honorando. Reverendissime in Christo pater domine ac amice honorande! Quia castrum Jaycza laborat victualium penuria suntque tam victualia,

quam alia, que opus sunt, ad castrum ipsum iam disposita et preparata, solum opus est gentibus, que victualia ipsa conducant, in tanto autem discrimine, in quanto omnis patria ista versatur, utpote cum hostis maxime infestus nobis est, non parva comitiva opus est. Itaque hortamur et rogamus do(minationem) vestram ac nichilominus in persona maiestatis domini nostri gratiosissimi, cuius vicem gerimus, vobis etiam committimus, ut gentes vestras, quas ratione ipsius episcopatus tenetis, illuc quamplurimum mittere velitis et debeatis. Nam si per vos aut ex mora aut ex negligentia aliquid pretermissum fuerit in ipsa victualium impositione, cogemur pro officio nostro exquirere, cuius culpa id acciderit, itaque hortamur do(minationem) vestram, ut in hoc aut mora, aut renitentia aliqua a dominatione vestra non committatur. Ex Bude, sabbato ante dominicam Reminiscere, anno 1522.

Stephanus de Bathor palatinus et comes ac
in absentia regie maiestatis locumtenens etc.

27

1522. március 16. Buda.

Thurzó Elek királyi kincstartó és kamarásmester levele Pozsony városához. Amint a nádor is a király teljes felhatalmazásával, most ő is meghagyja, hogy az ez évi adót azonnal fizessék meg emberének.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 5454. (DF 243 498.) — Regesztája: Bratislava II. 85/4741.

Prudentibus et circumspectis magistro civium, iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Posoniensis, amicis nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti amici nobis dilecti! Ex litteris domini palatini cum presentibus vobis exhibendis intelligetis necessitates confiniorum huius regni, et quid vobis sua magnificentia de hoc mandavit in persona et authoritate regie maiestatis, qua nunc fungitur, ita nos quoque de voluntate sue maiestatis rogamus vos et etiam committimus vobis, quatinus statim visis presentibus pecuniam presentis subsidii, si quam de vestri medio exegistis, ad manus hominis nostri, presentium ostensoris dare velitis et debeatis, si autem nondum exegistis, extunc quam citissime de medio vestri exigere et ad manus dicti hominis nostri, presentium ostensoris dare velitis et debeatis, secus facere non presummatis. Presentes vero superinde pro vestra reservetis expeditione, de illa autem summa, quam ad manus hominis nostri dederitis, dabit vobis idem homo noster litteras expeditorias. Datum Bude,

in dominica Reminiscere, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Alexius Thwrzo
thezaurarius regius etc.

Alexius Thurzo
thezaurarius regius
manu propria[1]

[1] Más kézzel.

28

1522. március 16. Buda.

Thurzó Elek királyi kincstartó és kamarásmester levele Kassa városához. Amint a nádor is a király teljes felhatalmazásával, most ő is meghagyja, hogy az ez évi adót azonnal fizessék meg emberének.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. Archív mesta Košic, Collectio Schwartzenbachiana 1046. (DF 271 102.) — A Körmöcbányához szóló példány: ŠA v Banskej Bystrici, Pobočka Kremnica, Körmöcbánya város lt., Körmöcbánya város tanácsa: Oklevelek és levelek 1–26–1–18. (DF 250 013.) — Kiadása: Tört. Tár 1898. 178/II.

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Cassoviensis, amicis nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti amici nobis dilecti! Ex litteris domini palatini cum presentibus vobis exhibendis intelligetis necessitates confiniorum huius regni, et quid vobis sua magnificentia de hoc mandavit in persona et ex authoritate regie maiestatis, qua nunc fungitur, ita nos quoque de voluntate sue maiestatis rogamus vos et etiam committimus vobis, quatinus statim visis presentibus pecuniam presentis subsidii, si quam de vestri medio exegistis, ad manus hominis nostri, presentium ostensoris dare velitis et debeatis, si autem nondum exegissetis, extunc quam citissime de medio vestri exigere et ad manus dicti hominis nostri dare velitis et debeatis, secus facere non presummatis. Presentes vero superinde pro vestra reservetis expeditione, de illa autem summa, quam ad manus hominis nostri dederitis, dabit vobis idem homo noster litteras expeditorias. Datum Bude, in dominica Reminiscere, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Alexius Thwrzo
thezaurarius regius etc.

Alexius Thurzo
thezaurarius regius
manu propria[1]

[1] Más kézzel.

29

1522. március 19. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Brassó városához, hogy egy bizonyos időpontra menjenek Szebenbe, ahol hallgassák meg a király és a kincstartó által közéjük küldött embert.

Egykorú másolat. AS Brasov, Brassó város lt.: Stenner-gyűjt. 1–72. (DF 246 429.)

Prudentes et circumspecti nobis dilecti! Rogamus et hortamur vos et nichilominus auctoritate et in persona regie maiestatis domini nostri gratiosissimi, qua in absentia sue maiestatis fungimur, vobis committimus, quatenus statim acceptis presentibus ad unum certum et brevem diem, quem vobis homo maiestatis sue et thesaurarii sui in vestri medium deputatus constituerit, in civitatem Cibiniensem convenire debeatis, audituri illic ea, que de mente et voluntate sue maiestatis vobis sunt nunctiata per eundem hominem maiestatis sue, secus ne feceritis. Ex Buda, feria quarta proxima post dominicam Reminiscere, anno 1522.

Stephanus de Bathor palatinus et comes
ac in absentia regie maiestatis locumtenens etc.

30

1522. március 24. Németbrod.

II. Lajos király levele Bátori István nádor, királyi helytartónak. Leveléből értesült, hogy mit tettek a végek védelmében, illetve a török támadásáról; csak helyeselni tudja intézkedéseit Jajca és a többi vár ügyében. Megparancsolja nekik, hogy akadályozzák meg a különböző, engedélye nélkül összehívott gyűlések megtartását. Egyúttal közli, hogy milyen események történtek vele. Igéri, segítséget hoz a török ellen, továbbá beszámol a morva és a cseh ügyekről.

Papíron, záró titkospecsét nyomával. DL 23 621. (MKA, NRA 26–3.) — Kiadásai: Alsószlavónia 287–290.; Pray: Epistolae procerum I. 149–154., Hurmuzaki II/3. 404–405.

Spectabili et magnifico Stephano de Bathor regni nostri Hungarie palatino et locumtenenti nostro etc., fideli nobis syncere dilecto.

Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. — Commissio propria domini regis

Spectabilis et magnifice fidelis nobis syncere dilecte! Accepimus litteras vestras, quibus nos de variis rebus certiores reddidistis et inprimis qualiter officiales castrorum finitimorum maiori parte cum thesaurario et aliis consiliariis iam expedivissetis. De quibus vobis gratias agimus et rogamus, ut etiam de illis, qui

expediti nondum sunt, eandem curam geratis. Quod dominus vayvoda ad partes inferiores profectus est, multum nobis placet et multo fuisset melius, si dudum antea hoc fecisset. Credimus eum non neglecturum, quitquid pro defensione regni facere poterit. Id autem vehementer dolemus, quod Turci castrum Orsowa expugnaverunt et Peeth obsederunt. Gratum vero illud quoque, quod Ioannem Kallay remoto Gerlesthey in banum ad Zeurinum prefecistis et cum peditibus dimisistis. Ut enim est dignus et strenuus, ita poterit et nobis et isti regno servire. Libenter etiam audivimus, quod ad Titulium pedites ducentos miseritis, nam aliter locus ille conservari non posset. Probamus et illud, quod Nicolaum Macedonyay ad Themeswar dimiseritis.

Quod ad Jayczam pertinet, miserant ad nos nuper Keglewyth et Gelethfy et ea omnia, que vos nobis scripsistis, litteris suis significaverunt, unde non fuit nobis visum, ut Jayczam sine bano relinqueremus, desperarent enim omnes, si hoc fieret. Preterea scripsimus ipsi Gelethfy, ut intret tanquam banus, Keglewyth resignet castra ad manus illius. Committatis itaque eidem Gelethfy, ut reddat litteras expeditorias prefato Keglewyth tempore resignationis castrorum, quia nullo pacto vult manere in officio et quia unus banus non sufficit ad tuenda castra illa, rogamus, queratis et ordinetis ipsi Gelethfy collegam. Nam si etiam plures essent hoc tempore custodes, esset valde necessarium. Scribatis prefato Gelethfy, ut tanquam banus habeat curam etiam ad castrorum Banyaluka et Orbazvara conservationem, quod si non faceret, curetis, ut intra reditum nostrum aliquibus aliis illa committantur. Ideo autem fecimus ipsum Gelethfy banum, quod alium habere non potuimus. Nam, cum adhuc Bude essemus, ut recordari potestis, ad hunc finem vocari ad nos ipsum Gelethfy feceramus, ut in banum preficeretur. De his omnibus nuper vobis pluribus scripsimus per familiarem Keglewyth et etiam per Anthonium Korlaczky nuntiavimus.

Ceterum rogamus vos, accuratissime curetis, ut etiam capitaneus Segniensis expediatur, concordetis, quomodocunque fieri poterit, cum eo. Idem faciatis, rogamus etiam, de banis Croatie et de his, qui castra Croatica tenent. Nam, ut scitis, absentes his rebus intendere non possumus, ubi autem Deo dante redibimus, nos ipsi una vobiscum diligentissime omnia curabimus. Si nondum venit ad vos Sigismundus Banfy, efficiatis, ut veniat citissime et concordetis cum eo, et etiam cum Carlowyth, uterque poterit habere solutionem suam in Sclavonia, ut nos speramus, et si aliter fieri non posset, etiam castra ipsa faciatis dari ad manus eorundem. Nam si illi, qui nunc tenent, ulterius tenere noluerint et alios non invenietis, necesse est, ut bani teneant. Credimus eos tam fideles, ut tute eis illa committi possint.

Quod autem conventiculam illam dissolvendam curaveritis cum domino vayvoda, grato animo a vobis acceperimus, nam certe huiusmodi conventicule nunquam aliquod bonum attulerunt. Illud autem plurimum nobis molestum est, quod

subsidium tarde exigitur. Nam ex ea tarditate periculum, ut vos quoque scribitis, illi regno nostro poterit evenire. Quam ob rem fidelitatem vestram diligentissime rogamus, velit, quantam maximam poterit, dare operam et studiosissime curare, ut illud celerius exigatur. Quod ad hec auxilia nostra, quorum gratia huc venimus, attinet, nihil aliud magis curamus, quemadmodum rogastis, quam ut illa tempestive expediantur et una pars premittatur, antequam maior numerus expedire poterit.

In Moravia nunc dieta celebratur pro huiusmodi auxiliis ordinandis, in qua reliquimus prepositum Albensem et Franciscum Balassa, qui res nostras illic solicitent. Nam sine conventu generali tractari hec negocia non potuerunt, ea autem commissione eos illic reliquimus, ut aliquam partem gentium, quas Moravi daturi sunt, quam citissime versus Hungariam mittendam curent. In Moravia iuramentum prestitimus maioremque partem discordiarum, que fuerunt inter status, composuimus. Restat una solummodo difficultas de electione maiorum officialium illamque in reditu nostro complanabimus.

A Bohemis in metis Bohemie honorifice sumus suscepti volebantque, ut ibidem iuraremus, quod non fecimus, cum non debuerimus, nam reges hereditarii, ut nos sumus, non tenentur, nisi Prage iurare. Iidem domini Bohemi, ubi audiverunt rationes nostras, non gravatim ad nostram voluntatem accesserunt et hoc pacto prospere nobis omnia ubique evenerunt, et non dubitamus, quin Deus etiam imposterum res nostras prosperiores faciat. Pervenimus ad Brodam Almanicalem, hoc autem triduo Prage erimus et omnibus aliis negotiis nostris postpositis ad ordinanda auxilia omne studium nostrum omnemque curam convertemus et pro consilio vestro id, quod etiam nobis in animo fuit, quanto fieri poterit, citius partem aliquam ad Hungariam mittendam curabimus. Rogamus itaque fidelitatem vestram, ut interim curam gerat de istius regni nostri Hungarie defensione, quam fidei et vestre diligentie commendavimus. Datum in Broda Almanicali, feria secunda post dominica Oculi, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

31

1522. március 25. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Selmecbánya városához, amelyben megparancsolja nekik, hogy az ez évi adót tüsténti fizessék meg a kincstartó emberének.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. ŠA v Banskej Bystrici, Pobočka Banská Štiavnica, Selmecbánya város lt.: Selmecbánya város tanácsa: Az Országos Levéltár által visszaadott oklevelek és iratok 2–174. (DF 234 950.)

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Schemnicia, amicis nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis dilecti! Instant impresentiarum maxima pericula confiniorum omnibus nota, quibus, ut tempestive providere possit, vobis harum serie in persona et authoritate domini nostri regis firmissime mandamus, quatinus statim visis presentibus absque omni difficultate et renitentia universas pecunias presentis subsidii istic in medio vestri dicari, exigere et ad manus hominis domini thezaurarii, presentium ostensoris quam citissime dare et assignare modis omnibus velitis et debeatis, ut illis confiniorum periculis possit succurere, secus facere nullo modo nullaque ratione presumatis. Presentes vero superinde pro vestra reservetis expeditione. Datum Bude, in festo annuntiationis Beatissime virginis Marie, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Stephanus de Bathor palatinus et comes
ac in absentia regie maiestatis locumtenens etc.

32

1522. március 25. Buda.

Thurzó Elek kincstartó és kamarásmester levele Selmecbánya városához. Amint azt már a nádor, most ő is megparancsolja nekik, hogy az ez évi adót tüstént fizessék meg emberének.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. ŠA v Banskej Bystrici, Pobočka Banská Štiavnica, Selmecbánya város lt.: Selmecbánya város tanácsa: Az Országos Levéltár által visszaadott oklevelek és iratok 2–175. (DF 234 951.)

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Schemnicia, amicis nobis honorandis.

Prudentes et circumspecti amici nobis honorandi! Ex litteris domini palatini intelligetis, qualiter sua spectabilis et magnifica do(minatio) vobis mandaverit, quod statim visis presentibus universas pecunias presentis subsidii iam dicati et connumerati de vestri medio quamprimum exigere et ad manus hominis nostri absque omni difficultate et renitentia dare velitis. Quare et nos rogamus vos et nichilominus de voluntate et mandato regie maiestatis, domini nostri gratiosissimi vobis committimus, quatinus universas pecunias dicti subsidii iam dicati et connumerati de medio vestri quamprimum exigere et ad manus hominis nostri, presentium ostensoris dare et assignare velitis et debeatis, ut illis confiniorum periculis tempestive succurrere possit, secus ne feceritis. Presentes autem superinde

pro vestra reservetis expeditione. Datum Bude, in festo annuntiationis Beatissime virginis Marie, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Alexius Thwrzo de Bethlenfalwa
thezaurarius et magister cubiculariorum regie maiestatis

Alexius Thurzo
thezaurarius regius
manu propria[1]

[1] Más kézzel.

33

1522. március 28. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele a győri vikáriushoz: a soproni tanács és Gosztonyi János győri püspök között előtte folyó pert halassza el a török ellen tervezett hadjárat befejezéséig.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel. GyMSL Soproni Levéltára, Sopron város lt. D 2631. (DF 204 276.) — A hátlapján perbeli feljegyzés. — Házi I/7. 29.

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. venerabili vicario ecclesie Jauriensis salutem cum favore. Dicitur nobis in personis magistri civium, iudicis et iuratorum ceterorumque consiliariorum civium civitatis Soproniensis, qualiter ipsos exponentes reverendissimus dominus Iohannes Gozthon, episcopus predicte ecclesie Jauriensis ratione certorum negotiorum tui in presentiam traxisset in causam, in qua quidem causa ad instantiam eiusdem domini episcopi procedere exindeque ipsos exponentes aggravare nitereris et velles in preiudicium et damnum eorundem exponentium manifestum. Cum autem universe cause, mere quoque spirituales ubilibet et in presentiis quorumcunque iudicum spiritualium ratione quorumvis negotiorum mote infra exitum future expeditionis generalis contra Thurcos iuxta contenta articulorum nuper in generali conventu regnicolarum pro festo Beate Elizabeth celebrato[1] confectorum ac per regiam maiestatem unacum dominis prelatis et baronibus confirmatorum suspense sint et habeantur, proinde requirimus et hortamur te harum serie diligenter, nichilominus etiam in persona et authoritate prefati domini nostri regis, qua impresentiarum fungimur, tibi sub pena in premissis articulis expressata committimus et mandamus, quatinus habita presentium notitia ab ulteriori processu premisse cause partes inter prefatas tempus infra prenotatum supersedere eandemque statu in eodem, in quo nunc existit, supersedere modis omnibus debeas et tenearis. Secus pena sub premissa facere non presumas, presentibus perlectis ex-

hibenti restitutis. Datum Bude, feria sexta proxima ante dominicam Letare, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini

[1] 1521. nov. 19.

34

1522. március 31. Prága.

II. Lajos király levele Bátori István nádor, királyi helytartónak, miként fogadták a cseh-morva határon, illetve Prágában, továbbá egyéb dolgokról ír.

Papíron, záró titkospecsét nyomával. DL 23 623. (MKA, Acta publica 26-5.) — Kiadása Pray: Epistole procerum I. 154–156. — Részlete: Magyar-Zsidó oklt. V/1. 140/290.

Spectabili et magnifico domino Stephano de Bathor regni nostri Hungarie palatino et c(omiti) ac locumtenenti nostro, fideli nobis syncere dilecto.

Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. Commissio propria domini regis

Spectabilis et magnifice fidelis nobis syncere dilecte! Quamdiu fuerimus in marchionatu nostro Moravie et que illic nos negocia detinuerint, prioribus litteris nostris accepistis. Ubi vero ex civitate nostra Brunnensi discessimus ventumque est ad fines regni nostri Bohemie, dominus Leo Prezthenczky et ceteri barones fere omnes ac bona pars nobilitatis cum Pragensibus egregie instructi ad Polnam nobis presto fuere exceptique sumus maxima omnium ordinum expectatione. Erat et ad civitatem nostram Chazlo magna hominum, eorum presertim, qui montana colunt, ad nos excipiendos effusa multitudo. In tanto autem numero inermes paucissimi sunt visi, nam qui thoracem et galeam non habebant, scuta ingentia aut pixides, aut lanceas gestabant. Ornatior fuit occursus ex Hora civitate nostra, quo in loco biduum rebus nostris ita suadentibus sumus commorati.

Hinc Pragam versus profecti uno fere milliari cum ab urbe abessemus, frequentissimi equites armati nobis obviam venerunt. Progressi sumus et primi omnium Iudei illis velaminibus, quibus in eorum sacris utuntur, capitibus obvolutis, scriptas divinarum legum tabellas ferentes occurunt, hymnos hebrea lingua et Dei laudes et gratulationis carmen, ut nobis sunt postea interpretati, canebant illudque unum pre omnibus orabant, ut precepta illa decem manu contingeremus, virga, qua equum regebamus, non manu attigimus. Eam virgam tanti faciunt homines superstitiosi, ut centum aureis emere cupiant. Tota Pragensis civitas a porta usque ad pontem armatis hominibus, duplici ordine et serie longissima ac nusquam fere interrupta tenebatur. Iuncte his erant artificum omnium societates et collegia

cum vexillis et notis insignibus. Vulgus spectatorum omnes vicos, fora, circulos, theatra compleverat. Sacerdotum syncere fidei nostre ordines cum administratore et capitulo Pragensis ecclesie nos incredibili quadam animorum consolatione exceperunt, enixius orantes, ut quod serenissimus quondam parens noster vehementissime quidem optaverit, sed utcunque efficere nequiverit, sublatis tandem tot fedissimis erroribus ad unitatem fidei et obedientiam sancte Romane ecclesie Bohemos revocaremus. Sed de his hactenus.

Hodie utriusque regni nostri negocia Deo favente auspicabimur omnibusque viribus nostris contendemus et elaborabimus, ut impetrato quamprimum in Turcos bono et optato subsidio, mature ac celeriter ad defensionem istius regni nostri Hungarie possimus accurrere, de cuius statu dies et noctes angimur et sumus valde soliciti. Hortamur igitur fidelitatem vestram, ut certissima de rebus, que istic aguntur, et quam sepissime ad nos scribat, nec patiatur nos ea presertim ignorare, que de Turcis intelligit, ut quanto frequentiores a vobis acceperimus litteras, tanto impensius urgere de subsidio et movere Bohemos possimus. Datum Prage, feria secunda proxima post dominicam Letare, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

35

1522. április 5. Raholca vár.

Újlaki Lőrinc boszniai herceg, országbíró levele Anna hercegnőhöz, Ferdinánd osztrák főherceg feleségéhez, amelyben a kémei által kapott török támadás híreiről tájékoztatja, illetve általa kéri az osztrák főhercegtől, hogy küldjön segítséget a végrekre.

Két eredeti tisztázat. HHStA Handschriftenabteilung: Ungarische Akten 366. (Konv. B), fol. 18. és 21.; fol. 19–20. (DF 276 369. és 276 370.)

Illustrissime et excellentissime principi et domine, domine Anne conthorali illustrissimi domini Ferdinandi principis Hispaniarum ac ducis Burgundie, necnon archiducis Austrie etc., domine nobis gratiosissime.

Illustrissima et excellentissima princeps et domina nobis gratiosissima! Post obsequiorum nostrorum commendationem. Credimus intellexisse vestram illustrissimam et excellentissimam dominationem sacra maiestas regia dominus noster gratiosissimus quos in medio nostrum capitaneos pro tuendis paucissimis confiniis istius sui regni, que adhuc superessent, reliquerit, quibus licet tuendorum confiniorum ipsorum ratio et provincia tradita fuerit. Tamen nedum confinia ipsa defenderent, verum neque vel paucas gentes habent et habere curant. Nos autem ex exploratoribus nostris intelleximus, quod Baliberg, qui castrum Nando-

ralbensem a cesare Turcarum per modum officii conservat, cum numerosissimis et copiosissimis gentibus instrumentisque bellicis et machinis iuxta ipsam Nandoralbam iam traiceretur ac transfretaret et pauca hec exiguaque confinia, que adhuc supersunt, depopulare et devastare niteretur. Quia vero post Deum omnipotentem ac sacram maiestatem regiam dominum nostrum gratiosissimum neminem habemus preter illustrissimum et excellentissimum principem Hispaniarum ac ducem Burgundie et archiducem Austrie, dominum Ferdinandum eiusdem dominationis vestre dominum et coniugem charissimum, in quo confidere et spem ponere possemus, ideo positis genibus oramus et obsecramus vestram illustrissimam et excellentissimam dominationem, velit ipsum dominum principem Hispaniarum ac ducem Burgundie et archiducem Austrie, dominum scilicet et coniugem suum, si cum sua dominatione personaliter eadem constitui potest, verbis sin minus litteris suis inducere et ad istud flectere, ut sua illustrissima et excellentissima dominatio confiniis istius periclitantissimi regni amminicula et suppetias ferre digneatur. Credimus, quod si sua illustrissima et excellentissima dominatio gentes aliquas demittere dignabitur, hostis atrocissimi audacia compescetur et tam audenter confinia ista aggredere non audebit. Faciet istud vestra illustrissima et excellentissima dominatio primum omnipotentis Dei et tandem religionis Cristiane et olim patrie sue charissime conservationis gratia premium et mercedem ab ipso Deo altissimo perceptura. Reliquum est, ut Deus maximus vestram eandem dominationem faustam et felicem diutissime conservare dignetur et eidem rursum obsequia nostra commendamus. Ex arce nostra Rahoutza, sabatho proximo post festum Beati Ambrosii episcopi, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Eiusdem vestre illustrissime et excellentissime dominationis fidelis

comes Laurentius de Wilak
dux Bozne, iudicis curie regie maiestatis

36

1522. április 5. Prága.

Pál győri káplán levele Bátori István nádor, királyi helytartóhoz: a levél vivője által küldi neki az általa kért prágai fehér sört.

Papíron, záró gyűrűspecsét darabjával. DL 25 645. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.)

Spectabili et magnifico domino, domino Stephano de Bathor palatino regni Ungarię, comiti Thimisiensi, capitaneo generali ac supremo et locumtenenti regię maiestatis etc., domino meo observandissimo.

Iesus Maria Amen

Spectabilis et magnifice domine, domine observandissime, post salutem omnem felicitatem et servitiorum meorum debitam et perpetuam commendationem. In meo discessu ex Buda m(agnificentia) vestra michi nihil alium iniunxit, nisi ut eidem cervisiam albam Pragensem mittere. Misi per hos meos presentium exhibitores cum uno vase meliorem, quam habere potui, misissem in maiore quantitate, sed currus meus kochi ferre non potuit, supplico, dignetur animo gratioso accipere, cui me ecclesiam meam et perpetua mea servitia unice et humiliter commendo. Deus v(estre) m(agnificentie) concedat multas victorias et semper optatam felicitatem. Ex Praga, sabbato proximo ante dominicam Iudica, 1522. Eiusdem v(estre) spectabilis et magnificentię

Paulus capellanus Iauriensis
manu propria[1]

[1] Ugyanazzal a kézzel.

37

1522. április 9. Temesvár vár.

Macedóniai Miklós temesi alispán levele Bátori István nádorhoz, temesi ispánhoz és országos kapitányhoz Paksi Gáspár szolgálatvállalása ügyében.

Papíron, záró gyűrűspecsét nyomával. DL 25 646. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.)

Spectabili et magnifico domino, domino Stephano de Bathor regni Hungarie palatino comitique Themesiensis, necnon eiusdem regni capitaneo generali, domino observandissimo. Spectabilis et magnifice domine, domine observandissime, post fidelium servitiorum meorum commendationem. Egregium Gasparem Paxi ad me vocari feceram, quem licet satis cum magna dificultate, quoniam ad dominum waywodam fuerat accersitus, ad stipendium regni in sortem vestre s(pectabilis) et m(agnifice) d(ominationis) equis centum ordinavi et conduxi, qui si opus est, trecentis equis eandem inservire potest, nunc igitur ad vestram s(pectabilem) et m(agnificam) d(ominationem) venit. Supplico igitur, dignetur eadem ipsum Gasparem Paxi vultu illari et sincere contemplari suumque honorem prestare, non enim latet eandem, ex qua prosapia idem sit oriundus. Et vestram s(pectabilem) ac m(agnificam) d(ominationem) felicis vitam Deus censervet. Ex castro Themesiensi, feria quarta proxima post dominicam Iudica, anno Domini 1522.

E(iusdem) v(estre) s(pectabilis) et m(agnifice) d(ominationis)
fidelis Nicolaus de Maczedonya
vicecomes Themesiensis

38

1522. április 11. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó a csanádi káptalanhoz: a Nagybesenyői István mester halálával megüresedett marosontúli főesperességbe és csanádi kanonokságba — korábbi parancsa értelmében — Peregi Albert mestert iktassák be, és egyúttal Bosnyák Tamás káptalani vikáriust idézzék eléje.

Átírta Megyericsei Péter zágrábi egyházmegyei klerikus, apostoli közjegyző és Báli János fia: Mátyás pécsi egyházmegyei presbiter és a csanádi egyházmegyei Makófalva plébánosa, auctoritate apostolica vicecomes et tabellio iuratus 1522. május 21-i levelében. DL 25 018. (MKA, NRA 1884–37.) — Kiadása: ETE I. 59–60.

Amicis suis reverendis, capitulo ecclesie Chanadiensis Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. salutem cum favore. Accepimus admodum displicenter, qualiter honorabilem et egregium magistrum Albertum de Perek hospitiorum regalium distributorem eiusque nomine procuratorem suum legittimum in realem actualemque possessionem archidiaconatus Ultramarusiensis canonicatusque cum prebenda in ista ecclesia Chanadiensi per mortem et decessum honorabilis condam magistri Stephani de Naghbessenyew, ultimi, veri et legittimi possessoris eorundem archidiaconatus canonicatusque cum prebenda de facto vacantium honorabilis magister Thomas Bosnyak canonicus istius ecclesie Chanadiensis, nunc locumtenens vicarii eiusdem ecclesie, ignoratur quibus respectibus, ad litteratorium mandatum nostrum vigore donationis nostre, authoritate prefati domini nostri regis in hac absentia sue maiestatis inter cetera nobis superinde concessa, eidem magistro Alberto super prescriptis archidiaconatu canonicatuque cum prebenda legittime facte vobis iniunctum canonice instituere recusasset in contemptum mandatorum nostrorum manifestum. Proinde requirimus vos et hortamur diligenter, nichilominus etiam in persona et auctoritate prefati domini nostri regis, qua impresentiarum fungimur, vobis committimus et mandamus firmissime, quatinus statim habita presentium notitia huiusmodi litteras nostras donationales pro parte ipsius magistri Alberti superinde ad vos cum presentibus dandas sub amissione beneficiorum vestrorum debite executioni demandare debeatis, si qui autem ex vobis contrarium facere attemptaverint, commisimus huic nobili magistro Andree de Zoltha, stili nostri palatinalis notario, presentium videlicet ostensori, ut tandem ipse talium rebellium facta gestaque et dicta nobis superinde de oportuno providere volentibus in scriptis suo modo reportare teneatur. Volumus preterea, ut prefatum magistrum Thomam Bosnyak consocium vestrum capitulariter ammoneatis, ut ipse quarto die

diei exhibitionis presentium vobis fiende computando coram nobis, ubicumque tunc Deo duce constituemur, personaliter et non per procuratorem modis omnibus comparere debeat et teneatur, rationem non observationis prescriptorum mandatorum nostrorum redditurus, et post hec huiusmodi amonitionis ac totius negotii inibi peragendi seriem nobis suo modo rescribatis. Datum Bude, feria sexta proxima post dominicam Iudica, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

39

1522. április 15. Prága.

II. Lajos király levele Szelei Tomori János egri választott püspökhöz, amely szerint megkapta levelét arról, hogy bizonyos emberek miatt nem tudja elfoglalni püspökségét. Meghagyta ezért Thurzó Elek királyi kincstartónak, hogy embereivel vezesse be őt a püspökségbe mindenféle késedelem nélkül.

Egykorú másolat. HHStA Handschriftenabteilung: Ungarische Akten (Misc.) 431A, Konv. A, fol. 5. (DF 276 724.)

Reverendissimo in Christo patri domino Iohanni Thomori de Zele electo episcopo ecclesie Agriensis, nobis sincere dilecto.

Ludovicus Dei gratia rex
Hungarie et Bohemie etc.

Reverendissime in Christo pater fidelis nobis sincere dilecte! Ex litteris vestris superioribus diebus ad nos datis plane intelleximus vestrum in nos studium vestram fidem et diligentiam aliis perspectam, pro qua non possumus vobis plurimum non affici. Scribitis inter alia vos in episcopatu Agriensi iamdudum per nos collato aliquos impeditores et molestatores habere, certi sitis nos pro nostra in vobis singulari munificentia gratiam et clementiam nostram regiam semel in vobis ostensam nunquam immutaturos, sed ita firmam et inviolabilem servaturam, prout vestra in nos fides et charitas meruit, propterea sitis bono erga nos animo nec quicquid de nobis domino vestro naturali gratiosissimo dubitetis. Nam vel ex hoc intelligetis: nam commisimus et firmissimo mandato iniunximus per alias litteras nostras fideli nostro magnifico Alexio Thurzo thesaurario nostro regio, qui omnes pecunias et thesauros nostros regios tenet, ut ipse vos, si aliter fieri nequit, etiam magna vi et copia hominum in ipsum episcopatum introducat et in eius possessione atque dominio statuere debeat et sollicitetis illum diligentissime, ut in hoc nullam moram faciat, sed vos quam primum in ipso episcopatu statuat, ubi autem admonetis nos, ut ratione et consilio vestro uteremur. Sciatis nos tanti admonitionem vestram, ut pote salubrem fecisse, que maior fieri et facere nequeat. Datum

Prage, feria tertia proxima post dominicam Palmarum, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

40

1522. április 22. Prága.

II. Lajos király levele Sáros megyéhez a török veszélyről, s egyben beszámol arról, hogy a kereszténység fejedelmektől segítséget kért és reméli, hogy egyrészt tőlük, másrészt a többi országából is hozhat segítséget. Egyúttal felszólítja őket, hogy álljanak készen, mire szükség lesz rájuk.

Egykorú másolat. DL 47 448. (Magyar nemzeti múzeumi törzsanyag.) — Kiadása: Wagner: Saros 26–28.

Ludovicus Dei gratia rex Hungarię
et Bohemię etc. egregiis et nobilibus
universitati nobilium comitatus Saros
fidelibus nobis dilectis.

Egregii et nobiles fideles nobis dilecti! Optime nobis constat, quanta pericula isti regno nostro ex parte Thurcorum incumbant, quę cum solis viribus Ungaricis viderentur aucti propellique non posse in dieta proxime preterita nobis nomine regni supplicatum fuit, imo publico omnium consensu ordinatum, ut ab externis principibus auxilia peterentur, quod a nobis, prout temporum et rerum ratio postulabat, diligentissime curatum est, in diesque magis ac magis curabitur et nihil pretermittemus, quod ad istius regni nostri defensionem pertinebit. Credimus autem Christianos principes, ad quos misimus, nobis minime defuturos, cesar Carolus frater et sororius noster charissimus illud auxilium certum et non contemnendum, quod principes imperii Romani maiestati sue cesareę pro accipienda corona imperiali et pro recuperandis iuribus in Italia obtulerant, licet ipse quoque non parum huiusmodi auxilio indigeret. Consideratis tamen regnorum nostrorum periculis, annuit et promisit, ut in nostrum subsidium convertantur, pro quibus quidem auxiliis, quum hiis diebus ad conventum principalem iussu cesareę maiestatis indictum oratores misissemus. Principes imperii cognita voluntate caesaris, considerato denique nostro et regnorum nostrorum discrimine paratos sese obtulerunt ad prestandum nobis auxilium et ultra hos non defuerunt ex ipsis principibus, qui palam polliciti sint nobis velle in hiis periculis succurere.

Antequam autem maiora presidia expediri poterunt polliciti sunt se aliquot millia peditum ad Hungariam preter moram missuros, tam ad tuendas arces finitimas, quam ad reprimendum hostium impetum unacum ipsis Hungaris. Nihil au-

tem cupiunt, nisi securitatem et ut victualia pro pecuniis tam in progressu, quam in locis, ubi erunt, habere queant, venturi non ad aliquam vel regni, vel regnicolarum offensionem, sed solum modo ad ipsius regni deffensionem. De maiori autem numero gentium et de forma ac ratione belli gerendi deque modis, quibus externę nationes et cum Hungaris et inter se pacifice et citra omnem iniuriam stare et vivere possint. Viennę infra paucos dies per commissarios principum imperii et nostros, quos illuc missuri sumus, oratores tractabitur et concludetur. Unde speramus nos certissimum validissimumque auxilium habituros. Aderit nobis et succureret illustrissimus quoque princeps Ferdinandus archidux Austrię, sororius noster amantissimus cum omnibus viribus suis et si opus erit, etiam in persona sua. Egimus cum Moravis, qui nobis certum numerum peditum iam expediverunt parati nobiscum, una etiam viritim contra hostes venire. Misimus oratores nostros ad Slesiam et Lusaciam. Certi autem sumus, illos quoque nobis non defuturos.

Nos ipsi agimus cum Bohemis sperantes et ipsos ad ferendam nobis opem ultimos non futuros, quod autem ad personam nostram attinet, pro salute omnium vestrum et pro totius regni nostri Hungarię defensione omnem bellorum fortunam forti animo experiri sangvinemque ac vitam etiam nostram, si opus fuerit, effundere non dubitabimus et cum primum dietam Bohemicam, quam hic Pragę statim post dominicam Quasi modo[1] celebraturi sumus, bono modo concludemus. Nostrum reditum in Hungariam maturabimus et vos presentia nostra auxiliisque fratrum, amicorum et subditorum nostrorum consolabimur et animos vestros discriminum impedimentium magnitudine deiectos in spem bonam erigemus.

Quam ob rem fidelitates v(estras) hortamur eisdemque firmissime mandamus, ut subsidium pro conducendis gentibus et aliis belli oneribus sustenendis ordinatum, secundum articulos superinde confectos quam citissime et de vobi ipsis et de colonis vestris exolvere et exolvi facere debeatis, ut tempestive et antequam externa auxilia Ungariam penetrent, gentes quoque istius regni nostri paratę esse et alia belli necessaria disponi possint, ne contingar externis copiis ad vestram salutem paratis, noster quorum causa agitur, imparatos inveniri. Pręterea rursum mandamus, sicuti antea quoque in discessu nostri ex Ungaria mandavimus, ut ad hanc expeditionem per singula etiam capita parati esse debeatis, ut si opus erit, citra moram progredi et ea facere possitis, quę boni olim Hungari pro tuenda patria sua faciebant. Nihil dubitantes Deum optimum maximum contra hostes nominis sui crudelissimos victoriam nobis concessurum, secus facere non presumatis. Nam alioquin eos, qui salutem patrię temere neglexerint et hęc mandata nostra contempserint, meritis penis puniri procul dubio faciemus. Mandamus autem etiam fideli nostro spectabili et magnifico Stephano de Bathor comiti et palatino ac locumtenenti nostro, ut ipse omnes negligentes ad executionem omnium premissorum autoritate nostra sibi concessa compellat, cogat atque etiam prout

quisque merebitur, punire debeat. Datum Prage, 3[a] festi ressurectionis Domini, anno 1522.

[1] Ápr. 27.

41

1522. április 23. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó megparancsolja Szécsi Máté csanádi káptalani vikáriusnak, hogy — mivel a marosontúli főesperességbe és egy csanádi kanonokságba Peregi Albert mestert nem iktatta be — parancsa megvetése miatt jelenjen meg előtte.

Átírta Megyericsei Péter zágrábi egyházmegyei klerikus, apostoli közjegyző és Báli János fia: Mátyás pécsi egyházmegyei presbiter és a csanádi egyházmegyei Makófalva plébánosa, auctoritate apostolica vicecomes et tabellio iuratus 1522. május 21-i levelében. DL 25 018. (MKA, NRA 1884–37.) — Kiadása: ETE I. 61–62.

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini nostri, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. venerabili Mattheo de Zeech cantori et vicario ecclesie Chanadiensis salutem cum favore. Dicitur nobis in persona honorabilis et egregii magistri Alberti de Perek distributoris hospitiorum regie maiestatis, quod quamvis nos beneficium archidiaconatus Ultramarusiensis et canonicatus cum prebenda in ista ecclesia Chanadiensi fundata, per mortem et decessum honorabilis et egregii condam Stephani dispensatoris regie maiestatis, ultimi, veri, legittimi et immediati possessoris eorundem de iure et de facto vacans mediantibus aliis litteris nostris prefato exponenti contulerimus, vigore quarum legittimus procurator ipsius exponentis nomine eiusdem se in reale et pacificum dominium eorundem archidiaconatus, canonicatus cum prebenda installari etiam fecerit et per certos dies eadem ipsa beneficia pacifice possederit, tamen tu, nescitur quibus respectibus, quove usus consilio, parvipendens nostra mandata, eundem procuratorem dicti exponentis in contemptum litterarum et mandati nostri de archidiaconatu ac canonicatu cum prebenda prescriptis indebite et preter viam iuris exclusisses et eiecisses in preiudicium et dampnum ipsius exponentis manifestum. Et quia nos hanc ipsam rebellionem tuam ac presumptionem et mandati nostri non observationem presertim in hac absentia regie maiestatis surda aure pertransire nullo pacto volumus, proinde requirimus te ac nihilominus in persona et auctoritate maiestatis domini nostri gratiosissimi, qua fungimur, etiam committimus et mandamus, qua-

tinus acceptis presentibus quinto die a die exhibitionis presentium tibi fiende computando coram nobis, ubicumque tunc Deo duce constituemur, personaliter et non per procuratorem tuum legittimum modis omnibus comparare debeas et tenearis, rationem non observationis mandatorum nostrorum redditurus, secus nullo modo nullaque ratione facere presummas. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, in festo Beati Alberti martiris, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

42

1522. április 23. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele a csanádi káptalanhoz, hogy jelen parancsához csatolt, Peregi Albert mester érdekében kiadott levelét kézbesítsék Szécsi Máté mesternek, egyházuk éneklőkanonokának és vikáriusának.

Átírta Megyericsei Péter zágrábi egyházmegyei klerikus, apostoli közjegyző és Báli János fia: Mátyás pécsi egyházmegyei presbiter és a csanádi egyházmegyei Makófalva plébánosa, auctoritate apostolica vicecomes et tabellio iuratus 1522. május 21-i levelében. DL 25 018. (MKA, NRA 1884–37.) — Kiadása: ETE I. 61.

Amicis suis reverendis capitulo ecclesie Chanadiensis Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. amicitiam paratam cum honore. Requirimus et hortamur vos diligenter et nihilominus in persona et auctoritate prefati domini nostri regis, qua fungimur, vobis committimus et mandamus, quatinus acceptis presentibus alias litteras nostras preceptorias venerabili magistro Mattheo de Zeech cantori et vicario istius ecclesie vestre sonantes pro parte honorabilis et egregii magistri Alberti de Perek distributoris hospitiorum regalium confectas et cum presentibus vobis exhibendas per vestrum testimonium fidedignum eidem exhiberi et presentari faciatis, et quitquid ad contenta querimoniarum fecerit vel responderit, nobis amicabiliter rescribatis. Datum Bude, in festo Beati Alberti episcopi et martiris, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

43

1522. április 24. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele az erdélyi szászokhoz 1100 forintos tartozásuk ügyében. E szerint többször nem kéri tőlük annak megfizetését, hanem

embereiktől — bárhol is legyenek — lefoglalja az összeget. Továbbá meghagyja nekik, hogy tartozásuk terhére egyenlítsék ki polgártársuknál lévő adósságát.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. AS Sibiu, Szász Nemzeti Lt., Urkunden 5–244. (DF 246 140.)

Prudentibus et circumspectis universitati Saxonum Transsilvanensium, nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis dilecti! Revera grato a vobis animo accipere non possumus, quod pro debitis illis, mille videlicet et centum florenis, quibus nobis obligamini tantas nos expensas facere coegeritis, tunc enim cum poteratis, debitum ipsum reddere nobis recusastis et quamquam deliberaveramus, quod iam amplius debitum ipsum a vobis non petemus. Tamen nichilominus ex superhabundanti adhuc vos monemus vobisque committimus, ut summam ipsam debitorum reddere debeatis, quia revera sciatis ubicumque locorum aliquem ex vobis aut hominibus vestris vel etiam aliquas vestras res et bona reperiri poterunt, ita extorquebimus tam debita ipsa integre, quam etiam expensas pro debitis ipsis factas, quod nos damnum non patiemur. Preterea quamquam nos circumspectum Georgium Cementhes concivem vestrum pro debitis, quibus ei obligabamur, ex hac ipsa summa debiti vestri contentare voluimus, tamen ipse iam nichilominus integre debitum illud suum levavit et rehabuit. Litteras autem obligatorias adhuc apud se tenet. Volumus igitur et vobis committimus, ut eundem Georgium Cementhes omnino compellere debeatis, ut litteras ipsas nostras obligatorias nobis restituat, ut enim diximus ipse debitum illud suum iam integre rehabuit, aliud igitur ne feceritis. Ex Buda, in festo Beati Georgii martiris, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Stephanus de Bathor palatinus et comes
ac in absentia regie maiestatis locumtenens etc.

44

1522. április 25. Zólyomi vár.

Teke Kristóf zólyomi várnagy levele Selmecbányához: habár korábban azt a parancsot kapták, hogy a füstönként beszedett adót a kincstartó emberének adják át, most mégis meghagyja nekik, hogy azt késlekedés nélkül adják Maróti János adószedőnek; minderről értesítsék Bakabányát is.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. ŠA v Banskej Bystrici, Pobočka Banská Štiavnica, Selmecbánya város lt.: Selmecbánya város tanácsa: Selmecbánya és Bélabánya oklevelei 99. (DF 267 073. és DF 286 906.)

Prudentibus et circumspectis dominis iudici et iuratis civibus civitatis Sczemniczensis, dominis, amicis et vicinis honorandis.

Circumspecti domini et vicini nobis honorandi post salutem! Noveritis, quod antea scripserant vestris dominationibus, domini videlicet palatinus et thezaurarius, quod presentem subsidium nemini et nullius manibus presentare debuissetis, solummodo manibus domini thezaurarii aut hominis sui. Nunc rursum nobis scribit et committit vobis, ut quamprimum presentes acceperitis, omni mora postposita presentem subsidium solum secundum fumos a domibus exigere velitis et debeatis et secus nullam rationem facere debeatis. Postquam enim exigeritis, manibus Iohannis de Marolth, dicatoris vestri prefatum subsidium dare et assignare debeatis et teneamini. Dabitis etiam scire ad Bakabanya et ad Delnis, ut idem similiter faciant, ut sua dominatio gratiosa dominus Alexius thezaurarius vobis exequi committit et mandat, valete felicissime. Ex castro Zoliensi, in festo Beati Marci ewangeliste, 1522.

Cristoferrus Thekee
castellanus Zoliensis veteris

45

1522. április 27. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó a király nevében hozzájárul ahhoz, hogy Várdai Pál veszprémi püspök és egykori királyi kincstartó veszprémi püspökségének a felét a tizedekkel tartozása fejében lekötötte Csebi Pogány Zsigmondnak és családtagjainak.

Papíron, a szöveg alatt pecsét darabjaival. DL 89 159. (Esterházy cs. hercegi ágának lt., Repositorium 41–A–1.)

Nos Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et comes Themesiensis, necnon serenissimi principis, domini Ludovici Dei gratia regis Hungarie et Bohemie etc., domini nostri gratiosissimi in absentia sue maiestatis locumtenens eiusdem etc. memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit universis, quod nos illi inscriptioni et obligationi, quam reverendissimus dominus Paulus de Warda, electus ecclesie Wesprimiensis, alias thezaurarius regius de et super directa et equali medietate episcopatus predicte ecclesie Wesprimiensis,

necnon medietatibus castrorum Wesprimiensis et Symeg vocatorum ac possessionis Peremarthon vocate et pertinentiarum eiusdem, item aliarumque universarum pertinentiarum predicti episcopatus unacum universis decimis vinorum, necnon frugum et bladorum aliisque utilitatibus et quibusvis proventibus et obventionibus ad dictam medietatem ipsius episcopatus spectantibus et pertinentibus mediantibus certis litteris suis obligatoriis exinde confectis[1] egregio Sigismundo Pogan de Cheb comiti et camerario Maramarosiensi, necnon generose domine Frusinne consorti ac Petro filio et Georgio fratri patrueli eiusdem Sigismundi Pogan ratione et pretextu restitutionis et resignationis castri Hwzth ac castelli Rona camerarumque Maramorosiensis apud manus prefati Sigismundi Pogan hactenus pro certa summa pecuniarum suarum per prefatum dominum Paulum episcopum successivis temporibus ab eodem Sigismundo Pogan levatarum existentium, manibus hominis reginalis maiestatis ad id per suam maiestatem deputati, de voluntate ipsius domini Pauli episcopi, nunc per ipsum Sigismundum Pogan fiendarum, sub certis conditionibus, clausulis et articulis in presciptis litteris suis inscriptionalibus obligatoriis clare denotatis fecisset, in persona auctoritateque prefati domini nostri regis, qua in absentia sue maiestatis plenarie fungimur, nostrum consensum prebuimus, imo prebemus benivolum pariter et assensum, prenarratasque litteras annotati domini Pauli episcopi inscriptionales obligatorias previa ratione, ut prefertur, confectas quoad omnes clausulas et articulos earundem et omnia in eisdem litteris contenta et declarata ratas, gratas et accepta habentes, memoratis Sigismundo Pogan ac domine Frusinne consorti, necnon Petro filio et Georgio fratri patrueli eiusdem Sigismundi Pogan presentes litteras nostras consensuales pro maiori cautela duximus concedendas. Datum Bude, in dominica Quasi modo, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De commissione domini palatini

[1] Vö. Várdai Pál püspök 1522. ápr. 24-i zálogosításról szóló oklevelével. DL 89 158.

46

1522. április 29. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó Pinnyei Antalnak és Berényi Bársony Boldizsárnak adományoz Mesterháza birtokon bizonyos részeket, amelyek Mesterházi Péter és János meg fia, Mihály hűtlensége révén királyi kézre háramlottak.

Papíron, az első sor szavai megnagyobbított kezdőbetűkkel, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel. DL 50 327. (Ernst-gyűjtemény, 1603.) — Az oklevél jobb alsó sarkában: Ellgy. (Ellyevölgyi János ítélőmester kézjegye.)

Nos Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis domini Ludovici Dei gratia regis Hungarie et Bohemie etc., domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod nos consideratis fidelitate et fidelibus servitiis egregiorum Anthonii de Pynnye et Balthasaris Barson de Beren per eos sacre imprimis huius regni Hungarie corone deindeque prefato domino nostro regi pro locorum et temporum varietate cum summa fidelitatis constantia exhibitis et impensis totales portiones nobilium Petri et Iohannis de Mesterhaza et Michaelis filii eiusdem Iohannis possessionarias in possessione Mesterhaza iamdicta in comitatu Soppronienси existenti habitas, que ex eo, quod iidem Petrus et Iohannes de Mesterhaza, fratres patrueles existentes et Michael filius eiusdem Iohannis superioribus diebus Dei et hominum timore posthabitis, non veriti vinculum consanguineitatis rumpere manusque eorum noxias fraterni sanguinis effusione maculare sese mutuo et alternatim letalibus vulneribus sauciasse per hocque notam infidelitatis incurrisse dinoscuntur, ad sacram huius regni Hungarie coronam prefatumque dominum nostrum regem consequenterque in hac absentia sue maiestatis nostram tanquam personam sue maiestatis representantem collationem iuxta antiquam et approbatam eiusdem regni Hungarie consuetudinem atque legem rite et legittime devolute esse perhibentur et redacte, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, fenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promonthoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris metis et antiquis existentibus premissis sic, ut prefertur, stantibus et se habentibus, auctoritate prefati domini nostri regis nobis in hac absentia sue maiestatis data et concessa memoratis Anthonio de Pynnye et Balthasario Barsan de Beren ipsorumque heredibus et posteritatibus universis dedimus, donavimus et contulimus, immo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendas, possidendas pariter et habendas salvo iure alieno, harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante, quas in formam nostri privilegii redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportate. Datum Bude, feria tertia proxima post dominicam Quasi modo, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Commissio propria domini palatini

47

1522. május 3. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó parancslevele Lévai Zsigmond barsi ispánhoz. Haraszti Ferenc özvegye, Battyányi Zsófia panaszaiból úgy értesült, hogy a felsorolt személyek Léva várába mentek, hogy egyezséget hozzanak létre közte és az özvegy között, de nem jártak sikerrel, ezért megparancsolja neki, hogy amíg ítéletet nem hoz az ügyben, ne zaklassa az özvegyet és embereit.

Szakadt, hiányos papíron, a szöveg alatt pecsét nyomával. SNA Garamszentbenedeki konvent hiteleshelyi lt., Oklevelek 1769. (DF 205 834.)

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, comes Themesiensis serenissimique principis domini et domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis in hac absentia sue maiestatis locumtenens magnifico domino Sigismundo de Lewa, comiti comitatus Barsiensis salutem cum favore. Exponitur nobis in persona generose domine Sophie Bathyany, relicte egregii condam Francisci de Harazth, quod quamvis superioribus hiis diebus ex nostra annuentia et de voluntate ipsius domine, necnon vestra egregii magistri Iohannes Elyewelghy noster et Stephanus Henczelffy iudicis curie regie prothonotarii cum magistro Francisco Reway secretario notario nostro et cum aliis certis probis ac nobilibus viris per [partes] illo vocatis ad castrum Lewa pro revidendis et discutiendis differentiis inter ipsam dominam Sophiam exponentem ac vos motis et suscitatis profecti fuerunt, tamen iidem magistri ac electi partium nobiles intelle[ctis proba]tionibus, responsionibus, allegationibus et exceptionibus per procuratores ipsius [domi]ne exponentis et vestros factis nullam ibidem unionem atque realem inter ipsam dominam exponentem et vos dispositionem conclusionemque facere potuissent, quin potius causam per eandem dominam Sophiam exponentem contra vos et ad vos pertinentes motam in suo vigore reliquissent et eandem iudiciarie nostre deliberationi duxissent [re]mitten[dam], ne autem ipsa domina exponens infra revisionem adiudicationemque ipsius cause p[.....] modo tempore in persona sua et ad eandem pertinentium ac [.....] detrimenti aut dampni pateretur, pro parte eiusdem domine exp[onentis .....] nos authoritate regia nobis per prefatum dominum nostrum regem [.....] concessa eandem dominam ab omnibus indebite et preter viam iuris molestan[tibus] proteg[ere] preservareque dignaremur. Nos vero, qui sicuti neminem regnicolarum sic, nec eandem dominam [Sop]hiam exponentem per vos aut ad vos pertinentes vel per alios indebite et contra iura et consuetu[d]ines huius regni Hungarie oppri[mi] permittere volumus, pro eo requirimus vos et nihilominus authoritate regia premissa, qua inpresenti absentia dicti domini nostri regis fungimur, vobis firmiter committimus, quattinus nec vos et neque ad vos pertinentes prefatam dominam

Sophiam exponentem et homines ac servitores eiusdem et ad eam pertinentes, nec in personis et neque in rebus eorum extra viam iuris et infra finalem decisionem cause iam inchoate impedire aut impediri et molestari facere vel utcumque dampnificare audeatis, quin pocius ad terminum per dictos magistros prothonotarios et electos nobiles vobis ac dicte domine prefixum iuxta continentiam litterarum evocatoriarum cum illis, qui evocati sunt, coram nobis comparere teneamini, in quo etiam termino ipsa domina exponens per procuratorem suum comparere tenebitur, iudicium et iusticiam causa in eadem a nobis recepturi, secus nequaquam facere presumatis, nam alioquin de remedio providebimus opportuno. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, in festo inventionis Sancte Crucis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini

48

1522. május 5. Buda.

Bátori István nádor és királyi helytartó levele Pozsony városához, amelyben meghagyja nekik, hogy az ez évi adót késedelem nélkül fizessék meg.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 5458. (DF 243 502.) — Regesztája: Bratislava II. 85/4744.

Prudentibus et circumspectis magistro civium iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Posoniensis, nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis sincere dilecti! [.....] miseratis ad nos et ad dominum thezaurarium [.....] vestrum cum litteris vestris supplicantes, ut in presenti sub[sidi]o huius regni pro bono et salute rei publice ordinato exemptos et s[uppo]rtatos haberemus, proponentes vos antea grandem regie maiestati solutionem fecisse et ob id in annum exemptos esse. Audire potuistis hanc presentem constitutionem huius regni nullius penitus exemptionem et libertatem excepisse, quando quidem ipsi domini et nobiles regni ab initio, liberi etiam se ipsos, ad hoc id est, ad presentem solutionem astrinxerint et primum regia maiestas se ad huius statuti observationem obligavit. Propterea presens solutio nec vobis, nec alio cuipiam annui et concedi potest, ne hac vestra exemptione totum hoc subsidium interturbetur. Volumus itaque et vobis auctoriate et in persona regie maiestatis, qua nunc in hac absentia sue maiestatis fungimur, committimus et mandamus, quatinus statim acceptis presentibus semota ulteriori mora et renittentia predictum subsidium de medio vestri provenire debens, quam primum ad manus huius hominis domini thezaurarii presentium exhibitoris dare et assignare debeatis et

teneamini. Secus nulla ratione facere audeatis, nam alias certi sitis, quod si per hanc vestram moram et renittentiam hoc ipsum subsidium interturbari quoquomodo ceperit, nemo alius, nisi vos eritis in causa vosque propter hoc puniemus. Datum Bude, feria secunda post dominicam Misericordia, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Stephanus de Bathor palatinus et comes
ac in absentia regie maiestatis locumtenens etc.

49

1522. május 5. Buda.

Thurzó Elek királyi kincstartó és kamarásmester levele Pozsony városához, amint a nádor is a király teljes felhatalmazásával, most ő is meghagyja, hogy az ez évi adót azonnal fizessék meg emberének, mivel a végvárak védelméhez arra nagy szükség van.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 5459. (DF 243 503.) — Regesztája: Bratislava II. 85/4745.

Prudentibus et circumspectis magistro civ[ium, iudici et] iuratis ceterisque civibus civitatis [Posoniensis, amicis] nobis [dilectis].

Prudentes et circumspecti amici nobis honorandi! Ex litteris domini palatini cum presentibus vobis exhibendis latius intelligatis, qualiter sua magnifica do(minatio) superioribus diebus per alias litteras suas in persona et authoritate regie maiestatis vobis mandaverat, ita nunc quoque sua magnifica do(minatio) mediantibus suis litteris vobis mandat, propterea nos quoque de voluntate et mandato regie maiestatis, domini nostri gratiosissimi harum serie vos requirimus et eisdem etiam committimus, quatenus consideratis instantissimis et urgentissimis necessitatibus huius regni et periculis castrorum finittimorum statim visis presentibus universas pecunias presentis subsidii iuxta totius regni ordinationem et articulorum superinde confectorum ad manus egregii Iohannis Horwath, hominis nostri, presentium scilicet ostensoris semota omni dilatione et difficultate dare et assignare velitis et debeatis, ut illis periculis, que castris finittimis omni presidio destitutis maxima undique incumbunt, quam citissime providere et succurrere possimus, et circa hec etiam, que [i]dem dominus palatinus per litteras suas vobis mandavit, et n[o]s etiam de mente sue maiestatis per eundem Iohannem Horwath, [h]ominem nostrum nonnulla vobis nunciavimus dedimusque eid[em] homini nostro plenam et omnimodam informationem nostram vobiscum superinde tractandi litterasque expeditorias vobis dandi, cuius dicta indubie credere et exequi etiam modis om-

nibus debeati[s], aliud non faciatis. Presentes autem pro vestra superinde reservare po[te]ritis expeditione. Datum Bude, feria secunda proxima post d[o]minicam Misericordia Domini, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Alexius Thwrzo de Bethlenfalwa
thezaurarius et magister cubiculariorum
regie maiestatis etc.

Alexius Thurzo
thezaurarius regius
manu propria[1]

[1] Más kézzel.

50

1522. május 5.

Szatmári György esztergomi érsek meghagyja Zemplén megye világi és szerzetes papságának, hogy az 1521. évi országgyűlés által a török elleni védelemre rendelt adót haladéktalanul fizessék ki; ő maga már megtette ezt.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel. DL 39 345. (Bécsi levéltárakból kiszolgáltatott iratokból 3–2–642.) — Kiadása Szabó: II. Lajos-kori ogy. 180/XLIII. — Regesztája: MTT 9. (1861) 89.

Georgius miseratione divina archiepiscopus ecclesie Strigoniensis, primas regni Hungarie et legatus natus etc. universis et singulis reverendis, venerabilibus, honorabilibus et discretis abbatibus, prepositis regularibus et secularibus, necnon capitulis, conventibus, lectoribus, cantoribus, custodibus, archidiaconis, vicearchidiaconis et capellarum ac altarium rectoribus, necnon parochialium ecclesiarum plebanis ubivis in comitatu Zempliniensi constitutis et existentibus presentes visuris salutem et paternam in Domino benedictionem. Presens subsidium, quod generaliter tam spirituales, quam seculares omnium ordinum ad necessariam defensionem huius regni et conservationem Christianitatis exsolvere debent, non in alium finem est in proxime preterita dieta ordinatum, quam ut hostes et inimici Cristi a cervicibus et iugulo Christianitatis propelli possint, quod certe et nos ratione tam boum, porcorum aliorumque animalium, quam ceterarum rerum nostrarum in bonis nostris iam exsolvimus. Volumus igitur et vobis quoque ac vestrum cuilibet in virtute salutaris obediencie auctoritate nostra metropolitana, qua fungimur, harum serie firmiter precipimus et mandamus, quatinus absque ulla mora subsidium huiusmodi iuxta tenorem articulorum per maiestatem regiam et totum hoc regnum in ipsa dieta proxime preterita superinde confectorum ratione rerum, bonorum et proventuum vestrorum extradare et ad manus dicatorum ad hoc in isto comitatu constitutorum assignare debeatis et teneamini, sicuti, ut diximus, nos quoque,

tam videlicet domini prelati et barones coacti sumus et cogimur illud ex bonis et proventibus nostris sine dilatione exsolvere, ut hoc subsidio generali conservationi huius regni primum, cui hostes insultant, deinde autem quieti Cristiani populi provideri possit. Aliud igitur nullo modo facere presumatis. Presentes autem post earum lecturam ubique reddi volumus presentanti. Datum feria secunda proxima post festum inventionis Sancte Crucis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Nicolaus secretarius ex
commissione reverendissimi domini

51

1522. május 6. Prága.

II. Lajos király levele Beszterce városához, amelyben értesíti őket, hogy az ország érdekében újra felállították az asszonypatakai kamarát, amelynek élére Bátori Andrást nevezték ki; továbbá tájékoztatja őket és egyúttal megparancsolja nekik, hogy a Radna területén talált ezüstöt Asszonypatakára vigyék, hogy abból az ország szükségleteire pénzt verjenek.

Lyukas, vízfoltos papíron, a szöveg alatt a titkospecsét darabjaival. AS Cluj, Beszterce város levéltára: Beszterce város tanácsa: Tanácsi iratok, oklevelek 465. (DF 247 707.) — Regesztája: Berger I. 205/756.

Commissio propria domini regis

Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. fidelibus nostris prudentibus et circumspectis iudici et iuratis civibus civitatis nostre Bistriciensis salutem et gratiam. Reformationi camere nostre de Rivulodominarum pro nostra et pro totius istius regni nostri utilitate volentes consulere superioribus diebus, cum eandem fideli nostro magnifico Andree de Bathor pro officio tenendam dederamus, ita consuleramus, ut etiam ex oppido nostro Radnensi argentum per quoscumque in territorio et fodinis eiusdem loci inveniri s[olit]um ad dictam cameram nostram de Rivulodominarum traderetur ad redimendum, ex eoque pecunie cuderentur ad expediendas necessitates eiusdem camere nostre, et quamvis dictus noster camerarius circumspectum Volfgangum Farster, civem istius civitatis nostre Bistriciensis et socios eiusdem, cum quibus una in territorio dicti [oppidi] nostri Radnensis idem montes coleret et fodinas haberet, ut argentum secundum nostram constitutionem [...] provenientem ex suis fodinis ad dictam cameram nostram ob causam premissam dare deberent. Requisi[mus ...] tamen mandato nostro contravenire ausi fuerunt, quibus ne id deinceps facere attentent, mandavim[us .....]nem mandamus vobis harum serie sub pena indignationis nostre firmissime, ut si forte

iidem Vo[lfgangus] et socii eiusdem montaniste nostro mandato satis non facerent argentumque ex suis fodinis in territo[rio] oppidi nostri Radnensis habitis ad dictam cameram nostram ad manus camerarii dare recusarent, extunc per i[p]sum camerarium aut vicecamerarios eiusdem presentibus requisiti dictos Volfgangum et socios eiusdem montanistas ad faciendum et observandum premissa auctoritate nostra vobis in hac parte concessa per omnia remedia opportuna cogere debeatis, aliud facere ne presumatis. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Prage, feria tertia post dominicam Misericordia, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

52

1522. május 10. Prága.

II. Lajos király követi és tárgyalási felhatalmazása Szatmári György esztergomi érsek, Bátori István nádor, Ákosházi Sárkány Ambrus tanácsosok, továbbá Korlátkövi Péter és Trepka András királyi udvarmesterek, Verbőci István személynök, Gyarmati Balassa Ferenc és Désházi István részére, hogy a május 20-án Bécsben, Ferdinánd osztrák főherceggel sorra kerülő tárgyalásokon képviseljék.

Hártyán, függőpecsét selyemzsinórjával. DL 24 399. (Regnicolaris levéltárból, Archivum regni, Különböző állagok H–19.) — Hátoldalán a pecsét zsinórja között: Sarkan (az ő példánya volt.) — Kiadása: Tört. Tár 1906. 333–334.

Nos Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. recognoscimus et tenore presentium notum facimus, quibus expedit, universis, quod nos volentes, quantum in nobis est, saluti regnorum nostrorum ac totius Cristianitatis, ut principem catholicum decet, contra communes hostes Thurcos crudelissimos consulere, designavimus et deputavimus fideles nostros oratores, videlicet reverendissimum in Christo patrem dominum Georgium archiepiscopum ecclesie Strigoniensis, necnon spectabilem et magnificum Stephanum de Bathor regni nostri Hungarie palatinum, magnificos Ambrosium Sarkan de Akoshaza consiliarium nostrorum, Petrum de Korlathkew, Andream Trepka magistros curie nostre, Stephanum Werbewcz personalis presentie nostre in iudiciis locumtenentem, Franciscum Balassa de Gyarmath et Stephanum Deeshazy ad conventum Viennensem proxime ad vigesimum presentis mensis Maii diem celebrandum, de quorum fide, integritate, dexteritate ac prudentia, rerum agendarum experientia ad plenum confisi, eisdem plenum mandatum plenamque et omnimodam facultatem dedimus et concessimus damusque et concedimus per presentes in prenotato conventu nomine nostro comparendi atque cum serenissimo domino Ferdinando Hispaniarum principe, archiduce Austrie, sororio nostro charissimo illustrissimisque ac illustribus, reveren-

dissimis ac reverendo, generosis, magnificis, strennuis, nobilibus ac prudentibus commissariis principum Sacri Romani imperii ibidem futuris, absente vero prefato domino duce Ferdinando cum eisdem oratoribus illuc mittendis de negotiis expeditionis in Turcos fidei nostre sancte hostes spurcissimos deque ratione et forma belli gerendi aliisque rebus omnibus ad huiusmodi expeditionem necessariis agendi, tractandi, disputandi concludendique et ad eorum summum, quę conclusa eorundem oratorum nostrorum consensu fuerint, nos obligandi et nostro nomine promittendi aliaque omnia et singula huc pertinentia faciendi, que nos ipsi facere possemus, si personaliter interessemus. Etiam si talia forent, que mandatum exigerent magis speciale, quam presentibus est expressum, promittentes in verbo nostro regio, quod quicquid per predictos oratores nostros vel eorum aliquos, eos videlicet, qui aderunt, si omnes interesse quacunque causa non possent, cum prefatis serenissimo duce Ferdinando commissariisque principum imperii ac eiusdem domini ducis oratoribus simul vel divisim nostro nomine tractatum ordinatumque et conclusum fuerit, ratum habebimus firmiterque et inconcusse observabimus et observari faciemus atque omnia eorum promissa et obligationes nostro nomine faciendas sine dolo et fraude adimplere curabimus cum effectu harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Prage, decimo die predicti mensis Maii, anno Domino millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Ludovicus rex
manu propria

53

1522. május 13. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Bártfa városához, amelyben felszólítja őket, hogy az ez évi adót haladéktalanul adják át a kincstartó emberének; valamint a török pusztításairól tudósítja őket.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. ŠA v Poprade, Pobočka Bardejov, Bártfa város lt. 5141. (DF 218 072.)

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Bartffensis, nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis dilecti! Iam vobis per binas litteras nostras commisimus et mandavimus, ut presens subsidium, quod de vestri medio maiestati regie provenire debet, exigere et ad manus hominis domini thezaurarii sue maiestatis administrare deberetis, vos vero mandata nostra surda aure hactenus pertransientes, non considerantes pericula castrorum finittimorum huius regni, in

quibus castra finittima ob defectum pecuniarum nunc versantur, in quorum conservationem salus et quies omnium vestrum consistit. Propterea rogamus vos et nichilominus authoritate et in persona domini nostri regis, qua in absentia sue maiestatis fungimur, firmiter committimus et mandamus, quatinus statim visis presentibus predictum subsidium de vestri medio citra omnem moram extradare et ad manus hominis domini thezaurarii, presentium ostensoris dare et administrare debeatis et teneamini. Nam alioquin certi sitis, quod dictum subsidium etiam cum dampno vestro maximo a vobis per omnia gravamina exigi faciemus et alio mandato superinde nostro non expectato, secus pena sub premissa facere non audeatis. Datum Buda, feria tertia post dominicam Jubilate, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Stephanus de Bathor palatinus et comes
ac in absentia regie maiestatis locumtenens etc.

Mellette papírlapon ugyanezzel a kézzel:

Scriptis his litteris nostris et iam expeditis supervenit certus nuntius, qui pro certo et vero retulit cesarem Thurcorum ad hoc regnum non depredandum et depopulandum, sed occupandum penitus certos capitaneos suos magno exercitu delegisse et dimisisse ipsumque cesarem brevi illos subsecuturum, quod cum ita sit, mandamus vobis firmissime, quatinus mox visis his litteris nostris citra omnem moram ipsum subsidium de medio vestri exigatis et illud manibus hominis dicti domini thezaurarii dare debeatis. Secus nulla ratione faciatis, alioquin volumus et vobis sub amissione omnium bonorum vestrorum strictissime promittimus, ut statim visis presentibus ad nos certos ex vobis homines mittatis, qui rationi tante renittentie et themeritatis vestre dare debeant, secus pena sub premissa ne feceritis.

54

1522. május 13. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Kassa városához, amelyben felszólítja őket, hogy az ez évi adót haladéktalanul adják át a kincstartó emberének.

Papíron, papírfelzetes záró gyűrűspecséttel. Archív mesta Košic, Collectio Schwartzenbachiana 1043. (DF 271 099.) — N. T.

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Cassoviensis nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis dilecti! Scitis bene, quod iam vobis per binas litteras nostras commisimus et mandavimus, ut presens subsidium, quod de

vestri medio maiestati regie provenire debet, exigere et ad manus hominis domini thezaurarii sue maiestatis administrare deberetis, vos vero mandata nostra surda aure hactenus pertransientes, non considerantes pericula castrorum finitimorum huius regni, in quibus castra finitima ob defectum pecuniarum nunc versantur, in quorum conservationem salus et quies omnium vestrum consistit. Propterea rogamus vos et nichilominus authoritate et in persona domini nostri, qua in absentia sue maiestatis fungimur, firmiter committimus et mandamus, quatenus statim visis presentibus predictum subsidium de vestri medio citra omnem moram extradare et ad manus hominis domini thezaurarii, presentium ostensoris dare et administrare debeatis et teneamini, nam alioquin certi sitis, quod dictum subsidium etiam cum dampno vestro maximo a vobis per omnia opportuna remedia et gravamina exigi faciemus, secus pena sub premissa facere non audeatis. Datum Bude, feria tertia post dominicam Iubilate, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Stephanus de Bathor palatinus et comes
ac in absentia regie maiestatis locumtenens etc.

55

1522. május 13. Buda.

Thurzó Elek királyi kincstartó és kamarásmester levele Kassa városához. Amint a nádor is a király teljes felhatalmazásával, most ő is meghagyja, hogy az ez évi adót azonnal fizessék meg emberének.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. Archív mesta Košic, Appendix Schwartzenbachiana 28132. (DF 271 231.)

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Cassoviensis, amicis nobis honorandis.

Prudentes et circumspecti amici nobis honorandi! Ex litteris domini palatini cum presentibus vobis exhibendis latius intelligetis, quid sua magnifica do(minatio) ex autoritate et in persona regie maiestatis vobis mandet. Propterea nos quoque de voluntate et mandato regie maiestatis, domini nostri gratiosissimi harum serie vobis committimus, quatenus statim visis presentibus universas pecunias presentis subsidii, que de vestri medio regie maiestati provenire debent, absque omni ulteriori mora et excusatione extradare et ad manus hominis nostri, presentium ostensoris dare et assignare velitis et debeatis, ut illis periculis, que castris finittimis omni presidio destitutis maxima undique imminent, tempestive providere et succurrere, et alias etiam multiplices sue maiestatis necessitates et regni quam

citissime ordinare possimus, secus ne feceritis. Presentes pro vestra superinde reservare poteritis expeditione. Datum Bude, feria tertia proxima post dominicam Iubilate, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Alexius Thwrzo de Bethlenfalwa
thezaurarius et magister cubiculariorum regie maiestatis etc.

56

1522. május 14. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Sáros megye nemességéhez, amelyben értesíti őket a török veszélyről és meghagyja, hogy foglalják le azokat a birtokokat, amelyek után a nemesek nem fizették meg az adót.

Egykorú másolat. DL 47 448. (Magyar nemzeti múzeumi törzsanyag.) — Kiadása Wagner: Saros 29–30.

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac serenissimi principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie Bohemieque regis etc., domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens et capitaneus generalis egregiis et nobilibus viris, comitibus ac vicecomitibus et iudicibus nobilium comitatus de Saros salutem cum favore. Quanto in periculo atque discrimine miserabile hoc regnum istud impresentiarum versetur, ex litteris nostris ad universitatem nobilium illius comitatus per nos datis clare intelligetis. Ne itaque nostra negligentia ac culpa vestra regnum istud pereat, vos presentium serie requirimus et nichilominus in persona autoritateque prefati domini nostri regis vobis sub ammissione bonorum et officiorum vestrorum harum serie firmissime committimus, quatenus statim acceptis presentibus universorum dominorum ac nobilium bona et iura possessionaria in illo comitatu habita, de quibus contributio presens per fummos dicata, exoluta ac manibus dicatorum assignata nondum fuisset, prętерea eorum quoque medietatem proventuum suorum pecunialium similiter exolvere et ad manus dicatorum assignare recusassent et modo quoque recusarent, pro maiestate regia occupare et occupata nomine maiestatis sue conservare, si qui autem dominorum vel nobilium contra vos aut homines vestros insurrexerint et bona eorum prenotata occupare non permiserint vel de occupatis vos aut familiares vestros eiecerint et excluserint, ęxtunc omnes tales sub ea fide et fidelitate, qua prefato domino nostro regi teneamini, nobis citissime rescribere debeatis et teneamini. Nam aliter certi estote, quod vel de cętero superinde scribere nolumus, sed si contrarium egeritis, vos ita puniemus, ut etiam aliis exemplo eritis, secus

itaque pena sub premissa facere non presumatis. Datum Budę, in profesto Beatę Sophię viduę, 1522.

57

1522. május 19. Babócsa vára.

Bátori György lovászmester levele testvéréhez, Bátori István nádorhoz és temesi ispánhoz a Somogy megyében és Szlavóniában keletkezett ellentétekről.

Papíron, záró gyűrűspecsét nyomával. DL 25 650. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.) — N. T.

Spectabili et magnifico domino Stephano de Bathor regni Hungarie palatino et comiti Themesiensi etc., domino et fratri nostro nobis colendissimo.

Spectabilis et magnifice domine et frater nobis colendissime! Rescripsimus vestre s(pectabili) et m(agnifice) d(ominationi), quantas dificultates in negotiis regie maiestatis et totius regni hic in comitatu Simigiensi fecerunt, similes dificultates et in regno Sclavonie facere intelligimus, certe nunc etiam alia ordinanda pro sufficienti forent, ex oficio autem suo vestra s(pectabilis) et m(agnifica) d(ominatio) habet de his providere, ideo eadem velit taliter providere et curam premissorum dirigere, prout eidem melius videbitur. Reliquum est, quod eandem ad sua vota valere optamus. Ex castro nostro Babolcha, feria secunda proxima post festum Beate Sophie vidue, anno Domini 1522.

Georgius de Bathor
agazonum regalium magister

58

1522. május 25. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Pozsony városához, hogy a Szentgyörgyi és Bazini Ferenccel és Farkassal támadt viszályukban fogott bírák révén állapodjanak meg. Ez ügyben Farkasnak is írt.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 5465. (DF 243 509.) — Regesztája: Bratislava II. 86/4752.

Prudentibus et circumspectis iudici, magistro civium et iuratis civibus civitatis Posoniensis, amicis nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti amici nobis dilecti! Quum nuper in negotio dominorum Francisci et Wolffgangi comitum de Sancto Georgio et de Bozyn secretarium nostrum in medium ipsorum miseramus, etiam tunc medio eiusdem secretarii

nostri vobis nunciaveramus, quo cum ipso domino Wolffgango comite concordare deberetis, et licet littere iuramentales iam sint emanate et extradate, nichilominus tamen pro bono pacis hortamur vos rursus harum serie diligenter, quatinus acceptis presentibus eligatis in medium vestri aliquos probos homines, medio quorum velitis inter vos bonam pacem et concordiam firmare et ne ulterius lites trahere oporteat, cui quidem domino Wolffgango scripsimus, ut ipse quoque itidem faciat, secus iterum rogamus ne feceritis. Ex Buda, in festo Urbani pape, anno Domini 1522.

Stephanus de Bathor palatinus et comes
ac in absentia sue maiestatis locumtenens etc.

59

1522. május 27. Várda.

Várdai Ferenc erdélyi püspök levele Bátori István nádor, királyi helytartóhoz, hogy a török veszély elhárítása ügyében bármikor kész a tanácskozásra. Továbbá tájékoztatja, hogy emberét elküldte Battyányi Benedekhez, és kéri a nádort, hogy legyen jelen, amikor az átadja tartozását Benedeknek.

Papíron, zárópecsét töredékével. DL 25 651. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.)

Spectabili et magnifico domino Stephano de Bathor regni Hungarię palatino et regie maiestatis locumtenenti, domino et fratri observandissimo.

Spectabilis et magnifice domine frater observandissime! Accepimus litteras m(agnificentię) vestrę, in quibus m(agnificentia) vestra scribit inter alia nova cęsarem Thurcorum et se et exercitum suum contra hoc regnum movisse ac pro evitandis periculis regno imminentibus cum certis fratribus nostris ad m(agnificentiam) vestram veniremus consulturi. Sciat m(agnificentia) vestra, nos non modo pro ea fidelitate et servitiis, quibus regię maiestati et regno obstricti sumus, sed pro sola amicitia et fraternitate m(agnificentię) vestrę parati essemus venire, quocumque m(agnificentia) vestra optaret. Verum cum nos eiusmodi voluntatem m(agnificentię) vestrę, uti optavit, magnificis dominis Andreę de Bathor et Ioanni Dragffy significassemus, intelleximus ipsos hoc iter Budense nolle magis, quam velle subire, si autem nos soli ad m(agnificentiam) vestram veniremus, cogitare potest m(agnificentia) vestra parvum aut nihil nobiscum concludere posse, sint modo alii domini istic. Nos semper parati sumus ad m(agnificentiam) vestram venire, et si quid pro defensione regni facere possumus, non laboribus, non vigiliis, non impensis et ne vitę quidem parcimus, dum modo ceterique domini non desint, et ut diximus, si voluntas m(agnificentię) vestrę fuerit, ut alii etiam domini conveniant, nos in omnem horam pro voluntate m(agnificentię) vestrę parati sumus

istic esse, ubi m(agnificentia) vestra optaverit. Nuntiavimus pręterea per hunc hominem nostrum domino Benedicto de Bathyan pro debitis nostris repetendis aliqua verba et quidem honesta coram m(agnificentia) vestra eidem referenda. Rogamus m(agnificentiam) vestram, ipsum dominum Benedictum Bathyany faciat ad se vocare audiatque ea, quę is servitor noster ei nomine nostro recensurus est, et ipsi domino Benedicto m(agnificentia) vestra etiam suadeat, ut iam tandem restituat, quod debet, ea benevolentia, qua nos ei pecuniam credidimus, ne nos pro nostris odio magis, quam benevolentia prosequatur. Reliqua is servitor noster circa hanc rem m(agnificentię) vestrę dicet, cui fidem facere velit. Reliquum est m(agnificentiam) vestram foelicissime valere optamus. Ex Varda, feria tertia proxima ante festum ascensionis Domini, anno eiusdem 1522.

Franciscus episcopus
Transilvaniensis

60

1522. május 28. Buda.

Thurzó Elek királyi kincstartó és kamarásmester nyugtája Körmöcbánya város részére arról, hogy a saját és birtokai adóját, nem számítva a Bars megye adószedőinek, Endrédi Györgynek és Kistapolcsányi Jánosnak átadott összeget, megfizették.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes gyűrűspecséttel. ŠA v Banskej Bystrici, Pobočka Kremnica, Körmöcbánya város lt., Körmöcbánya város tanácsa: Oklevelek és levelek 1–26–1–20. (DF 250 015.) — Kiadása: Tört. Tár 1898. 179/IV.

Nos Alexius Thwrzo de Bethlenfalwa thesaurarius et magister cubiculariorum regie maiestatis etc. recognoscimus per presentes litteras nostras, quod prudentes et circumspecti iudex et iurati cives civitatis Cremniciensis de presenti subsidio predicte civitatis et de pertinentiis eiusdem civitatis dederunt ad manus nostras florenos ducentos, non computatis illis quinquaginta duobus florenis, quos ad manus egregiorum Georgii de Endred et Iohannis Kysthapolchany, dicatorum comitatus Barsiensis assignaverunt, super quibus eosdem cives quittos et expeditos reddidimus et commisimus, immo reddimus et committimus[1] harum nostrarum subscriptione manus nostre sigilloque nostro consignatarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum Bude, in profesto ascensionis Domini, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Alexius Thwrzo
thesaurarius regius
manu propria

[1] Az oklevélben *commisimus* áll.

61

1522. május 29. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Pozsony városához, hogy az ez évi adót azonnal adják át a kincstartó emberének.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 2613. (DF 241 220.) — Regesztája: Bratislava II. 86/4754.

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Posoniensis, nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis dilecti! Miramur, qua fiducia, freti ad ternas litteras nostras ad vos pro exolvendo presenti subsidio iam datas ipsum subsidium exolvere et extradare recusastis. Quare nunc rursum et ex superhabundanti in persona et authoritate domini nostri regis, qua nunc fungimur, vobis committimus et mandamus, quatinus statim visis presentibus ulteriori superinde mandato nostro non expectato predictum subsidium ad manus huius hominis domini thezaurarii sue maiestatis, presentium scilicet ostensoris quamprimum dare et exolvere debeatis et teneamini, secus nullo modo facere presumatis, nam alioquin volumus sub amissione omnium bonorum vestrorum firmissime committimus, ut quinto die a die exhibitionis presentium exhinc fiende computando certos ex vobis ad nos mittere debeatis rationem non observationis tot mandatorum nostrorum ad vos in persona sue maiestatis datorum reddituros efficacem. Datum Bude, in festo ascensionis Domini, anno eiusdem millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Stephanus de Bathor palatinus et comes
ac in absentia regie maiestatis locumtenens etc.

62

1522. május 30. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Bártfa városához, hogy az ez évi adót azonnal adják át a kincstartó emberének.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. ŠA v Poprade, Pobočka Bardejov, Bártfa város lt. 5145. (DF 218 076.)

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Barthffensis, nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis dilecti! Miramur, qua fiducia freti ad ternas litteras nostras ad vos pro exolvendo presenti subsidio iam datas ipsum subsidium exolvere et extradare recusastis. Quare rursum et ex superhabundanti de authori-

tate regie maiestatis, qua nunc in absentia sue maiestatis fungimur, committimus et mandamus vobis, quatinus statim visis presentibus ulteriori superinde mandato non expectato predictum subsidium ad manus huius hominis domini thezaurarii, presentium ostensoris quamprimum dare et exolvere debeatis et teneamini, secus facere non presumatis, nam alioquin volumus et vobis sub amissione omnium bonorum vestrorum firmissime committimus, ut quinto die a die exhibitionis presentium exhinc fiende computando certos ex vobis ad nos mittere debeatis rationem non observationis tot mandatorum nostrorum ad vos in persona sue maiestatis[1] datorum reddituros efficacem. Datum Bude, feria sexta proxima post festum ascensionis Domini, anno Domini 1522.

Stephanus de Bathor palatinus et comes
ac in absentia regie maiestatis locumtenens etc.

[1] A *sue maiestatis* tollban maradt.

63

1522. május 30. Veszprém vár.

Várdai Pál veszprémi püspök megerősíti azt a szerződést, amellyel a püspökségi jövedelmek adminisztrátora, Hédervári István a püspökség Kapornak-kés nevű tizedkerületét 300 forintért Szapolyai János erdélyi vajdának bérbe adta.

Kettészakadt, hiányos papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel. DL 68 528. (Kisfaludy cs. idősebb ága lt. 387.)

Nos [Pa]ulus de Warda episcopus ecclesie Wesprimiensis recognoscimus et fate[mur] per presentes litteras nostras decimam Kapornakkes ad episcopatum nostrum per[tinentem] egregium Stephanum de Hederwar administratorem proventuum dicti ep[iscopatus] Wesprimiensis cum omnibus utilitatibus ad ipsam provenientibus spectabili [et] magnifico domino Iohanni de Zapolya comiti perpetuo terre Scepusiensis, wayvode Transsilvano et comiti Siculorum etc. pro florenis trecentis dedisse et vendidisse, cuius venditioni et arendationi nos quoque [con]sensimus consentimusque, dedimus et vendidimus promittimusque eundem d[ominum] wayvodam in pacifico dominio dicte decime contra quosli[bet] impetitores tueri et defendere, harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in arce nostra Wesprimiensi predicta, feria sexta post festum Beati Urbani pape, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Paulus de Varda episcopus ecclesie
Vesprimiensis manu propria

64

1522. május 30. Revistye vár.

Dóci Ferenc levele Bátori István nádor, királyi helytartóhoz, amelyben leírja okát engedély nélküli távozásának. Továbbá felhívja figyelmét 50 forintos tartozására, illetve kéri, hogy az országos kincstartóval utaltassa ki fizetését.

Jobb oldalánál hiányos papíron, a szöveg bal oldala mellett gyűrűspecsét darabjával. DL 25 652. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.)

Spectabili et magnifico domino, domino Sthefano de Bathor regni Hungarie palatino etc. et in absentia regie maiestatis locumtenenti etc., domino mihi gratioso detur.

Post meam servitiorumque meorum perpetuorum in benivolentiam s(pectabilis) m(agnificentie) v(estre) commendationem. S(pectabilis) et magnifice domine et domine mihi gratiose! Supplico inprimis s(pectabilitati) et m(agnificentie) v(estre), ut mihi inputare non dignetur, quod non capta licentia a s(pectabilitate) m(agnificentia) v(estra) domum repentissime reddi, advenerant mihi littere, quomodo consors mea in agone laboraret et sic coactus fui die ac nocte domum festinare, quam satis egrotam[1] inveni, est enim in manu Dei, qui quidem Deus omnipotens cum ipsa s[...] voluerit. Spectabilis ac m(agnifice) d(omine) et d(omine) mihi gratiose, reducatur in memoriam s(pectabilis) et m(agnifica) [d(ominatio) v(estra)], dum ego illos quingentos florenos eidem mutuo dederam, iam enim credo, quod su[...]duo vidique plurimas necessitates s(pectabilitatis) et m(agnificentie) v(estre) nunquam ab illo tempore a s(pectabilitate) et [m(agnificentia) v(estra)] repetivi, nunc enim eadem s(pectabilitas) et m(agnificentia) v(estra) mihi faciliter persolvere poterit. Dignetur enim [...] sallarii sui per tezaurarium regni in istis duobus comitatibus Barsiensi et Nitriensi mihi [...] deputari facere, quod ego eidem s(pectabilitati) et (magnificentie) v(estre) perpetuis meis servitiis unacum libe[ris] meis reservire curabo. Reliqua dicet s(pectabilitati) et m(agnificentie) v(estre) servitor meus, presentium ostensor, cui s(pectabilitas) et m(agnificentia) v(estra) fidem adhibere dignetur. Deus igitur optimus et maximus s(pectabilitatem) et m(agnificentiam) v(estram) incolumen ad longos et prosperos annos conservare dignetur. Datum in castro nostro Rewisgye, secundo die ascensionis Domini, anno etc. 1522.

E(iusdem) s(pectabilitatis) et m(agnificentie) vestre servitor perpetuus

Franciscus
Doczy etc.

[1] Az oklevélben *quem ... egrotum* szerepel.

65

1522. június 2. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Kassa városához, hogy az ez évi adót azonnal adják át a kincstartó emberének.

Papíron, papírfelzetes záró gyűrűspecséttel. Archív mesta Košic, Appendix Schwartzenbachiana 18–31. (DF 271 230.) — N. T.

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Cassoviensis, nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis dilecti! Miramur, qua fiducia freti ad ternas litteras nostras ad vos pro exolvendo presenti subsidio iam datas ipsum subsidium exolvere et extradare recusastis. Quare nunc rursum et ex superhabundanti de authoritate et in persona domini nostri regis, qua nunc in absentia sue maiestatis fungimur, firmiter committimus et mandamus vobis, quatenus statim visis presentibus ulteriori superinde mandato nostro non expectato predictum subsidium ad manus huius hominis domini thesaurarii, presentium scilicet ostensoris quamprimum dare et exolvere debeatis et teneamini, secus facere non presumatis. Nam alioquin volumus et vobis sub amissione omnium bonorum vestrorum firmissime committimus, ut quinto die a die exhibitionis presentium exhinc fiende computando certos ex vobis ad nos mittere debeatis rationem non observationis tot mandatorum nostrorum ad vos in persona sue maiestatis datorum reddituros efficacem. Secus nullo modo facere audeatis. Datum Bude, feria secunda proxima post festum ascensionis Domini, anno eiusdem millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Stephanus de Bathor palatinus et comes
ac in absentia regie maiestatis locumtenens etc.

66

1522. június 3. Prága.

II. Lajos király Bátori István nádor, királyi helytartóhoz, hogy a nagy- és kisoroszfalvi rutének panaszára, miszerint tőlük nemesek létére be akarják hajtani az egyforintos hadiadót, vizsgálja meg privilégiumaikat, vajon valóban adómentességet élveznek, illetve nemesek-e.

Papíron, zárópecsét nyomával. DL 23 636. (MKA, NRA 586–13.)

Spectabili et magnifico Stephano de Bathor, regni nostri Hungarie palatino ac locumtenenti et capitaneo nostro generali, fideli nobis dilecto.

Ludovicus Dei gratia rex
Hungarie et Bohemie etc. Commissio propria domini regis

Spectabilis et magnifice fidelis nobis dilecte! Exposuerunt nobis Ruteni in nostra et reginalis maiestatis curia servientes, quemadmodum ipsi et omnes incole possessionum Naghorozfalw et Kysorozfalw nobiles essent, unde certa haberent privilegia, ad exolvendum tamen presens subsidium unius floreni pro defensione ipsius regni nostri Hungarie ordinatum, ut nobis dicunt, tanquam rustici cogerentur. Suplicaverunt ergo nobis, ut ipsos et[1] omnes alios dictarum possessionum incolas in suis iustis libertatibus et privilegiis conservare dignaremur, que quidem privilegia qualia sint, nobis non constat. Mandamus igitur vobis, ut ea videre et intelligere, et si tales sunt, que observari debent, cum nobis et reginali maiestati Rutheni dictarum possessionum continue serviant, observari facere debeatis, si vero illa hoc tempore non videntur eis suffragari posse, publicam regni ordinationem in aliorum exemplum nolumus per ea turbari. Aliud ne feceritis. Datum Prage, feria tertia post festum ascensionis Domini, anno eiusdem millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

[1] Utána még egyszer: *et.*

67

1522. június 3. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Sopron városához: mivel Bornemissza János és Ákosházi Sárkány Ambrus harmincadbérlete lejár, ezért Török Mártont küldi a királyi kincstartó embereivel, akik azt ezek után kezelni fogják; segítsék őket munkájukban.

Papíron, a szöveg alatt pecsét nyomával. GyMSL Soproni Levéltára, Sopron város lt. D 2633. (DF 204 278.) — Kiadása: Házi I/7. 31.

De propria commissione domini palatini

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis in absentia sue maiestatis locumtenens etc. prudentibus et circumspectis magistro civium, iudici et iuratis ceterisque civibus et inhabitatoribus civitatis Soproniensis salutem cum favore. Sciatis, quod tempus seu terminus arendationis istius tricesime Soproniensis et filialium eiusdem, infra quem fuerunt magnificis dominis Iohanni Bornemyzza et Ambrosio Sarkan de Akoshaza in arendam locate, festum scilicet Beati Barnabe apostoli venturum[1], iam prope instat. Misimus itaque de voluntate et mandato sue maiestatis hunc egregium Martinum Therek, aule regie maiestatis familiarem, presentium ostensorem cum

hominibus domini thezaurarii sue maiestatis repetiturum et occupaturum eandem tricesimam ab eisdem dominis Iohanne Bornemyzza et Ambrosio Sarkan et per consequens hominibus eorundem in ipsa tricesima constitutis. Quare requirimus vos et authoritate ac in persona eiusdem domini nostri regis, qua nunc in absentia sue maiestatis fungimur, harum serie sub amissione capitum et bonorum omnium vestrorum firmiter committimus et mandamus, quatinus acceptis presentibus non expectato alio superinde mandato maiestatis sue vel nostro eundem Martinum Therek, hominem scilicet regium ac familiarem ipsius domini thezaurarii, presentium ostensorem in occupatione dicte tricesime omni auxilio et adiuvamine vestro fovere ac a modo deinceps predictos homines et familiares domini thezaurarii et neminem alium pro vestris veris et legitimis tricesimatoribus tenere et recognoscere, illis et nemini alio[2] tricesimam solvere debeatis et teneamini, prout plura de his nunciavimus vobis per eundem Martinum Therek, cui credere et ea, que nostro nomine vobis dixerit, modis omnibus adimplere debeatis. Secus facere non presumatis. Datum Bude, feria tertia proxima ante festum penthecostes, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

[1] Jún. 11. [2] Az oklevélben: *alii*.

68

1522. június 3. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Pozsony városához: mivel Bornemissza János és Ákosházi Sárkány Ambrus harmincad bérlete lejár, ezért Török Mártont küldi a királyi kincstartó embereivel, akik azt ezek után kezelni fogják; segítsék őket munkájukban.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 2617. (DF 241 224.) — Regesztája: Bratislava II. 87/4759.

De propria commissione domini palatini Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis in absentia sue maiestatis locumtenens etc. prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus et inhabitatoribus civitatis Posoniensis salutem cum favore. Sciatis, quod tempus sew terminus arendationis istius tricesime Posoniensis et filialium eiusdem, infra quem fuerunt magnificis dominis Iohanni Bornemiza et Ambrosio Sarkan de Akoshaza in arendam locate, festum scilicet Beati Barnabe apostoli venturum[1] iam prope instat. Misimus itaque de voluntate et mandato sue maiestatis hunc egregium Martinum Therek, aule regie maiestatis familiarem, presentium ostensorem cum hominibus domini thezaurarii

sue maiestatis repetiturum et occupaturum eandem tricesimam ab eisdem dominis Iohanne Bornemyza et Ambrosio Sarkan et per consequens hominibus eorundem in ipsa tricesima constitutis. Quare requirimus vos et authoritate ac in persona eiusdem domini nostri regis, qua nunc in absentia sue maiestatis fungimur, harum serie sub amissione capitum et omnium bonorum vestrorum firmiter committimus et mandamus, quatinus acceptis presentibus non expectato alio superinde mandato maiestatis sue vel nostro eundem Martinum Therek, hominem scilicet regium ac familiarem ipsius domini thezaurarii, presentium ostensorem in occupatione dicte tricesime omni auxilio et adiuvamine vestro fovere ac a modo deinceps predictos homines et familiares domini thezaurarii et neminem alium pro vestris veris et legittimis tricesimatoribus tenere et recognoscere, illis et nemini alio[2] tricesimam solvere debeatis et teneamini, prout plura de his nunciavimus vobis per eundem Martinum Therek, cui credere et ea, que nomine nostro vobis dixerit, modis omnibus adimplere debeatis. Secus facere non presumatis. Datum Bude, feria tertia proxima post festum ascensionis Domini, anno eiusdem millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

[1] Jún. 11. [2] Az oklevélben: *alii*.

69

1522. június 3. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Pozsony városához, hogy az új pénzt fogadják el és használják.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 2618. (DF 241 225.) — Regesztája: Bratislava II. 87/4760.

Prudentibus et circumspectis iudici, magistro civium et iuratis ceterisque civibus civitatis Posoniensis, nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis dilecti! Intelleximus, qualiter monetas Hungaricales denuo cudi ceptas recipere nolletis et difficultaretis, proinde requirimus vos, nichilominus etiam in persona et authoritate domini nostri regis vobis sub amissione omnium bonorum vestrorum firmissime committimus et mandamus, quatinus acceptis presentibus prefatas monetas novas ubique in medio vestrum recipere ac libere currerre, permittere et permitti facere modis omnibus debeatis et teneamini et hec volumus in medio vestrum publice proclamari. Secus pena sub premissa facere non presumatis. Ex Buda, feria tertia proxima post festum ascensionis Domini, anno eiusdem 1522.

Stephanus de Bathor palatinus
et comes, necnon in absentia regie maiestatis locumtenens

70

1522. június 4. Buda.

Bátori István nádor levele Anna főhercegnőhöz, amely szerint ausztriai alattvalói elűzték a borsmonostori apátot, javait elvitték, sok szerzetest kegyetlenül megöltek, sőt azt állítják, hogy az apátság Ausztriához tartozik. Mivel az mindig is a Magyar Királyság része volt, alattvalóival szolgáltasson igazságot és adasson elégtételt az apátnak.

Papíron, záró gyűrűspecséttel. HHStA Handschriftenabteilung: Ungarische Akten, Specialia Fasz. 355. (Konv. A), fol. 7. (DF 276 310.)

Serenissime principi et domine, domine Anne regine, domine mee clementissime.

Serenissime princeps et domina, domina mihi clementissima! Post servitiorum meorum in gratiam sacre maiestatis vestre humillimam communem dationem. Miserunt ad me universi domini et nobiles comitatuum regno Austrie finitimorum nuntios suos gravem coram me querelam referentes, quomodo egregius et venerabilis Georgius Czyryak electus abbatie montis Marie sive Borsmonosthra de ipsa abbatia expulsus resque eius in claustro eodem(!) abbatie reperte per subditos maiestatis vestre serenissime ablate violentia fuissent, nonnullique fratres ipsorum nobilium in claustro abbatie crudeliter interfecti ac vulnerati extitissent ac ipse electus immaniter in captivitate ipsa pro voluntate subditorum maiestatis vestre conservatus fuisset bonaque ipsius abbatie per dicatores comitatus sui a subditis eiusdem connumerando non fuissent permissa, asserens abbatiam ipsam et bona illius non ad ius huius regni, sed Austrie pertinere. Quod postquam mihi innotuisset et si acceperam abbatiam ipsam a tempore, cuius memoria non stat in contrarium, ad hoc regnum pertinuisse. Nichilominus tamen, prout et privilegia ipsius abbatie et iura regni huius testantur, abbatiam ipsam semper ad ius corone huius regni pertinuisse cognovi. Quare supplico maiestati vestre serenissime dignetur non tantum presenti huius regni angustiarum intuitu, quantum serenissimi principi et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, fratris sui charissimi, domini mei gratiosissimi contemplatione sic huic rei providere regentibusque regni sui committere, ut abbatia ipsa quamprimum dicto Georgio restituatur bonaque eiusdem tanquam corone Hungarie dicari sinant, suprascripto Georgio Czyryak de violentia et iniuria sibi illata rebusque et bonis ablatis ac familiaribus suis nobilibus neci traditis et vulneratis, ita per subditos maiestatis vestre satisfiat, ut id et a prefato domino meo rege, domino meo gratiosissimo maiestati vestre serenissime possit gratiarum actione refundi et ab omnibus regnicolis huius regni obsequiis cumulatissimis rependi, maxime eam ob rem, ne pro tam iusto iure huius regni regnicolas ipsas prefatam regiam maiestatem in suo adventu contingat amplius inquietare. Serenissimam maiestatem vestram

Deus optimus et maximus ad vota sua felicem conservare dignetur. Ex Buda, feria quarta inter octavas ascensionis Domini, anno eiusdem millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

E(iusdem) s(erenissime) maiestatis vestre fidelis

servitor

Stephanus de Bathor
palatinus et comes

71

1522. június 9. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Pozsony városához, hogy a Mendel Jakab által a pozsonyi zsidók közössége nevében náluk elhelyezett pénzt további késedelem nélkül adják vissza neki.

Papíron, a szöveg alatt gyűrűspecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 5470. (DF 243 514.) — Regesztája: Bratislava II. 88/4763.

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. prudentibus et circumspectis iudici, magistro civium et iuratis ceterisque civibus et toti communitati civitatis Posoniensis salutem cum favore. Dicitur nobis in persona providi Iacobi Mendel, qualiter summam illam pecunie, quam ipse superioribus temporibus ad necessitates regie maiestatis pro universitate Iudeorum istic Posonii residentium deposuerat, hactenus eidem exponenti Iudei predicti minime restituissent, prorogantes de termino in terminum, licet nos ad vos litteras nostras dedisse in eo recolimus, ut dictos Iudeos ad depositionem summam predictam eidem Mendel astringere deberetis. Proinde ex superhabundanti requirimus vos, nichilominus in persona et authoritate prefati domini nostri regis, qua fungimur, vobis firmiter committimus et mandamus, quatinus acceptis presentibus omni remedio oportuno prescriptos Iudeos rogatis ad solvendam et deponendam eidem Mendel summam predictam, neque propterea ipsum Mendel amplius ad nos causa conquerendi mittere debeatis, secus facere nulla ratione presumatis. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, feria secunda proxima post festum penthecostes, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini

72

1522. június 10. Zólyomi vár.

Teke Kristóf zólyomi várnagy levele Körmöcbánya városához, amelyben értesíti őket a nádor és a kincstartó adóbehajtásra vonatkozó parancsairól, s egyúttal meghagyja nekik, hogy írják meg neki, vajon az adót megfizették-e, s ha nem, akkor a tőle való félelmükben mindenképpen fizessék meg azt.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. ŠA v Banskej Bystrici, Pobočka Kremnica, Körmöcbánya város lt., Körmöcbánya város tanácsa: Oklevelek és levelek 1–26–1–19. (DF 250 014.) — Kiadása: Tört. Tár 1898. 179/III.

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis civibus civitatis Crempniczіensis, dominis et amicis honorandis.

Prudentes et circumspecti domini, amici et vicini nobis honorandi! Noveritis, quod is diebus dominorum palatini et thezaurarii litere de Buda alate sunt ex parte presentis subsidii et nobis strictius scribit et committit, ut quiscunque prefatum subsidium tam de bonis regie maiestatis, quam etiam de bonis baronum et nobilium nondum exolvissent, extunc bona omnia hereditaria super regia maiestate occupare commissum extitit, vosque hucusque neque solvere curastis, neque nobis scripsi(s)tis, si vester notarius domino nostro gratiosissimo Bude dictum subsidium presentavit, aut non. Ideo rogo, nichilominus vobis committimus, velitis me de facto certiorem reddere, ut nos quoque sciamus iuxta informationem dominorum palatini et thezaurarii in facto procedere et de vestri medio providere certe. Sed si non solveritis subito, timendum erit, ne dampnum incuratis, et valete felicissime. Ex castro Zoliensi, feria 3ª festi Penthecostes, 1522.

Christophorus Theke
castellanus Zoliensis veteris

73

1522. június 11. Buda.

Szatmári György esztergomi érsek levele Pozsony városához Mendel Jakab ügyében.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűpecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 5471. (DF 243 515.) — A hátlapján keresztben: *Georgius archiepiscopus Strigoniensis, Buda 1522.* — Regesztája: Bratislava II. 88/4764.

Prudentibus et circumspectis magistro civium, iudici ceterisque iuratis civibus civitatis Posoniensis, amicis honorandis.

Prudentes et circumspecti amici nobis honorandi! Dominus palatinus, locumtenens regius scripsit ad a(micitias) vestras in quodam negotio Iacobi Mendel Iudei, rogamus nos quoque a(micitias) vestras velint eidem iustitiam administrare. Easdem bene valere optamus. Ex Buda, feria quarta proxima post festum penthecostes 1522.

Georgius archiepiscopus Strigoniensis, primas Hungarie,
legatus natus, summus cancellarius regius etc.

74

1522. június 11. Buda.

Derzsi Benedek, a váci püspökség jövedelmeinek adminisztrátora nyugtatja Beszterce városát arról, hogy megfizették 260 forintnyi adóhátralékukat urának, Szalkai Lászlónak.

Papíron, a szöveg alatt gyűrűspecséttel. Arhivele Statului Cluj, Beszterce város levéltára: Beszterce város tanácsa: Tanácsi iratok, oklevelek 469. (DF 247 711.)

Benedictus Derssy administrator proventuum episcopatus Vachiensis recognosco per presentes litteras meas de restantiis illius solutionis medio civium Bistriciensium domino reverendissimo solvendis levasse a provido Georgio Frank, cive similiter Bistriciensi ducentos et sexaginta florenos in monetis antiquis ozporis et aureis simul cum additionibus. In cuius rei memoriam litteras meas sigillo utensili consignatas eidem concessi. Datum Bude, feria quarta, in festo Beati Barnabe apostoli, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

75

1522. június 12. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Kolozsvár városához, hogy a kolozsvári szabó céh szabadságait és szokásait tartsák tiszteletben.

Foltos papíron, a szöveg alatt gyűrűspecsét nyomával. Arhiva Istorica a Filialei Din Cluj a Academiei RR. (Erdélyi Múzeum Egyesület egykori lt.), Céhiratok 33. (DF 261 219.)

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Coloswariensis salutem cum favore. Exponitur nobis in persona

universitatis omnium magistrorum sartorum istius civitatis, quod licet ipsi tali privilegio universitati sive czehe ipsorum a regibus Hungarie concesso gauderent, ut relicta alicuius sartoris de universitate eorum defuncti non ultra spatium unius anni in medio ipsorum laborare famulosque ad id idoneos sartores tenere posset, quod quidem [...] specie vidimus, tamen hoc curato minime honesta domina Cristinna relicta providi condam Michaelis Erh[..] et quedam alie diversis subterfugiis adinventis [h]uiusmodi privilegio eorum et libertatibus ipsorum exponentium derogare et contravenire niterentur. Quia autem in hac absentia predicti domini nostri regis nostri sic officii unumquemque in sua libertate conservare, hortamur vos et requirimus nihilominusque auctoritate prefate regie maiestatis, qua nunc fungimur, vobis committimus et mandamus, quatinus acceptis presentibus a modo deinceps prefatam universitatem sartorum istius oppidi iuxta privilegia eorum et consuetudinem iuste prescriptam in ipsorum libertatibus tenere et conservare prefate quoque relicte ac aliis, si que fuerant, non obstantibus quibuscunque litteris aut nostris aut regiis preceptoriis, privilegia antiqua ipsorum exponentium infringendis [...] vel dandis committere debeatis, ut ipse a pro[tui]tione operis huiusmodi post revolutionem annua[lem] cessare [..]ne[.]ntur iuxtaque privilegia eorum eosdem ex[...] pacifice et quiete, ut premissum est, conservare [tenea]mini, secus nullo modo facturi. Presentibus perlectis [exhi]benti restitutis. Datum Bude, feria quinta [proxima] post festum penthecostes, anno Domini mille[simo q]uingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini pa[lati]ni,
locumtenentis regie maiestatis

76

1522. június 14. Prága.

II. Lajos király levele Betlenfalvi Thurzó Elek királyi kincstartóhoz: a pozsonyi harmincadot addig ne vegye el Sárkány Ambrustól, amíg a bécsi tanácskozás költségeit meg nem téríti neki.

Átírta a budai káptalan 1522. jún. 30-i oklevelében Ákosházi Sárkány Dénes (egr.) kérésére, amely szerint a király levele papíron sigilloque suo secreto in margine inferiori impressive volt megerősítve. DL 24 400. (Regnicolaris levéltárból, Archivum regni, Különböző állagok, H–20.) — Kiadása: Tört. Tár 1906. 334.

Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. fideli nostro magnifico Alexio Thwrzo de Bethlenfalwa thezaurario nostro salutem et gratiam. Ad conventum Viennensem profectus est fidelis noster magnificus Ambrosius Sarkan consiliarius et orator noster de mandato nostro ad tractandum cum principum imperii commis-

sariis de negotiis future in Thwrcos[1] expeditionis, cui cum expensas dare ad hoc iter non potuissemus, ita statuimus, ut expensas suas, quas in presenti legatione facturus est, de tricesima Posoniensi excipiat et interim ab eo ipsa tricesima non a[ufer]atur. Quare fidelitati tui harum serie mandamus, quatinus acceptis presentibus predictam tricesimam Posoniensem de manibus ipsius Ambrosii Sarkan non auferas, donec tam huiusmodi [expensas suas] et alia sua debita, prout eo concordatum fu[it, p]lene de eadem tric[esima] exceperit vel aliunde per te eidem de his omnibus fuerit plene satisfactum, secus facere non audeas. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Prage, sabato ante festum Sancte Trinitatis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

[1] Az oklevélben: *Thwrcas.*

77

1522. június 14. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Podmanicki István nyitrai püspökhöz és mindenki máshoz. Aszupataki Henc Máté jobbágyának, aki három Nyitra városi zsidótól kölcsönt vett fel, elengedi a kölcsön uzsorakamatát és egyúttal megparancsolja a felsoroltaknak, hogy a továbbiakban a jobbágyokat védjék meg a zsidók által rájuk rótt uzsorakamat fizetésétől.

Szakadozott papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel. DL 47 459. (Magyar nemzeti múzeumi törzsanyag, 1914–44.) — Kiadása: Podmaniczky Oklt. II. 285. — Regesztája: Magyar–Zsidó oklt. V/1. 141/291.

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, serenissimi principis et domini, domini Ludovici Dei gratia regis Hungarie et Bohemie etc., domini nostri gratiosissimi impresentiarum in absentia sue maiestatis locumtenens reverendo domino Stephano Podmaniczky episcopo ecclesie Nittriensis, preterea universis et singulis aliis dominis prelatis, baronibus, comitibus, castellanis, nobilibus, ipsorum officialibus, item civitatibus, oppidis et villis earundemque rectoribus, iudicibus et villicis, necnon comitibus vel vicecomitibus et iudicibus nobilium quorumlibet comitatuum cunctisque aliis iudicibus et iusticiariis huius regni et quibusvis subditis prefati domini nostri regis ubivis in hoc regno et partibus sibi subiectis constitutis presentes nostras visuris salutem cum favore. Expositum nobis est in persona egregii Mathei Hencz de Azwpathak, qualiter superioribus diebus quidam providus Iohannes Demyen, iobagio ipsius exponentis in portione sua possessionaria in possessione Kernye vocata in comitatu Nittriensi existenti habita[1] commorans, necessitate compulsus a quibusdam providis Orozlan, Simone et Lazaro, Iudeis in oppido Nittriensi commorantibus mutuo et sub spe resti-

tutionis tres florenos, a quolibet scilicet eorum singulum unum florenum levasset et recepisset, nunc vero iidem Iudei ad rationem huiusmodi trium florenorum ab ipso iobagione notabilem quandam usuram extorquere vellent. Nos igitur auctoritate regia, qua impresentiarum fungimur, intuitu servitiorum eiusdem Mathei Hencz exponentis omnem illam usuram, que superinde excre[vi]sset, eidem Iohanni Demyen gratiose duximus relaxandam et dimittendam, ita tamen, quod ipse summam capit[alem] eisdem Iudeis restituere teneatur. Quapropter requiri[mus] et hortamur vos et nichilominus premissa auc[toritate] regia, qua impresentiarum fungimur, harum s[eri]e vobis firmiter committimus et mandamus, quatinus acceptis presentibus prefatum Iohannem Demyen sew alios quoscumque iobagiones dicti exponentis aut bona eorundem ratione huiusmodi usure ad instantiam dictorum Iudeorum contra formam premisse gratie nostre arestare, detinere aut eosdem propterea in personis sew rebus et bonis ipsorum quibusvis impedire, turbare sew dampnificare nusquam et nequaquam presumatis, sed eosdem ubique libere abire permittere et permitti facere modis omnibus debeatis et teneamini ac quisque vestrum debeat et teneatur, secus nulla modo facturi. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, sabbato proximo ante festum Sancte et Individue Trinitatis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

[1] Az oklevélben: *habite*.

78

1522. június 14. Eger.

Paksi János tolnai ispán, az egri püspökség kormányzójának oklevele arról, hogy Bártfa városnak a területéről az egri püspökségnek járó ez évi tizedet bérbe adta 72 forintért.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes gyűrűspecséttel. ŠA v Poprade, Pobočka Bardejov, Bártfa város lt. 5146. (DF 218 077.)

Nos Iohannes de Pakos comes comitatus Tholnensis ac gubernator episcopatus Agriensis recognoscimus per presentes litteras nostras, quod nos decimam frugum presentis anni civitatis Barthffa in comitatu de Saros adiacentis, prudentibus et circumspectis iudici et iuratis civibus eiusdem civitatis pro florenis septuaginta duobus nobis plenarie et sine defectu persolutis in arendam locavimus et arendavimus harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Agrie, sabato ante festum Sancte et Individue Trinitatis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

79

1522. június 14. Eger.

Paksi János tolnai ispán, az egri püspökség kormányzójának oklevele arról, hogy Eperjes város az általa a város és Kelényes prédium 90 forintért bérelt tizedének felét, 45 forintot a mai napon megfizette, a maradék kifizetését pedig Miklós-napra vállalták.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes gyűrűspecséttel. ŠA v Poprade, Pobočka Prešov, Eperjes város lt. 2-121. (DF 229 685.)

Nos Iohannes de Pakhos comes comitatus Tholnensis ac gubernator episcopatus Agriensis recognoscimus per presentes litteras nostras, quod nos decimam frugum presentis anni civitatis Eperyes cum predio Khelenes in comitatu de Saros adiacentis, prudentibus et circumspectis iudici iuratisque civibus ac toti communitati eiusdem civitatis pro florenis nonaginta in arendam locavimus et arendavimus, qui per medietatem solutionis prima fronte quadragintaquinque nobis persolverunt, residuos vero quadragintaquinque ad festum Beati Nicolai episcopi et confessoris futurum sub censuris ecclesiasticis exsolvere tenebitur harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Agrie, sabattho ante festum Sancte et Individue Trinitatis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

80

1522. június 15. Buda.

Bátori István nádor királyi helytartó megparancsolja a Sopron megyei adószedőknek, hogy a behajtott adókat késlekedés nélkül adják át az országos kincstartóknak.

Kiadása Sümeghy: Sopron 192. (Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel. Eredetije lappang, egykori jelzete: Zeke cs. lt. 23–3.)

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. egregiis dicatoribus presentis contributionis comitatus Soproniensis salutem cum favore. Hortamur vos et requirimus nichilominusque in persona et auctoritate domini nostri regis etc., domini nostri gratiosissimi sub pena amissionis capitum et omnium bonorum vestrorum vobis committimus et mandamus, quatenus acceptis presentibus sine omni mora et occasione pecunias fumatim iuxta limitationem et connumerationem per vos pro presenti expeditione factam dicatas et connumeratas exigatis exactasque et exigendas ad requisitio-

nem thesaurariorum regni ad manus eorundem vel hominum ipsorum per ipsos ad id deputatorum eo apportare et assignare, quo ipsi voluerint aut significaverint, debeatis et teneamini, secus pena sub premissa facere non presommatis. Datum Bude, dominica in festo Sancte Trinitatis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini
et locumtenentis regie maiestatis

81

1522. június 15. Bécs.

Ákosházi Sárkány Ambrus zalai ispán levele Pozsony városához, hogy addig ne adjanak segítséget a tőle elvett harmincadhivatal lefoglalására, amíg a király parancsára a neki járó összegeket ki nem fizették abból.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 2621. (DF 241 228.) — Regesztája: Bratislava II. 88/4766.

Prudentibus et circumspectis iudici, magistro civium ac aliis iuratis civibus et inhabitatoribus civitatis Posoniensis, dominis ac amicis nobis honorandis.

Prudentes et circumspecti domini amici nobis honorandi premissa salutatione amicabili. Intelleximus dominum palatinum litteras strictas pro occupatione tricesime ad vos misisse, quarum copiam nos quoque vidimus. Hortamur ergo do(minationes) v(estras), tamquam dominos bonos, amicos veteranos nostros, quatinus nullum penitus iuvamen vestrum erga aufferendam a nobis tricesimam adhibere velitis, quousque de novo a maiestate regia intelligetis. Vidistis enim litteras sue maiestatis superinde ad nos datas, in quibus promittit in verbo regio a nobis non aufferre, quousque debita mea et presentes, quas facio, expensas integre ex ea sumsero, quinpotius facite. Orans vos diligenter, ut prout in talibus contingentiis soletis, mittatis vos quoque ad suam maiestatem in Pragam hominem vestrum, si opus erit, nos cum Stephano Acheel de expensis talibus hominis vestri satisfaciemus, ut abinde quid faceretis, intelligatis. Nos quoque hodie hominem nostrum certum ad suam maiestatem misimus, miseramus et antea litteras solummodo mittatis itaque et vos, quid expetit nostra amicitia veterana et vestra finalis expeditio. Super quo autem hortamur relationem litteralem ad nos detis fratri nostro Francisco Sarkan et tandem bene valete. Datum Vienne, dominica in die sacratissime Trinitatis, anno 1522.

Ambrosius Sarkan de
Akoshaza comes et orator etc.

82

1522. június 16. Prágai vár.

Mária királyné levele Selmecbánya városához, amely szerint panaszukra meghagyta Thurzó Elek királyi kincstartónak, körmöcbányai ispánjának, hogy a várost őrizze meg szabadságaiban és kiváltságaiban, s kívánságukra ez ügyben a nádornak is írt.

Papíron, zárópecsét nyomával. DL 47 460. (Magyar nemzeti múzeumi törzsanyag.)

Prudentibus et circumspectis iudici iuratisque et communitati civitatis nostre Sebniciensis, fidelibus nobis dilectis.

Maria Dei gratia regina

Hungarie et Bohemie etc.

Prudentes et circumspecti fideles nobis dilecti! Que per hos honorabilem Simonem plebanum et circumspectum Bartholomeum notarium istius civitatis nostre Sebniciensis de vestris negotiis significanda nobis curastis, supplicationes item vestras intelleximus, ad omnia per ipsos nuntios vobis respondimus, ex quibus facile cognoscetis futuram erga vos nostram gratiam, nam quibuscunque rebus poterimus commodis et utilitati vestre, sicuti ceterorum quoque subditorum nostrorum cum tempore libenter consulemus, quamvis autem vestra privilegia et libertates, que sint nondum exacte, intellexerimus. Mandavimus tamen fideli nostro, magnifico Alexio Thurzo[1], thesaurario regio et comiti nostro Cremniciensi, ne quid contra privilegia vestra aut approbatas consuetudines vestras agat, sed vos in illis conservat et per suos faciat conservari. Post felicem autem reditum nostrum volumus clarius de vestris omnibus privilegiis et libertatibus edoceri tollemusque omnem deinceps occasionem similiter vestrarum querelarum, nec patiemur vobis damnum per nostros aut iniuriam fieri. Dedimus etiam litteras, ut optastis, ad dominum palatinum, ut quotienscunque in nostra absentia egebitis eius patrocinio, habeat vos commendatos et iura vestra defendat. Datum in arce Pragensi, feria secunda proxima post festum Sancte Trinitatis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Maria regina m(anu) p(ropria)

[1] Az oklevélben: *Thurzlo.*

83

1522. június 18. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Pozsony városához, amelyben nyomatékosan felszólítja őket a harmincad ügyében küldött korábbi parancsai végrehajtására.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 2622. (DF 241 229.) — Regesztája: Bratislava II. 88/4767.

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis in absentia sue maiestatis locumtenens etc. prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus et inhabitatoribus civitatis Posoniensis salutem cum favore. Quamvis nos antea per plures litteras nostras commiserimus vobis et in persona regia in eo mandaverimus, ut homines et familiares dominorum Iohannis Bornemyzza et Ambrosii Sarkan in ista tricesima Posoniensi constitutos semota omni occasione et renittentia ac difficultate aliquali de eadem quam citissime eiceretis et expelleretis, id quod ne in hunc diem fecissetis. Tamen nunc veniens nostri in presentiam egregius Stephanus Aczel tricesimator eiusdem tricesime, nos summa cum instantia in eo rogavit, ut ex quo a domino Bornemyzza, domino suo nullam super restitutione istius tricesime informationem nullumque mandatum habeat, pateremur saltem tantillum more et relinqueremus eundem interea in predicta tricesima, donec prefatum dominum suum adyre et ab eodem informationem de hoc certam habere posset, ne per hoc sibi et honori suo quitquam derogaretur. Nos itaque volentes eius honori consulere et petitioni sue, utpote digne et iuste acquiescere annuimus et concessimus sibi, ut interea, donec prefatum dominum suum de hoc edocere et certum quamprimum reddere ab eodemque informationem habere poterit, in eadem tricesima permanere et eandem pro parte domini sui tenere possit, quem et per vos quoque interea, donec aliud superinde habueritis in mandatis, in eadem medietate permitti et relinqui volumus et mandamus, pro parte autem domini Ambrosii Sarkan, cuius et dies arendationis iam expiravit et queque etiam debita in sortem medietatis istius tricesime data et credita, excepta sunt et rehabita. Volumus et vobis authoritate regia, qua nunc fungimur, harum serie sub amissione omnium bonorum vestrorum firmissime committimus et mandamus, quatinus statim visis presentibus ampliori mandato superinde non expectato, illam medietatem, quam scilicet prefatus dominus Sarkan hactenus tenuit et possedit, quam citissime occupare eamque manibus hominis regie maiestatis istic constituti dare et assignare debeatis et teneamini, homines et familiares prefati domini Sarkan de illa omnino eieciendo et removendo authoritate regia presentibus vobis concessa mediante, secus nulla variatione[1] fa-

cere presummatis. Nam alias, quod etiam antea ad tot litteras et mandata nostra in persona regia ad vos data occupationem predicte tricesime neglexistis, certi sitis, quod vobis pro tanta vestra negligentia et temeritate per omnia opportuna remedia providere curabimus et preterea volumus vobisque seriosius iniungimus, ut statim visis presentibus certos ex vobis ad nos mittere debeatis rationem tante temeritatis vestre et non observationis tot mandatorum nostrorum reddituros efficacem, secus pena sub premissa nulla ratione faciatis. Datum Bude, in profesto sacratissimi corporis Christi, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini,
locumtenens regie maiestatis

[1] Az eredetiben: *vatione*.

84

1522. június 23. Zólyomi vár.

Teke Kristóf zólyomi várnagy nyugtája Selmecbánya város részére arról, hogy városuk adójából 200 forintot megfizettek, de még adósak maradtak 90 forinttal.

Hiányos papíron, a szöveg alatt papírfelzetes gyűrűspecséttel. ŠA v Banskej Bystrici, Pobočka Banská Štiavnica, Selmecbánya város lt.: Selmecbánya város tanácsa: Selmecbánya és Bélabánya oklevelei 89. (DF 267 064. és DF 286 897.)

Christophorus Theka castellanus castri Zoliensis fatemur per presentes, quod iudex et iurati cives civi[tatis] Sebniczienſis de presenti contributione sew subs[idi]o fumatim dicato manibus nostris assi[gnave]runt florenos ducentos, nonaginta autem ap[.....] restant insoluti. De quibus quidem florenos ducentis prefatos cives presentibus nostris litteris mediantibus sigi[ll]o nostro signatis reddimus commisos et expeditos. Datum ex castro Zoliensi, in vigilia Beati Iohannis Baptiste, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

85

1522. június 24. Modnica.

Torquatus János dalmát-horvát-szlavón bán levele Salm Miklós osztrák kapitányhoz, hogy adjon segítséget a klisszaiaknak; ez ügyben már írt a nádornak is, aki megígérte, hogy személyesen jön le a végekre és korábban már elrendelte a hadbaszállást.

Egykorú másolat. HHStA Handschriftenabteilung: Ungarische Akten, Specialia Fasz. 367. (Konv. A), fol. 120. (DF 276 481.) — Kiadása: Horvát véghelyek 162.

Magnifico domino et domino Nicolao comiti de Salm generalique capitaneo Austrie, domino et amico observandissimo.

Magnifice domine et domine mihi observandissime! Hodie me prandente venerunt ad me duo homines missi ex castro Glyss obsidentis(!) per Turcos a castellanis satis magna industria noctis in silentio, quoruam duos socios idem Turci apprehendentes videntibus ipsis palis fixerunt, isti Dei ope salvi redierunt. Scribunt igitur castellani eiusdem castri regi Ungarie, domino meo gratiosissimo dominisque et tandem nobis supplicantes pro servitiis orantes pro Deo suaque genetrice virgine Maria ac rogantes pro toto regno isto, ut eis citissime succurere et illud castrum de faucibus inimicum eliberare dignaremur. Quum meliori fide et perseveritate illi fideles castellani hoc castrum observare constituerunt quam alia custodivere, que facilius inimicus sue ditioni dedidit. Igitur scripsimus misimusque ad dominum palatinum dominosque Ungarie hortantes eos, monentes etiam, quod causa Dei conservationisque regnorum regie maiestatis curaret subsidia citissime mittere. Licet antea quoque dominus palatinus commiserat omnibus dominis proceribus gentes, quibus obligantur, huc ad me mittere, modo petivimus suam spectabilem magnificentiam, personaliter de Buda descenderet aliquantulum et sic omnes portaret degentibus levareque faceret populum, quod suam spectabilem magnificentiam minime dubito facturam. Quapropter rogamus vestram magnificentiam tum commodi privati et patrimonii vestrorum conservationis gratia, tum quod ea, quibus vestra magnificentia ceterisque dominis capitaneis istarum terrarum omnibus dominis Ungaris gloriatus sum, adimpleantur, dignetur et pedites et armigeros ex ista parte fluvii Kruppa vocati locati facere, ut congregatis sperantibus copiis et viribus possent illi quoque vestri illis adiungi, committere tandem sine mora capitaneo domino Sigismundo exactam curam de hac re velit gerere. Tandem vestra magnificentia, si potis est, ne differat suum huc ingressum mecum collaturi et aliquid boni de conservatione rei publice concludere, si ultra non tantummodo veniat vestra magnificentia usque Sthymnichniack nos illico illac accedemus, cetera omnia vestre peritissime cure relinquimus. Quam optime valere desideramus et se commendamus rogamusque rursum eandem, ne iam omnino subiaceamus hosti. Ex Modinicza, in festo Ioannis Baptiste, anno Domini I D XXII.

Ioannes miles Torquatus comes Corbavie
Dalmatie, Croatie, Sclavonieque banus

Rogamus verba huius Georgii Zwiwinoch capitanei de huzar in hac parte indubie credere velitis, vidimus istos husarones vestros et sunt in pleno numero, solummodo pecuniis carent.

86

1522. június 25. Modnica.

Torquatus János dalmát-horvát-szlavón bán levele Salm Miklós osztrák és stájer főkapitányhoz, amelyben kéri tőle, hogy a parancsaiknak nem engedelmeskedő országlakosok megbüntetésére kiküldött vicebánja, Kerecsényi Pál mellé adjon fegyveres erőt.

Egykorú másolat. HHStA Handschriftenabteilung: Ungarische Akten, Specialia Fasz 367. (Konv. A), fol. 124. (DF 276 484.) — Kiadása: Horvát véghelyek 165., jún. 26-i kelettel.

Spectabili et magnifico domino Nicolao comiti de Salm, capitaneo generali Styrie et Austrie etc., domino et amico nobis plurimum honorando.

Spectabilis et magnifice domine et amice nobis plurimum honorande! Post nostram salutem. In notitiam dedimus vestre spectabili magnificentie, quomodo sunt nonnulli in medio dominorum regni incolarum, qui mandatis vestris et neque nostris minime obtemperare volunt, sed ut dicere possumus, potius semper contra huiusmodi mandata sue maiestatis ac nostra obstare nituntur, quod ipsis minime de cetero pati volumus. Commisimus itaque vicebano nostro videlicet egregio Paulo Kerecheni, ut tales punire propter huiusmodi contumaciam et rebellionem ipsorum debeat. Propterea petimus vestra spectabili magnificentia, ut eundem ob respectum nostre amicitie id facere velit, ut eidem vicebano nostro adiungeret tot pedites, quot ipsi essent necessarii. In quo nobis rem gratissimam ostendetis, quam eidem in quo placuerimus, refundere procurabimus. Quam bene valere optamus. Datum ex Modoniza, feria quarta post festum Ioannis Baptiste, anno 1522.

Ioannes miles Torquatus comes Corbavie
ac regnorum Dalmatie, Croatie et Sclavonie banus etc.

87

1522. június 25. Szlobocsina.

Baracsi Mátyás vránai perjel levele Bátori István nádorhoz, királyi helytartóhoz, amely szerint a hozzáküldött Gergely diák szavának úgy higgyen, mintha ő mondaná, s elvárja, hogy választ adjon neki.

Papíron, zárópecsét nyomával. DL 25 656. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.)

Spectabili et magnifico domino Stephano de Bathor palatino regni Hungarie comitique Themesiensi ac in absentia regie maiestatis locumtenenti etc., domino et patrono meo perpetue observandissimo.

Spectabilis et magnifice domine, domine et patrone mi perpetue observandissime post sinceram ac perpetuam meipsius et servitiorum meorum commendationem. Quanto favore et humanitate ac benivolentia me v(estra) m(agnifica) d(ominatio) semper prosequuta est et prosequitur, animo meo non excidit, nec excidet unquam, si Deus vitam mihi produxerit, ostendam et ipsa declarabo, quantum ego quoque m(agnifice) d(ominationi) v(estre) obnoxius sim futurus daboque operam et nervos omnis apponam eam mihi preberi occasionem et facultatem et animi mei erga m(agnificam) d(ominationem) v(estram) affectionem et observantiam testificari valeam. Suplico igitur et obsecro m(agnifice) d(ominationi) v(estre), ut sicut cepit me sincero animo, ut confido, foveat, quitquid autem is nobilis Gregorius litteratus, servitor meus m(agnifice) d(ominationi) v(estre) meo nomine dixerit, rogo eandem m(agnificam) d(ominationem) v(estram), indubiam fidem eadem prestare velit et ad me cum optato responso m(agnifice) d(ominationis) v(estre) remittat. Deus benignus conservare dignetur m(agnificam) d(ominationem) v(estram) ad multos annos semper felicissime. Datum in Zlobochyna, feria quarta post festum Beati Iohannis baptiste, anno Domini 1522.

E(iusdem) s(pectabilis) m(agnificentie) vestre servitor Mathias de Baracz
prior Auranee etc.

88

1522. június 25. Devecser.

Sávolyi Jósa Miklós és Devecseri Choron András, Veszprém megye adószedői elismerik, hogy a megye 2000 forintnyi adójából még 11 forinttal és 26,5 dénárral tartoznak Essegvári Ferenc országos kincstartónak.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes nyolcszögletű zöld gyűrűspecséttel. DL 47 462. (Magyar nemzeti múzeumi törzsanyag, Neuhoffer ajándéka.)

Nos Nicolaus Yosa de Sawoly et Andreas Choron de Dewecher dicatores presentis contributionis comitatus Wesprimiensis recognoscimus per presentes, quod nos ad illos duo milia florenos, quos nos domino Francisco de Essegwar regni Hungarie thezaurario de pecuniis presentis contributionis assignaveramus et putaveramus, ad hoc pro completioni illorum duo milia florenorum obligamur, ad hoc solvere florenos XI et denarios XXVI ½; ideo ipsum dominum Franciscum de Essegwar thezaurarium regni presentium tenore assecuramus et eidem solvere promittimus harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in Dewecher, feria quarta proxima post festum nativitatis Sancti Iohannis Baptiste, anno Domini 1522.

89

1522. június 26. Prága.

II. Lajos király levele Pozsony városához, amellyel értesíti őket, hogy Acél Ferenc királyi titkártól és levelükből egyaránt értesült az adószedéssel kapcsolatos panaszaikról, s az ügyben az adószedőknek meg helytartójának, a nádornak is küld parancsot. A Bazini grófokkal szemben pedig megvédi őket.

Foltos papíron, záró papírfelzetes titkospecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 2623. (DF 241 230.) — Regesztája: Bratislava II. 89/4768.

Prudentibus et circumspectis magistro civium ac iudici et iuratis civibus civitatis nostre Posoniensis, fidelibus nobis dilectis.

Ludovicus Dei gratia rex
Hungarie et Bohemie etc. Commissio propria domini regis

Prudentes et circumspecti fideles nobis dilecti! Supplicationem ac necessitates vestras et ex magistro Francisco Aczel, secretario nostro et ex litteris vestris intelleximus. Itaque per litteras, quas cum presentibus accipietis, mandavimus et dicatoribus et domino palatino locumtenenti nostro, ut postquam illum unum florenum fumatim exigendum exolvistis, pro hoc tempore non gravent vos solutione residui subsidii iuxta articulos in preterita dieta confectos exolvendi, si ab aliis plus non exigitur, si autem alii satisfaciunt articulis, neque vos eximere ab hoc onere possumus. Nam ista taxa exigenda est ad totius regni defensionem. Quod autem ad comites de Bozyn attinet, post nostrum reditum, qui brevi futurus est, ita providebimus vobis, ut ab omni iniuria et molestatione eorum tuti eritis. Datum Prage, feria quinta proxima post festum nativitatis Beati Ioannis baptiste, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

90

1522. június 27. Prága.

II. Lajos király levele Bátori István nádornak, királyi helytartónak, amely szerint a pozsonyi polgárok panaszából arról értesült, hogy őket az egy forintos adó megfizetésén túl, a bor és más javaik után is adófizetésre akarják kényszeríteni, ezért meghagyja neki, hogy senkit ne kényszerítsenek több adó megfizetésére.

Papíron, záró titkospecsét nyomával. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 2624. (DF 241 231.) — Regesztája: Bratislava II. 89/4770.

Spectabili et magnifico Stephano de Bathor regni nostri Hungarie palatino ac locumtenenti et capitaneo nostro generali, fideli nobis sincere dilecto.

Ludovicus Dei gratia rex
Hungarie et Bohemie etc. Commissio propria domini regis

Spectabilis et magnifice fidelis nobis sincere dilecte! Exponunt nobis cives nostri Posonienses, qualiter dicatores comitatus Posoniensis vellent ab eis exigere non solum florenum unum pro taxa regni, sed etiam ad solvendum de vinis et aliis rebus ipsos cogere, cum tamen ab aliis per totum regnum non plus, quam unus florenus pronunc exigeretur, supplicantes nobis, ut eos supra alios gravari non pateremur. Quorum supplicationi iuste annuentes, mandamus vobis, ut si ab aliis non exigitur nisi unus florenus, non permittatis etiam ipsos cives Posonienses cogi ad aliquid plus solvendi, si vero alii solvunt, non possumus neque etiam volumus ipsos esse exemptos. Secus igitur ne feceritis. Datum Prage, in festo Beati Ladislai regis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

91

1522. június 27. Prága.

II. Lajos király megparancsolja Földes János és Kondé István pozsonyi adószedőknek, hogy egy forintnál többet a jelenlegi adó fejében ne követeljenek a pozsonyi polgároktól, főleg ne boraik és más javaik után.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes titkospecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 2625. (DF 241 232.) — Regesztája: Bratislava II. 89/4771.

Commissio propria domini regis

Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. fidelibus nostris nobilibus Ioanni Fewldes et Stephano Konde dicatoribus presentis subsidii comitatus Posoniensis salutem et gratiam. Cives nostri Posonienses graviter nobis conqueruntur, qualiter vos velletis ab eis exigere non solum unum florenum pro taxa regni, sed etiam ad solvendum de vinis et aliis rebus eos compellere, cum tamen ab aliis per totum regnum non plus, quam unus florenus pronunc exigeretur, supplicantes nobis, ut eos supra alios gravari non pateremur. Quorum supplicationi iuste annuentes, fidelitati vestre harum serie firmiter mandamus, ut si ab aliis non exigitur nisi unus florenus, neque ab eis plus exigere audeatis, si autem alii satisfaciunt articulis, non possumus, neque etiam volumus ipsos esse exemptos, tamen super ceteros gravare eos nullo modo volumus. Secus igitur facere non presummatis, presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Prage, in festo Beati Ladislai regis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

92

1522. június 27. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Bártfa városához: Moré László királyi asztalnokmester kassai harmincadbérlete lejárt, ezért annak átvételére a király parancsára a királyi kincstartó emberét küldi, akinek késlekedés nélkül adják át azt.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel. ŠA v Poprade, Pobočka Bardejov, Bártfa város lt. 5348. (DF 218 079.)

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis in absentia sue maiestatis locumtenens etc. prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Barthffensis salutem cum favore. Scire potestis, quod tempus sew terminus arendationis istius tricesime Cassoviensis et filialium eiusdem, infra quem fuerunt magnifico domino Ladyslao More dapiferorum regalium magistro in arendam locate est festum Beati Iohannis baptiste proxime preteritum,[1] pro quarum occupatione misimus de voluntate et mandato regie maiestatis, domini nostri gratiosissimi hos homines et familiares domini thezaurarii, presentium ostensores. Quare requirimus vos et authoritate ac in persona eiusdem domini nostri regis, qua nunc fungimur, harum serie sub amissione capitum et omnium bonorum vestrorum firmiter vobis committimus et mandamus, quatinus statim acceptis presentibus non expectato alio superinde mandato sue maiestatis vel nostro homines et familiares ipsius domini Ladislai More in ista tricesima constitutos de eadem eicere et expellere eamque manibus prefatorum hominum et familiarium domini thezaurarii ad id deputatorum preter omnem moram et difficultatem dare et assignare illosque et neminem alium pro vestris veris et legittimis tricesimatoribus tenere et recognoscere et sic, ubi opus erit, in omnibus auxilio et adiuvamine vestro adesse et assistere debeatis et teneamini. Secus nulla ratione facere presummatis, presentes pro vestra superinde reservare poteritis expeditione. Datum Bude, in festo Beati Ladislai regis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

[1] Jún. 24.

93

1522. június 27. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Kassa városához: Moré László királyi asztalnokmester kassai harmincadbérlete lejárt, ezért a király parancsára annak átvételére a királyi kincstartó emberét küldi, akinek késlekedés nélkül adják át azt.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel. Archív mesta Košic, Collectio Schwartzenbachiana 1040. (DF 271 096.)

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in absentia sue maiestatis locumtenens etc. prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Cassoviensis salutem cum favore. Scire potestis, quod tempus sew terminus arendationis istius tricesime Cassoviensis et filialium eiusdem, infra quem fuerunt magnifico domino Ladislao More dapiferorum regalium magistro in arendam locate, est festum Beati Iohannis baptiste proxime preteritum,[1] pro quarum occupatione misimus de voluntate et mandato regie maiestatis, domini nostri gratiosissimi hos homines et familiares domini thezaurarii, presentium ostensores. Quare requirimus vos et authoritate ac in persona eiusdem domini nostri regis, qua nunc fungimur, harum serie sub amissione capitum et omnium bonorum vestrorum firmiter vobis committimus et mandamus, quatinus statim acceptis presentibus non expectato alio superinde mandato sue maiestatis vel nostro homines et familiares ipsius domini Ladislai More in ista tricesima constitutos de eadem eicere et expellere eamque manibus prefatorum hominum et familiarium domini thezaurarii ad id deputatorum preter omnem moram et difficultatem dare et assignare illosque et neminem alium pro vestris veris et legittimis tricesimatoribus tenere et recognoscere et sic, ubi opus erit, in omnibus auxilio et adiuvamine vestro adesse et assistere debeatis et teneamini. Secus nulla ratione facere presummatis, presentes pro vestra superinde reservare poteritis expeditione. Datum Bude, in festo Beati Ladislai regis et confessoris, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

[1] Jún. 24.

94

1522. június 29. Prágai vár.

II. Lajos király levele Bátori István nádor, királyi helytartóhoz, amely szerint György brandenburgi őrgróf panaszából arról értesült, hogy mikor György testvérénél, Albert nagymesternél járt, Simon zágrábi püspök jobbágyai több alkalommal is rátámadtak az őrgróf birtokaira, ahol óriási jogtalanságokat követtek el és hatalmas károkat okoztak, ezért meghagyja neki, hogy a rá ruházott hatalmánál fogva szolgáltasson igazságot és adasson elégtételt az őrgróf jobbágyainak.

Papíron, záró titkospecsét nyomával. DL 23 644. (MKA, NRA 1697–65.)

Spectabili et magnifico domino Stephano de Bathor, palatino regni nostri Hungarie et comiti ac in hac absentia locumtenenti etc., fideli nobis syncere dilecto.

Ludovicus Dei gratia rex
Hungarie et Bohemie

Spectabilis et magnifice fidelis nobis syncere dilecte! Graves admodum querimonie porrecte maiestati nostre fuerunt pro parte illustris principis, domini Georgii marchionis Brandenburgensis, affinis et consanguinei nostri charissimi nostri, presente etiam apud nos reverendissimo ac illustrissimo principe domino Alberto, similiter marchione Brandenburgensi, magno magistro Prussie ordinis Beate Marie virginis etc., fratre suo contra fidelem nostrum reverendum in Christo patrem dominum Simonem episcopum ecclesie Zagrabiensis, qualiter in festo Beati Urbani pape proxime preterito[1], dum iobagiones ipsius domini Georgii marchionis in possessione sua Vrbowcz commorantes de quibusdam nundinis per possessiones dicti domini episcopi Zagrabiensis ad propria eorum redire habuissent, coloni et iobagiones eiusdem domini episcopi in possessione Gradecz vocata commorantes nullis eorum demeritis exigentibus in iobagiones ipsius domini Georgii marchionis magno numero validaque et armata manu irruissent et de ipsius domini episcopi Zagrabiensis voluntate nonnullos illorum crudelibus verberibus et vulneribus affecissent, equos eorum ferme quadraginta cum octo curribus et aliis rebus de ipsis nundinis allatis ac peccunias apud eosdem repertas et vestimenta abstulissent, quorum quidem iobagionum ipsius domini Georgii marchionis triginta captos per aliquot dies in diris carceribus detinuissent tamdiu, quousque ipsius placuisset voluntati. Hiis non contentus, iterum feria tertia post Urbani pape[2] missis in aurora multis peditibus rusticis et equitibus in possessionem Vrbowcz predictam ibique iobagiones ipius domini Georgii marchionis adhuc dormientes repertos nonnullos ex eis more infidelium obtruncassent pluresque eorum diris sagittarum et bombardarum ictibus interemissent, nonnullos captos cum pecoribus vestimentisque et peccuniis spoliatos abduxissent matronasque ac virgines vestibus exutas in diluculo inter nemora divagari coegissent, quorum res ablate vel divise forent vel etiam

nunc apud manus hominum prefati domini episcopi Zagrabiensis haberentur. Preterea feria secunda inter octavas festi ascensionis domini nunc preteriti[3] misso et destinato castellano suo Stanko vocato cum ducentis peditibus et equitibus ad possessionem prefati domini Georgii marchionis Zenthmyklos appellatam, illam modo simili depredari fecisset in ipsius domini Georgii marchionis preiudicium iniuriamque et damnum manifestum, que omnia nos, undecunque et quacunque ex causa acciderint, non sine gravi certe animi nostri displicentia intelleximus. Nolentes itaque ea silentio pertransire, scripsimus opportune et mandavimus per alias litteras nostras prefato domino Simoni episcopo Zagrabiensi firmissime, quatinus universas et singulas res, peccunias, vestimenta, equos, currus, pecora et alia omnia a colonis et iobagionibus prefati domini Georgii marchionis per servitores et colonos suos receptas et ablata eisdem plene et integraliter ac sine ullo defectu reddi et restitui, damna insuper, iniurias et nocumenta illata et irrogatas ad plenum rectificare et rectificari debitamque de hiis et omnimodam satisfactionemque impendi facere, preterea providere omnino velit et debeat, ne deinceps predicto domino Georgio marchioni colonisque et iobagionibus suis ad seque pertinentibus similes iniurie, violentie, damna et nocumenta inferantur et irrogentur. Quapropter fidelitatem vestram hortamur et requirimus eidemque harum serie etiam committimus et mandamus, quatinus acceptis presentibus ipsaque auctoritate nostra sibi concessa partes suas in hiis interponere et omnino efficere velit et debeat, ut et premissa bono modo et cum effectu rectificentur debitaque fiat iobagionibus prefati domini Georgii marchionis omnium damnorum, iniuriarum et nocumentorum satisfactio et rectificatio, et deinceps idem dominus Georgius marchio colonique et iobagiones sui ad seque pertinentes aliquibus damnis, iniuriis, nocumentis et violentiis non afficiantur et secus ne fecerit. Datum in arce nostra Pragensi, in festo Beatorum Petri et Pauli apostolorum, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Ludovicus rex
manu propria

[1] Máj. 25. [2] Máj. 27. [3] Jún. 2.

95

1522. június 29. Prágai vár.

Acél Ferenc szatmári főesperes, királyi és királynéi titkár levele Forster Wolfgang pozsonyi bíróhoz, amelyben különböző ügyekről értesíti, továbbá kéri őket, hogy a kancellár kérésére küldjenek egy hordó bort pozsonyi szállására.

Papíron, záró gyűrűspecsét darabjával. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 5474. (DF 243 518.) — Regesztája: Bratislava II. 89/4773.

Prudenti et circumspecto viro Wolffango Forstar iudici civitatis Posoniensis, amico honorando.

Carissime domine iudex! Ego diligentissime egi negotium civitatis et regia maiestas omni gratia sua applectebatur supplicationes vestras, respondit etiam litteris suis dominationibus vestris. Scribit preterea et palatino et dicatoribus in negotiis vestris, habetis etiam responsum ad litteras palatini ex parte illius tricesime, quid facturi sitis, credo, quod ulterius non scribet vobis sub amissione capitum et bonorum, et cum hiis dominus Waciensis vel Agriensis cancellarius regius petit vos, ut unu(m) vas vini ad hospitium suum ordinare velletis, erit autem procul dubio hospitium suum apud domum prepositi vel Frederici Foyt, quia apud Randorffer non vult hospitare. Me vobis commendo et meam omnem operam. Datum ex arce Pragensi, in festo Petri et Pauli apostolorum, anno 1522.

V(ester) s(ervus) Franciscus Aczel
archidiaconus Zathmariensis
secretarius utriusque
maiestatis

96

1522. június 29. Zólyomi vár.

Teke Kristóf zólyomi várnagy levele Selmecbányához 90 forintos adóhátralékuk ügyében: hozzájuk küldött emberének vagy a pénzt adják át, vagy ha most nem tudják megfizetni — azt kölcsönadja nekik, mivel Budára akarja küldeni —, akkor viszont az időpontot adják meg, hogy mikor fizetik vissza neki.

Papíron, záró gyűrűspecséttel. ŠA v Banskej Bystrici, Pobočka Banská Štiavnica, Selmecbánya város lt.: Selmecbánya város tanácsa: Selmecbánya és Bélabánya oklevelei 101. (DF 267 075. és DF 286 908.)

Prudentibus et circumspectis dominis iudici et iuratis civibus civitatis Scebnicz, dominis et amicis honorandis.

Circumspecti domini, amici et vicini nobis honorandi post salutem et mei recommendationem. Remanserunt michi v(estre) d(ominationes) h(onorande) de restantiis florenorum LXXXX de presenti contributione. Rogo igitur easdem velitis michi dictas restantias mittere per presentium ostensorem, quia cogor hodie ad Budam dictas pecunias defferre. Si autem dictas pecunias inpresentiarum

reponere non possetis, ego pro vobis volo repponere, saltem michi velitis litteris vestris mediantibus rescribere, ad quem diem et terminum dictas pecunias velletis michi restituere, nil aliud inpresentiarum, nisi v(estras) d(ominationes) h(onorandos) cupio valere felices. Ex castro Zoliensi, dominico, in festo Petri et Pauli apostolorum, 1522.

Cristophorus Theka
castellanus Zoliensis etc.

97

1522. július 4. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Bártfa városához, hogy az ez évi adót rögvest adják át a királyi kincstartó emberének.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. ŠA v Poprade, Pobočka Bardejov, Bártfa város lt. 5150. (DF 218 081.)

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Barthffensis, nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis dilecti! Hiis diebus preteritis per alias litteras nostras vobis commiseramus et mandaveramus, ut presens subsidium, quod de vestri medio regie maiestati provenire debet, quamprimum exigere et ad manus hominis domini thezaurarii sue maiestatis administrare deberetis, alioquin ad sextam diem coram nobis comparare deberitis. Vos vero nec in aliqua parte mandata nostra adimplere curavistis, et quod maius est, neque extrema pericula castrorum finittimorum huius regni, in quibus castra ipsa finittima undique nunc versantur et quedam etiam hiis diebus per Thurcos iam capta, considerantes id, quod vobis amplius obaudire nolentes, quare rursum hortamur vos et nichilominus authoritate et in persona domini nostri regis, qua nunc in absentia sue maiestatis fungimur, vobis ex superhabundanti committimus et mandamus, quatinus statim acceptis presentibus predictum subsidium citra omnem moram et solitam vestram difficultatem ad manus predicti hominis domini thezaurarii dare debeatis et teneamini, nam alias volumus et seriosius vobis sub amissione omnium bonorum vestrorum committimus, ut statim visis presentibus huc ad nos venire debeatis et teneamini rationem tante vestre negligentie et temeritatis coram nobis reddituri efficacem. Secus pena sub premissa nullo modo facere presummatis. Datum Bude, feria sexta proxima post festum visitationis gloriose Virginis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Stephanus de Bathor palatinus et comes
ac in absentia regie maiestatis locumtenens etc.

98

1522. július 4. Pekrec.

Baracsi Mátyás vránai perjel levele Bátori István nádor, királyi helytartóhoz perjelsége várai és javai ügyében; továbbá kéri, hogy küldjön 200 puskával felszerelt gyalogos katonát Gradistya várába. A többit elmondják familiárisai.

Papíron, zárópecsét nyomával. DL 23 647. (Diversa Litterarum Instrumenta 42–A.)

Spectabili et magnifico domino Stephano de Bathor palatino regni Hungarie et iudici Comanorum ac comiti Themesiensi etc., domino nobis plurimum gratioso.

Spectabilis et magnifice domine nobis plurimum honorande gratioseque salutem et servitiorum paratissimam commendationem. Bene noverit vestra s(pectabilis) et m(agnifica) d(ominatio) pro redemptione bonorum prioratus quanta exposuerimus et pro presenti aliqua castra prioratus extremo in periculo existunt, qua nobis custodire et etiam edificationem facere in ipsis opus esset, si haberemus cum quid. Quare hortamur vestram s(pectabilem) et m(agnificam) d(ominationem), quatinus eadem ducentos pedites pixidarios ad vadum et castellum Gradysthya dare dignetur, cum quibus aliquantum ipsis paganis obstare possemus, quoniam si per vestram s(pectabilem) et m(agnificam) d(ominationem) non providebitur, hoc miserimum regnum procul omni dubio desolabitur, quemadmodum vestra s(pectabilis) et m(agnifica) d(ominatio) melius intelligere poterit a familiaribus nostris, quibus eadem fidem adhibere dignetur et eandem altissimus conservet in bona sanitate. Ex Pekrecz, feria sexta proxima post festum visitationis Marie, anno 1522.

Mathias de Barach
prior Aurane etc.

99

1522. július 5. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó Keresztúri Benedek és Ferenc kérésére és hűséges szolgálataik fejében privilégiális formában átírja és megerősíti a somogyi konvent 1522. június 25-i pátensét, amellyel Keresztúri Miklós özvegye, Krisztina férje végrendelete értelmében, a Somogy megyei Kisbattyán birtokon lévő részét a keresztúri Szent Kereszt és a Balaton melletti Szent Péter apostol egyházaknak adta.

Hártyán, kiemelt első sorral, függőpecsét selyemzsinórjával. DL 93 838. (Festetics cs. lt., Somogy 76.) — Kivonata: SMM 3. (1972) 51/64.

Nos Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod pro parte et in personis egregiorum Benedicti et Francisci de Kerezthwr exhibite sunt coram nobis et producte quedam littere conventus monasterii Sancti Egidii de Simigio in simplici papiro patenter confecte sigilloque eiusdem a tergo impressive consignate, quibus mediantibus generosa domina Christina relicta egregii condam Nicolai de Kerezthwr de ultima voluntate ac testamentali legatione prefati condam Nicolai de Kerezthwr, domini et mariti sui totalem possessionem ipsorum Kysbatthyan vocatam in comitatu Simigiensi habitam pro salute et refrigerio animarum suarum ecclesiis parochiali Sancti Crucis in eadem possessione Kerezthwr vocata fundate ac Beati Petri apostoli prope Balatinum per predictum condam Nicolaum Kerezthwry reedificate in perpetuam elemosynam, prefatis vero Benedicto ac Francisco Kerezthwry, fratribus utpote carnalibus prefati condam Nicolai Kerezthwry ipsorumque heredibus et posteritatibus universis pro amore fraternali inferius in tenore earundem litterarum clarius contentis in perpetuum dedisse, donasse et inscripsisse dinoscuntur, tenoris infrascripti supplicatumque extitit nobis pro parte prescriptorum Benedicti et Francisci Kerezthwry, ut easdem litteras ac omnia et singula in eis contenta in persona prefati domini nostri regis ratas, gratas et acceptas habentes litterisque nostris privilegialibus de verbo ad verbum inseri facientes eisdemque dationi, donationi et inscriptioni consensum pariter et assensum prebere dignaremur. Quarum quidem litterarum tenor talis est:

Itt következik a somogyi konvent 1522. június 25-i oklevele. Kivonata: SMM 3. (1972) 50/63.

Nos igitur premissis supplicationibus pro prefatis Benedicto et Francisco[1] Kerezthwry nobis modo quo supra porrectis favorabiliter exauditis et admissis prefatas litteras annotati conventus non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio et suspitione carentes presentibusque litteris nostris privilegialibus de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aliquali insertas quoad omnes earum continentias, clausulas et articulos eatenus, quatenus eedem rite et legittime existunt emanate viribusque earum veritas suffragatur, in persona eiusdem domini nostri regis ratas, gratas et acceptas habentes prescriptis dationi, donationi et inscriptioni nostrum consensum prebuimus, immo prebemus benivolum pariter et asensum, et nihilominus attentis et consideratis fidelibus servitiis eorundem Benedicti et Francisci Kerezthwry per eos sacre primum huius regni Hungarie corone et deinde maiestati regie iuxta possibilitatis ipsorum exigentiam exhibitis et impensis totum et omne ius suum regium, si quod

sua maiestas in prefata totali possessione Kysbatthyan qualitercumque haberet aut suam ex quibuscunque causis, viis, modis et rationibus concerneret maiestatem, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, fenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promonthoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris metis et antiquis existentibus memoratis Benedicto et Francisco Kerezthwry ipsorumque heredibus et posteritatibus universis dedimus, donavimus et contulimus, immo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendum, possidendum pariter et habendum salvo iure alieno, harum nostrarum, quas sigillo nostro inpendenti communiri fecimus, vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude, sabbato proximo post festum visitationis Beatissime Marie virginis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

[1] Az eredetiben: *Nicolao.*

100

1522. július 11. Bécs.

Sárkány Ambrus levele Bátori István nádor, királyi helytartóhoz, amelyben többféle betegségének, köztük köszvényének kezelésére egy bizonyos gráci orvos — aki Újlaki Lőrinc herceget is gyógyította — felkeresését ajánlja, leírva egyúttal az odavezető utat is.

Papíron, zárópecsét nyomával. DL 25 658. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.)

Spectabili et magnifico domino, domino Stephano de Bathor comiti palatino ac locumtenenti regie maiestatis etc., domino meo observandissimo.

Spectabilis et magnifice domine, domine mihi observandissime premissa recommendatione mei ac meorum servitiorum. Allate sunt hodie mihi littere do(minationis) v(estre) m(agnifice), ex quibus intellexi s(pectabilem) et m(agnificam) do(minationem) vestram triplici morbo trifarioque egritudinis genere multum vexari, podagra videlicet, calculo ac imisa beatitudine, que dicitur paupertas, quales mihi certe videntur maxime et solent difficiliter curari. De primis tamen duobus, prout mihi s(pectabilis) m(agnificentia) vestra scribit, curandis operam meam adhibeam et adhibui, quantum potui, omnino, est quidam doctor egregius, qui habet moram in Grach, cuius sapientiam et miram in talibus morbis curandis dexteri-

tatem, cum ex certis intellexissem, quoniam me quoque similes tunc et ante ea continue detinebant egritudines, misi pro illo et tandem vocatus me accessit curavitque Dei gratia expertusque sum totum, quid de illo audieram. Nam ab illo die, quo primum illum novi, sum utraque egritudine et podagre et calculi omnino solutus, adeo, ut mihimet mirum videatur non mediocre in tantis diebus me nil illarum mali sensisse, is est doctor Iohannes, qui et ducem Laurentium curavit et alios quamplures, omnia ora clamant huius peritiam. Ego tamen id solum predico, quod inter omnes doctores, quos ab ineunte etate noveram, id non solum est precipuus, sed longe meo iudicio excellentissimus, quem mox, ut vidi litteras s(pectabilis) et mag(nifice) do(minationis) vestre, feci querere et inventus est in ascensu currus volens in Grach illico proficisci, vocatus est ad me, cum quo rem omnem fideliter et amice communicam ortatusque sum illum multis maximisque promissionibus, ut s(pectabilem) et m(agnificam) do(minationem) vestram adeat, cum quo tandem sic determinavi, ut dum s(pectabili) mag(nificentie) vestre placuerit, statim mittat pro se in Grach et statim adibit s(pectabilem) mag(nificentiam) vestram, ita tamen, quod s(pectabilis) mag(nificentia) v(estra) illi labores et curam suam in vanum non relinquet, super quo illi strictissime promisi, curet tamen s(pectabilis) m(agnifica) vestra, ut dum illum voluerit, mittat pro illo currum et aliquos equites, ut et secure et honeste venire possit. Nam hoc unum est in illo doctore inter alia, quod certe est magne voluntatis, intitulatur autem Iohannes de Hailbel doctor in Graach. Erit autem via, cum s(pectabilis) mag(nificentia) vestra pro illo miserit, de Buda in Albam Regalem, ex Alba ad Palotha, ex Palotha ad Kwzyngh in lingua Germanica, in Hungarica vero Nemethwywaar et deinde recte ad Grach. Tractavi autem cum illo ad integrum, non frustrabitur s(pectabilis) m(agnificentia) vestra, dum pro illo miserit. Ego libenti animo servivi s(pectabili) m(agnificentie) vestre et si quibus etiam maioribus possem, paratus essem. Pro reliquo opto do(minationem) v(estram) m(agnificam) et s(pectabilem) ad sua vota bene feliciterque valere. Datum Vienne, feria sexta proxima ante Beate Margarethe virginis, anno Domini 1522.

Servitor Ambrosius Sarkan etc.

101

1522. július 19. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Varasd megye nemességéhez, hogy a múlt évi országgyűlés határozata értelmében álljanak készen a török elleni harcra, valamint az általuk fizetendő hadisegély negyedét küldjék el Battyányi Benedeknek oda, ahová ő rendeli.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel. HDA Sermage cs. 11–L. (DF 276 768.)

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. egregiis et nobilibus, universitati nobilium comitatus Warasdiensis salutem cum favore. Recordare potestis, qualiter vos ordinationi illi ac subsidii oblationi, quam in dieta sive conventione generali universorum dominorum prelatorum ac baronum et regni nobilium pro festo Beate Elizabeth proxime preterito[1] Bude celebrata regia maiestas unacum eisdem dominis et nobilibus pro generali expeditione contra Thurcas, Christiane religionis hostes perfidissimos concluserat atque confirmaverat, ad requisitionem oratoris[2] per maiestatem suam vestri in medium missi in maiori parte consenseratis subsidiumque iuxta continentiam articulorum per vos superinde editorum obtuleratis, quos quidem articulos maiestas sua ad supplicationem vestram acceptans confirmavit, promittens in verbo suo regio, sicuti in hoc regno Hungarie eodem modo et in isto regno suo Sclavonie per quoscunque dominos ac nobiles observari facere. Nunc autem nonnullos inter vos esse intelligimus, qui premissa subterfugere et retractare niterentur in huiusmodi constitutionis vestre maiestatisque sue confirmationis derogamen manifestum, cum autem premissa ordinatio subsidiique oblatio pariter et administratio in hoc regno Hungarie generaliter observata et in effectum pro parte maiori deducta sit. Dominationes et amicitias vestras pro eo presentibus requirimus diligenter et nichilominus auctoritate prefati domini nostri regis, qua in hac absentia sue maiestatis fungimur, de voluntate eiusdem vobis sub pena infidelitatis ac amissionis cunctorum bonorum firmissime committimus et mandamus, quatinus acceptis presentibus prescriptum subsidium per vos benevole tunc, ut premissum est, oblatum iuxta continentiam articulorum vestrorum superinde modo premisso editorum et maiestatem suam confirmatorum omni occasione atque procrastinatione ulteriori semota reddere et exolvere ac quartam partem ipsius subsidii manibus prefati domini Benedicti de Bathyan, prout tunc ordinatum est, dare et administrari facere modis omnibus debeatis et teneamini. Quia regia maiestas nequaquam vult verbum suum regium, neque patitur ullo modo in ha[c] parte frustrari, nam si hiis maiestas sua non confidisset et per vos subsidium ipsum tempestive administratum fuisset, illa quoque castra finitima, que medio tempore amissa sunt, minime perissent, deinde universis dominis et regnicolis necessitate ipsa ita postulante viritim insurgere iniunximus et iam in procinctu itineris nostri sumus, ideo et vos estote parati, ut si opus fuerit, citissime coadunatis viribus utriusque regni p[...]o salus patrie postulaverit, illo proficisci valeamus. Secus pena sub premissa facere non presumatis. Datum Bude, sabbato proximo post festum divisionis apostolorum, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

[1] 1521. nov. 19. [2] Az eredetiben: *oratorum.*

102

1522. július 24. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Pozsony városához Foyth Frigyes pozsonyi polgár, palotás végrendelete ügyében. Megtudta, hogy annak végrehajtását akadályozzák, ezért meghagyja nekik fővesztés terhe alatt, hogy a király visszaérkezéséig foglalják le a néhai Frigyes javait.

Papíron, a szöveg alatt felzetes pecséttel. Pozsonyi káptalan mlt. F–2–62. (DF 228 099.) — Ugyanezen ügyben Bornemissza János pozsonyi ispán, budai várnagy is írt a városnak 1523. január 31-én Zsámbékon kelt levelében. (AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 5486. — DF 243 530. — Regesztája: Bratislava II. 92/4792.)

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in absentia sue maiestatis locumtenens etc. prudentibus et circumspectis iudici, magistro civium ceterisque civibus et toti consulatui civitatis Posoniensis salutem cum favore. Accepimus, qualiter circumspectus condam Fridericus Foyth inhabitator predicte civitatis Posoniensis, aulicus regie maiestatis in ultima sua voluntate anime sue salubriter consulere volens de bonis et rebus suis quandam testamentariam dispositionem pro celebratione missarum perpetuis semper temporibus condiderat. Tandem cum temporum in processu honesta domina Anna, relicta ipsius condam Friderici Foyth cuidam Cristophoro Maixner nupsisset, vos nescitur unde moti, favorene forsan dicte domine vel mariti sui moderni allecti, prefatam testamentariam dispositionem quodam modo interturbare niteremini et velletis in dispendium anime vestre non mediocre, et quoniam testamentarie huius dispositioni maiestas regia, dominus noster gratiosissimus denixe patrocinari deberet et nos in hac absentia locum sue maiestatis teneamus et alioquin etiam ultima cuiuslibet testantis voluntas in nullo diminui et infringi debet. Nolumus igitur, ut quispiam subditorum regie maiestatis in aliquibus ipsorum iustis causis et presertim in tali negotio animam alicuius testantis concernentem defraudentur. Proinde requirimus nos harum serie diligenter, nihilominus etiam in persona et autoritatem prefati domini nostri regis, qua impresentiarum fungimur, sub amissione bonorum vestrorum firmissime committimus et mandamus, quatinus acceptis presentibus prefata bona et res annotati condam Fri-

derici Foyth infra felicem redytum prefati domini nostri regis vel quousque a sua maiestate aliud habueritis in mandatis sub aresto tenere et conservare tenerique et conservari facere modis omnibus debeatis et teneamini, secus nullo modo facturi. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, feria quarta, in vigilia festi Beati Iacobi apostoli, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

103

1522. július 26. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Szeben városához, hogy a brassói és moldvai lakosok meg Dempsusi Mátyás és István között folyó ügyet tárgyalják újra, és ha az ítélettel valamelyik fél nem lenne megelégedve, küldjék meg a királyi kúriába.

Papíron, a szöveg alatt pecsét darabkáival. DL 47 466. (Magyar nemzeti múzeumi törzsanyag, Véghely-gyűjt.)

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in absentia sue maiestatis locumtenens prudentibus et circumspectis iudici et iuratis civibus civitatis Cibiniensis salutem cum favore. Exponitur nobis in personis nobilium Mathie de Demsewd ac Stephani de eadem Demsewd, fratris, quomodo vos superioribus diebus ratione certarum rerum ad instantiam civium Brassoviensium ac subditorum terre Moldaviensis ipsos exponentes absentes iudicialiter vel extra iudicium condemnassetis. Quia autem nemo absens ad simplicem querelam partis alterius in rebus vel bonis suis condemnari debeat, hortamur vos et requirimus, nichilominus etiam authoritate regia, qua nunc fungimur, vobis firmiter etiam committimus et mandamus, quatinus acceptis presentibus non obstante priori condemnatione vestra ad instantiam partis alterius, ut dicitur, facta[1] causam, pretextu cuius ipsos exponentes damnificastis, coram vobis assummere eamque iuxta propositiones allegationesque et documenta ipsorum exponentium secundum Deum et eius iustitiam revidere adiudicareque debeatis, et si ipsi exponentes huiusmodi iudicio vestro contenti esse noluerint, extunc vos causam ipsam pro maiori discussione eiusdem absque tamen gravamine ipsorum exponentium aliquali eo transmittere teneamini, quo [anti]qua consuetudo istius civitatis expostulaverit, secus non facturi. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, in festo Beate Anne matris Marie, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

[1] Az oklevélben: *factam.*

104

1522. július 27. Csékút.

Hédervári István és Csitvándi Kapucsi Ferenc adószedők igazolják, hogy a török ellen kivetett és füstönként beszedett adó Győr megyei részletét, háromszáz forintot átadták Essegvári Ferenc országos kincstartónak.

Hajtásai mentén enyhén szakadozott papíron, a szöveg alatt egy rányomott, papírfelzetes pecséttel. DL 68 533. (Kisfaludy cs. idősebb ágának lt. 384.) — Kiadása Horváth: Győr megye pótlás 147. szám.

Nos Stephanus de Hederwara et Franciscus Kapulchy de Chythwan dicatores presentis contributionis contra Turcos instaurande per fumos dicatis[1] et connumeratis comitatus Iauriensis recognoscimus et presentium serie fatemur, de pecuniis eiusdem contributionis per fumos sew fumatim exactis paratis in pecuniis manibus egregii domini Francisci de Essegwar, thesaurarii regni Hungarie alis[2] dominis collegis et consociis suis, thesauraris[2] scilicet regni absentibus presentasse et [assig]nasse florenos trecentos in monetis ad presens curentibus[2] solitis sew conswetis harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in Chekwth,[3] dominica proxima post festum Beate Anne matris Marie, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

[1] Mindenhol rossz egyeztetéssel. [2] Így! [3] Előtte kihúzva: *in castro W.* (Hédervári egyúttal a veszprémi püspökség adminisztrátora is volt, így „ráállt" a keze a Veszprém vári keltezésre.

105

1522. július 29. Prága.

Szalkai László váci püspök levele a cseh ügyekről Bátori István nádor, királyi helytartóhoz. A király Statileo Jánost küldte hozzá a hírekkel. Ezenkívül ő is beszámol a Csehországban történtekről, kétségeinek adva hangot a végkifejletre nézve.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. DL 25 660. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.)

S(pectabili) et magnifico domino Stephano de Bathor comiti et palatino regni Hungarie, capitaneo generali et locumtenenti regie maiestatis dignissimo etc., domino honorandissimo.

Post servitiorum meorum commendationem. S(pectabilis) et magnifice domine honorandissime! Omnia, que hic acta sunt, maiestas regia nunciavit et significavit m(agnificentie) vestre per dominum Ioannem Statilium prepositum, propterea non puto esse opus, ut de illis aliquid in presens scribam. Hoc tamen unum scribo, quod si fieri bono modo posset, libenter rediremus, sed adhuc non omnino spem perdidimus, quin aliquid boni fiat, post multas difficultates speramus fore, ut omnia bono modo transigantur. Magister quoque Thomas secretarius regius declarabit omnia negotia Bohemica, nam ipse quoque rediit. Nescio unde est, quare nequeant Hungari delicias Bohemicas diutius sustinere. Faciunt, quemadmodum fieri solet in candelis, que in magna ebdomada in matutinis ante magnum altare ponuntur: una post aliam extinguitur. Hic quoque eodem modo: hic iam pauci Hungari remanserunt, forte quia sentiunt prope esse tempus, in quo cantilena de traditore cani debeat. Ego vadam usque in atrium et videbo finem. Deus m(agnificentiam) vestram conservet feliciter. Ex Praga, feria tertia ante ad vincula Petri 1522.

Servitor Vaciensis.

106

1522. július 31. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó parancslevele a pécsi káptalanhoz, miszerint a kisprépositi javadalmat, mivel arról a király Piso Jakab királyi és királynéi titkárt a budai Szent Zsigmond prépostságra áthelyezte, adják át Macedóniai László szerémi püspöknek.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes gyűrűspecséttel. SNA Révay cs. központi lt.: Oklevelek. Div. Fam. 4–23. (DF 260 438.)

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in absentia sue maiestatis locumtenens venerabilibus dominis capitulo Quinqueecclesiensi salutem cum favore. Cum tempore superiori sua maiestas dominus noster gratiosissimus rex reverendum dominum Ladislaum de Maczedonya secretarium suum ad episcopatum ecclesie Sirmiensis elegisset, animadvertit sua maiestas quantum episcopatus ipse in proventibus suis imminutus, extenuatus per hostilem vastationem crebrasque excursiones esset, utpote cuius arces bonaque universa in ipsis faucibus Turco-

rum sint posita et ob id continuis excursionibus ipsorum Turcorum obnoxia longe maiori sumptu, maiori custodia sunt conservanda, prout ipsum id tempus de prepositura istius ecclesie Quinqueecclesiensis minori, quo arces eiusdem episcopatus Sirmiensis facilius firmiorique presidio tenere posset, sibi providere prefata regia maiestas dignata fuit, prout ex litteris donationalibus sue maiestatis voluntatem clarius cognoscetis, quia autem venerabilis Iacobus Piso secretarius reginalis maiestatis, qui istam prepositurum minorem habuit, ad prepositurum, Sancti Sigismundi ante castrum Budensis fundatam est translatus et iam installatus, hortamur vos et requirimus nichilominusque authoritate regia, qua nunc fungimur, et etiam de speciali in hac parte nobis commissione dicti domini nostri regis vobis firmiter committimus, quatinus statim visis ipsis litteris sue maiestatis eundem Ladislaum de Maczedonya in realem et actualem possessionem ipsius prepositure minoris, quam nos etiam eatenus, quatenus iure patronatus sue maiestatis ex benigna concessione et indulto in absentia eiusdem fungimur, eidem domino Ladislao pleno iure damus et conferimus, admittere et acceptare omniaque iura dominiumque et quevis bona eiusdem prepositure nullo ulteriori aut termino, aut mandato expectato eidem, quemadmodum ipsi etiam domino Iacobo Pisoni prepositure sue predicte, ad quam est translatus, mox omnia iura dominiumque sunt tradita et assignata, tradere et assignate velitis et debeatis, secus non facturi. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, feria quinta proxima post festum Beate Anne matris Marie, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Ex propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

107

1522. augusztus 6. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Kassa városához: engedjék meg Butkai Péternek, hogy házat vegyen városukban.

Foltos, szakadt papíron, záró gyűrűspecsét nyomával. Archív mesta Košic, Collectio Schwartzenbachiana 1044. (DF 271 100.) — N. T.

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque [civibus] ac toti communitati civitatis Cassoviensis, amicis nobis d[ilectis].

Prudentes et circumspecti amici nobis honorandi! Desiderium, quod egregius Petrus de Bwthka in comparatione unius domus istic in vestri medio habet, non minus decori profectuique istius civitatis accedere, quam commoditati utilitatique ipsius Petri prodesse arbitramur, qui id ob vicinitatem bonorum suorum isti civitati

desiderare declaratur. Quem quidem si isti civitati obesse, potius, quam professe posse crederemus eius hoc negotium vobis, ita non commendaremus, quam ob rem rogamus, ut velitis id nostri contemplatione [ipsi] Petro Bwthkay annuere, ut ipse unam domum istic in vestri medio comparare et coemere in eaque, dum opus fuerit, manere etiam ac habitare possit, quod a vobis non ultime complacentie loco capiemus. Datum Bude, in festo transfigurationis Domini, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Stephanus de Bathor palatinus et
comes, locumtenens regie maiestatis etc.

108

1522. augusztus 15. Prága.

II. Lajos király feleségének, Mária királynénak adományozza a Szentgyörgyi Gróf Péter halálával királyi kézre háramlott Pozsony megyei Vöröskő várát minden tartozékával.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes gyűrűspecséttel. DL 23 658. (MKA, NRA 505-27.) — A hátlapján újkori feljegyzések. — Másik példánya: SNA Pálffy cs. központi lt. 4–1–1–2. (DF 254 589.) — Újkori másolata: DL 23 661. (MKA, NRA 222–1.) — Az ugyanezen a napon kelt iktatóparancs és a jelentés a sikertelen iktatásról: DL 23 659. (Uo. 435–10.)

Nos Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod nos ad singularem requisitionem et petitionem serenissime principis domine Marie regine Hungarie et Bohemie etc., consortis nostre charissime castrum Wereskew vocatum in comitatu Posoniensi habitum, quod quidem castrum per mortem et defectum seminis quondam comitis Petri comitis de Sancto Georgio et de Bozyn ad nos consequenterque collationem nostram regiam iuxta antiquam et approbatam legem atque consuetudinem huius regni nostri Hungarie rite et legitime devolutum esse perhibetur et redactum, simul cum universis oppidis, villis, possessionibus portionibusque et iuribus possessionariis, necnon prediis, theloneis et vadis tam in eodem Posoniensi, quam in aliis quibuslibet comitatibus huius regni nostri existentibus ad ipsum castrum Wereskew qualitercumque spectantibus et pertinere debentibus ac pariter cum cunctis eiusdem castri et pertinentiarum suarum utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, fenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, molendi-

nis molendinorumque locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris et antiquis metis existentibus, premissis sic, ut prefertur, stantibus et se habentibus, memorate domine Marie regine, consorti nostre charissime dedimus, donavimus et contulimus, immo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendum, possidendum pariter et habendum salvo iure nostro alieno, harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante, quas in formam nostri privilegii redigi faciemus, dum nobis in speci fuerint reportate. Datum Prage, in festo assumptionis Beatissime virginis Marie, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo, regnorum nostrorum Hungarie et Bohemie etc. anno septimo.

Ludovicus rex
manu propria[1]

[1] Az aláírás más kézzel.

109

1522. augusztus 16. Lednic vár.

Ákosházi Sárkány Ambrus zalai ispán levele Pozsony városához, amelyben kéri őket, hogy bizonyos összeget, amely egy pozsonyi lakos halálával egy másik polgártársukhoz került, adják át a levélvivőnek, familiárisának és officiálisának.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 5478. (DF 243 522.) — Regesztája: Bratislava II. 90/4780.

Circumspecto Foristar iudici ceterisque iuratis civibus ac inhabitatoribus civitatis Posoniensis, dominis ac amicis nobis honorandis.

Circumspecti domini amici nobis honorandi post salutem et nostri recommendationem. Dicit et exponit nobis is noster familiaris et officialis, Benedictus Nandor, presentium scilicet exhibitor, quomodo quidam ex Posonio debebat sibi aliqua summa pecuniaria, qui obiit et res suas habet quidam concivis do(minationum) vestrarum. Quare hortamur do(minationes) vestras diligenter, quatinus velitis nostri ob intuitu debita dicti nostri familiaris cum illo persolvi et restitui facere, quod nos studebimus do(minationibus) vestris simili conplacentia regratiari. Datum ex castro nostro Ledniche, sabbato, in crastino assumptionis gloriose Virginis, anno Domini 1522.

Ambrosius Sarkan de
Akoshaza comes Zaladiensis etc.

110

1522. augusztus 19. Prága.

II. Lajos király Kanizsai Lászlónak, apja, néhai György dalmát-horvát-szlavón bánságának és zenggi kapitányságának elmaradt fizetése fejében — miután László abból 3607 forintot elengedett — 8000 forintért a Fejér megyei Csókakő várát zálogosítja el az adósság kifizetéséig.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes gyűrűspecséttel. DL 23 664. (MKA, NRA 594–10.) — A vár iktatási parancsa aug. 20-án kelt Prágában. (Károly: Fejér vm. III. 573–574.)

Nos Ludovicus Dei gratia rex Hungarię et Boemię etc. recognoscimus per presentes litteras nostras, quod cum fidelis noster magnificus Ladislaus de Kanisa superioribus diebus sepius nobis supplicasset, ut computum patris sui quondam Georgii Kanisay super officio banatus regnorum nostrorum Dalmatie, Croatie et Sclavonie, necnon capitaneatus Segniensis revideri et quod eidem ratione sallarii sui deserviti deberemus, persolvi faceremus. Nos, prout equitas postulabat, exaudita supplicatione prefati Ladislai de Kanysa computum ipsum revideri fecimus, in quo inventi sumus debitores prefato condam Georgio Kanisay ratione sallarii sui in pecuniis et salibus florenis undecim milibus sexingentis et septem, ex quibus idem Ladislaus de Kanisa defalcavit et condonavit nobis florenos tria milia sexingentos et septem et sic remanserunt eidem solvendi octo milia floreni. Volentes autem eidem Ladislai de Kanisa de huiusmodi debitis nostris, que legitime ad eum spectare videbantur, de prescriptis scilicet octo milibus florenis satisfacere vel aliter utcunque cum eo concordare, cum aliunde ex proventibus nostris modum satisfaciendi pro hoc tempore invenire non potuissemus, castrum nostrum Chokakew in comitatu Albensi existens, quod nunc in manibus eiusdem Ladislai Kanisai titulo pignoris habetur, cum omnibus villis et pertinentiis ad idem pertinentibus eidem Ladislao Kanysay, necnon generose domine Anne, consorti eorundemque heredibus in et prenotatis octo milibus florenis titulo similiter pignoris duximus inscribendum atque obligandum ea conditione, ut dum predicta octo milia florenorum eidem Ladislao Kanisay uxorique et heredibus suis ultra summam illam, in qua patri eiusdem Ladislai castrum ipsum inscriptum antea fuerat, reddiderimus vel heredes ac successores nostri reges Hungarie reddiderint, nobis ac eisdem heredibus successoribusque nostris prefatus Ladislaus Kanisay, uxor heredesque sui idem castrum reddere et remittere teneantur, immo inscribimus et obligamus harum nostrarum, quas secreto sigillo nostro annulari signari fecimus, vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Prage, in profesto Beati Stephani regis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Ludovicus rex
manu propria[1]

[1] Az aláírás más kézzel.

111

1522. augusztus 23. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó hűséges szolgálataik, illetve a tűzvész miatt Csicseri Lászlót és Zsigmondot a király hazatértéig felmenti az Ung megyei Vaján birtokon lévő részeik után az adófizetés alól.

Szakadozott papíron, a szöveg alatt pecsét nyomával. DL 32 115. (Csicsery cs. lt. 1116.) — A hátlapján a régi jelzetet író kezével: fl. IIII, den. XX.

Nos Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum comesque Themesiensis, necnon serenisssimi principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie regis etc., domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens et capitaneus generalis memorie commendamus tenore presentium significantes quibus expedit, universis, quod nos cum ad nonnullorum dominorum, potissime tamen reverendissimi in Christo patris et domini, domini Georgii Dei et apostolice sedis gratia archiepiscopi ecclesie Strigoniensis locique eiusdem comitis perpetui ac primatis eiusdem regni Hungarie et apostolice sedis legati nati petitionem et intercessionem, tum vero consideratis fidelitate ac servitiis nobilium Ladislai et Sigismundi de Chycher, que ipsi iuxta eorum possibilitatis exigentiam sacre primum huius regni Hungarie corone, deinde maiestati regie pro locorum et temporum varietate exhibuerunt et impenderunt, directam et equalem medietatem totalis possessionis Wayan vocate in comitatu de Wng existentis habitam, que circa festum annuntiationis Beatissime virginis Marie novissime[1] elapsum sinistro fortune casu dimptis duabus domibus iobagionalibus ignis voragine combusta incinerataque esse dicitur, infra salvum sue maiestatis in hoc regnum Hungarie reditum ab omni et quavis solutione lucri camere sue maiestatis, necnon aliarum contributionum taxarumque ordinariarum et extraordinariarum eidem maiestati sue [q]uomodolibet offerendarum et prestandarum eximendam duximus et supportandam presentium per vigorem. Quocirca vobis magnifico domino Alexio Thurzo de Bethlenfalwa, moderno thezaurario regio ac egregiis dicatoribus et exactoribus quarumcunque contributionum regiarum, preterea comitibus, vicecomitibus et iudicibus nobilium comitatus de Wng pro tempore constitutis authoritate et in persona prefati domini nostri regis, qua impresentiarum fungimur, per presentes committimus et mandamus, quatinus a

modo deinceps infra usque, ut prefertur, reditum eiusdem domini nostri regis prefatos Ladislaum et Sigismundum Chychery ad solutionem alicuius lucri camere vel aliarum contributionum sew taxarum, ordinariarum videlicet aut extraordinariarum sue maiestatis quovis modo compellere vel astringere, aut eosdem propterea in personis vel rebus eorum turbare impedireque aut dampnificare nusquam et nequaquam audeatis, nec sitis ausi modo aliquali. Presentes autem post earundem lecturam reddi semper iubemus exhibenti. Datum Bude, in profesto Bartholomei apostoli, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

[1] Márc. 25.

112

1522. augusztus 24. Prága.

II. Lajos király a Magyarországon elsőként megüresedő prépostság betöltésének jogát feleségének, Mária királynénak adja.

Papíron, a szöveg alatt a titkospecsét nyomával. DL 89 166. (Esterházy cs. hercegi ágának lt., Repositorium, Oláh Miklós iratai.)

Nos Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod nos petitionibus serenissime principis domine Marie, consortis nostre charissime moti et inclinati id maiestati sue duximus annuendum et concedendum, ut prepositurarum unam, quamcunque primo post harum emanationem per totum nostrum Hungarie regnum vacare contingat, maiestas sua reginalis pro suo beneplacito, cuicunque velit, conferre possit et valeat. Id autem, ut sit efficatius, ius patronatus nostrum omne regium, quod ad conferendas huiusmodi preposituras habere dinoscimur, maiestati sue pro hac vice annuendum et concedendum duximus, immo annuimus et concedimus harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Prage, in festo Beati Bartholomei apostoli, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Ludovicus rex
manu propria[1]

[1] Az aláírás más kézzel.

113

1522. augusztus 24. Prága.

II. Lajos király levele a szászokhoz: habár már többször kérte tőlük, hogy a királyi kincstartónak fizessék meg adójukat, ez ügyben még semmit sem tettek, ezért megparancsolja nekik, hogy mindenféle késedelem nélkül fizessék meg az adójukat, ellenben az 1521. évi Erzsébet-napi országgyűlés pontjai szerint fogja őket megbüntetni.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes titkospecséttel. AS Sibiu, Szász Nemzeti Lt., Urkunden 4–276. (DF 245 835.)

Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. fidelibus nostris prudentibus et circumspectis magistris civium ac iudicibus et iuratis ceterisque senioribus septem et duarum sedium Saxonicalium, necnon civitatis Brassoviensis et terre Barcza salutem et gratiam. Mandavimus vobis iam aliquoties, ut cum thesaurario nostro de taxa ad necessitates nostras danda concordaretis, nihil tamen adhuc per vos in ea re factum intelligimus. Ut autem vobis etiam novissime scripsimus, taxa ipsa carere nullo modo possumus, necessitates enim nostre sunt infinite. Quod cum ita sit, non potuit nobis non displicere hec vestra tarditas vel potius temeritas. Quare vobis rursum mandamus firmiter, ut citra omnem difficultatem et moram cum thesaurario nostro concordare et taxam ad manus eius et nullius alterius exolvere debeatis, quoniam si secus feceritis, taxam eiusmodi a vobis secundum articulos pro festo Sancte Elizabet proxime[1] preterito per dominos et regnicolas istius regni nostri editos exigi faciemus, aliud ergo facere ne presumatis. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Prage, in festo Beati Bartholomei apostoli, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Ludovicus rex
manu propria[2]

[1] 1521. nov. 19. [2] Az aláírás más kézzel.

114

1522. augusztus 24. Prága.

Andrea dal Burgo követ felel Bátori István nádornak az őt az ország állapotáról tájékoztató levelére.

Papíron, záró gyűrűspecséttel. DL 25 661. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.) — Kiadása Szabó: II. Lajos-kori ogy. 184/XLV.

Spectabili ac magnifico domino, domino Stephano de Bathor comiti Themesiensi, incliti Hungarię regni palatino ac generali capitaneo, domino mihi plurimum observando.

Spectabilis ac magnifice domine, domine mihi plurimum honorande! Accepi literas m(agnificentię) vestrę mihi proxime per Franciscum Acziel redditas, gaudeo de tranquillo ad presens illius regni statu. Ceterum cum dominus Franciscus hic omnia publica et privata gubernaverit, supervacaneum duxi literis meis m(agnificentiam) vestram onerare, is enim enucleabit singula, quę nisi ipse illuc proficisceretur, ego m(agnificentię) vestrę perscriberem. Unum hoc additio et non tam hortor, quam obsecro, ut m(agnificentia) vestra pro sua solita erga regem et patriam fide, sicut hactenus fecit, insudet, ne quippiam perfidi hostis Turcę truculentia ab illo florentissimo regno abstrahatur. Demum magnificentiam vestram Deus optimus maximus novis et his felicibus successibus contra Turchas in dies magis magisque florentem per longa annorum curricula custodiat, cui me, ut domino mihi plurimum, honorando etiam atque etiam commendo. Pragę, in die Bartholomei, anno Domini 1522.

Ad servitia d(ominationis) v(estrę) m(agnificę)
Andreas Burgus

115

1522. augusztus 27. Prágai vár.

II. Lajos király a budai polgárok panaszára meghagyja Thurzó Elek királyi kincstartónak, hogy Buda városát az adó ügyében ne merészelje zaklatni, mivel azt már megfizették, s egyébként pedig királyi védelmébe vette őket minden zaklatóval szemben.

Papíron, záró titkospecsét darabkáival. DL 23 674. (Diversa Litterarum Instrumenta A–39.) — A hátlapján alul: pro Budensis.

Magnifico Alexio Thwrzo de Bethlenfalwa thesaurario nostro, fideli nobis dilecto.

Ludovicus Dei gratia rex
Hungarie et Bohemie etc. Commissio propria domini regis

Magnifice fidelis nobis dilecte! Iudex et iurati cives civitatis nostre Budensis et per litteras et per nuntios suos declaraverunt nobis taxam ex ordinatione regni ad defensionem eiusdem ab eis valde severe et cum maximo pauperum civium periculo proxime fuisse exactam, que ab aliis non tanta adhibita severitate exigeretur, immo a multis neque exigeretur. Quamquam hoc quoque non satis equum ipsis videretur, quando necessitas communis esset, et alii aliis gravius taxarentur,

tamen non tam hoc eos gravaret, quam illud, quod vos ab ipsis aliquid taxe iterum exigere velle intelligerent et se supra vires assidue vexari viderent. Suplicaverunt ergo nobis, ut consideratis proximis eorum oneribus, quibus fere nunquam maiora semel subiissent et que non sine ruina et desolatione sui civitas ipsa nostra persensisset, eos hoc tempore exemptos relinqueremus, ne in extremam redigerentur paupertatem. Cum ergo etiam alias tanquam sub brachiis nostris positi in omnibus semper primi et sepius atque gravius, quam alii vexati fuerint, non videretur equum, ut aliis omnibus quiescentibus sole civitates nostre continue debeant taxari et per taxationem desolari. Certum enim illud est, quod ad omnia onera sustinenda sola bona nostra etiam, si omnibus facultatibus spolientur, non sufficiunt. Non tamen ista propterea scribimus, quia velimus eos nihil solvere, sed ut post tam graves exactiones aliquantisper respirare possint. Quam ob rem hortamur vos et vobis mandamus, ut cives ipsos Budenses hoc tempore aliqua exactione nullo modo gravetis et ab eis quitquam non exigatis, sed etiam ab aliis eos defendatis, qui postquam vires resumment, non prohibebimus, quin ab eisdem id, quod prestare poterunt, exigatis. Secus ne feceritis. Datum in arce nostra Pragensi, feria quarta proxima post festum Beati Bartholomei apostoli, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

116

1522. augusztus 27. Buda.

Várdai Ferenc erdélyi, Perényi Ferenc váradi, Csaholyi Ferenc csanádi és Ország János szerémi püspökök, Drágfi János tárnokmester, Pálóci Antal, Bátori András, Rozgonyi István, Perényi Péter, Kanizsai László, Ország Ferenc, Ráskai Gáspár, Bolondóci Bánfi Zsigmond és Homonnai Ferenc szövetséget kötnek saját és a királyi hatalom megerősítésére.

Négy oldalas, a hajtásainál kettészakadt papíron, az aláírások alatt két sorban kilenc papírfelzetes gyűrűspecséttel. DL 23 668. (MKA, Acta publica 40–68.) — Kiadása Szabó: II. Lajos-kori ogy. 181/XLIV., aug. 22-i kelettel. — Részleteit kiadta Katona: Hist. Crit. XIX. 381–385.

Nos Franciscus de Varda episcopus ecclesie Albensis Transsilvanensis, Franciscus de Peren episcopus Varadiensis, Franciscus episcopus Czanadiensis, Ioannes episcopus Syrimiensis, Ioannes Dragffy tavernicorum regalium magister, Anthonius Paloczy, Andreas de Bathor, Stephanus Rozgony, Petrus de Peren, Ladislaus Canizay, Franciscus Orzag, Gaspar Raskay, Sigismundus Banffy, Franciscus Homonnay[1] recognoscimus per presentes, quod nos considerantes varias dissensiones, iniuriarum illationes, item damna illata et inferenda diversosque actus po-

tentiarios, presertim propter absentiam regię maiestatis in dies emergere, neque ab his desisti, sed potius crescere quottidie, ad evitandum igitur premissa ad talem inter nos fixam stabilemque amicitiam, fraternitatem et unionem devenimus:

Imprimis, quod serenissimo principi domino Ludovico fideliter ac syncere, ut alioquin tenemur, serviamus eiusque statum, dignitatem, auctoritatem in quibuslibet rebus curare sew promovere totis viribus omnique conatu debeamus.

Preterea, quod quilibet nostrum alterius honorem, commodum, statum et dignitatem tanquam propriam coram sua maiestate et ubicunque opus fuerit, omnibus modis, viis et rationibus tueri, defendere et procurare debeat.

Item quod si contigerit, ut maiestas sua adversus aliquem nostrum successu temporis ex qualicunque emulorum nostrorum delatione malaque informatione indignationem conciperet, omnes teneamur tam coniunctim, quam divisim pro gratia et reconciliatione laborare et in tali casu nulla ratione eum relinquere, nec cessare, donec eiusmodi gratia et reconciliatio obtineatur.

Item quod si cuipiam ex nobis confederatis successu temporis a quopiam inferretur aut damnum, aut iniuriarum aliquid, vel bonorum occupationes aut similes actus potentiarii fieri contingeret contra iura, libertates et consuetudines huius regni sive in bonis, sive in rebus, sive etiam in persona, singuli nostrum tam coniunctim, quam divisim teneamur et simus obligati apud turbatorem partes nostras interponere et totis viribus fideliter laborare pro eliberatione et quiete lesę partis, quod si verbis, petitionibus et opera nostra ab huiusmodi inquietatione turbatorem conquiescere et condescendere, vel damnum illatum recuperare non possemus, unusquisque nostrum modo premisso teneatur et sit obligatus etiam facto et expensis totisque viribus laborare tam pro iniuriis illatis, quam pro recuperatione damni illati tam, donec et ab iniuriis eliberabitur et damnum suum recuperabitur.

Item quod pretextu presentis confederationis nemo ex nobis confederatis alicui inferat aut damnum, aut iniuriarum aliquid, aut ad occupationem bonorum procedat, aut aliquam inimicitiam contrahat, nam si quis nostrum inconsultis nobis aliquid premissorum attentavit, tali non teneatur isto casu neque adherere, neque assistere, neque opem ferre, sed talis rebus suis solus provideat.

Item quod si quis ex nobis confederatis ratione bonorum hereditariorum movit aut moveret litem contra alium vel alios ex nobis sive in sede nobilium, sive in curia regię maiestatis, libere possit in causa huiusmodi procedere iuxta consuetudinem huius regni, neque censeatur talis isto casu hanc presentem confederationem violasse.

Item quod post emanationem presentis confederationis nemo ex nobis confederatis inferat aut damnum, aut iniuriarum aliquid, aut aliquos actus potentiarios attentet alicui vel aliquibus ex confederatis. Si autem tale, quid ab aliquo ex nobis attentaretur, pars lesa teneatur reliquos confederatos requirere et ab ipsis confe-

deratis iustitiam administrari petere. In hoc autem iudicio non sit necesse omnes vel singulos confederatos convenire, sed sufficiat quinque aut sex ex eis convenire et hi possint et habeant facultatem inter partes litigantes omnem differentiam discutere, cognoscere, iudicare et sententiam ferre. Item quod inferens damnum aut iniuriam teneatur stare iudicio aliorum confederatorum, quod si non staret iudicio aliorum, censeatur ipso facto exclusus ab huiusmodi confederatione. Pars autem lesa sive actor liberam habeat facultatem requirendi et iure agendi, coram quovis iudice maluerit, neque censeatur isto casu presentem confederationem violasse.

Item quod si regia maiestas vel reginalis etiam maiestas ex suggestione delatorum contra iura, libertates et consuetudinem huius regni potentialiter bona alicuius ex nobis occuparet, aut in personam aliquid iniuriarum facere committeret, alii confederati tam coniunctim, quam divisim teneantur et sint obligati pro eo intercedere et supplicare partesque suas interponere tamdiu, donec in gratiam suarum maiestatum redierit et bona occupata vel damna illata rectificentur et de [...] impedimentis eliberabitur.

Item quod si ante emanationem presentis confederationis aliquis ex nobis similem confederationem seu obligationem cum aliquo hic non expresso contraxisset et talis contra aliquem ex nobis nunc confederatis aliquid ex premissis attentaret, ex quo simili confederatione est illi obligatus, possit quidem partes suas interponere verbisque et petitionibus pro leso noviter confederato instare et laborare, sed facto potentie aliquid attentare vel cum aliis nunc confederatis contra illum potentialiter insurgere non sit astrictus contra fidem prius illi prestitam et contra formam confederationis inter ipsos initam. Contra omnes alios autem, qui in confederatione inter ipsos prius inita expressi et nominati non sunt, ad omnia modo suprascripto sit obligatus ei assistere et opem ferre simul cum aliis noviter confederatis. Hunc autem articulum volumus intelligi tantummodo de domino episcopo Transsilvanensi, ne cogatur vigore presentis confederationis contra sibi confederatos, si qui essent, facto potentie insurgere, sed potius in hoc sit laboretque, ut etiam illos ad hanc presentem confederationem inducat, ut sic mutuo sese pręsidio tueri possint.

Que omnia premissa nos omnes supranominati ad honorem et humanitatem et sub fide nostra Christiana promittimus fideliter, syncere ac inviolabiliter sine dolo et fraude observare et nullo modo nullaque ratione directe vel indirecte, palam vel occulte contravenire harum nostrarum, quas propria quisque nostrum manu subscripsit et quibus sigilla nostra cum veris armis nostris impressa affiximus vigore et testimonio literarum. Datum Budę, feria quarta proxima ante diem Beati Augustini episcopi et confessoris, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Franciscus de Homonna manu propria
Gaspar de Raska manu propria
Franciscus Orzag manu propria
Franciscus episcopus Transsilvanus manu propria
Franciscus episcopus manu propria
Franciscus episcopus Czanadiensis[2]
Ioannes Orzag episcopus Syrmiensis manu propria
Ioannes Dragffy manu propria
Andreas de Bathor manu propria
Petrus de Perin manu propria.

[1] Egy szónyi üres helyet hagytak a név után. [2] Ez és a felette lévő szöveg egyazon személy sajátkezű és szépen kiírt aláírása. Ez viszont azt jelenti, hogy Perényi Ferenc nem írta alá sajátkezűleg a szerződést.

117

1522. augusztus 28. Buda.

A Lőrinc-napra Budára összehívott országgyűlésen résztvevő országnagyok a nürnbergi birodalmi gyűlésre Gosztonyi János győri és Macedóniai László szerémi püspököt, Drágfi János tárnokmestert, Korlátkövi Péter királyi udvarmestert és Verbőci István személynököt, valamint Gétyei János alnádort, Csebi Pogány Zsigmondot és Kenderesi Mihályt jelölik ki követeiknek, a király utólagos jóváhagyása mellett.

Kiadása Szabó: II. Lajos-kori ogy. 185/XLVI. (Eredetije lappang.)

Nos prelati et barones ac proceres et nobiles regni Hungarie in dieta et conventu pro festo Sancti Laurentii martyris nomine totius regni Bude celebrata constituti memorie commendamus presentium serie recognoscentes, quibus expedit, universis, quod nos de fide, integritate, dexteritate ac prudentia rerumque gerendarum sufficienti peritia reverendissimorum in Christo patrum dominorum Iohannis de Gozthon episcopi ecclesie Iauriensis ac Ladislai de Macedonia electi ecclesie Syrmiensis, necnon magnificorum Iohannis Dragffy tavernicorum, Petri de Korlathkew curie maiestatis regie magistrorum ac Stephani de Werbewcz personalis presentie eiusdem maiestatis regie in iudiciis locumtenentis, item generosorum Iohannis de Gethye vicepalatini regni Hungarie, Sigismundi Pogan de Cheeb et Michaelis Kenderessy de Gyal oratorum, fratrum et amicorum nostrorum ad plenum confisi eisdem post serenissimum principem dominum Ludovicum Hungarie et Bohemie etc. regem, dominum nostrum clementissimum plenum manda-

tum plenamque et omnimodam facultatem dedimus et concessimus damusque et concedimus per presentes in proximo conventu principum Sacri Romani imperii circa festum Beati Egidii abbatis proxime futurum in civitate Nurembergensi celebrando cum invictissimo ac catholico principe, domino Carolo electo Romanorum imperatore semper augusto etc., necnon serenissimo principe domino Ferdinando, principe Hispaniarum, archiduce Austrie Burgundieque et vicario ipsius Sacri Romani imperii etc., item illustrissimis ac illustribus, reverendissimis ac reverendis, necnon spectabilibus, magnificis, generosis, strenuis, nobilibus ac prudentibus electoribus ceterisque principibus, ordinibus et statibus eiusdem imperii Romani de et super negotiis expeditionis contra Thurcos totius Christiane reipublice atrocissimos hostes suscipiende deque ratione et forma belli gerendi, necnon auxilio huic regno Hungarie ferendo aliisque rebus omnibus ad huiusmodi expeditionem et auxilium prestandum necessariis agendi, tractandi, disputandi concludendique et eorum omnium, que per eosdem et eorum consensum conclusa fuerint, nos obligandi et nostro nomine promittendi aliaque omnia et singula ad premissa pertinentia faciendi, que nos ipsi facere possemus, si personaliter interessemus, etiam si talia forent, que mandatum exigerent magis speciale, quam presentibus est expressum. Promittentes sub bona fide nostra, quod quicquid per predictos dominos oratores, fratres et amicos nostros, aut si aliquem vel aliquos ex ipsis sive propter infirmitatem, sive alium quemcumque casum abesse contingeret, aut si maiestas regia, dominus noster gratiosissimus loco illius vel illorum alium vel alios eligeret, non obstante illius vel illorum absentia, per quoscunque ex ipsis iuxta informationem per nos eis datam actum, gestum, tractatum, conclusum, promissum atque obligatum in prenominatis negotiis fuerit, post maiestatem, dominum nostrum clementissimum inviolabiliter sincereque observabimus, et si opus erit, in reditu eorum omnes actiones atque conclusiones de predicto negotio per ipsos factas post maiestatem regiam, dominum nostrum clementissimum corroborare atque confirmare pollicemur sumusque parati. In cuius rei fidem et testimonium presentes litteras nostras sigillis nostris autenticis pendentibus communitas duximus concedendas. Datum Bude, XXVIII Augusti, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

118

1522. augusztus 30. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Abaúj megyéhez, amellyel felszólítja őket az 1521. évi országgyűlésen kivetett adójuk beszedésére, majd annak átadására az országos kincstartók részére.

Papíron, a szöveg alatt pecsét nyomával. DL 60 946. (Máriássy család lt., Vegyes iratok 807.) — Kiadása Szabó: II. Lajos-kori ogy. 187/XLVII.

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. egregiis et nobilibus universitati nobilium comitatus Abawywariensis salutem cum favore. Etsi sciamus fratres vestros ad proximum conventum pro festo Beati Laurentii martiris novissime transacto preteritum deputatos et ad vos iam reversos omnes constitutiones et articulos de communi voluntate[1] omnium dominorum prelatorum barronumque et regni nobilium electorum formatos vobis ad unguem usque declarasse, nihilominus nos quoque volumus easdem vobis in parte recensere. Subsidium namque in generali conventu regnicolarum pro festo Beate Elizabeth vidue proxime preterito[2] de regio edicto celebrato ad regni defensionem oblatum implerisque comitatibus nondum est exolutum, itaque in prescripto novissimo conventu festi Beati Laurentii martiris idem superinde inter cetera stabilitum est atque conclusum, ut ad proximum festum Beati Egidii abbatis[3] quilibet dominorum ac nobilium de bonis suis contributionem ipsam per fumos iam pridem ubique in hoc regno dicatam et connumeratam sub amissione omnium bonorum suorum ad manus dicatorum administrare et administrari facere, dicatores vero manibus hominum dominorum regni thesaurariorum ad hoc deputatorum assignare debeant et teneantur. Proinde requirimus et hortamur vos, nihilominus etiam in persona et auctoritate prefati domini nostri regis, qua impresentiarum fungimur, vobis committimus et mandamus, quatinus visis statim presentibus universas pecunias prescripti subsidii fumalis de bonis vestris ad manus prefatorum dicatorum vestrorum dare et administrari facere et per eosdem dicatores sine ulla mora ad manus dictorum hominum regni thesaurariorum et ad loca per eos ad id deputata dari et administrari facere modis omnibus debeatis et teneamini. Qui si feceritis, bene quidem, alioquin auctoritatem dedimus eisdem hominibus prefatorum dominorum thesaurariorum, ut bona omnium renitentium pro maiestate regia occupare valeant atque possint, secus igitur non facturi. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, sabbato proximo post festum decollationis Beati Iohannis baptiste, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini

[1] Tollban maradt. [2] 1521. nov. 19. [3] 1522. szept. 1.

119

1522. augusztus 31. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó parancsa Vas megye hatóságához: Ivánci Máté panaszából értesült arról, hogy a felsorolt nemesekkel folytatott ügyében hozott bírói intézkedésükről, a panaszos sokszori kérése ellenére sem adták ki az oklevelet, ezért megparancsolja nekik, hogy minden további késedelem nélkül állítsák ki azt.

Hajtásainál sérült papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel. VAML 102, Szelestey család lt. 102. (DF 261 623.)

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum comesque Themesiensis, necnon serenissimi principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie regis etc., domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens et capitaneus generalis egregiis et nobilibus vicecomitibus et iudicibus nobilium comitatus Castriferrei salutem cum favore. Ex gravi querela nobilis Mathei de Iwancz accepimus, quod quamvis vos superioribus hiis temporibus illam causam et differentiam alias inter ipsum exponentem ab una ac nobiles Stephanum de eadem Iwancz, Martinum de Nadasd, Thobiam de Zarwaskend et Paulum Pethew de Zenthiacab partibus ab alia, ratione et pretextu depredationis et dampnificationis bonorum ac iurium possessionariorum ipsius exponentis per eosdem Stephanum Iwanczy, Martinum Nadasdy, Thobiam Zarwaskendy ac Paulum Peethew utcumque facte illateque et perpetrate coram vobis motam et vertentem iuris ordine revideritis adiudicaveritisque et causa in eadem, prout officio vestro incombebat, sententiam feceritis, tamen vos ignoratur quibus ducti rationibus, favore forsitan partis alterius allecti super huiusmodi adiudicatione et iudiciaria deliberatione vestras litteras adiudicatorias ad sepissimas requisitiones et repetitiones ipsius exponentis iuris sui ad cautelam hactenus extradare minime curassetis, immo nec ipsam sententiam partibus ipsis pronunctiassetis et publicassetis in eiusdem exponentis preiudicium et dampnum manifestum. Unde nolentes et nos prefatum [ex]ponentem ob non extradationem pretactarum litterarum vestrarum adiudicatoriarum, sed et sententie exinde subse[cute.....] et pronunctiationem iustis suis in iuribus [...] vos quoquomodo opprimi, pro eo egregietates et nobilitates vestras presentibus requirimus diligenter et nichilominus auctoritate et in persona prefati domini nostri regis, qua impresentiarum fungimur, vobis firmissime committimus et mandamus, quatinus acceptis presentibus in prima sede vestra iudiciaria post harum emanationem primitus per vos celebranda ampliori litteratorio mandato exinde non expectato, prenominato exponenti super prenarrata adiudicatione et iudiciaria deliberatione vestra sententiam partibus ipsis seriose publicare et pronunctiare et deinde litteras vestras adiudicatorias superinde dare et

emannari facere ac huiusmodi litteras vestras adiudicatorias iuxta sententie publicationem et pronunctiationem debite etiam executioni demandare modis omnibus debeatis et teneamini communi iustitia requirente et secus non facturi. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, in profesto Beati Egidii abbatis et confessoris, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

120

1522. szeptember 12. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Pozsony városához, hogy a városukra a végvárak védelmére és fenntartására kivetett adót adják át Acél Ferenc szatmári főesperesnek, királyi és királynéi titkárnak.

Papíron, zárópecsét nyomával. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 2629. (DF 241 236.) — Regesztája: Bratislava II. 90/4781.

Prudentibus et circumspectis magistro civium, iudici et iuratis ceterisque civibus et toti communitati civitatis Posoniensis, nobis sincere dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis sincere dilecti! Non dubitamus vobis optime constare, quales quanteque et quam urgentes necessitates ab eo tempore, quo regia maiestas, dominus noster gratiosissimus de hoc regno suo exivit ad varias hincinde negotiorum sue maiestatis et regni huius expeditiones, presertim vero ad castrorum finittimorum defensionem et provisionem huic regno ingruerunt, ad quas quidem regni necessitates evitandas quante taxarum impositiones et pecuniarum exactiones tum post exitum sue maiestatis super omnes liberas civitates et notanter super hanc Budensem et Pesthyensem civitatem, tum potissime anno superiori post expugnationem castri Nandoralbensis, quum videlicet nec domini et nobiles, neque alii in hoc regno ab onere solutionis sese preservare potuerunt, facte fuerint, vos minime preterire potuit. Quando quidem ab omnibus eiuscemodi taxationibus vos et communitatem vestram nos singulari studio et affectu post maiestatem regiam preservavimus, [...]de et propter exemptionem vestram, quam habetis, et propter edificia illius civitatis vestre, quam continuabatis, fecimus. Nunc autem, cum nos ex Buda discessuri essemus, tam graves ac multiplices, tamquam prorsus inevitabiles necessitates regno huic incubuerunt, ut ob maximos proventuum regalium defectus aliud fecere nullo pacto potuimus, neque possumus, nisi quemadmodum et aliis omnibus liberis civitatibus impresentiarum quoque nequaquam fieri, ut pepercissemus, ita neque vobis parcere ista vice pos-

sumus, quin aliquid subsidii a vobis exigi faciamus. Requirimus igitur vos et hortamur ac nichilominus auctoritate regia, qua in hac absentia sue maiestatis plene fungimur, serie presentium strictissime sub pena capitis et ammissione omnium bonorum vestrorum committimus et mandamus, quatinus statim intellectis et acceptis hiis litteris nostris omni prorsus difficultate et procrastinatione semota, de medio vestrum quingentos florenos ordinare et ad manus venerabilis ac egregii domini Francisci Aczel, archidiaconi Zathmariensis utriusque maiestatum secretarii absque defectu dare et exolvere in omnem eventum debeatis et teneamini. Nullam autem difficultatem moramque et subterfugium in hoc faciatis, sed preter omnem dilationem secum concordetis, alioquin si renitentes inventi fueritis, informationem nos eidem domino secretario dedimus, quid sibi faciendum sit, prout idem latius nomine nostro vobiscum tractabit, cui fidem adhibeatis et in premissis aliud nullatenus facere audeatis, si et in quantum penam premissam evitare cupitis. Datum Bude, feria sexta proxima post festum nativitatis Beatissime virginis Marie, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Stephanus de Bathor comes et palatinus regni
Hungarie et in absentia regie maiestatis locumtenens etc.

121

1522. szeptember 13. Esztergom vár.

Szatmári György esztergomi érsek levele Bátori István nádor, temesi ispán, királyi helytartóhoz, hogy adassa ki az alkincstartóval a zenggi kapitánynak kiutalt összegeket és gondoskodjon hadiszerekről.

Papíron, záró gyűrűspecsét nyomával. DL 25 666. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.) — Alsószlavónia 356.

Spectabili et magnifico domino Stephano de Bathor regni Hungarie palatino, comiti Themesiensi, locumtenenti regio etc., domino michi honorandissimo.

Post servitiorum meorum commendationem. Spectabilis et magnifice domine michi honorandissime! Deputationes ille, que fuerant egregio Gregorio Orlochyth capitaneo Segniensi facte, ut ex litteris eiusdem intelligo, nondum sunt ei restitute. Rogo d(ominationem) vestram magnificam, dignetur committere vicethezaurario, ut deputationes istas eidem capitaneo Segniensi restitui faciat. Dignetur etiam d(ominatio) vestra magnifica de pulveribus et aliis necessariis rebus eidem castro et civitati Segniensi providere, ne defectu harum rerum aliquid istic periculi contingat. Eandem bene et feliciter valere cupio, cui me iterum commendo. Ex

arce mea Strigoniensi, sabbato proximo post festum nativitatis Beatissime Marie virginis, anno 1522.

Georgius archiepiscopus Strigoniensis
primas Hungarie legatus natus etc.

122

1522. szeptember 14. Prága.

II. Lajos király levele Kanizsai László vasi ispánhoz: megtudta, hogy a nála zálogban lévő Sempte várát parancsa ellenére sem adta át a királyi kincstartónak, ezért megparancsolja neki, hogy késlekedés nélkül tegye meg azt.

Papíron, záró titkospecsét nyomával. DL 23 682. (MKA, NRA 31–63.)

Magnifico Ladislao de Kanisa, comiti comitatus Castriferrei, fideli nobis dilecto.

Ludovicus Dei gratia rex
Hungarie et Bohemie etc.

Magnifice fidelis nobis dilecte! Commiseramus nuper vobis, ut castrum nostrum Sempthe, quod a nobis in pignus tenuistis, ad manus thezaurarii nostri, qui pecunias vobis debitas nomine nostro deponere debebat, traderetis. Intelleximus autem thezaurarium pecunias quidem vobis deponere voluisse, sed vos quesitis hinc atque inde variis occasionibus levare illas noluisse, quinpotius sub hoc tempore bona illa nostra, pertinentias scilicet dicti castri nostri Sempthe, ut nobis dicitur, inpositione taxarum et gravaminum diversorum desolaretis, proventus quoque vinorum, frugum et omnium bladorum colligere velletis. Que res dici non potest, quam molesta nobis fuerit, tum propter indignitatem, nobis enim in ea re negatum esse videtur, quod ne uniquidem nobili etiam minimo negari debuisset, tum propter damnum, quod exinde de illis bonis nostris percipimus. Nolentes igitur hanc indignitatem et damnum ulterius pati, fidelitati vestre rursum firmissime committimus et mandamus, ut predictum castrum nostrum circa omnem moram remittere et ad manus prefati thezaurarii nostri consignare debeatis, neque aut iobagiones nostros in pertinentiis predicti castri nostri commorantes aliquibus taxis gravaminibusque sive ordinariis, sive extraordinariis impedire aut proventus nonales vinorum, frugum, aliorumve bladorum colligere et percipere quoquomodo audeatis, quicquid enim a die admonitionis usque ad diem restitutionis castri extorseritis et perceperitis, id a vobis requiri et exigi procul dubio faciemus. Expectassemus certe a vobis pro illa gratia, qua genitorem vestrum Georgium quondam Kanisay prosecutus fuit parens noster et nos prosecuti vos sumus, ut aliquid potius nobis id, quod iuste merebamur, de summa condonassetis, quam ut bona nostra contra voluntatem nostram et contra iura regni hoc pacto detinuissetis et detineretis. Aliud

igitur facere nullo pacto presumatis. Datum Prage, in festo exaltationis Sancte Crucis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Ludovicus rex
manu propria[1]

[1] Az aláírás más kézzel.

123

1522. szeptember 15. Esztergomi vár.

Szatmári György esztergomi érsek levele familiárisához, Szentannai Györgyhöz, amelyben a török készülődéséről, Szapolyai János erdélyi vajda hadjáratáról, továbbá az érseki bandérium délre küldéséről számol be neki, egyúttal megparancsolja neki az ahhoz történő csatlakozását is.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel és egy másik pecsét darabjaival. SNA Kubinyi család olaszi lt. 1–6. (DF 259 226.)

Egregio Georgio Zenthannay, familiari nostro nobis dilecto.

Egregie nobis dilecte! Fama venit ad dominum palatinum certissima Thurcos eo esse animo, ut promontorium et vineas Sirimienses ipsi hoc anno vindemiare vellent et conentur, deinde bassa etiam de Zwolnyk cum ingenti suorum exercitu Croatiam invadat et depredetur, waywoda etiam Transalpinas, quem temporibus superioribus dominus waywoda Transsilvanensis ad partes Transalpinas importaverat, est de sede sua expulsus, qui iterum est in sedem eandem suam reponendus. Hiis igitur ex causis rogavit nos dominus palatinus, ut gentes nostras ad partes inferiores mittere vellemus. Nos licet satis oneris et satis expensarum etiam hactenus habuerimus ratione proventuum nostrorum, quos ex hoc archiepiscopatu quam exiguos adhuc habuimus, et vos etiam nollemus defatigare, ut tamen in nobis nichil desit, quod ad salutem et defensionem huius regni videtur pertinere, statuimus te quoque unacum nonnullis aliis servitoribus nostris nunc hic domi constitutis ad illos servitores nostros, qui impresentiarum in confiniis sunt huius regni, mittere, quare volumus et ibi presentibus committimus, quatinus statim acceptis presentibus te appromptuare et cum omnibus tuis equis et apparatibus ad festum Beati Michaelis archangeli proxima venturum[1] huc ad nos venire debeas. Nos hic tibi peccunias dari faciemus et te ad defensionem, ut premisimus, regni huius recte missurum, aliud igitur nullo modo facias! Ex arce nostra Strigoniensi, feria secunda proxima post festum exaltationis Sancte Crucis, anno 1522.

Georgius archiepiscopus Strigoniensis,
primas Hungarie, legatus natus etc.

[1] Szept. 29.

124

1522. szeptember 16. Prága.

II. Lajos király engedélyezi Thurzó Elek kincstartónak, hogy fizetése fejében 3000 márkányi ezüstöt pénzzé verethessen.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes gyűrűspecséttel. DL 23 683. (MKA, NRA 31–63.)

Nos Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. memorie commendamus per presentes significantes, quibus expedit, universis, quod nos habita ratione onerum, laborum et fatigarum, tum etiam expensarum fidelis nostri magnifici Alexii Thurzo de Bethlenfalwa, thezaurarii nostri, que ipse hoc tam periculoso regni nostri Hungarie tempore, in hoc potissimum thezaurariatus nostri officio nihil aut rebus, aut persone sue parcendo animo promptissimo, tum solertissime sustinuit et fecit, ut idem Thurzo aliquem a nobis fructum officiorum erga nos suorum pro tempore reportet, id eidem annuendum duximus et concedendum, ut ipse tria millia marcarum argenti per eum pecuniis suis propriis emendi liberam pro se in usumque et commodum suum proprium habeat cudendi potestatem et omnimodam facultatem, immo annuimus et concedimus harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Prage, feria tertia proxima post festum exaltationis Sancte Crucis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Ludovicus rex
manu propria[1]

[1] Az aláírás más kézzel.

125

1522. szeptember 16. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó parancslevele a pannonhalmi konventhez. Elpanaszolták neki a győri káptalan nevében, hogy Hédervári Istvánnak meg familiárisainak esküt kellett tenniük, illetve azt követően Győr megye hatósága előtt igazságot kellett szolgáltatnia. István és familiárisai azonban nem a megye ítélő-

széke előtt, hanem saját birtokán két szolgabíró jelenlétében tette meg ezt, s erről a győri káptalannak szüksége van oklevélre. Ezért megparancsolja a konventnek, hogy küldjék ki tanúbizonyságukat, akinek jelenlétében Győr megye két szolgabírája eskü alatt tegyen vallomást a perben történtekről.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel. Bencés Főapátság Lt., Pannonhalma, Pannonhalmi főapátság, hiteleshelyi lt. 157. (DF 274 257.)

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus, iudex Comanorum serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia regis Hungarie et Bohemie etc., domini nostri gratiosissimi impresentiarum in absentia sue maiestatis locumtenens amicis suis reverendis conventui ecclesie Sancti Martini Sacri Montis Pannonie salutem cum favore. Exponitur nobis in personis honorabilis capituli ecclesie Iauriensis et venerabilis magistri Blasii custodis et canonici eiusdem ecclesie Iauriensis, quod licet nuper egregius Stephanus de Hederwara iuxta contenta quarundam aliarum litterarum nostrarum iuramentalium superinde confectarum pro parte dictorum exponentium emanatarum de et super certis factis et negotiis in eisdem aliis litteris nostris clarius specificatis ex parte quorundam Martini Fekethe de Zabady, Gregorii, Blasii de Olthwa, officialium suorum in portionibus suis possessionariis in possessionibus Aswan, Medwe ac Zabady vocatis etc. omnino in comitatu Iauriensi existentibus habitis constitutorum ceterorumque familiarium ignobilium, necnon providorum Iohannis Kys, Barnabe Zambo, Simonis Bola, Barnabe Bayothy, Stephani Molnar et quorundam aliorum iobagionum suorum in portione sua possessionaria in possessione WamosBodrig vocata in comitatu Posoniensi existenti habita et aliis bonis suis in prescriptis aliis litteris nostris iuramentalibus clarius denotatis commorantium[1] octavo die post depositionem certi iuramenti sui et suorum coniuratorum, vigesimo videlicet die festi assumptionis Beatissime Marie Virginis proxime preteriti[2] coram capitulo ecclesie Wesprimiensis per ipsum et suos coniuratores prenotatos factam coram iudicibus nobilium comitatuum Iauriensis predicti et Mosoniensis eisdem exponentibus iudicium et iustitiam impendere administrareque debuerit, nichilominus tamen prefatus Stephanus de dicta Hederwara, nescitur quo respectu ductus [.....] factisque et negotiis premissis eisdem exponentibus coram nobilibus Iohanne Chege de NaghBarathy et Balthasare Haghmas de Koromzo iudicibus nobilium antedicti comitatus Iauriensis in dicta sua possessione Aswan appellata quoddam onerosum fecisset iudicium, quorum quidem iudicum nobilium fassionibus iidem exponentes pro defensione iurium ipsorum impresentiarum admodum essent necessarii. Requirimus igitur et hortamur vos et nichilominus auctoritate regia, qua impresentiarum fungimur, harum serie vobis firmiter committimus et mandamus, quatinus acceptis presentibus prefatos Iohannem Chege et Balthasarem Haghmas iudices nobilium dicti

comitatus Iauriensis ad unum certum et brevem terminum per vos eisdem prefigendum sub onere sedecim marcarum gravis ponderis per nos ab ipsis, qui sic requisiti testimonium veritati prohibere recusaverint, iuxta formam decreti regni huius superinde inter cetera editi imediate et irremissibiliter exigendarum vestri in presentiam convocare atque ad fidem eorum Deo debitam fidelitatemque prefato domino nostro regi et sacre corone eiusdem observandam qualis eisdem super huiusmodi iudicii et iustitie impensione per dictum Stephanum Hederwary facta constiterit certitudo veritatis, quomodo videlicet ac per quemadmodum et ubi ac quando iudicium ipsum per ipsum factum celebratumque sit, fideliter interrogare examinareque debeatis et teneamini. Super quorum tandem fassionibus et attestationibus cum propriis ipsorum nominibus eisdem exponentibus iurium ipsorum uberiorem ad cautelam litteras vestras sub vestro sigillo necessario presentibus dari volumus, secus non facturi. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, feria tertia proxima post festum exaltationis Sancte Crucis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

[1] A szó a sor felett betoldva. [2] Szept. 10.

126

1522. szeptember 16. Csehi.

Kanizsai László országos kincstartó elismervénye Asszonyfalvi Ostfi László és Szecsődi Gáspár Vas megyei adószedők részére az általuk átadott 200 forint adóról.

Papíron, a szöveg alatt gyűrűspecsét nyomával. DL 25 667. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.)

Nos Ladislaus de Kanysa comes comitatus Castriferrei ac thezaurarius regni Hungarie etc. fatemur per presentes, quod licet Ladislaus Osthffy de Azzonfalwa ac Gaspar de Zechewd de presenti subsidio unius floreni per eosdem dicatos et connumeratos exactosque feria tertia proxima post festum exaltationis Sancte Crucis florenos ducentos assignaverunt, super quarum pecuniarum exsolutione ac manibus nostris assignatione vigore aliarum litterarum sigillo nostro proprio manusque nostri proprii subscriptione munitarum quittos reddiderimus et expeditos. Tamen maiori pro in nobis et nostris litteris pretactorum ipsorum[1] dictorum Ladislai Osthffy ac Gasparis de Zechewd confidentia has nostras eisdem duximus dandas

litteras, quibus mediantibus nos eisdem promittimus, quatinus ubicumque et modis quibusvis eosdem sepefatos Ladislaum Osthffy ac Gasparum de Zechewd aut regia maiestas aut regnicole sive comitatus, ubi inde has pecunias connumeratas, exactas assignaverunt, dampnificare et ad solutionem eosdem[2] Ladislaum Osthffy ac Gasparum ad solutionem prescriptorum ducentorum florenorum coartare niterentur, extunc nos eosdem defendemus ac pro ipsis stare volumus et intendimus ac pro eisdem persolvemus. Datum in possessione Chehy, die quo supra, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Ladislaus de Kanysa
manu propria

[1] Előtte: *ipsorum*. [2] Az oklevélben: *eundem*.

127

1522. szeptember 17. Prágai vár.

II. Lajos király levele Bátori István nádor, királyi helytartóhoz, amellyel meghagyja neki, hogy Bornemissza János pozsonyi ispán és budai várnagy részére Szalónaki Fladniczer Vid ellenében hozott ítéletet hajtassa végre.

Foltos papíron, a szöveg alatt papírfelzetes titkospecséttel. DL 101 558. (Batthyány cs. lt., Acta antiqua, Szalónak 1–7–51.)

Commissio propria domini regis

Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. fideli nostro spectabili et magnifico domino Stephano de Bathor, regni nostri Hungarie palatino, comiti Themesiensi ac in absentia nostra locumtenenti nostro etc. salutem et gratiam. Ex declaratione et supplicatione pro parte fidelis nostri magnifici Iohannis Bornemyzza de Berzencze comitis Posoniensis et castellani castri nostri Budensis, maiestati nostre facta accepimus, qualiter alias idem exponens in quadam causa inter eundem ab una ac egregium Vitum Fladnyczer de Zolonok ab alia partibus ratione et pretextu certorum iurium possessionariorum mota et adiudicata sententiam obtinuisset et litteras adiudicatorias et sententionales superinde contra dictum Vitum Fladnyczer extraxisset, que quidem cause et littere sententionales et adiudicatorie per ipsum exponentem propter aliqua impedimenta hactenus exequutioni demandari non potuissent. Nos igitur accepta huiusmodi pro parte predicti exponentis supplicatione, considerantes, quod frustrarentur iudicia, nisi ea debite etiam exequutioni demandarentur, fidelitatem vestram requirimus et hortamur [...] harum serie etiam committimus et mandamus, quatinus acceptis presentibus predictam sententiam et [...] sententionalem per prefatum exponentem contra dictum Vitum

Fladnyczer reportatas pro parte eiusdem [.....] exponentem in prosecutione huiusmodi sententie et cause omni auxilio, iuvamine et assistentia adesse velitis et debeatis auctoritate nostra regia presentibus vobis in hac parte attributa iureque et iustitia mediante, secus nullo modo facturis. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in arce nostra Pragensi, feria quarta proxima post festum exaltationis Sancte Crucis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

128

1522. szeptember 20. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó Torquatus János korbáviai grófhoz, dalmát-horvát-szlavón bánhoz, illetve vicebánjaihoz, hogy tartsanak vizsgálatot Egervári János panaszára, amely szerint Szerdahelyi Imrefi Mihály, a kalocsai érsekség kormányzója familiárisaival elfoglalta a panaszos testvére, a néhai Bereck knini püspök halálával reá háramlott Körös megyei Vasvarovcz birtokát.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel. A. HAZU D–XXV–78. (DF 232 590.)

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens magnifico domino Ioanni Torquato comiti Corbavie ac regnorum Dalmatie, Croatie et Sclavonie bano eiusdemque vicebanis salutem cum favore. Dicitur nobis in persona egregii Ioannis de Egerwara, quod quamvis ipse exponens in dominio totalis possessionis Vaswarowcz in comitatu Crisiensi habite, in ipsum exponentem per mortem et decessum reverendi condam Brictii de eadem Egerwara, alias episcopi ecclesie Tinniniensis, fratris sui devolute et redacte, hactenus pacifice perstiterit, nichilominus tamen egregius Michael Imreffy de Zerdahel, gubernator archiepiscopatus ecclesie Colocensis, nescitur unde motus, hiis proximis diebus missis et destinatis quampluribus familiaribus suis ad eandem possessionem Waswarowcz abindeque homines et familiares dicti exponentis eiciendo et excludendo eandem possessionem indebite et preter omnem viam iuris sibi ipsis occupari fecisset potentia mediante in preiudicium et dampnum prefati exponentis manifestum. Supplicatum itaque nobis extitit per ipsum exponentem, ut sibi circa premissa de opportuno remedio providere dignaremur. Nos vero sicuti neminem regnicolarum domini nostri regis, sic nec ipsum exponentem maxime in hac absentia sue maiestatis per quospiam indebite opprimi permittere volumus, igitur vos harum serie requirimus diligenter et nichilominus in persona et authoritate eiusdem domini nostri regis, qua fungimur, vobis committimus, quatinus ac-

ceptis presentibus et rebus premisso modo se habentibus memoratum Michaelem Imreffy ac familiares suos de dicta possessione Waswarowcz excludere et eicere ac prelibatum exponentem rursus in dominium eiusdem reponere et collocare, damna etiam per ipsum Michaelem Imreffy vel homines suos eidem exponenti illata rectificare et insuper ipsum exponentem in eadem possessione contra quoslibet illegittimos impetitores tueri, protegere et manutenere debeatis authoritate regie maiestatis per nos vobis in hac parte attributa mediante, secus non facturi. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, in profesto Beati Mathei apostoli, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

129

1522. szeptember 21. Gubacs.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Kassa városához, hogy a jövő évi adójuk fejében küldjenek hozzá egy ágyúöntő mestert három személlyel és hozzá 10 mázsa lőport.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. Archív mesta Košic, Collectio Schwartzenbachiana 1042. (DF 271 098.) — N. T.

Prudentibus et circumspectis magistro civium ac iudici et iuratis civibus civitatis Cassoviensis nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis dilecti! Quia nos ad hanc presentem expeditionem certas civitates in sortem future taxe ipsorum etiam ultra vires coegimus, in quibus vobis pepercimus, nunc autem indigemus admodum uno bombardario, tali quidem, qui in fundendis bombardis peritus foret, complurime enim bombarde in castris finitimis confracte habentur. Igitur vos requirimus et nichilominus in persona et authoritate domini nostri regis, qua fungimur, vobis committimus et mandamus, quatenus statim visis presentibus unum bombardarium in fundendis bombardis peritum tertio se ac decem centenas pulveris ordinare, ad nosque quam citissime mittere debeatis, cui quidem oneri non saltem vos subiecimus, sed scripsimus ad alias quoque civitates, ut in hoc onera tollerando vobis sint participes, auxilium ferant et summam illam, que ad partem ipsorum cedet, solvent in expeditione ipsius bombardarii et pretio pulveris et persolvere debeant. Cum autem in auxilio ipsarum ferendo aliqua mora protraheretur, hec autem res nullam moram pati potest, igitur postposita omni dilatione prefatum bombardarium ac centenas pulveris ordinare et sine quavis procrastinatione mittere debeatis, litte-

ras autem nostras eisdem civitatibus sonantes ad illas transmittere non negligatis, nos vero assecuramus vos, quod prefatus dominus noster rex pretia illorum pulverum ac solutionem eidem bombardario impendendam in sortem future taxe vestre computari faciet, nos quoque post suam maiestatem cum domino thezaurario sue maiestatis acceptari faciemus, secus igitur non facturi. Ex Gwbach, in festo Beati Mathei apostoli, anno 1522.

Stephanus de Bathor palatinus
et comes ac regie maiestatis locumtenens etc.

130

1522. szeptember 21. Gubacs.

Bátori István nádor, királyi helytartó Bártfa városához, meghagyta Kassa városának, hogy a jövő évi adójuk fejében küldjenek hozzá egy ágyúöntő mestert három személlyel és hozzá 10 mázsa lőport, a terhek egyenlő viselése érdekében megparancsolja nekik, hogy vegyék ki részüket abból szintén a jövő évi adójuk terhére.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. ŠA v Poprade, Pobočka Bardejov, Bártfa város lt. 5118. (DF 218 049.)

Prudenti et circumspecto magistro civium ac iudici et iuratis civibus civitatis Barthwa, nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis dilecti! Scripsimus nos civitati Cassoviensi, ut statim visis presentibus unum bombardarium in fundendis bombardis peritum tertiummet ac decem centenas pulveris ordinare et quam citissime ad nos mittere debeant. Volumus autem, ut vos illud onus in eosdem impositum eque tolleretis, igitur requirimus vos et in persona authoritate domini nostri regis, qua fungimur, vobis firmiter committimus et mandamus, ut oneris illius participes sitis summamque illam, que pro expeditione bombardarii pulveribusque ordinandis in vos cedet solvenda, dare et persolvere debeatis. Assecuramus autem vos, prout alias etiam civitates assecuravimus, ut sua maiestas solutionem ipsius bombardarii ac pretia pulverum in sortem et rationem future taxe vestre acceptari faciet, nos quoque post suam maiestatem cum domino thezaurario computari faciemus, secus igitur nullatenus facturi, presentes pro vestra assecuratione superinde potestis expeditione reservare. Datum in Gwbach, in festo Beati Mathei apostoli 1522.

Stephanus de Bathor palatinus
et comes ac regie maiestatis locumtenens etc.

131

1522. szeptember 28. Pétervárad vár.

Battyányi György, a kalocsai érsekség kormányzójának levele Bátori István nádor, királyi helytartóhoz, amely szerint Imrefi Mihály az érsekséget mindenben megerősítette; kéri, hogy mihamarabb jöjjön hozzá, hogy beszámolhasson mindenről; továbbá örömét fejezi ki, hogy a nádornak szolgálhat, valamint a várral kapcsolatos egyéb teendőkről és hírekről ír.

Papíron, zárópecsétje a levágott darabon lehetett. DL 108 068. (DL 86 547/a.) (MKA, Archivum familiae Nádasdy.)

Spectabili et magnifico domino meo, domino Stephano de Bathor regni Hungarie palatino ac locumtenenti regie maiestatis, domino meo gratioso. Spectabilis et magnifice domine, domine gratiosissime! Post servitiorum meorum commendationem. Dominus Michael Imrefy archiepiscopatum restituit cum magna solutione, cum quibus victualibus et instrumentis, vestre d(ominationi) sciet aliqua ex parte referre iste dominus capitaneus. Ex quo autem intelligo vestram d(ominationem) m(agnificam) brevi huc ad istas partes pro defensione regni perventuram, hic vestre d(ominationi) omnia per ordinem declarabo. Ego, ut sepius dixi, vestre d(ominationi) servire volo tanquam domino gratioso et quicquid vestra d(ominatio) michi mandabit, omnia adimplere studebo, existimo et vestram m(agnificentiam) mihi bonum dominum futurum esse, quoniam semper desideravi, ut vestra d(ominatio) servitia mea acceptaret. Ceterum, ut intelligo, stipendiariis in isto castro existentibus non solverunt, d(ominatio) vestra habeat curam eorum, quia concernit totum regnum. Ego cum illis peditibus, quos dominus Michael hic reliquit, sum hic in castro, qui sunt minus quam ducenti, sed illi ad hoc castrum non sufficientes sunt, ut scit d(ominatio) vestra. Ceterum sciat d(ominatio) vestra m(agnifica), quod familiaris d(ominationis) vestre, Emericus Nagh fecit nos concordare, volui, ut non per alium, nisi per hominem vestre d(ominationis) ista fierent, intellexi quoque ab eodem domino Emerico a vestra m(agnificentia) fuisse commissum, ut omnem diligentiam apponeret, quod volo vestre m(agnificentie) reservire omni tempore. Insuper Georgium Horwath, quem vicethezaurarius ex voluntate d(ominationis) vestre ad connumerandos pedites miserat, unacum domino Emerico Nagh hic retinueramus, ut ipse etiam intelligeret restitutionem istorum castrorum, fuit hic etiam in servitiis regie maiestatis et vestre d(ominationis) m(agnifice). Vestram m(agnificentiam) feliciter valere cupio, cui servitia mea commendo. Datum in castro Varadini Petri, dominico die ante festum Sancti Michaelis, anno 1522.

E(iusdem) v(estre) m(agnificentie) servitor Georgius
Bathyany manu propria

132

1522. október 17. Futak.

Bátori István nádor, királyi helytartó Kányaföldi Kerecsen Pál szlavón vicebán hűséges szolgálataiért neki és testvérének, Györgynek adományozza a hűtlenség vétkébe esett Berzele Balázstól és Hegen László paptól elkobzott Körös megyei birtokokat.

Papíron, a szöveg alatt pecsét darabkáival. DL 36 091. (MKA, Collectio Kukuljevicsiana.)

Nos Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie Bohemieque etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod nos attentis et consideratis fidelitate et fidelibus servitiis egregii Pauli Kerechen de Kanyafewlde vicebani Sclavonie, que ipse sacro primum huius regni Hungarie corone et deinde maiestati regie pro locorum et temporum varietate cum summa fidelitatis constantia exhibuit et impendit, totales portiones possessionarias in possessionibus Janosocz, Markolcz et Sabnycza vocatis in comitatu Crisiensi, alia etiam universa bona et iura possessionaria ubivis et in quibuscunque comitatibus regni Sclavonie existentibus habita, que nobilium Blasii Berzele ac honorabilis Ladislai presbiteri Hegen dicti prefuissent, sed ex eo, quod hiis superioribus diebus prefatus Blasius diabolico ductus errore sub generali congregatione universorum dominorum ac nobilium regni Sclavonie Crisii celebrata, ibidem Crisii nobilem Martinum de Hrepyncz nece miserabili interemisse et nichilominus iidem Blasius et Ladislaus presbiter ad proxime preteritam generalem expeditionem contra Turcas, ad quam sub amissione omnium bonorum capitisque debuissent proficisci, neque homines loco eorum mittere curavisse per hocque in notam infidelitatis incurrisse dicuntur, ad sacram coronam consequenterque ex gratiosa annuentia prefati domini regis in hac absentia sue maiestatis collationem nostram iuxta antiquam et approbatam regni Hungarie consuetudinem atque legem rite et legittime devoluta esse perhibentur et redacta, pariter cum omni iure regio, si quod in eisdem maiestas sua haberet qualitercumque aut ex quibuscunque causis, viis, modis et rationibus vel in absentia sue maiestatis nos haberemus, simul cum cunctis ipsarum utilitatibus [et] pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, pratis, pascuis, campis, fenetis, silvis, nemoribus, [montibus, vallibus, vineis] vinearumque promonthoribus, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum ipsarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris metis et antiquis existentibus, premissis sic, ut prefertur, stantibus et se habentibus, memorato Paulo Kerecheni

vicebano et per eum Georgio fratri suo carnali ipsorumque heredibus et posteritatibus universis dedimus, donavimus et contulimus, immo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenenda, possidenda pariter et habenda, salvo iure alieno. Harum litterarum nostrarum vigore et testimonio mediante, quas dictus dominus noster rex in formam sui privilegii redigi faciet, dum fuerit maiestati sue in specie reportate. Datum in Fwthak, feria sexta proxima ante festum Beate Luce ewangeliste, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

133

1522. október 19. Kálló.

Kállói Vitéz János szörényi bán levele Ferber János kassai bíróhoz és Kukelbrecht (Kakuk) Mihály kassai esküdthöz, amelyben kéri őket, hogy küldjenek mesterembereket és hadiszereket a lerombolt Szörény várba.

Papíron, hevenyészett fogalmazattal, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. Archív mesta Košic, Appendix Schwartzenbachiana 18133. (DF 271 232.)

Prudentibus et circumspectis Ioanni Ferbe[r] iudici et Michaeli Kakwk ceterisque iuratis civitatis Cassoviensis, vicinis dominis et amicis honorandis.

Salutem dicit plurimam ac servitium, cum quibus consuevimus et solemus, sacre inclite corone ac patrie Christianitatis huius regni Hungarie in calamitate desuadens post nostram gratam commendationem in omnibus secundum facultatem nostram. Domini et amici nostri karissimi! Noverint dominationes vestre ad quem locum desertum et unam alam proficiendo et exhibendo servitium huius regni Hungarie, scimus autem undique exorbati depopulatique videlicet in castro Zeren caremus bombardis ceterisque instrumentis pertinentibus in defensione ad castrum, lassis requies nobis illuc non dabitur, utpute qui absque lecto in illo predicto habitationum existens operimento, quo nostra tegeremus capita. Non habemus — nam qui fuerant instrumenti, iacent destructi et confracti — girendo et circuendo multas provincias per nosmet et famulos nostros, quem vel quos reperiremus, magistrum, qui edificaret destructos. Supplicavimus Bude magnatibus ceterisque dominis inibi existentibus, ut curam haberent de ista ardua necessitate, inde nullum adiutorem habuimus, qui nos subveniret et audiret in nostris suplicationibus, solum deliberavimus et decrevimus erga dominationes vestras confugere in necessitatibus totius regni Hungarie et sacre corone. Igitur presentibus rogamus

dominationes vestras ac multum petimus, primo et principaliter ob intuitu(m) clementie divine maiestatis et ob respectum sancte crucis, in quo pependit suspensus salvator noster, et restaurationis huius Hungarie Christianitatis et demum perpetue nostre famulationis, quatinus dominationes vestre velint concedere magistrum illum fabrem, qui potest reedificare instrumentos confractos noviter et destructos. Spopondimusque in nostris litteris vestris dominationibus, ut sine omni impedimento reactis instrumentis et edificatis iterato ad vestras dominationes per nos vel famulos nostros ducere faciemus, de servitiis eiusdem satisfaciemus,[1] etiam petimus ob intuitu(m) prenominatorum dominationes vestras auxiliare cum uno instrumento taracz vocato, ob salutem anime v(estre) d(ominationis). Tandem etiam auribus nostris venit, ipsa clementia plasmatoris dominationibus vestris concessit bonam et prosperam fortunam, de quibus rogamus ac petimus diligenter ob respectu(m) anime v(estre) d(ominationis) refrigerio et salvationis, uti duo turim velint easdem operimenta vel tectum sindenio reedificare, ut possimus et quo caput nostrum inclinare requiemque aliquam habere, si hactenus nondum habuimus, de quo quidem valeamus servire sacram cor(on)am ac regnum Hwngarie et tandem vestras dominationes, tandem [qu]itquid homines vel famuli nostri retullerint ex parte nostri in nostris maximis et [ardu]is necessitatibus et supplicationibus eisdem, dominationes vestre, videlicet Blasio [...]o capellano nostro ac Urbano litterato de Fyged velint credere, prout personaliter nostro existente, valere optamus dominationes vestras ad ventura prospera. Datum in Kallo, decimo nono Kalendas Octobris, anno incarnationis Dominice 1522.

Ioannes Vytez de Kallo
banus Zerenyensis d(ominationis) v(estre) in omnibus

[1] A tagmondat a sor felett beszúrva.

134

1522. október 27. Futak mezőváros.

Bátori István nádor királyi helytartó Szentannai György kérésére és hűséges szolgálatai fejében átírja és a király nevében hozzájárulását adva megerősíti Nagyolaszi György 1522. augusztus 25-i birtokadományát testvére, Balázs presbiter és sógora, Szentannai György részére.

Hártyán, kiemelt első sorral, függőpecsét selyemzsinórjával. Prímási Levéltár, Esztergom, Acta Radicalia Y-54. (DF 248 853.) — Másik példánya, amelyben az átírt rendelkezés 1502-es évvel szerepel, papíron, zárópecsét nyomával. SNA Rakovszky cs., rákói és nagy-

selmeci lt. 33–456. (DF 258 750.) — György rendelkezését a király 1523. máj. 21-én erősítette meg. Prímási Levéltár, Esztergom, Archivum seculare Y–11. (DF 248 812.)

Nos Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenisssimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod pro parte et in persona nobilis Georgii de Zenthanna exhibite sunt coram nobis et producte quedam littere egregii Georgii de Nagholazy in simplici papiro patenter confecte sigilloque eiusdem impressive consignate, quibus mediantibus ipse Georgius de dicta Nagholazy possessionem quandam Wydafewlde dictam in comitatu Lypthoviensi habitam honorabili Blasio presbitero, tanquam fratri suo, Georgio vero de prefata Zenthanna pro servitiis eiusdem eidem exhibitis et deinceps exhibere debendis in perpetuum donatam simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet prefatis Blasio presbitero et Georgio de predicta Zenthanna ipsiusque heredibus et posteritatibus universis modo et ordine inferius in tenore earundem litterarum clarius contentis in perpetuum dedisse dinoscitur, tenoris infrascripti, supplicatumque extitit nobis pro parte prescripti Georgii de Zenthanna, ut easdem litteras ac omnia et singula in eisdem contenta ratas, gratas et accepta habentes litterisque nostris privilegialibus de verbo ad verbum inseri facientes eisdemque dationi donationique nostrum consensum benivolum pariter et assensum in persona dicti domini nostri regis prebere dignaremur. Quarum quidem litterarum tenor talis est:

Ego Georgius de Nagholazy ultronea voluntate harum serie fateor, quia in gravi positus sum senectute et nullum habens, necnon sperans sexum prolis et plurimos inde gaudere homines mature meo deliberavi consilio, quod Blasio presbitero de Fyathkaffalwa, tanquam fratri meo et Georgio de Zenthanna sororio meo ob beneplacita servitia exhibita et de futuro exhibere polliciuntur, possessionem quandam dictam Widafewlde in comitatu Lypthoviensi existentem et habitam, que olim una pars Benedicti fratris mei fuerat, sed post mortem illius iure, tanquam hereditaria devoluta in me existitur, in qua idem Georgius de Zenthanna persistitur et depresenti, aliam vero partem dicte possessionis, in qua ego persisto perstitisse assero et depresenti cum cunctis ipsarum partium utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, puta locis sessionalibus ac terris arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, aquis, nemoribus, generaliter quarumlibet utilitatum integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris metis et antiquis limitatibus. Ego supradictus Georgius annui, condescendi, immo annuo condescendoque dictis nove sue donationis titulo a serenissima regia maiestate sive a personali presentia domini regis supplicari et aquiri, harum litterarum vigore in cuius reique fidem et testimonium presentes sigillo meo clenodiali consignatas annotatis duxi dari. Datum ut supra,

feria secunda post Bartholomei apostoli, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Nos igitur premissa supplicatione pro parte prescripti Georgii de Zenthanna modo quo supra nobis porrecta exaudita et admissa prescriptas litteras annotati Georgii Nagholazy non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio et suspitione carentes presentibusque litteris nostris privilegialibus de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aliquali insertas quoad omnes earum continentias, clausulas et articulos eatenus, quatenus eedem rite et legittime existunt emanate viribusque earum veritas suffragatur, ratas, gratas et acceptas habentes prescriptis dationi donationique nostrum consensum in persona eiusdem domini nostri regis prebuimus benivolum pariter et assensum et nichilominus attentis et consideratis fidelibus servitiis prescripti Georgii de Zenthanna per eum sacre primum huius regni Hungarie corone deindeque maiestati domini nostri regis iuxta sue possibilitatis exigentiam cum summa animi constantia exhibitis et impensis totum et omne ius suum regium, si quod in predicta possessione Wydafewlde qualitercumque maiestas sua haberet aut eadem ex quibuscunque causis, viis, modis et rationibus concernerent maiestatem, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, fenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promonthoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentium suarum integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris metis et antiquis existentibus memoratis Blasio presbitero et Georgio de Zenthanna ipsiusque heredibus et posteritatibus universis dedimus, donavimus et contulimus, immo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendum, possidendum pariter et habendum salvo iure alieno, harum nostrarum, quas sigillo nostro communiri fecimus, vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in oppido Futhag, in vigilia festi Simonis et Iude apostolorum, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

135

1522. november 3. Futak mezőváros.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Kállói Vitéz János szörényi bánhoz: meglepődve hallotta, hogy Rakovicai Jakabnak és atyafiainak Gerlistyei Miklóssal folytatott perében még mindig nem hozott ítéletet; ezért megparancsolja neki, hogy haladéktalanul szolgáltasson neki igazságot.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel. Arhiva Istorica a Filialei Din Cluj a Academiei RR. (Erdélyi Múzeum Egyesület egykori levéltára), Matskásy család, tinkovai: Oklevelek 51. (DF 254 999.) — Kiadásai Pesty: Szörény III. 172., Hurmuzaki II/3. 407.

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenisssimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. egregio Ioanni Wythez de Kallo bano castri Zewriniensis salutem cum favore. Exponitur nobis in persona egregii Iacobi de Rakowycza, qualiter vos nescitur quibus respectibus in sua ac fratrum suorum causa contra egregium Nicolaum de Gerlysthye mota iuxta continentiam aliarum litterarum nostrarum ad vos superinde datarum nullam hactenus iuris et iustitie impensionem facere et administrare curassetis, prout recusaretis etiam de presenti, communem iustitiam eidem exponenti in hac parte abnegando. Proinde vos harum serie requirimus diligenter, nichilominus etiam in persona et autoritate domini nostri regis vobis committimus, quatinus nisi aliquod [.....] eidem exponenti iuxta continentiam dictarum litterarum nostrarum preceptoriarum causa in premissa iudicium et iustitiam absque ulteriori procrastinatione et difficultate aliquali impendere et administrare velitis et debeatis communi iustitia requirente, secus non facturi. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in oppido Fwthag, feria secunda post festum omnium sanctorum, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

136

1522. november 21. Buda.

Thurzó Elek királyi kincstartó és kamarásmester levele Dóci Ferenchez és Nagylucsei Gergelyhez, amely szerint a kisszebeni polgárok panaszából értesült arról, hogy őket személyükben zaklatják, ezért meghagyja nekik, hogy szüntessék be ezt a tevékenységüket, különben kénytelen lesz értesíteni a királyi felséget.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. DL 47 478. (Magyar nemzeti múzeumi törzsanyag, Nyáry.)

Magnificis dominis Francisco Doczy et Gregorio de Naghlwch, dominis et amicis honorandis.

Magnifici domini et amici honorandissimi! Conqueruntur nobis cives Cibinienses, qualiter vestre m(agnificentie) ipsos molestarent et aliquos ex ipsis incar-

cerarent. Intelleximus etiam ab eisdem[1] tres equos et unum currum accepissent, quod certe vestre m(agnificentie) facere non debuissent. Quum sciant illos iobagiones regie maiestatis fore, si autem sua maiestas hoc intellexerit, non accipiet a vestris m(agnificentiis) bono animo. Nos autem nollemus maiestatem suam ab eisdem vestris[2] m(agnificentiis) alienare, igitur rogamus vestras m(agnificentias), velint primum intuitu maiestatis sue et amicitie etiam nostre facere, quod eosdem cives non molestent, si fecerint, nos quoque vestras m(agnificentias) sue maiestati in omnibus commendare non desinemus. Bude, in festo presentationis Beatissime virginis Marie, anno Domini 1522.

Alexius Thurzo de Bethlenfalwa
thezaurarius et magister cubiculariorum regie maiestatis etc.

[1] Az eredetiben: *eosdem.* [2] Az eredetiben: *ab easdem vestras.*

137

1522. november 23. Prága.

II. Lajos király meghagyja Bornemissza János pozsonyi ispánnak, hogy mivel az egykor Vázsonyi Gergely és felesége, Magyar Benigna kezén volt három Külső-Szolnok megyei birtokot Ferdinánd osztrák főherceg és testvére, Mária királyné, azaz az ő felesége kérésére Verbőci István személynöknek adományozta szolgálataiért, adja át a birtokokat Verbőcinek, miután visszatért Nürnbergből.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes titkospecséttel. DL 23 699. (MKA, NRA 834–9.)

Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. fideli nostro magnifico Ioanni Bornemyzza, comiti nostro Posoniensi salutem et gratiam. Superioribus diebus, cum apud serenissimum principem Ferdinandum archiducem Austrie, sororium nostrum charissimum pro bonis filiorum condam Eyczinger in Nova Civitate nuper decollati, que ad fiscum sue serenitatis applicata fuerant, ipsis filiis remittendis intercessissemus illius serenitas ad petitionem nostram, quamvis instantem bona illa, que iam in potestate et in manibus suis erant, filiis ipsius condam Eyczinger condonavit et libere remisit. Paulo autem post ipse quoque dux Ferdinandus apud nos unacum reginali maiestate, sorore sua, consorte nostra charissima vicissim instantia non minori intercessit pro quibusdam tribus possessionibus, videlicet Abon, Thezeg et Paladych, que olim condam Gregorii de Vason et domine Benigne eiusdem consortis fuerant, fideli nostro egregio magistro Stephano de Werbewcz personalis presentie nostre locumtenenti per nos conferendis, quas quidem possessiones tum ad tam ardentem ipsius Ferdinandi ducis et reginalis maiestatis

petitionem, quam cum maiora paulo ante pro nobis ipse dux fecisset, honeste repellere non potuimus, tum considerantes etiam servitia prefati magistri Stephani, que maiestati nostre exhibuit et nunc exhibet estque vel in futurum, ut promittit et ut debet, exhibiturus, predictas possessiones eidem contulimus, salvis tamen iuribus, si que in illis prefata domina habeat. Nam ita volumus, ut et donatio magistro Stephano facta sit efficax et domina suo iure non destituatur, inveniet autem idem magister Stephanus media, per que cum ipsa domina, postquam ex Neremberga redibit, de concordia transigat ita, ut utrique rei satisfacit, quod cum ita sit, fidelitati vestre harum serie firmiter mandamus, ut acceptis presentibus, si quid iuris aut possessionis in prenotatis tribus villis nos haberemus et illud vos nomine nostro teneretis vel haberetis, id totum ad manus prefati magistri Stephani tradetis citra omnem difficultatem, secus non facturi. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Prage, in festo Beati Clementis pape, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Ludovicus rex
manu propria[1]

[1] Az aláírás más kézzel.

138

1522. december 1. Prágai vár.

II. Lajos király levele Battyányi Ferenc pohárnokmesterhez: értesült zarándoklatáról történt szerencsés visszaérkezéséről, meghagyja neki, hogy jöjjön hozzá Prágába a lovagi játékokhoz szükséges fegyverekkel és lovakkal.

Másolat, amely szerint az eredeti papíron, záró gyűrűspecséttel volt ellátva. DL 107 946. no. 49. (Batthyány család, Memorabilia 1479–49.) — Regesztája: Memorabilia 51/184.

Magnifico Francisco de Batthyan pincernarum nostrorum regalium magistro, fideli nobis dilecto.

Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc.

Magnifice fidelis nobis sincere dilecte! Literas vestras accepimus et placuit gratumque nobis fuit vos de peregrinatione vestra sanos et incolumes rediisse. Ceterum ubi quaeritis, an debeatis ad nos ingredi, etsi ad Carnisprivium[1] venturum hic maneremus, arma vestra hastiludio apta et equum importare, sciatis paucos admodum esse hic nobiscum Hungaros et ideo optamus volumusque, ut ad nos venire et ingredi debeatis. De tempore autem, ubi in ipso Carnisprivio futuri simus, certi adhuc aliquid scribere non possumus, cum negotia nostra Bohemica

nondum expedire potuerimus. Afferatis tamen vobiscum et equum et arma ipsa hastiludio apta, ut ubicunque tunc temporis, etsi etiam in itinere fuerimus nostri ad Hungariam reditus, in Moravia vel alibi fuerimus, possimus laete vivere et laetos agere dies. Commisimus autem thesaurario nostro per alias literas nostras, ut vobis provisionem facere vosque expensis necessariis iuvare debeat. Aliud igitur ne feceritis et bene valete. Ex arce nostra Pragensi, secundo die festi Beati Andree apostoli, anno Domini MDXXII.

Ludovicus rex manu propria

[1] 1523. febr. 17.

139

1522. december 3. Prágai vár.

II. Lajos király levele Battyányi Ferenc pohárnokmesterhez, amely szerint értesülvén Szalkai László kancellártól, hogy Szlavóniában fontos dolgai vannak, ezért megengedi neki, hogy ne jöjjön Prágába.

Másolat, amely szerint az eredeti papíron, záró gyűrűspecséttel volt ellátva. DL 107 946. no. 50. (Batthyány család, Memorabilia 1479–50.) — Regesztája: Memorabilia 51/185.

Magnifico Francisco de Batthyan pincernarum nostrorum regalium magistro, fideli nobis dilecto.

Commissio propria domini regis

Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc.

Magnifice fidelis nobis sincere dilecte! Quamvis nudius tertius in aliis literis nostris, parvo quodam sigillo obsignatis et manu nostra subscriptis, quibus literis tuis ad nos datis respondimus, scripserimus et commiserimus tibi, ut ad nos venire debeas, tamen, quia ex fideli nostro reverendissimo domino Ladislao episcopo Agriensi, cancellario nostro intelleximus, te plura et varia arduaque tam in regno nostro Sclavonia, quam alibi habere negotia et ideo contenti sumus, ut pro hoc tempore ad nos non venias, sed istic maneas ad disponendum negotia tua, super quo te excusatum habebimus. Quod si expeditis tandem negotiis tuis, in felici nostro ad Hungariam reditu obviam nobis venire volueris, idque licebit tibi per commoditatem tuam facere, libenter te videbimus. Datum in arce nostra Pragensi, feria quarta proxima post festum Beati Andree apostoli, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

140

1522. december 11. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Szeben városához, amelyben értesíti őket, hogy a város tartozásai miatt bizonyos szebeni embereknek lefoglalta a pénzét, de mivel kiderült, hogy nem a város polgárai, ezért megparancsolja nekik kártalanításukat.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. AS Sibiu, Szász Nemzeti Lt., Urkunden 5–242. (DF 246 139.)

Prudentibus et circumspectis magistro civium ac iudici et iuratis civibus civitatis Cibiniensis, nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti nobis dilecti! Non latet vos quantas expensas nos pro illis debitis nostris fecimus, quod a vobis non expectassemus, sed tamen nunc detineri fecimus quosdam Cibinienses in rebus ipsorum, super quos, ex quo intelligimus eos non cives esse, sed minimam partem in ista civitate Cibiniensi tenere, saltem capitalem summam extorsimus, considerantes paupertatem illorum, sciebamus namque, quid facere debebamus. Igitur requirimus vos et in persona regia vobis committimus, quatinus eosdem civicolas, super quos, ut premisimus, illa debita nostra extorsimus, contentos reddatis, nam alioquin certi sitis, quod si ipsos de prescriptis debitis nostris per nos extorsis non contentaveritis, super vos illud in dupplo extorquemus, secus igitur non facturi. Ex Buda, feria quinta proxima post festum concepcionis Marie, anno 1522.

Stephanus de Bathor palatinus
et comes ac regie maiestatis locumtenens

141

1522. december 20. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Kassa városához, hogy küldjenek neki hat vagy nyolc lándzsát, továbbá Butkai Péterrel küld nekik kárpitot, valamint kéri őket, hogy költségére küldjenek neki egy könnyű kocsit.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. Archív mesta Košic, Appendix Schwartzenbachiana 18–30. (DF 271 229.) — N. T.

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Cassoviensis, amicis nobis honorandis etc.

Prudentes et circumspecti amici nobis honorandi! Intelleximus vos quatuor arma hastiludiorum habere, plura quoque in vicinatu vestro posse ordinare, ideo

rogamus am[icitias] vestras, velitis sex aut octo arma hastiludiorum nostri contemplatione componere ac nobis mittere, certas etiam auleas egregius Petrus de Bwthka nobis est missurus, que rogamus iterum in uno curru levi kochy vocato ad rationem expensarum nostrarum nobis mittere velitis, quas quidem expensas vobis per vestrum hominem, quamprimum advenerit, mittere curabimus, arma autem hastiludiorum ideo a vobis habere optamus, quomodo curiales regie maiestatis omnia fere, que hic in curia fuerunt, secum asportarunt. Datum Bude, sabato proximo ante festum Beati Thome apostoli, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Stephanus de Bathor palatinus et comes,
locumtenens regie maiestatis etc.

142

1522. december 26. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Pozsony városához, amely szerint familiárisát, Swanczar Andrást küldi hozzájuk, szavainak higgyenek.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 5445. (DF 243 489.) — Regesztája: Bratislava II. 91/4785.

Prudentibus et circumspectis iudici, magistro civium et toti consulatui civitatis Posoniensis, amicis nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti amici nobis dilecti! Nuntiavimus vobis per hunc nobilem Andream Swanczar familiarem nostrum de certis primatis negotiis nostris, ideo vos diligenter rogamus, velitis eidem familiari nostro in dicendis fidem prestare indubiam, ea enim dicet, que a nobis referenda accepit. Ex Buda, in festo Beati Stephani prothomartiris, anno Domini 1522.

Stephanus de Bathor palatinus
et comes, regie maiestatis locumtenens etc.

143

1522. december 31. Prága.

II. Lajos király parancslevele Sáros megye adószedőihez: értesült arról, hogy Sáros megyének sok hátraléka van az idei adóból; ezért megparancsolja nekik, hogy hajtsák be azt, és abból, ami az országos kincstartókat illeti, adják nekik, ami pedig a kincstartóját illeti, azt adják át annak; továbbá megparancsolja nekik, hogy minderről a Bálint-napon Budán tartandó országgyűlésre készítsenek elszámolást.

Egykorú másolat. ŠA v Poprade, Pobočka Bardejov, Bártfa város lt. 5172. (DF 218 104.) — Hátlapján különböző újkori tartalmi összefoglalók.

Commissio propria domini regis

Ludovicus Dei gratia rex Ungarie et Bohemie etc. fidelibus nostris egregiis exactoribus proxime preterite contributionis comitatus de Saros salutem et gratiam. Intelleximus adhuc in isto comitatu multas esse restantias eiusdem contributionis, que nondum essent exacte et administrate. Quod silentio preterire nolentes, mandamus fidelitati vestre, ut omnes restantias ab omnibus omni diligentia adhibita per omnia oportuna, remedia et gravamina exigere et iuxta constitutionem regni superinde factam administrare, et quicquid ex illis ad tesaurarios regni pertinet, hoc illic ipsis consignare, quicquid vero ad tesaurarium nostrum spectat, thesaurario nostro dare debeatis. Preterea mandamus, ut ad festum Beati Valentini martiris, ad dietam tunc Bude celebrandam, cui nos quoque omnino interesse volumus, venire et de dicatione ac exactione eiusdem contributionis rationem dare debeatis. Volumus enim, ut totum regnum illa intelligat, secus facere non presumatis. Datum Prage, in festo Sancti Silvestry pape, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

144

1522. december 31. Prága.

II. Lajos király levele Sáros megyéhez, amellyel értesíti őket, hogy mivel a vízkeresztre, Budára hirdetett országgyűlésen megjelenni nem tud, ezért Bálint-napra tűzi ki az országgyűlést, ahová ő is gyertyaszentelőkor el fog indulni. Meghagyja nekik, hogy a meghirdetett országgyűlésen személyesen jelenjenek meg, továbbá, hogy a beszedett adóval is ott számoljanak el.

Egykorú másolat. ŠA v Poprade, Pobočka Bardejov, Bártfa város lt. 5172/a. (DF 218 105.)

Ludovicus Dei gratia rex
Hungarie et Bohemie Commissio propria domini regis

Egregii et nobiles fideles nobis dilecti! Dedimus nuper litteras nostras ad omnes dominos prelatos et barones, item ad vos ceterosque comitatus, quibus dietam ad festum epiphaniarum Domini proximum Bude celebrandam indixeramus, rati ad illam et nos ex hoc loco et oratores nostros ex Nuremberga posse istuc redire, nihil enim magis cupimus, quam ut ad vos quam citissime revertamur. Verum aliter evenit, quam volebamus, nam remanere adhuc ad breve tempus hic nos oportuit ob auxilia, pro quibus ad hoc regnum nostrum Bohemie venimus, sed certi sitis non amplius hic iam morabimur, quam usque festum purificationis Marie.[1]

Postero die mox iter ingrediemur et ad vos revertemur dietamque generalem pro festo Beati Valentini proximo[2] Bude celebramus, hanc igitur morulam equo animo feratis, nam non alia de causa, nisi propter bonum nostrum et vestrum hic moramur. Mandamus igitur fidelitati vestre harum serie firmiter, quatenus visis presentibus instar aliorum dominorum et nobilium, quibus similiter scripsimus, sub pena decreti ad predictam dietam festi Beati Valentini, cui nos quoque omnino interesse volumus, Bude per singula capita convenire debeatis, de istius regni nostri defensione in medium consulturi. Ceterum mandamus vobis, ut dicatore(s), qui preteritam contributionem in illo comitatu dicaverunt, ad eandem dietam aducatis. Volumus enim, ut ab illis ratio exigatur et totum regnum intelligat, quomodo illam administrarunt. Secus pena sub premissa facere non presumatis. Datum Prage, in festo Silvestri pape, anno millesimo quingentesimo vigesimo 2°.

[1] 1523. febr. 2. [2] 1523. febr. 14.

145

1522. december 31. Prága.

II. Lajos király meghagyja a szászoknak, hogy mivel a vízkereszt ünnepére, Budára meghirdetett országgyűlésen nem tud megjelenni, ezért azt Bálint-napra hívja össze, ahová elvárja teljes felhatalmazással rendelkező követeiket.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes titkospecséttel. AS Sibiu, Szász Nemzeti Lt., Urkunden 4–251. (DF 245 810.)

Commissio propria domini regis

Ludovicus Dei gratia rex Ungarie et Bohemie etc. fidelibus nostris prudentibus et circumspectis magistris civium, iudicibus iuratisque civibus ac senioribus ac universitati Saxonum nostrorum septem et duarum sedium, necnon Bistriciensis, Brassoviensis et terre Barcza salutem et gratiam. Indixeramus nuper dietam generalem Bude pro festo epiphaniarum Domini proxime venturo celebrandam eo proposito, ut illi nos quoque interessemus, ad quam quidem dietam fidelitates quoque vestras vocari per litteras feceramus. Verum quoniam redire ad illud tempus non potuimus, aliam iterum dietam pro festo Beati Valentini proxime venturo ad tractanda negotia defensionis regnorum nostrorum et omnium vestrum Bude celebrandam indiximus, ad quam omnino redituri sumus. Quare cum hec defensio non minus vos, quam alias fideles nostros concernat, fidelitates vestras requirimus eisdemque mandamus, quatinus acceptis presentibus oratores idoneos de medio vestrorum eligere et ad predictam dietam festi Beati Valentini Budam cum plena facultate mittere debeatis, una nobiscum ceterisque dominis et regnicolis predicti regni nostri Hungarie et predictis negotiis defensionis in medium consulturi, se-

cus facere non audeatis. Datum Prage, in festo Beati Silvestri pape, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

146

1522. december 31. Besztercebánya.

Thurzó Elek királyi kincstartó levele Bátori István nádor, királyi helytartóhoz, miszerint ne avatkozzon bele az ő hatáskörébe; ne foglalja le a maga meg Várdai Pál veszprémi püspök számára a pénzverést; ne akadályozza a zsidókat és másokat, hogy a kamara részére ezüstöt vásároljanak, mert a következményekért nem vállalhatja a felelősséget.

Papíron, záró gyűrűspecsét nyomával. DL 25 641. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.) — Kiadása: Magyar–Zsidó oklt. V/1. 143–145.

Spectabili et magnifico domino Stephano de Bathor, regni Hungarie palatino, comiti Themesiensi, capitaneo generali et in hac absentia regia locumtenenti etc., domino mihi observandissimo.

Post servitiorum meorum commendationem. Spectabilis et magnifice domine mihi observandissime. Ex scriptis servitorum meorum de Buda intelligo s(pectabilem) et m(agnificam) d(ominationem) vestram Hans Krwk commisisse, ut pro d(ominatione) v(estra) s(pectabili) et m(agnifica) primum ac deinde domino Wesprimiensi monetas cuderet, Iudeos vero et alios omnes, ne pecunias antiquas cambire auderent, preterquam d(ominationi) v(estre) s(pectabili) et m(agnifice), prohibuisse, quin potius ut pro d(ominatione) vestra cambirent tantum, eisdem etiam iniunxisse. Quod etsi vehementer admiratus sim, id tamen s(pectabilem) et m(agnificam) d(ominationem) vestram fecisse aut facere velle, persuadere mihi non potui et certe si d(ominationem) vestram hoc tempore tam inopi et in tanta penuria proventuum id faceret, quod ne suspicor quidem, non mediocriter res maiestatis sue impediret.

Quemadmodum igitur s(pectabilis) et m(agnifica) d(ominatio) vestra hactenus in rebus maiestatis sue cum omnium iudicio se prestitit, quem et authoritas maiestatis sue et dignitas d(ominationis) vestre s(pectabilis) et m(agnifice) postulabant, omnique studio et opere res maiestatis sue curavit et promovit, ita eadem nolit se de hac re intromittere et cussionem monete, unicum proventum maiestatis sue ac presidium singulare totius regni et confiniorum in hoc reditu et ingressu propinquo maiestatum suarum turbare. Nam si ita, quemadmodum cepit, et argentum et pecunie antique passim et pro d(ominatione) vestra et domino Wesprimiensi aliisque cambientur, erit profecto summa caristia, que etiam nunc satis magna est, et argenti et monete antique eoque res redigetur, ut neque argentum neque

pecunie antique reperiantur, aut etiam si reperirentur, in tanta inopia ita pretium crescet, ut cambiri non possint, necesseque sit, rebus ita cadentibus cussionem ipsius monete cessare, quod si cessare contingeret, Budam quidem, ut s(pectabili) et m(agnifice) d(ominationi) vestre scripsi, propediem vadimus, quid tamen istic agam vel agere possim, nescio et futurum certe est, ut cessante cussione, Bude manere rebusque maiestatis sue et regni providere non possim, qua ex re, si quid periculi eveniret, causa ego esse nolo. Consulet igitur d(ominatio) vestra s(pectabilis) et m(agnifica) rebus maiestatis sue et faciet, ut opinor, rem se dignissimam, si in hoc maiestati sue favet neque impediet cussionem ipsam monete.

Illud certe satis mirari non sufficio, quid s(pectabilis) et m(agnifica) d(ominatio) vestra induxerit, ut domino Wesprimiensi quingentas marcas cudi permitteret. Nam quamvis maiestas sua mihi pro ipso domino Wesprimiensi scripserat, mecum tamen habeo et solus scio, quam informationem maiestas sua mihi super hoc dederit, quomodo agendum, quid faciendum et quousque commiserit. In manus meas maiestas sua hoc tradiderat et voluntati mee, quid cum eo faceram, subiecerat, quicquid ego cum ipso domino Wesprimiensi egi, feci misertus vicem et fortunas eius, ut haberet unde sibi familieque sue victum quotidianum tantum suppeditare posset, rogo itaque s(pectabilem) et m(agnificam) d(ominationem) vestram, nolit se de his rebus intromittere, que et rebus maiestatis sue et officio meo derogare possent faciatque, quod dignitati sue consentaneum putaverit esse. Molestissimum profecto mihi fuit intelligere, de qua re antea quoque s(pectabili) et m(agnifice) d(ominationi) vestre et scripsi et nuntiavi, s(pectabilem) et m(agnificam) d(ominationem) vestram nescio, quid de me suspicari. Eandem preterea quedam verba non satis apta et certe alieniora, quam que officium meum adversum d(ominationem) vestram exigebant, dixisse et publice quoque protulisse, existimare quidem non possum, quid sit, quod s(pectabilis) et m(agnifice) d(ominationis) vestre suspitionem de me movere debuisset, nunquam taliter d(ominationem) vestram offendi, nunquam aliquid, si memini, commisi, nihil tale a d(ominatione) vestra s(pectabili) et m(agnifica) commerui, ut talia a d(ominatione) vestra meritum me esse putem, libenter et ex animo semper et in omnibus d(ominationi) vestre s(pectabili) et m(agnifice) servivi, officiosissime semper et promptissime in omnibus obsequtus sum, in quibus, salvis rebus maiestatis sue ac deinde honore meo fieri potuit, quibus etiam aliquando pro d(ominatione) vestra s(pectabili) et m(agnifica) non undique peperci, paratus etiam deinceps, prout semper me obtuli, ad omnia servitia et obsequia d(ominationis) vestre s(pectabilis) et m(agnifice), si ea grata et accepta esse cognovero, sin minus, invito d(ominatio) vestra s(pectabilis) et m(agnifica) servitia mea meque ipsum d(ominationi) v(estre) molestum esse non sinam, nemo enim erit, ad quem importune me, ut dicitur, ponam.

Quod reliquum est, d(ominationem) vestram s(pectabilem) et m(agnificam) iterum rogo, tamquam dominum meum magnopere, velit habita ratione maiestatis regie et negotiorum regni cussioni monete parcere et contentari illa summa, quam ad sortem sallarii d(ominationis) vestre s(pectabilis) et m(agnifice) ipsi Hans Krwk commisi. Nam si ipsi iidem vel Iudei vel alii, qui ad cameram maiestatis sue argentum et pecunias antiquas campserunt, d(ominationi) quoque vestre et domino Wesprimiensi cambire incipiunt, ut cussio pro maiestate sua cesset, omnisque provisio confiniorum necesse est, quod prohibere d(ominatio) vestra s(pectabilis) et m(agnifica), si voluerit, poterit, quod maiestas sua omni sua gratia compensabit et maiori commodo aliunde resarciet d(ominationi) vestre s(pectabili) et m(agnifice), quam felicissime valere desidero et eidem me servitiaque mea commendo. Datum Bistricie, feria tertia ante festum circumcisionis Domini, anno 1522.

Servitor Alexius
Thurzo manu sua propria

147

1523.[1] Újhely.

Szelei Tomori János egri választott püspök levele Ferdinánd osztrák főherceghez, hogy járjon közben a királynál egri püspöksége ügyében.

Papíron, papírfelzetes vörös gyűrűs gemmapecséttel, rajzolata nem vehető ki. HHStA Handschriftenabteilung: Ungarische Akten Fasz. 1. (Konv. D), fol. 54. (DF 276 056.)

Serenissimo principi domino, domino Ferdinando meo gratiosissimo.

Serenissime princeps atque mihi gratiosissime domine! Tam orphanus et discipulus atque episcopus vestre serenissime dominationis quam regie maiestatis, sed rogo vestram serenissimam dominationem nunc in meis magnis necessitatibus, uti rogate dominum meum serenissimum regem Lodovicum, ut me teneat in sua promissione et ne cedat mendaciis dominorum, quia ad regiam dignitatem et honestatem, ut verba revocabit, quod non est revocabile, viri sapientes nihil promittunt, quod adimplere non possunt. Illustrissimus dominus marchio bene scit, quale sit negotium meque commendo vestre maiestati. Datum in Hwyhel, anno Domini 1523.

Iohannes Thomori de Zele minister Jesu Christi miseratione divina episcopus Agriensis, de monte Sancti Iohannis baptiste, sanctissimus pater sue regie maiestati ac pastor ovium Dei orphanusque vestre serenissime dominationis

[1] A levél keltére vö. II. Lajos király 1523. febr. 18-i pápához írt kérelmével (**160**).

148

1523. január 2. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Bártfa városához: a levél vivőjének úgy higgyenek, mintha ő mondaná.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. ŠA v Poprade, Pobočka Bardejov, Bártfa város lt. 5180. (DF 218 113.)

Prudentibus et circumspecti magistro civium iudicique et iuratis civibus civitatis Barthwa, amicis nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti amici nobis dilecti! Nuntiavimus vobis per hunc presentium ostensorem de certis primatis nostris negotiis, proinde vos rogamus, velitis ipsi homini nostro in dicendis fidem prestare, dicet enim ea, que a nobis refferenda accepit. Ex Buda, secundo die festi circumcisionis Domini, anno 1523.

Stephanus de Bathor palatinus
et comes ac regie maiestatis locumtenens etc.

149

1523. január 11. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó Dadai Bodó János összes birtokát hűtlensége miatt a nádori könnyűfegyverzetű csapatok kapitányának, Révai Istvánnak és titkárának, Révai Ferencnek adományozza.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel. SNA Révay cs. központi lt.: Oklevelek, Dada 1–1. (DF 259 675.) — Átírta Bátori István nádor 1523. március 26-i bírói intézkedésében. Uo. Dada 1–4. (DF 259 679.)

Nos Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenisssimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod nos attentis et consideratis fidelibus servitiis egregiorum Stephani de Rewa, capitanei gentium nostrarum levis armature in Fwthag existentium, necnon Francisci de eadem Rewa secretarii nostri per ipsos sacre primum regni Hungarie corone deindeque maiestati regie ac tandem post suam maiestatem nobisque pro locorum et temporum varietate cum summa animi constantia exhibitis et impensis universa bona et quelibet iura possessionaria, ubivis et in quibuscunque comitatibus huius regni existentia et habita, que egregii Ioannis Bodo de Dada prefuissent, sed ex eo, quod hiis superioribus diebus idem Ioannes Bodo diabolico seductus errore ex preconcepta malicia et animo

deliberato nobilem dominam Margaretham filiam condam Ioannis Solyagy, alias relictam egregii condam Laurentii Sarkan de Akoshaza, uxorem suam legittimam absque omni iuridico processu nece miserabili interemisse per hocque in notam infidelitatis incurrisse dicitur, ad sacram coronam consequenterque ex gratiosa annuentia prefati domini nostri regis nobis in hac absentia sue maiestatis concessa collationem nostram iuxta antiquam et approbatam dicti regni Hungarie consuetudinem rite et legittime devoluta esse perhibentur et redacta, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, fenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promonthoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, molendinis et molendinorum locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris metis et antiquis existentibus premissis sic, ut premittitur, stantibus et se habentibus memoratis Stephano et Francisco de prefata Rewa ipsorumque heredibus et posteritatibus [universis] in perpetuum contulimus, immo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et i[rrevocabiliter te]nenda, possidenda pariter et habenda salvo iure alieno, harum nostrarum vigore et t[estimonio litterarum m]ediante, quas regia maiestas in formam sui privilegii redigi faciet, dum [maiestati sue in specie fu]erint reportate. Datum Bude, die dominico proximo post festum epiphaniarum Domini, anno eiusdem millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

150

1523. január 22. Krakkó.

Zsigmond lengyel király levele Bornemissza János budai várnagyhoz, amelyben értesíti, hogy nála járt a francia király követe, Anton Rincon és beszámolt neki bizonyos ügyekről.

Bornemissza János másolata Andrea dal Burgo részére. HHStA Grosse Korrespondenz 25/a2. (DF 293 883.) fol. 41. — Csatolva Andrea dal Burgo követ 1523. márc. 14-i jelentéséhez (**166**).

Spectabili et magnifico Iohanni Bornemissa, castellano Budensi, sincero nobis dilecto.[1]

Sigismundus Dei gratia rex Polonie, magnus dux Litwanie, Russie Prussieque etc. dominus et heres.

Spectabilis et magnifice sincere nobis dilecte! Fuit apud nos is nobilis Anthonius Rincon et quedam nomine serenissimi domini regis sui pertinentia ad statum suum domini nepotis nostri et regni eius Hungarie nobis exposuit, quia vero ani-

mum habuit tuam magnificentiam accedendi pro illius commoditate conductorem et dedimus itaque latius ipse id, quod nobiscum egit et quod in mandatis habet ab ipso serenissimo rege suo, referet eidem tue magnificentie, que bene valeat. Datum Cracovie, die vigesima secunda Ianuarii, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio, regni nostri sextodecimo.

Commissio propria regie maiestatis

[1] A címzést utólag lehúzták.

151

1523. január 27. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó a székesfehérvári polgárok meg a pozsonyi, soproni és nagyszombati polgárok között három bécsi polgár javainak lefoglalása ügyében zajló pert Bálint-nap 15. napjára halasztja.

Papíron, a szöveg alatt pecsét nyomával. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 5485. (DF 243 529.) — Regesztája: Bratislava II. 92/4790.

Nos Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenisssimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod nos revisionem et discussionem omnium illarum differentiarum et controversiarum, que inter prudentes et circumspectos cives civitatis Albe Regalis ab una parte, siquidem ex altera totam communitatem civium et hospitum Posoniensis, Soproniensis et Tirnaviensis civitatum in facto cuiusdam arestationis quorundam quinque vasorum usonum alias per prudentes et circumspectos Iohannem Graff von Oberspergum, Petrum Wanckher et Leonardum Standinger cives et inhabitatores civitatis Viennensis in liberis nundinis pro festo epiphaniarum Domini proxime preterito[1] in prescripta civitate Albe Regali celebratis pretio emptorum et comparatorum et tandem ad instantiam prescriptorum civium et inhabitatorum dictarum civitatum Posoniensis, Soproniensis et Tirnaviensis per egregium Paulum Chawlowyth castellanum castri Owar in oppido similiter Owar vocato detentorum et arestatorum mote fuissent et suscitate partes inter easdem, eadem quinque vasa usonum ad fideiussoriam cautionem prudentis et circumspecti Nicolai Thorma civis huius civitatis Budensis coram nobis prestitam per prefatum Paulum Chawlowyth dictis civibus Viennensibus de facto reddi et restitui committentes ad quintumdecimum diem festi Beati Valentini martiris proxime venturi[2] duximus prorogandam tali modo, ut tam prefati cives

Albe Regalis, quam etiam Posoniensis, necnon Soproniensis et Tirnaviensis civitatum predictarum earundem civitatum litteras universas et privilegia super antiquis libertatibus et prerogativis ipsarum civitatum, si quas superinde pro se habent confectas et emanata, coram regia maiestate, si interim sua maiestas advenerit, alioquin coram nobis producere debeant et teneantur, ut hiis visis maiestas sua vel sua maiestate absente nos iudicium et iustitiam facere valeamus inter partes dictante iuris equitate. Datum Bude, feria tertia proxima post festum conversionis Beati Pauli apostoli, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

Lecta

[1] Jan. 6. [2] Febr. 28.

152

1523. január 29. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Pozsony városához a Szentgyörgyi és Bazini Gróf Farkassal bizonyos borok elvitele tárgyában kötött egyezségük ügyében; kéri a várost, hogy engedjék el Farkasnak a maradék összeget.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 5484. (DF 243 528.) — Regesztája: Bratislava II. 92/4791.

Prudentibus et circumspectis iudici, magistro civium, iuratis ceterisque civibus civitatis Posoniensis, amicis nobis dilectis.

Circumspecti amici nobis dilecti! Concordiam illam vestram, quam cum spectabili et magnifico domino Wolffgango comite de Sancto Georgio et de Bozyn ratione quorundam vinorum ablatorum in florenis ducentis inieratis, sane intelleximus, quorum ducentorum florenorum mediam partem, hoc est florenis centum, ipse dominus Wolffgangus vobis restituerit, adhuc enim media parte id est centum florenis obligaretur. Constat enim vobis quam maximas et graves expensas ipse dominus Wolffgangus comes post obitum domini Petri comitis, fratris videlicet sui fecerit, ut iam exhaustus esset maiori parte. Rogavit autem nos ipse dominus Wolffgangus comes, quo ob respectum amicitie sue partes nostras apud vos pro ipsis centum florenis interponeremus. Rogamus itaque vos amicabiliter et diligentissime, velitis ob contemplationem nostri ipsi domino Wolffgango illos centum florenos relaxare, nos enim in maioribus vobis complacere studebimus, secus, rogamus iterum, ne feceritis. Ex Buda, feria quinta proxima post festum Beati Vincenti martiris, anno 1523.

Stephanus de Bathor palatinus
ac locumtenens regie maiestatis etc.

153

1523. február 5. Prága.

II. Lajos király levele Várdai Ferenc gyulafehérvári püspökhöz, amelyben arról értesíti, hogy Gosztonyi János győri püspököt, királynéi kancellárt küldte hozzá, szavának úgy higgyen, mintha ő mondaná.

Papíron, záró titkospecsét nyomával. DL 82 603. (Zichy cs. zsélyi lt. 4–1717.)

Reverendo in Christo patri domino Francisco de Warda episcopo ecclesie Albensis Transsilvanensis, fideli nostro syncere dilecto.

Ludovicus Dei gratia rex
Hungarie et Bohemie

Reverende in Christo pater fidelis nobis syncere dilecte! Nuntiavimus vobis nonnulla per fidelem nostrum reverendum in Christo patrem dominum Ioannem episcopum Iauriensem cancellarium reginalis maiestatis, hortamur igitur fidelitatem vestram et nihilominus eidem mandamus, ut ea, que predictus dominus episcopus nomine nostro vobis dicet, credere et voluntati nostre, que non nisi ad bonum totius istius regni nostri Hungarie tendit, ita vos accomodare et ita satisfacere debeatis, ut post reditum nostrum, qui cito fiet, meritas gratias vobis agere possimus, secus ne feceritis. Datum Prage, in festo Beate Agathe virginis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

Ludovicus rex
manu propria

154

1523. február 5. Buda.

Thurzó Elek királyi kincstartó és főkamarás nyugtatja Kolozsvár városát, hogy az előző évi adót, 400 forintot megfizették a királynak.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes gyűrűspecséttel. AS Cluj, Kolozsvár város levéltára: Kolozsvár város tanácsa: Privilégiumok C–14. (DF 280 985.) — Kiadása: Kolozsvár oklt. I. 358., febr. 6-i kelettel.

Nos Alexius Thwrzo de Bethlenfalwa thezaurarius et magister cubiculariorum regie maiestatis recognoscimus per presentes, quod prudentes et circumspecti iudex et iurati ceterique cives civitatis Koloswariensis solverunt regie maiestati in sortem taxe ipsorum anni millesimi quingentesimi vigesimi secundi florenos quadringentos. Super quibus eosdem quittos reddidimus et expeditos, immo reddimus et committimus harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum

Bude, feria quinta proxima post festum purificationis Beatissime virginis Marie, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

Alexius Thurzo
thezaurarius regius
manu propria[1]

[1] Ugyanazzal a kézzel.

155

1523. február 7. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó hűséges szolgálatai fejében Söptei Miklósnak adományozza Söptei Imre fiainak, Tamásnak és Istvánnak hűtlenségük miatt — mivel meggyilkolták Söptei Pétert — elvett birtokait, illetve az e Péter magtalan halálával rá háramlott birtokokat.

Papíron, a szöveg alatt pecsét nyomával. VAML 182, Szentgyörgyi Horváth cs. 3–cc. (DF 261 701.)

Nos Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod nos attentis et consideratis fidelibus servitiis egregii Nicolai de Septhe, que ipse sacre primum huius regni Hungarie corone et deinde maiestati regie pro locorum et temporum varietate iuxta sue possibilitatis exigentiam exhibuit et impendit, universa bona et quelibet iura possessionaria ubivis et in quibuscunque comitatibus huius regni existentia et habita, que nobilium Petri de Septhe ac Thome et Stephani de eadem Septhe, filiorum videlicet condam Emerici Septhey prefuissent, sed ex eo, quod iidem Thomas et Stephanus Septhey hiis diebus superioribus diabolico seducti errore non veriti manus ipsorum fraterno sanguine commaculare, prefatum Petrum Septhey, fratrem eorum condivisionalem more siccario interemisse ex eoque in notam infidelitatis incurrisse, item similiter universa bona et quelibet iura possessionaria dicti Petri Septhey ex eo, quod idem in semine masculini sexus defecisse dinoscuntur, ad sacram coronam consequenterque ex gratiosa annuentia prefati domini nostri regis iuxta antiquam consuetudinem atque legem collationem nostram rite et legittime devoluta esse perhibentur et redacta, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pa-

scuis, campis, fenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris metis et antiquis existentibus premissis sic, ut prefertur, stantibus et se habentibus memorato Nicolao de Septhe ipsiusque heredibus et posteritatibus universis dedimus, donavimus et contulimus, immo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenenda, possidenda pariter et habenda salvo iure alieno, harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante, quas regia maiestas in formam sui privilegii redigi faciet, dum sue maiestati in specie fuerint reportate. Datum Bude, sabbato proximo post festum Beate Dorothee virginis et martiris, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

156

1523. február 8. Prága.

II. Lajos király általános parancsa az ország összes bírójához és bírói hatóságához, hogy néhai Beriszló Ferenc javai — Fejérkő, Újvár és Lobor várak, amelyeket hazatértéig Alsólindvai Bánfi Jánosra bízott — ügyében zajló perekben ne hozzanak ítéletet, hanem azokat halasszák el hazaérkezéséig.

Papíron, a szöveg alatt a titkospecsét nyomával. DL 33 644. (MKA, NRA 648–23.)

Commissio propria domini regis

Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. fidelibus nostris reverendissimo in Christo patri domino Georgio archiepiscopo Strigoniensi, summo cancellario nostro ac egregio magistro Stephano de Verbewcz personalis presentie nostre locumtenenti, item spectabili et magnifico Stephano de Bathor regni nostri Hungarie palatino, locumtenenti et capitaneo nostro generali etc. ac illustri Laurentio de Wylak duci Bozne et iudici curie nostre, necnon spectabili et magnifico Ioanni comiti Corbavie regnorum nostrorum Dalmatie, Croatie et Sclavonie bano eorumque in iudicatu vicesgerentibus, preterea magistris prothonotariis curie et regnorum nostrorum Hungarie atque Sclavonie, necnon comitibus, vicecomitibus et iudicibus nobilium quorumlibet comitatuum, cunctis etiam aliis iudicibus et iustitiariis dictorum regnorum nostrorum ecclesiasticis et secularibus presentibus et futuris, presentibus requirendis salutem et gratiam. Cum nos in castris Feyrkew, Wyvar et Lobor ceterisque omnibus bonis magnifici condam Francisci

Beryzlo de Graboria certum ius habere dinoscamur sintque per nos intra reditum nostrum in Hungariam apud manus magnifici Ioannis Banffy de Alsolyndwa sub certis conditionibus relicta, universas et quaslibet causas tam per ipsum Ioannem Banffy, quam per alios quospiam in alterutrum motas et movendas de dictis bonis de plenitudine authoritatis nostre regie intra nostrum in Hungariam reditum differendas et prorogandas duximus, immo differimus et prorogamus presentium per vigorem. Quocirca fidelitati vestre harum serie firmissime mandamus, ut acceptis presentibus omnes et singulas causas de dictis bonis tam per ipsum Ioannem Banffy contra alios, quam per alios quospiam contra ipsum motas vel movendas infra tempus premissum prorogare et pro dilatis habere debeatis, neque vos in illas utcunque intromittere audeatis. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Prage, die dominico post festum Beate Dorothee virginis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

Ludovicus rex
manu propria

157

1523. február 8. Prága.

II. Lajos király levele a szlavóniai országlakosokhoz. A Zrinyi Miklós által ostromolt Zágráb megyei Újvár vár ügyében, amelyet ő hazaérkezéséig Alsólindvai Bánfi János által lefoglaltatott, már parancsot adott Bátori István nádornak és Torquatus János dalmát-horvát-szlavón bánnak, hogy fékezzék meg Zrinyit, s felszólítja őket is, hogy védjék meg Jánost a vár birtokban.

Papíron, a szöveg alatt a titkospecsét töredékével. DL 33 403. (MKA, NRA 553–31.)

Commissio propria domini regis

Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. fidelibus nostris reverendo, magnificis, egregiis et nobilibus universitati regnicolarum regni nostri Sclavonie salutem et gratiam. Intelleximus, qualiter magnificus Nicolaus comes de Zrinio castrum Wywar in comitatu Zagrabiensi habitum per nos intra nostrum reditum sub certis conditionibus penes manus magnifici Ioannis Banffy de Alsolyndwa relictum a longo iam tempore obsideret et quo illud in deditionem accipere et capere posset, iuxta idem quoddam etiam fortalitium extruxisset, per quod commeatus etiam ne ad illum inferri possent, intercepisset et hoc pacto expugnare niteretur, bona vero ad eam arcem spectantia desolare non cessaret. Nos itaque tum pro debito officii nostri, communi scilicet iustitia, tum quia nos quoque in illa arce certum ius habere dinoscimur, id pati nollentes mandamus fidelibus nostris spectabilibus

et magnificis Stephano de Bathor regni Hungarie palatino ac Ioanni comiti Corbavie regnorum nostrorum Dalmatie, Croatie et Sclavonie bano, ut ipsum Nicolaum Zriny ab obsidione dicte arcis removeant et a desolatione bonorum eiusdem prohibeant, quare, si ab eisdem Ioannes Banffy negligeretur, mandamus fidelitati vestre firmissime, ut requisiti presentibus eidem Ioanni Banffy ad liberandam dictam arcem et eius bona modis omnibus auxilio esse debeatis, secus facere ne presumatis. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Prage, die dominico post festum Beate Dorothe virginis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

158

1523. február 14. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó bizonyítja, hogy Inárcsi Swanczar András lefizette Gyóni Nikodémnak azt a 100 forintot, amelyért néhai Dabasi Isthy Péter elzálogosította birtokrészeit.

Papíron, a szöveg alatt pecsét nyomával. SNA Révay cs. központi lt.: Oklevelek. Div. Fam. 4–26. (DF 260 442.) — Regesztája Bártfai Szabó: Pest m. 361/1442.

Nos Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. memorie commendamus per presentes, quod nobilis Nicodemus de Gyon coram nobis personaliter constitutus sponte et libere est confessus et retulit in hunc modum, quod quia nobilis Andreas Swanczar de Inarch illos centum florenos, pro quibus videlicet totales portiones possessionarie alias egregii condam Petri Isthy de Dabas in possessionibus Inarch, Gyemrew, Dabos, Pand, Bessenyw et Echere vocatis habite, nobis per regiam maiestatem per defectum seminis eiusdem condam Petri Isthy donate tandemque per nos ipsi Andree Swanczar collate, dicto Nicodemo impignorate fuissent, eidem Nicodemo plenarie et sine defectu persolvisset, super quorundam centum florenorum restitutione idem Nicodemus ipsum Andream Swanczar quittum reddidisset et modis omnibus absolutum commisisset, immo reddidit et commisit coram nobis harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude, in die Beati Valentini episcopi et martiris, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

Lecta

159

1523. február 15. Prága.

Andrea dal Burgo követ levele Ferdinánd osztrák főherceghez Szatmári György esztergomi érsek bíborosi kinevezésének ügyében.

Eredeti tisztázat, Burgo aláírásával. HHStA Grosse Korrespondenz 25a/2. (DF 293 886.) fol. 34. — A követ jelentése ugyanerről Gabriel Salamancanak: Uo. 25b. (DF 293 884.) fol. 2.

Serenissimo et excellentissimo principi et domino, domino Ferdinando principi Hyspaniarum, archiduci Austrie etc., domino gratiosissimo.

Serenissime et excellentissime princeps etc., domine gratiosissime! Intelliget serenitas vestra, que ei scribunt annexis litteris hee maiestates, ut in promotione reverendissimi domini Georgii archiepiscopi Strigoniensis ad cardinalatus dignitatem et legationem Ungaricam dilatio interponatur. In quo certe sunt urgentes cause publice, mandarent etiam mihi maiestates sue, ut ipsarum nomine serenitatem vestram vehementer rogem, velit cum omni favore et sine dilatione Romam scribere et ego etiam humillime illud suplico tum ob bonum publicum, tum ad singularem gratificationem harum maiestatum, tum, ut prefatum dominum Strigoniensem prius de domo serenitatis vestre optime meritum et plurimum serenitati vestre affectum magis etiam ad hoc incendat. Est talis et tantus, qualem serenitas vestra optime cognovit. In cuius bonam gratiam me humillime commendo. Datum in castro Pragensi, 15. februarii 1523.

E(iusdem) serenitatis vestre

Fidelis servitor
(Andreas Burgus)[1]

[1] Más kézzel.

160

1523. február 18. Prága.

II. Lajos király kéri a pápát, hogy Szalkai László kancellárt nevezze ki egri püspökké.

Andrea dal Burgo másolata. HHStA Handschriftenabteilung: Ungarische Akten (Misc.) 431A, fol. 6. (DF 276 725.)

Beatissime pater! Suplico sanctitati vestre, dignetur iam tandem preces meas humiles ac iustas exaudire et cancellarium meum in ecclesiam Agriensem sublatis impedimentis confirmare. Nam cum is meas curas, mea et regnorum meorum onera tam difficili tempore sustinet, par est, ut ego quoque illum beneficiis meis

et cumulem et ornem; nihil peto, quod sit vel inhonestum vel contra dignitatem sanctitatis vestre, peto, quod honestum iustumque est et ad quod petendum, tam fida ipsius cancellarii mei servitia, quam ipsius regni mei libertas me impellunt. Deus sanctitatem vestram conservet felicem. Prage, 18. Februarii 1523.

Vestre sanctitatis devotus filius

Ludovicus rex Ungarie et Bohemie manu propria

161

1523. február 22. Buda.

Drágfi János tárnokmester levele Bártfa városához, amelyben felkéri őket, hogy György-nap ötödik napjára küldjék el ülnökeiket a tárnoki székre.

Papíron, zárópecséttel. ŠA v Poprade, Pobočka Bardejov, Bártfa város levéltára 5194. (DF 218 126.)

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis civibus civitatis Barthwensis, amicis nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti amici nobis honorandi! Quoniam nos de voluntate et mandato regie maiestatis, domini nostri gratiosissimi pro audiendis et discutiendis generaliter omnibus et singulis causis de liberis civitatibus regalibus nostram in presentiam per viam appellationis deductis et devolutis sedem nostram iudiciariam hic Bude more alias consueto celebrare atque celebrationem huiusmodi quinto die festi Beati Georgii martiris proxime affuturi[1] inchoare deindeque aliis diebus tunc proxime et inmediate sequentibus ad id aptis et sufficientibus continuare decrevimus, pro eo amicitias vestras presentibus requirimus et hortamur diligenter nichilominusque auctoritate nostri offici(i) eisdem iniungimus, quatinus acceptis presentibus duos e medio vestri seniores et potiores, qui discussioni prescriptarum causarum unacum ceterarum liberarum civitatum regalium iudicibus et iuratis, nostris scilicet et dicte sedis nostre iudiciarie assessoribus more alias consueto in eadem sede nostra iudiciaria interesse debeant, eligere et ad prefatum terminum in dictam sedem nostram iudiciariam occasione qualibet postposita transmittere debeatis et teneamini et secus in hiis ne feceritis. Datum Bude, in dominica Invocavit, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

Iohannes Dragfy de Belthewk
thavernicorum regalium magister

[1] Ápr. 28.

162

1523. február 22. Buda.

Drágfi János tárnokmester levele Pozsony városához, hogy György-nap ötödik napjára küldjék el a tárnoki székre ülnökeiket.

Papíron, záró papírfelzetes pecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 2634. (DF 241 241.) — Regesztája: Bratislava II. 93/4796.

Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis civibus civitatis Posoniensis, amicis nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti amici nobis honorandi! Quoniam nos de voluntate et mandato regie, maiestatis domini nostri gratiosissimi pro audiendis et discutiendis generaliter omnibus et singulis causis de liberis civitatibus regalibus nostram in presentiam per viam appellationis deductis et devolutis sedem nostram iudiciariam hic Bude more alias consueto celebrare atque celebrationem huiusmodi quinto die festi Beati Georgii martiris proxime affuturi[1] inchoare deindeque aliis diebus tunc proxime et inmediate sequentibus ad id aptis et sufficientibus continuare decrevimus, pro eo amicitias vestras presentibus requirimus et hortamur diligenter nichilominusque auctoritate nostri offici(i) eisdem iniungimus, quatinus acceptis presentibus duos e medio vestri seniores et potiores, qui discussioni prescriptarum causarum unacum ceterarum liberarum civitatum regalium iudicibus et iuratis, nostris scilicet et dicte sedis nostre iudiciarie assessoribus more alias consueto in eadem sede nostra iudiciaria interesse debeant, eligere et ad prefatum terminum in dictam sedem nostram iudiciariam occasione qualibet postposita transmittere debeatis et teneamini et secus in hiis ne feceritis. Datum Bude, in dominica Invocavit, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

Iohannes Dragfy de Belthewk
thavernicorum regalium magister

[1] Ápr. 28.

163

1523. február 25. Buda.

Gosztonyi János győri püspök, királynéi kancellár levele II. Lajos királyhoz, melyben beszámol viszontagságos útjáról; a Budára érkezése óta történt eseményekről: tárgyalásairól az urakkal, illetve a nádorral; a nádor lakodalmáról; a kevés jelenlévő főúrral megtartott tanácskozás eredményéről, amely szerint elhatározták, hogy 1) György-napkor országgyűlést tartanak. 2) Követeket küldenek a királyhoz, hogy mihamarabb térjen haza. 3) A király hazatértéig rendelkeztek az

ország déli határának és a végváraknak a védelméről. A püspök kéri a királyt, hogy legkésőbb az országgyűlésre térjen haza, máskülönben mind királyi felsége, mind az ország kárt szenved.

Egykorú másolat, Andreas Burgo követ 1523. március 14-i jelentésének (**178**) a melléklete. HHStA Handschriftenabteilung: Ungarische Akten AA, Fasz. 1. (Konv. D), fol. 1–2. (DF 276 023.)

Copia litterarum reverendissimi domini Iauriensis ad serenissimum dominum regem Hungarie et Boemie. Datum Bude, die 25 Februarii 1523.

Postquam istinc discessi, decimo tertio die intravi Budam, quamvis magnis itineribus contenderim nec michi pepercerim et omni ferme die in hospitium ad multam noctem descenderim et ad ultimam facem comederim longe ante ortum solis iter ingressus fuerim. Tandem propter impedimentum itineris: aquarum copiam, fatigationem iumentorum, non solum meorum, sed etiam conductorum, quibus quottidie uti necesse fuit, prius attingere non potui. Sabato ante Invocavit[1] ad horam sextam Budam intravi.

Dominica proxime sequenti[2] domini omnes, qui hic sunt, convenerant ad edes domini palatini communi consilio fideliter et obedientes honorantes maiestatem vestram, miserunt post me reverendissimum dominum episcopum Nitriensem et magnificum dominum Ioannem Banffy, hii me nomine aliorum omnium salutarunt, exceperunt, congratulati sunt, hortantes me, ut si videretur, conferrem me ad ipsos et mandata maiestatis vestre declararem, quod magno studio et desiderio vellent audire et ob hoc omnes pretermissis aliis rebus convenissent. Ivi subito. Cum ad palatinum ingressus sum, omnes assurrexerunt stantes per ordinem detectis capitibus, dum conssedissent mandatisque maiestatis vestre intentis auribus oculisque pariter et animis expectarent. Quesivi, ubi esset nobilitas, responsum est paucos ex ea adesse, quia audierunt suam maiestatem non venisse, dixi me habere et litteras et mandata ad omnes propterea videretur melius, ut et ipsi interessent. Tandem placuit omnibus differre et in crastinum[3] ad certam horam iterum convenerunt, feci hec etiam ideo, ut priusquam dicerem, possim omnia cum reverendissimo domino Strigoniensi conferre, qui octo diebus ante adventum meum Budam[4] ad conventum descenderat, eodem modo die omnia cum ea communi et absque ipsius sano et prudenti consilio feci nichil. Tandem die Lune[5] convocarunt etiam nobilitatem et exposui voluntatem et imperium maiestatis vestre coram omnibus dominis et electis nobilibus, qui meo iudicio fuerunt usque ad centum L, si non plures ad salutationem gratie protectionis oblationem; litterarum perlectionem omnes assurexerunt et nudatis capitibus satis diu steterunt, dixi mandatum maiestatis vestre melius et fusius, ut scivi. Postea in aliam domum intravi, non magna interiecta mora revocatus; dominus palatinus nomine omnium respondit

mihi in hanc sententiam multis verbis testatus est singularem omnium letitiam de felici successu maiestatis vestre, ultimum quod nichil altius desiderarent, quam citum ac felicem reditum maiestatis vestre et eandem coram intueri commendando omnem affectionem servitutem et perpetuam fidelitatem maiestati vestre.

Serenissime rex, ego dixi Prage coram, quod propter absentiam maiestatis vestre pauci convenirent et ita factum fuit: pauci admodum ad conventum venerunt, sed maior pars venerat ad nuptias domini palatini et propter eorum negotia privata et sic conventus ex absentia maiestatis vestre celebrari non potuit, nec visum est eis audire oratores, qui in imperio egerunt propter multas causas. Et quid in eo sentiam, audiet maiestas vestra ab oratore. Hec tamen tria acta sunt: futurum conventum reiicerunt in presentium maiestatis vestre et hoc si eidem placebit, ad divi Georgii nunc venturum.[6] Secundo decretum fuit, ut oratores mittantur ad maiestatem vestram, qui totius regni nomine ob amorem Dei suplicent, ut ipsa non tardet reditum suum, sed accelleret et sine mora regnis et subditis suis iam iam subveniat. Tertio quilibet promisit partem copiarum suarum mittere ad confinia ad tres menses, ita et absentes facere debent, ut interim ante citissimum et felicissimum reditum maiestatis vestre confinia sint provisa et tuta ordinatis et pecuniis, quibus confinia tenentes solvantur et expediantur.

Serenissime rex, omnes uno animo, uno ore magni, mediocres et parvi clamant, vociferant oculis lacrimantibus testantibus, ut maiestas vestra reddeat et iure et ense regna sua gubernet, protegat et quod non patiatur ullo modo, quod aliquis alios precipiat, gubernet bona sua, proventus suos dissipet, regna sua distrahat, sed quod solus sit rex, solus dominus et non permittat auctoritatem suam, dignitatem suam ab aliis usurpary, sicuti hucusque fuit, quia si maiestas vestra hoc non fecerit, nulla est in eis spes defensionis et salutis, si autem vult uti auctoritate, potentia sua, dignitate sua, volunt omnes, si opus erit, penes maiestatem vestram mori, quia dicunt, quod ipsi et voluntate Dei neminem alium coronarunt, quam maiestatem vestram et ad nullius alterius manus gladium, sceptrum, pomum, iustitiam, auctoritatem regnum representantia consecrarunt, quam ad solius maiestatis vestre. Et hiis omnibus ipsa sola utatur et nemo alius, quia quousque non erit ordo, iustitia et obedientia, nichil boni est sperandum. Sed hiis regnantibus nichil unquam dubitandum et si qui contra hoc conarentur, volunt dentibus disserpere. Hec est omnium et privata et publica vox et ita omnes ordines sunt difirmati et animati, ut mirum nec paravit alicui vorbis; nunc non parcere factis meo iudicio, dum maiestas vestra volet. Serenissima rex, quamvis non omnes convenerant, tamen divinitus optime sint factum, quod maiestas vestra inter eos miserit, supra optimum tamen, si ipsa venire potuisset. Domino autem tesaurario et omnibus aliis dixi ea, que maiestas vestra iusserat: paratus est et dominus tezaurarius et alii usque ad unum iussa capescere et mandatis fideliter obtemperare.

Ego quoque vel amore Dei suplico maiestati vestre, veniat cito citra omnem moram et confirmet presentia sua, que ego hic iussu eius locutus sum et eis promisi et sic hic, si non prius, saltem ad Letare[7] nec ullo modo diem divi Georgii[8] expectet, quia iam adest ver, sequetur estas et, Deus avertat, tempus et occasio multa mala afferre poterunt. Sed si ipsa venerit, confirmabit, erriget suos, terrebit, prostrabit adiutorio Dei clementissimi hostes, veniat et non tardet, videt hic quoque qualem occasionem Deus eidem ad omnem victoriam ad omnia bona prestat prestabitque maiora cumulatissime et felicissime, si ipsa voluerit, quia quod hec regna maneant, defendantur omnino tota ipsa Christianitas; quodque pessum eam (avertat Deus), stat post Deum in sola manu maiestatis vestre. Rursum ego, qui pulvis et umbra sum, suplico maiestati vestre, non desit sibi suis, non parvipendat, non contemnat, non negligat, non abiciat donum Dei optimi et maximi. Deus eandem semper victoriosissime ac felicissime conservet, me et perpetuam meam servitutem maiestati vestre ex animo et fideliter commendo. Cetera dicet dominus Gerendi secretarius bonus, utilis et fidelis servulus maiestatis vestre et deinde ipsi oratores, qui subsequentur.

[1] Febr. 21. [2] Febr. 22. [3] Febr. 23. [4] Febr. 14. [5] Febr. 24. [6] Ápr. 24. [7] Márc. 15. [8] Ápr. 24.

164

1523. február 26. Buda.

Gosztonyi János győri püspök, királynéi kancellár levele Andrea dal Burgo császári követhez, amelyben beszámol viszontagságos utazásáról és a megérkezése óta Budán történt eseményekről és különböző személyekkel történt tárgyalásairól.

Egykorú másolat, Andreas Burgo követ 1523. március 14-i jelentésének (**178**) a melléklete. HHStA Handschriftenabteilung: Ungarische Akten AA, Fasz. 1. (Konv. D), fol. 3–4. (DF 276 024.)

Copia litterarum episcopi Iauriensis ad magnificum dominum Andream de Burgo. Datum Bude, 26. Februarii 1523.

Magnifice domine et patrone charissime ac colendissime. Placet, quod isthinc discessi, displicet tamen quod viduatus sum presentia ac collatione magnificentie) vestre. Eo die, quo discessi, absolvi iter 4 miliaria, secundo quinque, tertio 5, quarto 5, [quinque...][1] sexto sex, septimo unum, octavo 4, nono quinque, decimo quinque, undecimo sex, duodecimo octo, decimotertio 5; quattuor flumina traieci: Moraviam(!), Vagh, Nitriam, Danubium. Summo mane semper discessi, toto die iverimus, multum tarde commedi et ut plurimum versus mediam noc-

tem prandium et cenam simul, nunquam separatim, preterque semel, coquinam meam ut plurimum in Bohemia et Moravia semper precessi. Premisi tamen aliquos, qui opera cocarum omnia pararent, sed tarde festinavi animo et corpore fatigatis equis et hominibus, citius tamen Budam attingere non potui. Pessima via, altum coenum, solutio nivium glacientium, quandocunque pluvia iugis, aquarum multa copia, currum remansio, equorum claudicatio me retinerunt.

Dominum Strigoniensem domi non offendi, sed Bude hic parum aut nihil actum est. Conventus paucus aut nullus, expectatur rex et magno quodam desiderio, ut maiore nunquam. Verbis meis de cito ipsius reditu et precipue quod se subito vel quarto die conventus ultimi Bohemicalis istinc moneat, pauca aut nulla fide adhibita, privatim tamen et occulte: publicitus nemo quicunque dixit, credunt tamen eum brevi redditurum et multum ipsum optare, quod cito redeat, sed quidem ita cito, sicuti rex intimavit, putant fieri non posse et ob hoc quidam volebant, ut dieta futura pro adventu regis fieret ad medium quadragesime,[2] quidam decimo die post pascha.[3] Ultimo concordatum fuit ad festum Sancti Georgii,[4] ut maiestas sua omnino interesse possit, quia dicunt absque ipso nihil fieri posse et sic nullus finis, nunc nihil aut parum conclusum, provisum tamen, ut Deo iuvante infra regis reditum confinia sint tuta, optimum tamen fuit, quando aliquis nomine sue maiestatis interfuit, multum monit(!) eos, clamant tamen, alta voce contendunt regem venire, cui omnia offerunt voluntque omnino, ut ipse sit rex, ipse precipiat, mandet, puniat, nemo alius et quam inter bonum et malum discrimen sit, offerunt eidem omnia, si se regem gesserit, sin minus, *andiamo a manzar del feno, perche siamo tuti disfacti et perduti*, quid est, quod Deus non dat regi nostro, miseratus tandem innocentiam, sortem ipsius et populi sui.

Amore Dei vestra magnificentia roget suam maiestatem, cito redeat et presertim ad talem occasionem divinitus eidem oblatam et promittat se ita facturum et ita omnino faciat, sicuti omnes ab maximo usque ad minimum optant. Suplicet maiestati reginali, domine nostre clementissime, quod maiestati sue regie talia semper et assidue persuadeat et perpetuo ad gubernandum inducat et in hac suam maiestatem firmissime conservet. Rogo et magnificentiam vestram, ut ipsa cum illustrissimo domino marchione et reverendissimo domino meo domino cancellario, de quibus ego hic iam multa promisi, id ipsum apud suam maiestatem efficiat omnia. Egi consilio reverendissimi domini Strigoniensis et domini palatini, quia Strigoniensis ita visum fuit de maiestate reginali et eius negotiis publica mentio nulla. Obtuli tamen litteras sue maiestatis regno, conventui addidi salutationem; oblationem gratie intercessionis perpetui patrocinii tam apud maiestatem regiam, quam etiam apud fratres suos charissimos non minorem reverentiam pre se tulerunt, ad litteras et verba maiestatis reginalis quoque regis omnes stando depositis pilleis audierunt et litteras et verba gratias agentes, commendantes se et perpetua

fidelia eorum servitia sue maiestati, tanquam domine eorum gratiosissime — hic dominus palatinus nomine omnium voce satis alta protulit. Datum, ut supra.

[1] A másoláskor tollban maradt. [2] Márc. 11. [3] Ápr. 14. [4] Ápr. 24.

165

1523. március 1. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Szentgyörgyi és Bazini Gróf Ferenchez a pozsonyiak panasza tárgyában, amely szerint Köpcsényben néhány pozsonyi jobbágy javait lefoglalta; ezért meghagyja neki, hogy a jog útján érvényesítse követelését.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 5495. (DF 243 539.) — Regesztája: Bratislava II. 94/4803.

Spectabili et magnifico domino Francisco comiti de Sancto Georgio et de Bozyn, amico nobis honorando.

Spectabilis et magnifice domine, domine amice nobis honorande! Ex querulosa declaratione prudentis et circumspecti iudicis civitatis Posoniensis accepimus do(minationem) vestram magnificam diversis iniuriis et perturbationibus colonos ipsius civitatis in dies perturbare, hiis superioribus quoque diebus certos ex eis in oppido Kewpchen preter omnem viam iuris arestari fecisse. Rogamus igitur do(minationem) vestram magnificam eandemque in persona regie maiestatis requirimus, quatinus a perturbationibus prefatorum civitatensium se abstinere velit, nam si cives ipsi do(minationem) vestram magnificam previa ratione in causam convenerint, iure mediante eadem dampnificabitur, quoniam tandem iustitia ipsa si impartiri postulaverint, nulli favet. Secus igitur, eandem rursus rogamus, ne faciat. Ex Buda, in dominica Reminiscere, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

Stephanus de Bathor palatinus
comesque et regius locumtenens etc.

166

1523. március 2. Budai vár.

Bornemissza János pozsonyi ispán levele Andrea dal Burgo követhez, amelyben beszámol a francia király követének látogatásáról; a Herbersteinnel való tárgyalásáról; a végek helyzetéről, valamint szorgalmazza a király hazatérését az országgyűlésre.

Papíron, zöld gyűrűspecséttel megpecsételve. HHStA Grosse Korrespondenz 25/a2. (DF 293 883.) fol. 43-44. — Csatolva Andrea dal Burgo követ 1523. márc. 14-i jelentéséhez (**178**).

Magnifico domino Andree Bwrgoni, oratori sacratissime cesaree maiestatis etc., domino nobis honorando.

Domine et frater! Multa bona venerunt huc ad nos de statu et mutatione regie maiestatis inter omnia, quod privavit omnes officiales et maiores et minores. Ago Deo et vobis gratias et non solum gratias, sed omnibus rebus mundi gratificari volo magnificentie vestre. De illo proditore, de quo prius scripseram, seductore, si ita dici debeat regis Christianissimi: rediit a serenissimo rege Polonie, sed nichil proficuit ex paribus litterarum presentibus inclusarum magnificentia vestra intelliget rem ita fuisse. Et brevi intelligam, si hic in regno fuerit apud aliquem ex nostris ad quos habet litteras, quia quilibet seorsum intelligit mendacia sua, et non est tam simplex, qui non intelligat. Prius rescripseram, quod versus Isprwg et in Austria seducebat, modo non possum intelligere viam suam. Heri venit servitor regis Polonie, qui eum huc adduxit, vocatur Petrus Roson vel simili nomine, est Polonus, sed Hungarus bonus, sed de operibus illius seductoris nichil scit, sed dicit, quod preter regem Polonie, dominum Christoforum et cancellarium nemo scit et ibi honeste provisus est et occultavit se, quod oratores imperiales non viderunt eum neque sciverunt de eius presentia, magnificentia vestra secrete declaret regie maiestati.

Dominus Sigismundus Herberstan venit huc directe ad ultimum diem congregationis. Iam vero domini discesserant et cras revertetur et nullam legationem dixit, quare non est, cui dicat. Ignorantias et fatuitates, que hic acta sunt in congregatione, intellexit. De quibus nichil scribo, quia intelliget magnificentia vestra ab isto secretario regie maiestatis Gerendy nomine, est de bona familia nobilium Transsilvanensium et bonis habundat et a Maylath quoque, quibus avaritiis, superbiis et favoribus malitiosis regnum reliquerunt cum vili presidio et produnt aliqui confinia. Tanquam Judas cogor tacere, quia hic stultum esset loqui sine presentia regie maiestatis, sed nullus est calamus nec lingua, que sciret singula pericula huius regni per negligentiam et favores declarare, que in reversione audietis. Cogitur regia maiestas ostendere se esse regem illis, qui nolunt eorum temerariam voluntatem rennuere et debito eorum satisfacere, si Deus non avertet faciem Turci retrorsum, sed more eorum in confinibus agere, ut nunc quoque et continue faciunt ubique, ubi aque non impediunt, brevi iam purgabitur via eorum huc ad Hungariam, depredabuntur cum hoc presidio terram, quam voluerint et capient munitiones et timendum est imprimis de Petro Waradini et de Titulio. Audietis a Maylath, quomodo prodere volunt castrum Pether Waradya et non reputant regem, nisi pro uno puero, vertunt ecclesias.

Sicut prius scripsi ad festum Beati Georgii martirum[1] prorogaverunt congregationem. Pro Deo, si possibile est, ibi bene conclusis omnibus reducatis regiam maiestatem et spero omnibus in rebus maiestatis sue prospera cuncta a nobilibus et multis aliis consequi, qui expectant et ingemissent, ut citius rediret maiestas sua, sed spero venturum maiestatem suam adhuc in fine quadragesime,[2] quia hic comedet pascha.[3] Et Deus reducat maiestatem suam unacum suis sanam et incolumnem et extollat dexteram eius super inimicos et alios malos. Magnificentiam vestram Deus conservet et cum ea reducat cum sanitate. Ex arce Budensi,[4] feria secunda post Reminiscere, anno 1523.

Iohannes Bornemissa comes Posoniensis etc.[5]

[1] Ápr. 24. [2] Márc. 12. [3] Ápr. 5. [4] Átjavítva Burgo által *Ex Buda*-ra. [5] Az aláírás lehúzva.

167

1523. március 2. Budai vár.

Bornemissza János pozsonyi ispán, budai várnagy levele Zsigmond lengyel királyhoz, amely szerint nála járt a francia király követe; továbbá kéri, hogy Lajos királyt támogassa, valamint beszámol a végvárak helyzetéről.

Eredetije nem ismert. — Kiadása: Acta Tomiciana VI. 253–254.

Serenissime princeps et domine, domine mi gratiosissime post fidelium servitiorum meorum commendationem. Prima die Martii venit ad me seductor, a quo prius didiceram per industriam processus suos omnes, et tunc debito meo satisfeci apud principes meos. Nunc spero, quod vacuus redibit, qui mihi videtur, quod preter Deum nullus desiderio suo satisfacere posset, homines non possent, sed bonum fuit scire, ex quo ita tarde venit post datam literarum maiestatis vestre, admiratione ducebar, dedi sibi responsum, ut discedat, si poterit per aera, quia per terras timendum est.

Ceterum maiestas vestra tot principum tam Christianorum, quam paganorum regnorum curis occupatur, ut tedium facio maiestati vestre. Ignoscat maiestas vestra supplico, sed hic in regno ita in malis terminis sumus, nec calamus, nec lingua exprimere poterit. Unum supplico maiestati vestre, ut inter omnia alia bona velit animo considerare etatem serenissimi domini mei et inter ceteras legationes suas semper hortari vel rogare, ut maiestas sua habeat intentum animum et pondus verborum consilii sui et non credat, nisi ea, que aperte scit et intelligit, proficua, et quod non seducatur coloratis verbis ab iis, que pro utilitate intelligit et mutat,

que iam dixit, in peius. Non possum exprimere maiestati vestre, que hic aguntur, maxime in prelaturis et ecclesiis maioribus vacantibus. Sed ista vadant pro hoc tempore.

Omnia confinia nostra sunt preda Turcorum, presidia, respectu tantorum periculorum, quasi nulla dicere possum, velit Deus avertere faciem Turci retrorsum, nam alias, quocunque vadent, capient munitiones, que iam presidia regni essent. De campis taceo, habent campum ubique, quoad penetrare volunt. Avertat Deus. Timeo, quod brevi audiet maiestas vestra pericula castrorum, que incessanter aliqua sine labore occupant. Volui ista significare maiestati vestre, sed omnia pericula et ignominias nostras nemo recte significare poterit. Maiestatem vestram Deus altissimus conservet et extollat dexteram suam contra omnes inimicos. Ex arce Budensi, secunda die Martii.

168

1523. március 3. Budai vár.

Bornemissza János pozsonyi ispán levele Andrea dal Burgo követhez, amelyben beszámol a Frangepán grófoknak a törökök betöréséről írt leveléről; a végek elégtelen védelméről; a király ellen szervezkedőkről és Herberstein ottjártáról.

Papíron, zöld gyűrűspecséttel megpecsételve. HHStA Grosse Korrespondenz 25/a2. (DF 293 883.) fol. 46–47. — Csatolva Andrea dal Burgo követ 1523. márc. 14-i jelentéséhez (**178**).

Ad manus domini Andree Bwrgonis, oratoris sacratissime cesaree maiestatis Prage.

Post[1] mei commendationem. Spero, quod brevi pariter constituemur et tunc intelligetis illum seductorem, cui confidissetis corpus et animam. Hodie experiar ab eo, si in hoc regno fuerit apud aliquos admiratione ducimini qualibus mendaciis usus est, que non sunt litteris inserenda, dolebitis de illo homine ex angelo factum diabolum.

Ceterum venit nunc nunctius a comitibus de Frangapanibus verus et de militari familia citius refert verbis et litteris comitum, firmat istis diebus festivis Beatorum Petri[2] et Mathie[3] preteritis, hoc est hebdomada preterita intravit Turcus cum potentia et ostendit viam versus Lwblyan, hoc est versus Carynthiam, significaverant banus et comites capitaneo Carinthie, ut sit paratus. Explorati fuerunt, quod banus solum ducentos equites habet, elegerunt ad personam suam septingentos Turcos electos et exercitus Turcorum avertit viam ad Sclavoniam illi septingenti prostraverunt gentes bani et interfecerunt multos et potiores suos. Nescitur, si personaliter evasit banus Croatie vel non; plus credunt, quod evasisset ex quo sui

potiores retinuerunt aciem Thurcorum et interfecti sunt. Exercitus tandem decem diebus perfecit cursum suum et devastaverunt magnam partem Sclavonie, ad Zagrabiam non potuerunt attingere propter aquas et pluviam, reversi sunt quatuor miliaria a Zagrabia. In Sclavonia sub quodam castro in monte sito in planitie quadam steterunt et captivos omnes in tres partes diviserunt, mulieres et matronas separantes ab aliis, viros maiores iterum ad unam partem, pueros et virgines iterum ad tertiam partem et sic dederunt cesari quintam partem de omnibus tribus partibus. Iste, qui venit, est de bona familia et militaris. Ex Turcis duo captivi sunt, unus ad Zagrabiam, alter apud comites ad Brynnye, qui turpi morti se tradunt. Si aliter res habeatur, quam ipsi dicunt et refert iste, quod waywoda cum alio exercitu paratus est et expectat reversionem istius et de Mwzthar officiolatu suo vult incursiones facere, quia ipsi habent ordinem, quam alter alterius fortunam non impedit. Preterea dicit et iurat, quod captivi maiori numero fuerunt, quam exercitus Turcorum, dicit venisse per viam Turcorum et vidit eiulatus et clamores et ploratus, quorum filii, quorum patres, matres et sorores etc. adducti sunt, quorum multi sequuntur: pater uxorem et filios, mater patrem et liberos et vadunt ad Turcos sponte. Judas prodidit Christum, sed nunc sunt equales traditores, qui timentes malitias eorum alter alteri favet et nolunt satisfacere debito eorum, quo ad regem et regnum, de quibus taceo, quia expecto iam brevi venturam maiestatem suam.

Consideret magnificentia vestra res belli, cuius experientiam habet, consideret res nostras bellicas cum Thurco enormitates vite eorum, qualis sit equalitas in rebus belli inter Christianos et Thurcas; nedum nos, qui affligimur, merore cruciamur, sed plorarent bruta, si irrationabilia non essent.

Consideretis ex omnibus confiniis Thurcorum, quid iam operabuntur, singulis diebus desolabunt totam Boznam, Dalmatiam, Croatiam, Sclavoniam et partes Hungarie, quocumque penetrare poterunt, qui adhuc ex nostris videlicet aulicis regie maiestatis in illis partibus sunt, pro defensione illius terre nulle sunt. Revertetur regia maiestas ad eiulatos et suspiria et clamores tales, ut Deus scit, quid continget inter alia istis proditoribus regni, qui non satisfaciunt debito eorum in defensionem regni.

Castra Croatie et Dalmatie et Bozne et illis vicina manebunt in desertis et cogentur fame mori aut relinquere Thurcis sine obsidione manebunt solum illa, que victualibus, ingeniis et hominibus provisio esse poterit.

Hec volui vobis significare, ut in aperto coram consiliariis et Bohemis et Hungaris et omnibus declarare valeatis. Timeo, quod isti proditores non recte significabunt et ea, que significabunt, occultabunt. Intelligo optime, quod non ita in aperto scribere deberem, sed ignoratis michi, velit Deus, quod vera sint, que michi presertim dominus Waciensis significat de maturitate regie maiestatis, sed non ista verba scriberem, si viderem maturitatem illam, sed opere talia facerem, ut admi-

raretur totum regnum, nec vellem vivere in ista infamia, que de nobis predicatur. Hic cuius cure esse utinam sciret loqui recte etc., de pluribus taceo merore plenius genibus madidatis propter regem et reputationem suam.

Intelligo, quod regia maiestas ordinavit arma et alia pro militia est optimum presagium futurorum et delector audire, sed de maturitate mentis non credo, nisi videam; opus est, ut habeat arma et baculum et extollat dexteram, nunquam aliter hic imparabit, det cor suum purgatum Deo et omnia prospera erunt. Hodie dominus Sigismundus Herberstan discessit; binis vicibus visitavi eum et tractavi cum eo, cum alio hic nemine loquutus est, voluit tamen loqui cum domino palatino, non potuit. Deus conservet magnificentiam vestram et reducat sanam unacum principe et suis, hodie peracto prandio solus quoque exibo, ne hic merore moriar et tristem animam exhalem. Ex arce Budensi, feria tertia post Reminiscere, 1523.

Iohannes Bornemissa comes Posoniensis[4]

[1] Előtte kihúzva: *Carissime domine.* [2] Febr. 22. [3] Febr. 24. [4] Az aláírás lesatírozva.

169

1523. március 5. Prága.

Szalkai László váci püspök levele Bátori István nádorhoz, amelyben beszámol II. Lajos király Csehországban elért sikereiről, aminek következtében nemsokára indulnak haza; ecseteli a cseh fürdők tulajdonságait és biztatja a nádort a király hazatérésével és az ügyek jóra fordulásával.

Papíron, záró gyűrűspecsét nyomával. DL 32 659. (Ismeretlen provenienciájú iratok.)

S(pectabili) et m(agnifico) domino Stephano de Bathor comiti et palatini, capitaneo g(enerali) ac locumtenenti regie maiestatis etc., domino meo honorandissimo.

Post servitiorum meorum commendationem. S(pectabilis) et magnifice domine honorandissime! Iam Deo adiutore negotia Bohemica omnia feliciter ordinate sunt: omnia gravamina et inordinationes regni sunt sublate, iura, que erant corruptissima et pessima, consensu totius regni sunt correcta et ad eorum observationem omnes ordines viritim et singillatim per manus regias compromiserunt. Rex habet authoritatem, habet bona, regnum est ordinatum, officiales antiqui omnes sunt mutati, novi omnes surrogati absque ullo strepitu, auxilium contra Thurcos est promissum. Acta omnia relatione tabulorum sunt confirmata, dieta presens, que fuit hic septima iam conclusa est. Rex valedixit regnicolis, colliguntur sarcine, parantur vehicula. In dominica Oculi,[1] procul omni dubio, hinc recedemus et per Moravam recta redibimus. Stetimus in balneis Bohemicis diutius, quam vo-

lebamus, que nobis valde molesta fuerant. Nam quandoque nimis erant frigida, quandoque nimis calida, numquam autem temperata, de quibus nos Deus miraculose liberavit, non tamen sine magnis laboribus et sudoribus nostris. Sit, laus Deo plura de his coram. Qua reliquum est m(agnificentia) vestra velit curare, ut cum maiestas sua redibit, etiam negotia Hungarica bono modo ordinentur, in quo m(agnificentia) vestra regiam maiestatem pro sua authoritate plus quam multi alii iuvare poterunt. Deus eandem feliciter conservet. Prage, feria quinta ante Oculi 1523. Servitor Vaciensis.

[1] Márc. 8.

170

1523. március 7. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Pilis megye nemességéhez. Elpanaszolták neki a nyulakszigeti apácák nevében, hogy a köztük és Mekcsei György között folyó perben az apácák ügyvédje oklevelüket nem tudta átvenni, s ezért ők megbírságolták az apácákat. Ezért megparancsolja nekik, hogy figyelmen kívül hagyva a bírságolást, az oklevelet adják ki a panaszosoknak.

Papíron, a szöveg alatt pecsét nyomával. DL 23 723. (MKA, Acta ecclesiastica ordinum et monialium, Poson 44–37.)

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens egregiis et nobilibus iudicibus ac universitati nobilium comitatus Pilisiensis salutem cum favore. Exponitur nobis in personis religiosarum dominarum sanctimonialium in insula Leporum vocata degentium, quomodo vos in causa illa, que hiis superioribus diebus inter ipsas dominas exponentes ab una ac egregium Georgium de Mechke, consiliarium regie maiestatis partibus ab alia ratione certorum negotiorum coram vobis mota fuerat, ex eo, quod procurator ipsarum dominarum ob densitatem glacierum ad excipiendas litteras apellationis die constituto vestri in presentiam venire non potuisset, easdem dominas in certis onerum gravaminibus pronuntiassetis esse aggravatas, cum tamen procurator ipsarum sanctimonialium pro litteris etiam apellationis notario vestro sallarium ipsius persolvisset, alioquin etiam vis fluminis non venientem legittime tutari possit. Hortamur igitur vos et requirimus nihilominusque authoritate prefati domini nostri regis, qua nunc fungimur, vobis firmiter committimus et mandamus, quatinus acceptis presentibus non obstantibus huiusmodi iudiciorum gravaminibus contra ipsas domi-

nas exponentes previa ratione latis apellationi huiusmodi earum deferre litterasque apellationis absque omni onere ipsarum dominarum exponentium eisdem extradare modis omnibus debeatis et teneamini, secus non facturi. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, sabbato proximo ante dominicam Oculi, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

171

1523. március 7. Prága.

Andrea dal Burgo követ jelentése Ferdinánd osztrák főhercegnek, amelyben beszámol II. Lajos király csehországi intézkedéseiről: leváltotta a korábbi tisztségviselőket és helyükre újakat nevezett ki; a török elleni védelemre pénzt szerzett, amelyeken katonákat fogad fel; továbbá Márton-napig a csehek és a németek között békét hozott létre; a király Olmützbe megy és országgyűlést tart a morváknak, majd indul haza; végül további különböző híreket közöl.

Eredeti tisztázat, Burgo nagyobb gyűrűspecsétjével megpecsételve. HHStA Grosse Korrespondenz 25/a2. (DF 293 883.) fol. 35–37.

Serenissimo et excellentissimo principi et domino domino Ferdinando principi Hyspaniarum, archiduci Austrie etc., domino gratiosissimo.

Serenissime et excellentissime princeps, domine clementissime! Post humilimam mei commendationem. Post illa, que scripsi serenitati vestre die 25 et 26 preteriti mensis, continuo fuit laboratum et tandem succerserunt inferiores conclusiones:

Rex secrete domino Leoni et cancellario demonstravit causas, propter quas eos non restituit ad officia, nec alios antiquos et induxit, quod pro honore suo ipsimet rogaverunt regem de eo, et novos omnes fecit secundum cedulam, quam particulanter mittam vestre serenitati, quando habebo, sed precipue hos fecit: burgravium dominum de Wartenberg totum prudentem et expertum et locum magistri curie, quem habebat dominus de Pernstain, reliquit vacans ad tempus et si ipse nolet eum habere, quod hactenus ex omnia alia officia recusavit, habebit, quia bene serviunt et servit et totus est pro rege.

Cancellarius creatus est dominus Adam de Novadomo, magister curie factus est dominus Guielmus, frater illius, qui fuit depositus, nomina aliorum mittam per proximam postam. Illustrissimus dux Carolus factus est capitaneus et superintendens in consilio et in omnibus et in effectu ut unus locumtenens. Novi consiliarii et aliqui ex antiquis facti sunt.

Pro auxiliis contra Turchas conclusum est, quod ex valore singulorum mille florenorum, si ut in bonis immobilibus sive mobilibus solvant in toto regno duos ducatos monete Bohemicalis.

Item quod exigantur pecunie, quas multi non solverunt ex taxa imposita proxima, quando fuerunt missa auxilia huius regni versus Ungariam contra Turchas.

Item quod pecunie, que supersunt exigende ex taxa facta pro impensis harum maiestatum, donec hic starent, exigantur omnes et ex suprascriptis tribus summis rex conducat tot milites, quot poterit et accipiat, ubi voluerit. Quantum autem numerum possit conducere ignoratur, sed creditur, erit satis bona summa, et quod pro sex mensibus poterent aliquot milia conduci, rex fuisset contentus, ut darent pro nunc solummodo quatuor milia, sed non voluerunt se obligare ad certum numerum, nisi modo suprascripto et rex et alii sunt bene contenti, et sperant, melius erit.

Item est conclusum, quod usque ad festum Sancti Martini omnes Bohemi maneant in pace erga Alemanos, ut interea gentes imperii possint esse in auxilio regis, et ut interea dux Carolus tractet omni studio, si possit amicabiliter obtinere iustitiam in iis.

Item quod si venerit necessitas, quod Turci invadent ulterius regnum Ungarie et sit opus hoc regnum Bohemie totis viribus accurret in auxilium regis, ad que corona Bohemica pretendit et similiter private controversie tollant, si fieri possit, sed quod ex parte imperii etiam idem fiat.

Cetera alia sunt etiam bene composita et conclusa et bene ordinata et nunc rex recedit iturus in Holmutz, ubi facta in paucis diebus dieta, accelerabit in Ungariam, ubi dubitatur, nihil boni concludi posse ante adventum sue maiestatis. Laborabit, si poterit ibi esse in pascate et erunt sicuti intelligo multa agenda, cum sint plena conclusionibus.

Ex Polonia reversus est heri Protzko secretarius Polonus, attulit litteras ad hos status adhortans etc., sed iam omnia erant conclusa et hodie finita est dieta.

Donatio facta per regem domino marchioni Georgio de ducatu Apoliensi in Slesia, quando vacabit, est firmata in hac dieta.

Dictus secretarius Polonus retulit regem fuisse valde egrotum, tamen nunc convalescere, et ita scribit et rex huic regi.

De conventu cum hoc rege retulit propter infirmitatem non posse nunc deliberare, sicuti hec, et alia debuit prius scire serenitas vestra ab oratoribus suis.

Antequam recedet rex ex Moravia ordinabit etiam dietam in Slesia pro auxilio contra Turchas, speratur, bene impetrabit.

Non visum est regi, nec consilio, quod de materia Gallica facerem verbum, nec esse opus, quum iam omnes officiales sint ad plenam voluntatem regis, et facta sit tanta reformatio, et promiserit regnum auxilium contra Turchas modo

supradicto; de pecuniis, ubi sint, non potuit sciri, adduxerunt varias excusationes, tamen adhuc perquirit rex.

Regimini imperii scribet rex de eo, quod deliberatum est, stare in pace usque ad festum Sancti Martini, bonum esset, quod interea in illis, ad que pretendit corona Bohemica, publice et in aliis privatis opportune tractaretur cum duce Carolo, ut si antequam veniat ille terminus Sancti Martini, possent componi fieret. Datum Prage, die 7 Martii 1523.

E(iusdem) serenitatis vestre

Humiliter servitor
Andreas Burgus[1]

[1] Más kézzel.

172

1523. március 8. Prága.

II. Lajos király levelében értesíti Bátori István nádor, királyi helytartót Remete Szent Pál fejereklyéjének megszerzéséről.

Foltos papíron, záró titkospecsét nyomával. DL 23 725. (MKA, Acta publica 26–4.) — Kiadása: ETE I. 80.

Spectabili et magnifico Stephano de Bathor regni nostri Hungarie palatino et locumtenenti nostro etc., fideli nobis syncere dilecto.

Ludovicus Dei gratia rex
Hungarie et Bohemie etc.

Spectabilis et magnifice fidelis nobis syncere dilecte! Ne quid [fidelitatem] nostram de hiis, que hic aguntur, lateat, significandum eidem duximus heri ad instantem arden[temque] petitionem nostram a dominis Bohemis esse decretum, ut caput Sancti Pauli primi heremite, quod in arce Carsyn esse dicebatur, nobis concedatur ea lege, si inveniretur. Acceptavimus conditionem hodieque primo diluculo profecti sumus ad Carsyn et caput ipsum, ficto licet titulo designatum, Deo ita volente invenimus et Pragam eodem die deduximus, quod nobiscum una ad Hungariam propediem deferemus, corpori suo, si Deo sic placitum fuerit, restituendum. Datum Prage, in dominica Oculi, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

Ludovicus rex
manu propria

173

1523. március 9. Prága.

Szalkai László váci püspök levele Bátori István nádorhoz Remete Szent Pál fejereklyéjének megszerzése ügyében.

Papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. DL 25 676. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.) — Kiadása: ETE I. 81.

S(pectabili) et magnifico domino Stephano de Bathor comiti et palatino, capitaneo generali et locumtenenti regie maiestatis, domino suo observandissimo.

S(pectabilis) et magnifice domine honorandissime! Ex litteris regie maiestatis domini nostri gratiosissimi iam m(agnificentia) vestra intellexit, quod ex Dei voluntate caput Sancti Pauli primi heremite ad manus maiestatis sue devenerit, quod scilicet apud dominos Bohemos in arce Carstyn simul cum corona tenebatur. Caput hoc sanctum non sine diligentia quesivimus et cum magna sollertia invenimus, heri illud cum magno gaudio Pragam ex Carstyn deduximus et iam iam ad Hungariam deferemus, est nunc sub custodia mea et in manibus meis ex mandato regie maiestatis. Laudetur Deus in omnibus sanctis suis et in hoc Paulo heremitarum avo in secula seculorum, amen. Datum Prage, feria secunda post Oculi 1523.

Iam vadimus.

Servitor Vaciensis

174

1523. március 9. Krakkó.

Zsigmond lengyel király levele II. Lajos királyhoz, amelyben értesít, hogy ő maga is szorgalmazza a török elleni háború ügyében a tárgyalásokat, de azon otthoni elfoglaltságai miatt most nem tudna részt venni; továbbá felszólítja, hogy minden erejével készüljön fel országa védelmére.

Egykorú másolat, Andrea dal Burgo követ 1523. márc. 22-i jelentésének (**181**) melléklete. HHStA Handschriftenabteilung: Ungarische Akten, AA Fasz. 1. (Konv. D), fol. 5. (DF 276 025.)

Copia litterarum regis Polonie ad serenissimum regem Ungarie etc. Datum Cracovie, 9. Martii 1523.

Serenissime princeps et domine nepos noster charissime. Cum fuisset apud nos legatus summi pontificis, reverendus dominus Thomas Nigro episcopus Scardonensis, egit nobiscum sedulo cum ea, que ad rationem belli gerendi cum Thurcho attinent, tum de mutuo congressu nostro, quem alioquin nos dudum fore opta-

vimus neque defuissemus, quo minus fieret, nisi hactenus domesticis nostris summis difficultatibus fuissemus et simus etiamnum occupati. Dabimus tamen opera, ut idoneo tempore et modo cum maiestate vestra conveniamus idque cumprimum utrique nostrum oportunum fuerit, de loco et tempore inter nos per nuntios nostros transigemus. Interim rogamus omni studio maiestatem vestram intendat omnes vires suas ad resistendum hosti suo, ne iterum illam et regnum eius Ungarie, cum venerit, imparatum offendat, quod si etiam illi non esset veniendi animus, ipse regni maiestatis vestre status inordinatus et imparatus, cum invitare posset. Nos hic etiam cum subditis nostris curabimus de modo, quod melior statui poterit hostibus resistendi faciendo. Datum, ut supra.

175

1523. március 10. Esztergom.

Szatmári György esztergomi érsek levele Andrea dal Burgo követhez, amelyben közli vele, hogy a király hazaérkezését már nagyon várják; beszámol a török támadási szándékáról; Szapolyai János erdélyi vajda havasalföldi akciójáról és végül szorgalmazza a király hazatérését, s kéri hozzon segítséget is az országnak.

Egykorú másolat, Andrea dal Burgo követ 1523. márc. 22-i jelentésének (**181**) melléklete. HHStA Handschriftenabteilung: Ungarische Akten, AA Fasz. 1. (Konv. D), fol. 6. (DF 276 026.)

Copia litterarum reverendissimi domini Georgii archiepiscopi Strigoniensis ad magnificum dominum[1] Andream de Burgo. Datum Strigonii, X Martii 1523.

Reliquum est, quod magnificentia dignetur iam urgere reditum maiestatum istarum. Nam si diutius aberunt, nichil multum proderit, immo multum et vehementissime atque irrecupabiliter oberit. Veniant igitur pro Deo quam primum, id autem eo iam comodius facere poterunt, quod omnia negotia illius regni et sua private, uti intelligimus, feliciter finierint. Curent igitur, ut etiam hic in regno taliter componantur, alias actum erit. Sumus enim in maximo periculo. Nam iam quintus exactus est dies, quod Balybegk castrum Petrivaradini obsedit. Utinam iam etiam non expugnaverit, adduxit enim secum et machinas ac tormenta bellica, quibus arcem illam oppugnat. Hominus vayvode Transsilvanensis casu heri venit Budam. Suasi ego, nescio tamen, si persuadere potui ambobus — tam eidem, quam domino palatino —, ut ambo citissime se moveat et levent quoscunque poterunt ad succurendum illi castro: nam si deveniret in manus hostilis, quandocunque ipsis liberet, essent Bude et per totum regnum divagari poterunt libere absque ulla resistentia. Ego me obtuli etiam in persona profecturum, dummodo non negligant. Gentes etiam, quas potui contrahere tumultuarie mittam et iam partem misi. Agat

igitur pro Deo magnificentia vestra, ut maiestas illa revertantur. Revertantur autem non nude, quoniam ad omnes partes gentibus indigebunt.

[1] Eredetileg, tévedésből „b" betűt (= *baronem*) írt a másoló.

176

1523. március 11. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó hűséges szolgálataikért Révai Ferenc nádori titkárnak és Várkonyi Amadé Istvánnak adományozza Solymosi Fábián Pál fiainak, Kelemennek és Andrásnak hűtlenségük miatt a királyi koronára szállt Pozsony megyei birtokrészeit.

Papíron, a szöveg alatt pecsét darabjával. SNA Révay cs. központi lt.: Oklevelek, Part. poss. 1–4. (DF 260 221.)

Nos Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc., quod(!) nos attentis et consideratis fidelibus servitiis egregiorum Francisci de Rewa secretarii nostri et Stephani Amade de Warkon, que ipsi sacre primum huius regni Hungarie corone deindeque maiestati regie ac tandem post suam maiestatem nobis quoque pro locorum et temporum varietate cum summa semper fidelitatis constantia exhibuerunt et impenderunt, totalem portionem possessionariam nobilium Clementis et Andree filiorum condam Pauli Fabyan de Solmos in comitatu Posoniensi existentem habitam, alia etiam universa bona eorundem ubivis et in quibuscumque comitatibus dicti huius regni Hungarie existentia et habita, que ex eo, quod his superioribus diebus iidem Clemens et Andreas Fabyan nescitur quo maligno spiritu ducti nobilem Michaelem Thar de dicta Solmos, fratrem ipsorum condivisionalem in dextro pede mutillasse eidemque pedem ipsius amputasse dicuntur, ad sacram coronam consequenterque ex gratiosa annuentia prefati domini nostri regis in hac absentia sue maiestatis nobis concessa collationem nostram iuxta antiquam et approbatam dicti regni Hungarie consuetudinem atque legem rite et legittime devoluta esse perhibentur et redacta, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, fenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promonthoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, molendinis et molendinorum locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris metis et antiquis existentibus premissis sic, ut

premittitur, stantibus et se habentibus memoratis Francisco de Rewa et Stephano Amade ipsorumque heredibus et posteritatibus universis in perpetuum contulimus, immo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendas, possidendas pariter et habendas salvo iure alieno, harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante, quas prefatus dominus noster rex in formam sui privilegii redigi faciet, dum maiestati sue in specie fuerint reportate. Datum Bude, feria quarta proxima ante festum Beati Gregorii pape, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

177

1523. március 11. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó Nelepeci Ferenc kérésére és hűséges szolgálataiért átírja és megerősíti Beriszló Péter veszprémi püspök, dalmát-horvát-szlavón bán 1517. október 15-i oklevelét, amelybe a bán belefoglalta a Nelepeci Ferenc és Kravarinai Pán Ferenc között a Körös megyei Kravarina és Gradec birtokok ügyében létrejött megegyezést.

Hártyán, kiemelt első sorral, függőpecsételés nyomával. SNA Zay cs. ugróci lt., Kraszknecz László elenchusa szerint rendezett iratok D–1–52. (DF 265 881.)

Nos Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenisssimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod pro parte et in persona egregii Francisci Nelepeczy de Dobrakwcha exhibite sunt coram nobis et producte quedam littere reverendissimi condam domini Petri Beryzlo episcopi ecclesie Wesprimiensis, necnon regnorum Dalmatie, Croatie et Sclavonie bani etc. in papiro patenter confecte sigilloque eiusdem a tergo impressive consignate, quibus mediantibus primo prefatus Franciscus Nelepeczy medietatem totalium possessionum Krawaryna et Gradecz vocatarum ac cunctarum villarum et prediorum ad easdem possessiones spectantium, in comitatu videlicet Crisiensi, que videlicet medietas apud egregium condam Franciscum Pan etiam tempore contractus fuisset, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, eidem condam Francisco Pan ac puelle Katherine sorori sue ipsorumque heredibus et posteritatibus utriusque sexus universis, econverso vero modo nominatus Franciscus Pan aliam medietatem earundem possessionum Krawaryna et Gradecz ac villarum ad easdem per-

tinentium per ipsum Franciscum Nelepeczy iuridice obtentam, simulcum cunctis eiusdem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet memorato Francisco Nelepeczy et suis heredibus utriusque sexus universis absque omni pecuniaria solutione communis estimationis modo, ordine conditionibusque ac viis et articulis inferius in tenore earundem litterarum clarius contentis et specificatis possidendas mutuo ac ultro citroque remisisse, resignasse dedisseque et annuisse in perpetuum ascripsisse dinoscebantur tenore infrascripto. Supplicatum itaque extitit nobis pro parte memorati Francisci Nelepeczy humiliter, ut easdem litteras dicti condam domini episcopi ac bani omniaque et singula in eis contenta, ratas, gratas et accepta habere litterisque nostris privilegialibus de verbo ad verbum inseri et inscribi facere ac premissis mutue remissioni, resignationi dationique et perpetue inscriptioni aliisque omnibus et singulis in tenore earundem litterarum contentis in persona regia nostrum consensum benivolum pariter et assensum prebere dignaremur. Quarum quidem litterarum tenor talis est:

Nos Petrus Beryzlo episcopus ecclesie Wesprimiensis, necnon regnorum Dalmatie, Croatie et Sclavonie banus ac capitaneus Segniensis memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod egregii Franciscus Nelepeczy de Dobrokwcha personaliter ab una ac alter Franciscus Pan de Krawaryna modo simili personaliter ab alia partibus coram nobis constituti spontanea et libera eorum voluntate dixerunt et sunt confessi in hunc modum, quod licet hiis elapsis temporibus prefatus Franciscus Nelepeczy totales possessiones Krawaryna et Gradecz vocatas universasque et quaslibet villas et portiones possessionarias ad easdem possessiones Krawaryna et Gradecz pertinentes in comitatu Crisiensi existentes habitas, dudum a progenitoribus ipsius Francisci Nelepeczy similiter progenitoribus dicti alterius Francisci Pan vigore certarum litterarum superinde confectarum pro certa summa pecuniarum partim pignoris, partim vero perpetuitatis titulis inscriptas ordine iudiciario per processum iuridicum aquisierit et usque ad finalem decisionem cause ordine iuris deduxerit, directam etiam et equalem medietatem pretactarum possessionum Krawaryna et Gradecz vocatarum ac cunctarum villarum ad easdem pertinentium et pertinentiarum earundem per processum iuridicum ab eodem Francisco Pan pro se ipso reobtinuerit, tamen nunc eedem partes per compositionem certorum proborum et nobilium virorum previa ratione inter easdem laborantium pacemque partium amantium super huiusmodi totalibus possessionibus Krawaryna et Gradecz ac aliis cunctis villis ad easdem pertinentibus ac cunctis processibus eiusdem cause in facto earundem hactenus factis ad talem perpetue pacis et concordie devenissent unionem talemque inter se ipsas dispositionem ac contractum perpetuo duraturos fecissent:

Quod primo prefatus Franciscus Nelepeczy nobilem puellam Katherinam filiam domine Barbare filie Michaelis Ozoray, ex nobili condam domina Perpetua

relicta condam David Nelepeczy de Dobrakwcha progenitam annotato Francisco Pan ritu Sancte Romane ecclesie tradidisset ipseque Franciscus Pan eandem puellam Katherinam sibi in sponsam benivole assumsisset dictusque Franciscus Nelepeczy ipsis Francisco Pan et puelle Katherine sorori sue ipsorumque Francisci Pan et puelle Katherine heredibus et posteritatibus utriusque sexus universis directam et equalem ac totalem medietatem pretactarum possessionum Krawaryna et Gradecz vocatarum ac cunctarum villarum et prediorum ad easdem possessiones spectantium in pretacto comitatu Crisiensi existentium, que videlicet medietas possessionum earundem impresentiarum etiam apud ipsum Franciscum Pan haberetur et esset et quam ipse Franciscus Nelepeczy ab eodem Francisco Pan iuridice aquirere pretendebat et temporum in processu per processum iuridicum sibi ipsi apropriare sperabat, dempta videlicet alia directa et equali medietate earundem possessionum Krawaryna et Gradecz ac pertinentiarum earundem, quam ipse Franciscus Nelepeczy premisso modo iuridice obtentam sibi ipsi et suis heredibus modo infrascripto retinuisset et reservasset simul cum cunctis utilitatibus et pertinentiis earundem, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, fenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, molendinis et eorum locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis ad eandem medietatem pretactarum possessionum spectantibus et pertinentibus remisisset et resignasset, dedisset annuissetque et in perpetuum ascripsisset.

Econverso vero in recompensam premissorum prenominatus Franciscus Pan pretactam aliam medietatem earundem possessionum Krawaryna et Gradecz ac villarum ad easdem pertinentium sic, ut prefertur, per ipsum Franciscum Nelepeczy iuridice obtentam eidem Francisco Nelepeczy et suis heredibus utriusque sexus universis absque omni pecuniaria solutione communis estimationis exhinc iam vigore litterarum adiudicatoriarum superinde confectarum facta per eundem Franciscum Nelepeczy possidendam relinquisset, necnon reliquit.

Dictusque Franciscus Nelepeczy remisit et resignavit ac inscripsit tali conditione interposita, quod si divino sic volente iudicio, cuius nutu cuncta reguntur, quod absit, prefatus Franciscus Nelepeczy ab hoc seculo absque heredum utriusque solatio prius, quam dictum Franciscum Pan decedere contingerit, extunc prescripta sua medietas earundem possessionum Krawaryna et Gradecz ac cunctarum villarum ad easdem pertinentium rursus et iterum in pretactum Franciscum Pan et puellam Katherinam ipsorumque heredes condescendi, econverso vero si eundem Franciscum Pan ac puellam Katherinam modo simili ab hoc ergastulo absque heredum utriusque sexus solatio migrari contingeret, extunc prefata sua medietas earundem possessionum cum cunctis villis et portionibus possessionariis ad eandem

spectantibus et ad annotatum Franciscum Nelepeczy condescendi et derivari possint et debeant. Hoc per expressum specificato, quod annotatus Franciscus Nelepeczy ultra pretactam medietatem prescriptarum possessionum Krawaryna et Gradecz vocatarum apud dictum Franciscum Pan nunc habitam et sibi modo premisso inscriptam de dicta sua alia medietate earundem possessionum tres sessiones suas iobagionales, duas populosas, in quarum Blasko [.....] Ladisincz et alia Stephanus [.....] residentes [.....][1] unam desertam in Zdenchan et item directam medietatem curie nobilitaris in oppido Krawaryna prehabite ad portionem ipsius Franciscus Nelepeczy cedere debendam simul cum hortis ad eandem spectantibus, eisdem Francisco Pan et puelle Katherine ipsorumque heredibus et posteritatibus utriusque sexus universis modo superius specificato dedisset et concessisset perpetuo possidendas ita et taliter, ut prefatus etiam Franciscus Pan in sortem premissorum dicto Francisco Nelepeczy domos allodiales suas simul cum duobus hortis orrei et alterius ibidem plantationi aptam pro curia nobilitari sive loco curie nobilitaris dedisset et concessisset modo simili perpetuo possidendas. Id etiam non pretermisso, quod si temporum in processu idem Franciscus Nelepeczy aut heredes eiusdem quicunque causam ratione et pretextu predicte medietatis earundem possessionum Krawaryna et Gradecz eisdem Francisco Pan et puelle sponse sue modo premisso date et assignate movere attentaret, extunc ante litis ingressum trecentes florenos eisdem Francisco Pan et puelle deponere deberet et obligaretur.

Voluerunt preterea iidem uterque Franciscus, ut dum et quando temporum in processu illas portiones possessionarias, que nunc apud manus nobilium Nicolai et Francisci Ebeny ac alterius Nicolai filii condam Petri de Lyplye haberentur, ab eisdem per processum iuridicum vel alias qualitercumque reaquirere et communibus expensis et laboribus pro se ipsis reobtinere poterunt, extunc easdem portiones inter se ipsos equaliter dividere debeant atque possint, harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante, quas sigillo egregii Balthasari de Alap vicebani et comitis nostri Crisiensis fecimus consignari. Datum in Wratisyncz, feria quinta proxima ante festum Beati Galli confessoris, anno Domini millesimo quingentesimo decimo septimo.

Nos igitur premissa supplicatione pro parte dicti Francisco Nelepeczy nobis porrecta exauditaque et authoritate in personaque prefati domini nostri regis clementer admissa prescriptas litteras dicti condam domini episcopi et bani non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas presentibusque litteris nostris privilegialibus verbotenus sine diminutione et augmento insertas et inscriptas quoad omnes earum continentias, clausulas et articulos eatenus, quatenus eedem rite et legittime existunt emanate viribusque earum veritas suffragatur, ratas, gratas et accepta habentes premissis mutue remissioni, resignationi dationique et perpe-

tue inscriptioni aliisque omnibus superius in tenore dictarum litterarum clarius ex premissis regium consensum prebuimus pariter et assensum, et nihilominus attentis et consideratis fidelitate et servitiis prefati Francisci Nelepeczy per eum sacre imprimis huius regni Hungarie corone deindeque maiestati regie cum omni fidelitatis constantia exhibitis et impensis totum et omne ius regium, si quod in prefata medietate totalium possessionum predictarum Krawaryna et Gradecz vocatarum ac prediorum et villarum ad easdem spectantium, in prefato videlicet comitatu Crisiensi existentium habitorum, que medietas apud dictum condam Franciscum Pan fuisset, sua maiestas qualitercumque haberet ac nos ex impresenti absentia sue maiestatis ex gratiosa annuentia eiusdem domini nostri regis quomodocumque haberemus aut suam maiestatem vel nos modo premisso ex quibuscunque causis, viis, modis et rationibus concerneret, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, fenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promonthoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris metis et antiquis existentibus memorato Francisco Nelepeczy ipsiusque heredibus et posteritatibus utriusque sexus universis, et in quantum bona ipsa ad aliquod castrum ipsum regale vel reginale non pertinent, dedimus, donavimus et contulimus, immo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendum, possidendum pariter et habendum salvo iure alieno, harum nostrarum, quibus secretum sigillum nostrum, quo utimur, est appensum, vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude, feria quarta ante dominicam Letare, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

[1] A sor hajtásban van.

178

1523. március 14. Prága.

Andrea dal Burgo követ jelentése Ferdinánd osztrák főhercseghez, amelyben beszámol arról, hogy elindultak Magyarországra; másolatban küldi a győri püspök két levelét; az országgyűlésre a felsorolt személyekhez megbízólevél küldését kéri; az országgyűlésen várható eseményeket ecseteli; küldi továbbá egy magyar főúr (Bornemissza János) két levelének másolatát; valamint a francia király mesterkedéseiről szerzett értesüléseit közli. Továbbá beszámol Lev Zdeněkkel való tárgyalásairól; Zsigmond lengyel király betegeskedéséről; továbbá, hogy a prágaiak

kérték a királytól a régi és az új Prága egyesülésének jóváhagyását és új tisztségviselők kinevezését, de a király későbbre halasztotta az ügy elintézését.

Eredeti tisztázat. HHStA Grosse Korrespondenz 25/a2. (DF 293 883.) fol. 38. (üres), 39–40. és 48. (címzés).

Serenissimo et excellentissimo principi et domino, domino Ferdinando principi Hyspaniarum, archiduci Austrie, [duci] Burgundie etc., domino gratiosissimo.[1]

Serenissime et potentissime princeps, domine mi clementissime! Post mei humillimam comendationem. Post alias litteras meas datas die 10 presentis reversus est ex Hungaria unus secretarius regius, qui attullit inscriptis illa, que intelliget serenitas vestra ex inclusis duabus copiis litterarum: domini episcopi Iauriensis ad regem et ad me et verbo attullit non solum eadem, sed maiora et similia illis, que continentur in litteris. Rex distullit recessum hiis tribus diebus, ut expediat aliqua opportuna pro maiori stabilitate eorum, que facta sunt et nunc cum auxilio Dei recedimus ituri quanto citius.

Et quia opus erit ut ego in dieta futura Ungarica loquar etc. Postquam cesar est longe, videtur michi bonum futurum, ut serenitas vestra cum omni celeritate mittat michi litteras credentionales ad omnes status regni Hungarie et ad palatinum et ad vayvodam et ad dominum Strigoniensem et ad Transsilvanensem episcopum et ad dominum Bornemissam et ad dominum Sarkan et dominum episcopum Iauriensem, ut secundum occurentiam possim illis uti in favorem harum maiestatum et etiam cesaris et serenitatis vestre in tractanda in illa dieta, in qua video futuras multas difficultates et multas mutationes et novas ordinationes etc. Et credo, quod palatinus deponetur, contra quem sunt infiniti clamores. Sed serenitas vestra velit cum omni celeritate illas litteras credentionales mittere, ut sint in tempore. Vult enim rex ordinare illam dietam ad octavam pascatis,[2] si fieri poterit et ita scribet in Hungariam, si ita videbitur domino Strigoniensi et aliis, potest fieri, si non erit, ad festum Sancti Georgii.

Mitto preterea inclusas duas litteras vestre serenitati michi scriptas ex Hungaria ab uno magno domino, qui totus est fidelis regi et bonus pro domo serenitatis vestre et ipsi valde affectus; non scribo nomen, quia ita me rogavit, in illis videbit serenitas vestra, verum statum rerum illarum et practicas inanes et malignas Gallorum, tam in Hungaria, quam in Polonia. Et unus alius magnus dominus misit ad me unum nunctium ex Hungaria nunctians eadem et quod etiam in Austria rex Francie similes practicas facit etc. et alibi et quod moneam vestram serenitatem et bene caveat, quod non veniat sibi necessitas et moneat me, quod etiam dominus nomine regis Francie fuit tentatus. Item monet, quod fuit disseminatum, quod serenitas vestra cum hiis maiestatibus secrete tractat, quod illi pedites Alemani, qui venient, habebunt comissionem faciendi multa in Hungaria cum favore aliquorum

seditiosorum sub colore boni regis. Et quod ad illud procurant, ut veniat cum eis unus capitaneus aptus ad hos motus, et monet me ille dominus, quod credit has esse artes regis Francie, ut sublevet illud regnum. Et quod ex eo et cum Turce sint vicini, possent multa mala oriri et ideo, quod serenitas vestra bene advertat ad hec et similia et ad tales malas practicas Gallorum, tam in imperio, quam in Hungaria et Polonia et in patriis serenitatis vestre.

Respondi ad omnia optime et cum bonis rationibus et leves et falsas esse practicas Gallorum et ostendere desperationem illius regis Francie, qui postquam non possit aliis modis se adiuvare consurgit ad similia, que sibi non proderunt et quod quantum ad dominia serenitatis vestre non esset dubitandum, quia est in illis in magno amore et etiam in timore et cum auxilio Dei bene provisa et quantum ad imperium, etiam non est dubitandum, quantum ad Hungariam et Poloniam cum ipsos reges esse prudentes et bonos et habere dominia sua in tali statu, quod habeant etiam aliud agere, quam intendere in falsis practicis Gallorum relictis cesare maiestate et serenitate vestre. In quibus est fundamentum salutis ipsorum. Et alia respondi nunctio eius illi declarando et cum ego ero in Hungaria, suplebo cum illis et cum aliis verbo.

Mitto serenitati vestre inclusam copiam capitulorum in dieta de auxilio contra Turcas et de controversiis cum imperialibus et nomina officialium novorum.[3]

Dominus Leo delcaravit michi se monitum fuisse, quod serenitas vestra erat de eo male contenta et quod certe non dederat nec dabit ei causam. Respondi, quod nichil tale audiveram et alia verba convenientia. Sed quod forte serenitas vestra auditis hiis ad que laborabant inducere regem in favorem Gallorum, de eo non potuit, nec posset esse contenta etc., fecit magnam excusationem narrans servitia sua erga bone memorie cesarem Maximilianum et quomodo auctor fuerit, ut susciperetur hic in tutorem simulcum rege Polonie. Preterea, quod cesaree maiestati fratri serenitatis vestre etiam non parum profuerunt in sua electione, ob que fuerunt facte ei promissiones satis declarate serenitati vestre. Et quod nunc que ipse et alii proposuerant regi de rege Francie etc. non fuerat, ut esset contra cesarem nec serenitatem vestram, sed ob illa, que tenentur occupata ab hac corona Bohemica ab aliquibus Almanis et ob litteras scriptas a rege Dacie. Et conclusive laboravit se excusatum. Et quod fuit et est bonus servitor et vult esse serenitatis vestre et cesaris. Respondi ei gratiose. In fine rogavit, ut serenitas vestra velit ita operari, quod habeat a cesarea maiestate sibi promissa et quod vult promereri , ubi poterit eis servire.

Venerunt nova, quod rex Polonie graviter laborat et vita eius sit in periculo et ita affirmat etiam secretarius suus, qui hic est, tamen rex nullas litteras habet. Deus avertat nunc illum casum, esset hoc tempore perniciosum ob multa. Rex habito consilio super hec nova conclusit infrascripta, videlicet, quod nunc per postas

mittet unum secretarium suum cum comissionibus convenientibus, si vivet rex et si erit mediocriter vel graviter infirmus, ut declaret conclusiones factas in hac dieta et etiam negotium illustrissimo domino magistri Prussie confirmiter secundum instructionem missam per serenitatem vestram. Et si autem itinere vel quando ibi erit, accedisset casus mortis regis, subito moneat et interea bono modo secretarius curet scire testamentum regis, bono modo dirigat res, ut acceptat regem Hungarie in tutorem, sicut et de iure est et laboret, ut Moscovite et alii oratores, qui erunt apud regem illum non obstante morte interteneantur in tractatibus inceptis et laboretur pro perfectione.

Ita conclusum est, si veniat novum de morte, rex expediat tres magnificos oratores, unum Hungarum, alterum Bohemum, alterum Sclesicam vel Moravum cum oportunis comissionibus favendi filio regis defuncti et ut in ceteris res bene succedant et avertantur novi motus Moscovitarum et Tartarorum in illo regno, qui essent pestiferi isto tempore. Preterea, quod tanto magis tractent de illo negotio domini magistri Prussie. Quando autem serenitas vestra haberat novum de illa morte, quod Deus avertat, ipsa sapientissima sciet etiam premittere per litteras, que conveniant ad oratores suos et postea alia agere, que expediant in tali casu; de eo autem, quod sequetur in isto, monebo serenitatem vestram.

Pragenses instrarunt apud regem, ut ante recessum suum confirmarunt unionem harum civitatum duarum antiqui et nove Prage, sicuti dicebant: regem dedisse sibi spem et quod nunc sua maiestas descenderet ad faciendos consules et magistrum civium tamquam unius civitatis et non duarum. Post multa facto maturo consilio rex descendit et fecit consules. Sed confirmationem unionis harum civitatum, quam Pragenses sine licentia regis fecerat, non probavit nec de ea publice fuit factum unum verbum; cum primoribus autem civitatis prius rex concluserat, ut contentarentur de suprascripta ordinatione et quod demum tempora oportuno rex de hac unione tractaret cum toto regno et si sine preiudicio regis et regni posset illam facere, non negaret. Et reservavit sua maiestas sibi potestatem in futurum circa novos consules sibi faciendos, ut sibi placeret et sic cum communi omnium satisfactione res feliciter successit et cras Deo iuvante vel post cras ad tarduis omnino recedemus. Commendo me humillime in bonam gratiam vestre serenitatis. Datum in castro Prage, 14. Martii 1523.

E(iusdem) vestre serenitati[4]

Fidelis servitor
Andreas Burgus[4]

[1] Utána Burgo keze írásával: *Ad manus magnifici domini Salamanchae.* [2] Ápr. 12. [3] Az aláhúzott rész Burgo kiegészítése. [4] Burgo keze írásával.

179

1523. március 15. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó engedélyezi körösbányai vajdája, Moga István részére, hogy Körösbánya mezőváros területére embereket telepítsen.

Papíron, a szöveg alatt pecsét darabjaival. Arhiva Istorica a Filialei Din Cluj a Academiei RR. (Erdélyi Múzeum Egyesület egykori levéltára), Thoroczkay cs.: Oklevelek 31. (DF 257 892.) — Regesztája: Thorotzkay 25/57.

Nos Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod nos authoritatem dedimus egregio Stephano Moga waywode nostro in pertinentiis oppidi nostri Keresbanya per nos constituto, ut ubique in prefatis pertinentiis oppidi nostri predicti loca deserta et predia populorum multitudine decorare valeat ita, tamen, ut primum omnes tales, quos fundi sive loca deserta vel predia concernere agnoverit, primum idem Stephanus waywoda noster per kraynyk amoneri faciat, ut infra quindecim dierum spatia ad illa loca deserta sive predia, que talem concernunt, sedere et descendere illicque nova edificia facere debeat, qui si id fecerit, bene quidem, alioquin ipse idem waywoda noster talia loca deserta sive predia, cui voluerit, qui nova edificia illic facere voluerint, libere dare et conferre possit atque valeat. Qui autem denuo tandem, videlicet post amonitionem per kraynyk factam illic se contulerint moraturi, nullus omnino talem inde, ubi edificia fecerit sew construxerit, eicere sew excludere possit. Preterea etiam illos, qui antehac advenerint et iam de facto edificia fecerunt et signanter Petrum Wng de Thomnesth nullus omnino de loco illo sive predio, ubi iidem edificia fecisse dicitur, eicere et excludere possit, sed tutus in eodem permaneat instar aliorum iobagionum nostrorum, immo damus et concedimus harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude, in dominica Letare, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

180

1523. március 19. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Kassa és Eperjes városokhoz, hogy a Kazai Györgyfi György és felesége meg Butkai Péter és felesége közötti, bizonyos

ezüsttárgyak és birtokjogok ügyében hozott bírói intézkedésének végrehajtására ügyeljenek. További parancsait Rákóci Lajos közli velük.

Közelkorú másolat. ŠA v Poprade, Pobočka Prešov, Eperjes város lt. 1101. (DF 229 705.) — A hátlapján: Copia Georgii Kazzay super Petrum de Buthka.

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi in hac absentia sue maiestatis locumtenens etc. prudentibus et circumspectis iudicibus et iuratis ceterisque civibus civitatuum Cassoviensis et Epperies salutem cum favore. Quoniam iuxta iudiciariam deliberationem nostram litterarumque nostrarum adiudicatoriarum exinde confectarum Georgius Georgffy Kazzay et domina Margaretha consors sua eo, quod de rebus eorum argenteis et aliis per generosam dominam Helenam consortem egregii Petri de Buthka alias utcunque abductis iidem Petrus Buthkay et dicta domina consors sua in termino et loco restitutioni rerum illarum prefixo et statuto, prout debebant, satisfacere non potuissent, de bonis et iuribus possessionariis ipsius Petri Buthkay, tot et tantum, quot et tot et quantum ad valorem ipsarum rerum argentearum et aliarum dictorum Georgii Kazzay et domine consortis sue in ipsis litteris nostris adiudicatoriis latius denotatarum extendere videbunt, per nostrum et capitulum ecclesie Budensis homines sibi ipsis estimari et statui facere debebunt, ne igitur tempore exequutionis litterarum nostrarum predictarum prefati Georgius Kazzay et consors sua predicta iustis suis iuribus detrimentum patiantur. Hortamur vos, nichilominus etiam auctoritate regie maiestatis, qua nunc fungimur, committimus vobis, quatinus habitis presentibus annotatis Georgio Kazzay et domine Margarethe consorti sue tempore exequutionis prescriptarum litterarum nostrarum adiudicatoriarum satisfactionisque eisdem de pretactis bonis et iuribus possessionariis ipsius Petri Buthkay fiende contra suos illegittimos perturbatores, qui si forte illic apparerent, omni opere et auxilio adesse easdem nichilominus in ipsis bonis et iuribus possessionariis eisdem statuendis et occupandis protegere et conservare velitis et debeatis communis iustitie ob respectum. Plura vero dicet superinde is egregius Ludovicus de Rakotz, cui in dicendis fidem indubiam adhibeatis. Datum Bude, feria quinta proxima ante dominicam Iudica, anno Domini 1523.

De propria commissione domini palatini,
locumtenentis regie maiestatis

181

1523. március 22. Pardubice vár.

Andrea dal Burgo követ jelentése Ferdinánd osztrák főhercegnek, amelyben beszámol arról, hogy megérkeztek Pernštejn várába; a mai napon két követ érkezett Magyarországról a király hazahívására, mivel a török megtámadja az országot; levelet kapott az esztergomi érsektől, mellékelten küldi másolatát; hasonlóképpen küldi a lengyel király, Piso Jakab két és egy további levél másolatát. Tájékoztatja továbbá, hogy elindultak Magyarországra. A király szerzett pénzt a török ellen, valamint cseh alattvalóit is mozgosította a török támadás esetére. Mindezeken kívül ír még a magyar országgyűlésről és a nürnbergi birodalmi gyűléssel kapcsolatos hírekről, illetve, hogy II. Lajos király minden keresztény fejedelemnek segélykérő levelet ír.

Eredeti tisztázat. HHStA Grosse Korrespondenz 25/a2. (DF 293 883.) fol. 53–54.

Serenissimo et excellentissimo principi et domino domino Ferdinando principi Hyspaniarum, archiduci Austrie, duci Burgundie etc., domino gratiosissimo etc. Serenissime et excellentissime princeps etc., domine gratiosissime etc.! Post humillimam commendationem. Post expeditum cursorem cum litteris meis datis die 19 presentis venimus heri huc ad castrum domini de Pernstain, qui instavit tantum, quod hee maiestates potuerunt negare, quatinus hodie hic etiam manerent. Excepit maiestas suas et tractat lautissime. Castrum est pulchritudine et fortitudine et ordinibus in omnibus excellens.

Hodie autem venerunt duo oratores regni Ungarie instantes pro celerrimo reditu regis adducentes summum periculum illius regni etc. Item dixerunt pro certo Turcorum tyrannum parare maximis viribus dominorum suorum ex Europa et Asia aggredi residuum regni Ungarie. Preterea illos, qui sunt in fimibus, misisse, quod Varadinum Petri obsideant et alia castra finitima occupent et prope Sauum in regione, que iam est in potestate sua novum fortalicium faciant et retulerunt ex Ungaria hii oratores multa alia particularia et quod aqua et terra velit Turcus omni celeritate prosequi hanc expeditionem et in Ungaria nihil esse paratum nec posse parari sine presentia regis et moram fore ruinam illius regni.

Preterea ego habui a reverendissimo domino Strigoniensi illud, quod serenitas vestra intelliget ex inclusa copia capituli litterarum suarum ad me.

Mitto etiam serenitati vestre copiam litterarum serenissimi regis Polonie ad hunc serenissimum regem, in quo precipue intelliget, que scribit circa conventum.

Interea mitto duas copias litterarum oratoris Ungari domini Pysonis ad reverendissimum dominum cancellarium Ungarum et ad me ex illis serenitas vestra multa intelliget, et si placebit ei, respondebit mihi, qualis sit animus suus circa conventum trium maiestatum vestrarum, si rex Polonie aliqua nuntiaret huic regi,

ut sciam, quod respondere quamvis certe video male fore tempus, si Turci urgebunt, sed opus fore, ut omnes viribus suis undique occurrant.

Scribit unus prudens ex Ungaria necessarium est reditum celerem, non solum contra Turchas, sed pro componendis rebus Ungaricis, si nunquam esset Turchus venturus, quia tali modo etiam regnum perit.

Cras mane recedemus cum omni diligentia reversuri in Ungariam.

Dirigo has litteras ad Lyncz capitaneo et in absentia locumtenenti suo illic et scribo, ut sine dilatione mittat per postas serenitati vestre, alium modum mittendi non habeo.

Rex iam expedit Pragam, quod sollicitent exactionem pecuniarum ordinatorum ad auxilium contra Turchas et ut ex illis possint conduci subito gentes. In paschate[1] debeant esse exacte, velit Deus etc. Item monentur a sua maiestate Bohemi, ut etiam disponant se, quod si potentia Turci veniet in Ungariam, ut minantur; sint parati omnes, quantum poterunt, accurrere ad auxilium.

Item scribet nunc rex regimini imperii et mittet copiam illius articuli, quem ego misi serenitati vestre circa supersedentiam offensionum usque ad Sanctum Martinum.[2] Et etiam significabit, quod illud, quod expectatur ab Ungaris, non potuit mitti, quia nulla die potuit fieri ob regis absentiam, sed quod sine dubio in proxima dieta Sancti Georgii fiet, quando oratores Ungari promiserunt Nuernberge et ideo interea imperium paret illa quattuor millia, quod subito sint prompta.

Et propterea nunc scribet rex regiminis imperii, ut propter hos apparatus Turcorum etiam imperium illis quattuor millibus nunc addat saltem alia tria millia.

Et mandavit mihi rex, ut rogem serenitatem vestram, quod in illo etiam velit quamvis absens laborare et ex omni parte iuvare pro communi periculo. Demonstravi serenitatem vestram non defuturam et quod utinam alii pro viribus suis facerent et est factura serenitas vestra.

Conclusum est, quod rex scribat ad diversos principes imperii et etiam ad serenitatem vestram pro habendis artellariis et pulveribus etc. Commendo me iterum humillime in bonam gratiam vestre serenitatis. Datum in castro Pardowitz, 22. Martii 1523.

E(iusdem) serenitatis vestre

Retulerunt etiam oratores Ungari tyrannum Turcorum scripsisse Moldavo tamquam amico suo, victoriam suam de Rhodos, quod novum non parum deterruit Ungaros.

Fidelis servitor
Andreas Burgus[3]

[1] Ápr. 5. [2] Nov. 11. [3] Burgo keze írásával.

182

1523. március 27. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Lőcse, Bártfa, Eperjes és Kisszeben városokhoz, hogy közeledvén György-nap, amikor is szokásos census-ukat be kell fizetniük, álljanak készen, hogy a kincstartó embere beszedhesse tőlük azt.

Közelkorú másolat. ŠA v Poprade, Pobočka Bardejov, Bártfa város levéltára 5203. (DF 218 135.)

Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et comes (Themesiensis) ac in absentia regie maiestatis locumtenens etc. prudentibus et circumspectis iudicibus et iuratis ceterisque civibus civitatuum [Lewchoviensis, Barthfensis, Epperies et Kyszebin, amicis nobis dilectis.][1]

Quoniam festum Beati Georgii martyris,[2] terminus scilicet solutionis census vestri ordinarii iam apropinquat, quare hortamur vos et requirimus nihilominus authoritate et in persona regie maiestatis, domini nostri gratiosissimi, qua nunc in absentia fungimur, vobis etiam committimus, quatenus censum ipsum vestrum ordinarium, antequam festum Sancti Georgii instet, de medio vestri exigere et apparare atque cum primum per hominem domini thezaurarii requisiti fueritis, nullis aliis litteris expectatis ad manus ipsius dare et consignare velitis et debeatis, aliud nullo modo facturi. Presentes pro vestra expeditione reservamini. Datum Bude, feria 6[ta] proxima ante dominicam Palmarum, anno Domini 1523.

[1] A kiegészítés a mellette lévő, azonos tárgyú, Thurzó Elek kincstartó által írt levélből történt. [2] Ápr. 24.

183

1523. március 27. Buda.

Révai Ferenc nádori titkár levele Henyei Bernát valpói várnagyhoz és udvarbíróhoz, amelyben beszámol neki a csehországi eseményekről, valamint, hogy a király már Olmützben van; továbbá sikerült neki megszereznie Remete Szent Pál fejereklyéjét. A Károly császárral kapcsolatos híreket is továbbítja. Tájékoztatja, hogy a nádor a húsvétot feleségével, Babócsán fogja ünnepelni.

Papíron, záró gyűrűspecsét nyomával. SNA Révay cs. központi lt.: Oklevelek, Div. Fam. 105–5. (DF 260 507.)

Egregio domino Bernardo de Henye castellano et provisori castri Walpo etc., domino et fratri honorandissimo.

Egregie domine et frater michi honorandissime post salutem. Novi aliud scribere non possum dominationi vestre e(gregie), nisi quod regia maiestas prefecit

in Bohemia omnes novos officiales, nec unicum quidem de numero priorum sive antiquiorum officialium in suo officiolatu relinquendo et ideo omnia pro voto suo successerunt illic maiestati sue et iam nunc est in Olomwcz proculdubio, deinde caput Beati Pauli primi heremite inventum in arce Carsyn educet secum maiestas sua. Alia autem nova, que ex parte imperatoris Caroli habeo, ea omnia ex sceda cum presentibus vestre e(gregie) dominationi exhibenda clare poterit intelligere. Dominus meus gratiosissimus utcunque fieri poterit, sed utique vult manducare pasca[1] cum domina illustrissima in Babolcha et cum illo applicuerimus, mox ad vestram e(gregiam) dominationem proficiscar. Quam felicissime valere opto. Bude, feria sexta post festum annuntiationis Beatissime virginis Marie, anno Domini 1523.

Raptissime per Franciscum
de Rewa secretarium palatinalem

[1] Ápr. 5.

184

1523. március 29. Buda.

Bátori István nádor, királyi helytartó levele Pemfflinger Márk szebeni királybíróhoz Pöstyéni László havasalföldi követjárása ügyében.

Papíron, záró gyűrűspecsét nyomával. AS Sibiu, Szász Nemzeti Lt., Urkunden 5–253. (DF 246 149.) — Kiadása: Hurmuzaki XV/1. 265.

Egregio Marco Pemfflinger, iudici regio Cibiniensi, amico nobis dilecto.

Egregie amice nobis honorande! Proficiscitur ad waywodam Transsalpinensem in factis et negotiis regie maiestatis statum publicum et commune bonum omnem nostram concernentibus is egregius Ladislaus Pestyeny, aulicus regie maiestatis. Quare requirimus vos et hortamur presentibus diligenter, quatinus dum et quando prefatus Ladislaus Pestyeny ad vos pervenerit, velitis eidem omni auxilio adesse et eidem de aliquo comite itineris, qui ipsum usque ad loca tutiora conducere debeat, providere, ut idem secure et libere iter suum peragere et mandata eidem per prefatam maiestatem regiam, dominum nostrum gratiosissimum in negotiis sue maiestatis statum, ut premisimus, rei publicum et commune bonum concernentibus iniuncta debito modo exequi possit, aliud ne facere velitis. Ex Buda, in dominica Ramispalmarum, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

Stephanus de Bathor comes et palatinus
ac in absentia regie maiestatis locumtenens etc.

185

1523. március 29. Krakkó.

Zsigmond lengyel király levele II. Lajos királyhoz, amelyben válaszol segítséget kérő levelére részletesen ecsetelve a keresztény fejedelmeket megosztó ellentéteket, s azt tanácsolja neki, hogy mindenképpen törekedjék békére a törökkel.

Egykorú másolat, Andrea dal Burgo követ 1523. ápr. 5-i jelentésének (HHStA Grosse Korrespondenz 25a — DF 293 883. — fol. 58–59.) melléklete. HHStA Handschriftenabteilung: Ungarische Akten, AA Fasz. 1. (Konv. D), fol. 10. (DF 276 030.) — Kiadása: Acta Tomiciana VI. 252.

Copia litterarum serenissime regis Polonie etc. ad serenissimum regem Ungarie etc. Datum Cracovie, die antepenultima Martii, anni 1523, nostri autem 17.

Serenissime princeps et domine nepos noster charissime! Inter alia, que retulit nobis orator maiestatis vestre reverendus Iacobus Piso, declaravit nobis, quales suppetias et quibus conditionibus Germani principes vestre maiestati obtulissent. Exposuit etiam, quo in statu et ordine sint regna et dominia maiestatis vestre, ut his omnibus perpensis, perpensa hostili immensa potentia et Christianorum principum inter se dissidio, non inconsultum videretur maiestati vestre de induciis cum Turcho aliquid citra tamen conclusionem agere.

Serenissime rex et domine nepos noster charissime, perspeximus nos iamdudum ac experimento edocti sumus, parum omnino vel nihil esse spei nobis in auxiliis externis et ne his adeo inhereret maiestas vestra — sepe nequicquam illam admonuimus —, poteramus enim rebus integrioribus et maiori cum dignitate hanc processam(!), quam oscitantibus fortasse aliis sustinemus, aliorsum a nobis avertere, sed utcumque res nostre prolapse sunt, censemus etiam nos nihil esse consultius, quam pacem seu inducias quamprimum cum ipso hoste ineundas, quandoquidem attritis et non recte dispositis regnis nostris impares videmur soli ad tantam molem sustinendam.

Sed et considerata Christianorum principum inter se discordia et communis salutis negligentia, que et in Rodiano discrimine, quod magis illorum interest, satis apparet, nescimus, quam sanum sit omnem calamitatem in nos derivare et primos nos in preceps agere. Quapropter maiestatem vestram etiam atque etiam rogamus, ut capto quam celerius cum optimatibus regni sui Ungarie consilio, utrum nos soli, quibus magis congruit, an una maiestatis vestre nomine rem aggredi deberemus, si per unum nostrum aut amborum nuntios vel quibus modis videretur negotium ipsum instituendum; nos quamprimum de sententia sua reddat certiores, ut quicquid agi debeat, tempori transigatur. Nam ubi hostis ipse, ut fertur, accingi, nos adoriretur consiliumque et ceptum hoc nostrum perveniret, indignissimum foret et frustra fortasse, ubi per ipsum expeditio aliqua iam facta esset, rem tentare. Et

proinde, ne quid in ea deliberatione maiestas vestra cunctetur nobisque ut celerius mentem suam declaret, illam omni studio rogamus. Dominus Deus servet maiestatem vestram sospitem et felicem, cuius amori nos commendamus. Datum, ut supra.

186

1523. április 2. Olmütz.

Andrea dal Burgo követ jelentése Ferdinánd osztrák főhercegnek, amelyben beszámol arról, hogy elindultak Magyarországra, ahonnan követ érkezett a király hazatérését kérve; megérkezett Szapolyai János erdélyi vajda is, aki szintén sürgette a király hazatérését és ismertette értesüléseit a török hadmozdulatairól. A király levelet kapott a pápától, aki legátus kiküldését ígérte és engedélyezte az egyházi tizedek felhasználását a török elleni védelemre. A velencei követ beszámolt Rhodos elfoglalásáról, illetve a török további terveiről; majd végül a lengyel követ beszámolóját és Piso Jakab levelét ismerteti.

Eredeti tisztázat. HHStA Grosse Korrespondenz 25/a2. (DF 293 883.) fol. 56–57.

Serenissimo et excellentissimo principi et domino, domino Ferdinando principi Hispaniarum, archiduci Austrie, [duci] Burgundie etc., domino clementissimo.

Serenissime et potentissime princeps, domine mi clementissime! Post mei humillimam commendationem. Ex castro domini de Pernstain die 22 preteriti scripsi serenitati vestre, que occurebant.

Deinde venimus huc, ubi sperabat rex triduo absolvere omnia, sed ob multa agenda cogitur hic manere in paschate[1] et die 8 presentis recedet reversurus in Hungariam.

Postquam hic sumus venit etiam alter orator ex Ungaria[2] nomine regni instans reditum suum declarans summam necessitatem.

Venit etiam wayvoda Transsilvanus ab via sue maiestati: habet etiam aliqua castra sua hic vicinia XIIII miliaribus et convitavit ambas maiestates, ut vadant illuc in transitu et promiserunt facere. Declaravit etiam necessitates regni et periculum maximum, nisi maiestas sua cito et cum subditis suis et cum aliis adiuvet. Ostendit nova certa, quod tiranus Turcorum est Constantinapolis et facit preparationes contra dominia regis, quamvis etiam paret classem potentem. Affirmatque nova illa de capta Rodo per deditionem. Declaravit preterea postquam Turci venerant pro obsidendo Varadino Petri recesisse; obnunciata sibi totum regnum esse in armis contra eos. Deinde venerunt nova: Balybek, qui est ordinarius capitaneus Nandoralbe cum multis gentibus esse in campis prope Salankemen et si non tentabit obsidionem Varadini Petri, faciet incursiones, ut prius etiam fecit.

In adventu huc rex reperivit unum nominatum dominum Melchiorem Lank, olim servitorem cardinalis Seduniensis missum a pontifice per postas. Expositio fuit breviter de infrascriptis: quantum sua sanctitas fuerit sollicita de expeditione contra Turchas et precipue pro auxilio defensionis regni Hungarie et continuo sollicitasse pacem inter principes Cristianos et quamvis adhuc facta non sit, tamen sperat, ut continuo laborat et si opus erit, mittet etiam cardinales legatos de latere. Preterea suam sanctitatem ordinasse decimas per totam Cristianitatem pro bello contra Turcas.

Item, quod elegit cardinalem Columnam ad maiestatem suam et regnum Hungarie, qui veniet sine ulla impensa sue maiestatis, immo portabit pecunias etiam secum pro auxilio contra Turcas. Et interea, quo veniet prefatus cardinalis etiam sua serenitas per unum suum oratorem mittet de paupertate sua unam summam pecuniarum rogans suam maiestatem, ut interea sit forti animo et curet conservare castra finitima. Et quod sua serenitas nichil sit pretermissura, quod erit sibi possibile pro defensione illius regni. Declaravit etiam sua beatitudo quanta instantia cesarea maiestas et serenitas vestra procuret apud suam beatitudinem, ut omnibus modis iuvet ipsum regem. Sanctitas sua illum oratorem direxit ad me, ut prius omnia communicaret.[2]

Orator Venetus comunicavit nomine domini sui multas copias litterarum de illa lachrimabili et infelici perditione Rodos per deditionem et iam magnum magistrum XVIII Ianuarii pervenisse in Candiam et in illis novis ostendunt Turcum parere ducentas triremes, cum quibus velit descendere in regno Neapolitano et agredi Romam, sicuti supradicta nova particularia non dubito serenitatem vestram habuisse a suis, qui Venitiis sunt.[3] Preterea prefatus orator respondit dominium suum audivisse instantiam factam per secretarium regium pro auxilio contra Turchas et excusavit non posse, sed quando alii principes Cristiani facient, etiam illud dominium faceret. Etsi prius auxilia daret, esset ponere dominia sua in aperte periculo.

Venit unus orator Polonus, publice dixit regi duas causas adventus sui: unam, ut persuaderet, ut ducibus Sclesie privilegia servaret — fuit autem hoc, quia in principio Bohemi volebant, ut illi duces venirent ad iustitiam in Bohemiam contra privilegia sua, quod tamen rex non consenserat, sed tenuerat rem in suspenso. Secundo, ut rogaret regem, ut in dominiis suis precipue in Sclesia non permitteret sectam Lutherianam insurgere et inter alia mandaret, ne libri sui venderentur, sicuti etiam ipse rex Polonie prohibuit in dominiis suis. Prefatus orator significavit secrete regi se habere aliquid loqui cum ipso solo rege et sicut potiri olfacere, est de illustrissimo magistro Prussie, dolendo, quod secunda vice exceperit eum in curia sua. Curabo, postquam locutus erit, certitudinem et monebo deinde serenitatem vestram.

Orator Hungarus Piso, qui est apud regem Polonie, scripsit nuper ipsum regem Polonie iam totaliter convaluisse et rasa barba tamquam incolumem exivisse publice ad ecclesiam cum magna omni letitia. Et ipsum Pisonem brevi fore expeditum a rege et sperare circa conventum harum maiestatum se allaturum bonam resolutionem. Commendo me humillime in bonam gratiam vestre serenitatis. Datum ex Olomucz, 2. Aprilis 1523.

E(iusdem) vestre serenitatis

Fidelis servitor
Andreas Burgus[4]

[1] Ápr. 5. [2] Burgo sajátkezű beszúrása. [3] Utána kihúzva: *tamen mitto litteris inclusam ad fortunam.* [4] Burgo sajátkezű aláírása.

187

1523. április 3. Olmütz.

II. Lajos király levele Bátori István nádor, királyi helytartóhoz, hogy a Kolbász széki kunok ellenében Kenderesi Mihály és a pálosok érdekében hozott ítéletének végrehajtását hazaérkezéséig függessze fel.

Papíron, a szöveg alatt a titkospecsét darabjaival. DL 23 732. (MKA, Acta Paulinorum, Buda, rendezetlen.) — A hátlapján keresztben kétszer: Cumanorum. — Gyárfás III. 758.

Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. fideli nostro spectabili et magnifico Stephano de Bathor comiti Themesiensi, dicti regni nostri Hungarie palatino ac locumtenenti et capitaneo nostro generali etc. salutem et gratiam. Expositum est maiestati nostre pro parte providorum Comanorum nostrorum sedis Kolbazzeek, qualiter vos in causa ratione nonnullorum actuum potentiariorum contra eos mota sententiam iuribus ipsorum nimis onerosam et preiudiciosam pro egregio Michaele Kendressy et fratribus heremitis ordinis Sancti Pauli tulissetis, quod existimant sequutum minime fuisse, si iura sua debito modo defendere et dirigere potuissent aut scivissent. Supplicatum est maiestati nostre, ut in huiusmodi causa novum iudicium concedere idque in nostrum reditum iam iam futurum reycere dignaremur. Cum autem de consuetudine iudiciaria predicti regni nostri Hungarie adminus semel in qualibet causa novum iudicium petentibus denegari non debeat, exaudita supplicatione ista volumus et fidelitati vestre mandamus, quatinus intra predictum reditum nostrum predictam sententiam vestram suspendere neque ad instantiam partis adversarie ipsos exponentes vigore huiusmodi sententie vel in personis, vel in rebus eorum impedire debeatis, neque aliquo damno affici permittatis. Post reditum autem nostrum in causa predicta facto novo iudicio debitum

finem fieri curabimus ita, ut iniuria nulli fiat, secus ne feceritis. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in civitate nostra Olomucensi, in die parasceves, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

Ludovicus rex
manu propria

188

1523. április 6. Olmütz.

II. Lajos király nyugtatja Nagylucsei Dóci Ferenc volt óvári kapitányt, hogy a várat az egy év leteltével átadta Thurzó Elek királyi kincstartónak és jövedelmével elszámolt.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes gyűrűspecséttel. DL 23 734. (MKA, NRA 1661–32.)

Nos Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. recognoscimus per presentes litteras nostras, quod fidelis noster egregius Franciscus Doczy de Naghlwche alias capitaneus castri nostri Owar idem castrum nostrum Owar, quod a nobis infra spatium unius integri anni in officium tenuit, cum omnibus suis pertinentiis, proventibus et utilitatibus, tam scilicet pecuniariis, quam aliis quovis nominis vocabulo vocitatis ad manus fidelis nostri magnifici Alexii Thwrzo de Bethlenfalwa thezaurarii nostri integre dedit et assignavit. Super quibus quidem prescriptis omnibus proventibus dicti castri fideliter nobis administratis, necnon resignatione eiusdem ad manus Alexii Thwrzo plenaria eundem Franciscum Doczy quittum et expeditum modis omnibus reddidimus et reliquimus, immo reddimus et relinquimus harum nostrarum propria manu nostra subscriptarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in civitate nostra Olomucensi, secundo die pasce, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

Ludovicus rex
manu propria[1]

[1] Az aláírás más kézzel.

189

1523. április 6. Olmütz.

Andrea dal Burgo követ levele Gabriel Salamancához, amelyben beszámol Szapolyai János erdélyi vajdának a főkapitányi címről történt lemondásáról, illetve

annak a király és a tanács általi visszautasításáról. Továbbá a havasalföldi vajda követe beszámolt arról, hogy országát és Magyarországot is meg fogja támadni a török.

Eredeti tisztázat. HHStA Grosse Korrespondenz 25b. (DF 293 884.) fol. 12. (A követ április 2-i leveléhez /uo. fol. 11./ tett utóirat.

Magnifico domino Salamanche etc.

Postscripta. Vayvoda Transilvanus hodie coram toto consilio Ungarico, Bohemico, Moravis et Sclesitis declaravit acta per eum in absentia regis et declaravit pericula regni et in fine dixit finitum esse annum capitaneatus generalis sibi datus in Ungaria et quod non auderet illud amplius recipere, precipue quia videt se non posse habere honorem, ubi nullus modus impense nec aliarum rerum necessariarum est. Dati sunt ei gratie de suis bonis operibus et quod teneat capitaneatum donec fiet dieta Budensis, in qua ordinabitur, quid fiendi in eo et in ceteris.

Deinde orator vayvodis(!) Transalpinis fecit expositionem de statu illius regni Transalpinensis et de apparatu Turchorum contra illud et contra Ungariam et petivit dare sibi auxilium. Nondum datum est ei responsum. Datum, ut in litteris, Olmucz, 6. Aprilis 1523.

Idem Andreas

190

1523. április 8. Babócsa vár.

Bátori István nádor, királyi helytartó megparancsolja a somogyi konventnek, hogy mivel Lápafői Óvári László magtalan halála folytán birtokai királyi kézre háramlottak, s azokat másik levelével szolgálataik fejében Ártándi Pálnak, titkárának, Révai Ferencnek és udvarbírájának, Báncsai Demeternek adományozta, küldjék ki tanúbizonyságukat, akinek jelenlétében embere vezesse be őket azokba és iktassa részükre.

Átírta a somogyi konvent 1523. május 8-i jelentésében (16. die diei introductionis et statutionis), amely szerint Csapi György helytartói ember és Balázs pap konventi kiküldött György-nap előtti csütörtökön (ápr. 23.) kimentek a Somogy megyei Obar birtokra, ám amikor azt iktatni akarták, Therews Sebestyén Óvári László özvegyének, Ilonának officiálisa, továbbá Leperdy Mihály ottani jobbágya: Szabó Péter villicus; Márk-napon, szombaton (ápr. 25.) pedig a személyesen megjelenő Szombathelyi (de Sabaria) Máté mester, fehérvári kanonok a maga meg a káptalan nevében mondott ellent, ezért megidézték őket Mihály-nap nyolcadára a jelenléte elé. SNA Révay cs. központi lt.: Oklevelek, Simig. 1–13. (DF 259 672.)

Amicis suis reverendis, conventui ecclesie Simigiensis Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum ac comes Themesiensis serenissimique principis et domini, domini Ludovici Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri gratiosissimi impresentiarum in hac absentia sue maiestatis locumtenens amicitiam paratam cum honore. Cum nos attentis et consideratis fidelibus servitiis egregiorum Pauli Arthandy, Francisci de Rewa secretarii nostri et Demetrii de Bancha magistri curie nostre, que ipsi sacre primum huius regni Hungarie corone ac deinde maiestati regie ac nobis post suam maiestatem exhibuerunt, universa bona et quelibet iura possessionaria nobilis condam Ladislai Ovary de Lapafew ubivis et in quibuscunque comitatibus regni Hungarie existentia et habita, que per defectum seminis masculini sexus eiusdem condam Ladislai Ovary ad sacram coronam consequenterque ex gratiosa annuentia prefati domini nostri regis in hac absentia sue maiestatis collationem nostram rite et legittime devoluta esse perhibentur et redacta, simul cum omni iure regio, si quod maiestas sua in eisdem universis bonis habuerit ac pariter cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet premissis sic, ut prefertur, stantibus et se habentibus memoratis Paulo de Arthand, Francisco de Rewa et Demetrio Banchy ipsorumque heredibus et posteritatibus universis vigore aliarum litterarum nostrarum donationalium superinde confectarum in perpetuum contulerimus velimusque eosdem in dominium eorundem per nostrum et vestrum homines legittime facere introduci. Super quo amicitiam vestram presentibus petimus diligenter et nichilominus etiam in persona et autoritate prefati domini nostri regis, qua nunc fungimur, vobis committimus et mandamus, quatinus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente Petrus litteratus de Zarandok vel Georgius de Chapy aut Iohannes Donath de Fyred sew alter Iohannes de Zarandok sin Bernaldus de Thesla aliis absentibus homo noster ad facies prescriptorum universorum bonorum et iurium possessionariorum annotati condam Ladislai Ovary ubivis habitorum vicinis et commetaneis eorundem inibi legittime convocatis et presentibus accedendo introducat prefatos Paulum Arthandy, Franciscum Reway et Demetrium Banchy in dominium eorundem et dicti iuris regie in eisdem habiti statuatque eadem eisdem simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet ad eandem de iure et ab antiquo spectantibus premisse nostre donationis titulo ipsis incumbenti perpetuo possidenda, si non fuerit contradictum. Contradictores vero, si qui fuerint, evocet eosdem contra annotatos Paulos Arthandy, Franciscum Reway et Demetrium Banchy ad terminum competentem nostram in presentiam rationem contradictionis eorundem reddituros et post hec huiusmodi introductionis et statutionis seriem cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui premisse statutioni intererunt, possessionum et portionum possessionariarum inibi statuendarum nominibus terminoque assignato, ut fuerit expediens, nobis ami-

cabiliter rescribatis. Datum in castro nostro Babolcha, feria quarta proxima post festum pasce Domini, anno eiusdem millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

191

1523. április 8. Olmütz.

Andrea dal Burgo követ jelentése Ferdinánd osztrák főhercegnek, amelyben beszámol arról, hogy II. Lajos király mit válaszolt a pápai követnek; sürgeti pápai legátus és segély küldését; továbbá, hogy a pécsi püspökség ügyében a budai országgyűlésen fognak dönteni; utóiratában pedig közli, hogy levél érkezett a nádortól, aki beszámolt Peri basa hadmozdulatairól, illetve sürgette a király hazatérését.

Eredeti tisztázat. HHStA Grosse Korrespondenz 25a/2. (DF 293 883.) fol. 60.

Serenissimo et excellentissimo principi et domino, domino Ferdinando principi Hyspaniarum, archiduci Austrie, duci Burgundie etc., domino gratiosissimo.

Serenissime et potentissime princeps domine mi clementissime! Post mei humillimam commendationem. Rex conclusit respondere huic nunctio apostolico ante recessum hinc: post debitam gratiarum actionem, quod placet sue maiestati et rogat suam sanctitatem, ut subito expediat illum legatum ad Hungariam. Sed ultra modum pecuniarum, quam portabit pro auxilio contra Turchas, quod portet instructionem concludendi de omnibus cum regia maiestate et agendi, sicut melius esse videbitur.

Et quod interea, quod veniet prefatus legatus, sua sanctitas dignetur per litteras cambii subvenire de aliqua summa pecuniarum, ut sua maiestas possit se iuvare.

Quantum ad episcopatum Quinqueecclesiensem remittitur res tractanda in proximo conventu celebrando Bude.

Ob aliquas difficultates ortas cogitur rex adhuc manere hic triduo et speratur bonus finis. Commendo me in bonam gratiam vestre serenitatis. Datum Olomucz, VIII die Aprilis, 1523.

S(erenitatis) vestre[1]

Fidelis servitor
Andreas Burgus[1]

Postscripta. Nuper venerunt littere palatini ex Ungaria ad regem cum novis, quod in Danubio est maximus numerus navium ad trescentas(!) et inter eas una magna cum artellariis et multis globis et quod Peribassa erat paratus cum magno exercitu et non expectabat, nisi unum alium capitaneum cum pluribus gentibus, ut ingrederetur Ungariam et nescitur, an ad Varadinum Petri, vel Severinum, vel ad

quod aliud et instat, ut rex vadat et celerrime cum gentibus accelerat rex, quantum possit.

[1] Burgo sajátkezű írása.

192

1523. április 8. Olmütz.

Andrea dal Burgo követ jelentése Ferdinánd osztrák főhercegnek, amelyben beszámol a Rómából érkezett hírekről; Szapolyai János erdélyi vajdával folytatott beszélgetéséről, aki kinyilvánította hűségét mind a király, mind a főherceg és császár iránt.

Eredeti tisztázat. HHStA Grosse Korrespondenz 25a/2. (DF 293 883.) fol. 61. (Az előző levél utóirata.)

Ad serenissimum dominum principem etc.

Postscripta. Nova venerunt ex Roma per litteras datas die 28. Martii, quod rex Francie sit contentus, ut papa faciat concordiam de omnibus differentiis suis cum cesare et rege Anglie, ut placuerit sue sanctitati et quod cardinalis Ausitanus habet plenum mandatum circa illud a rege Francie et quod etiam prefatus cardinalis id palam omnibus dicit et scriptum est regi secrete, quod ex solo defectu cesaris et regis Anglie res permanent in turbine cum tanto periculo totius Christianitatis et scribunt regi, quod deberet mittere unum per postas ad cesarem et regem Anglie. Sed deficientibus pecuniis ad mittendum, credo, solum modo mittet litteras, quamvis ego persuasi regi, quod sint mendacia et quod nunquam defuit nec deerit in faciendam vel pacem vel treugas, dummodo sint secure et honeste.

Dominus vayvoda Transilvanus retulit regi me etiam presente, quod venit unus ad ipsum, quando erat in Transilvania, quod in transitu per totam Ungariam nuncupavit se hominem maiestatis cesaree et quando fuit in secreto cum ipso vayvoda, dixit, quod acceperat illud nomen, ut posset secure transire et aperuit se, quod erat servitor regis Francie et declaravit, quod sciens ipsum esse bonum servitorem regis Ungarie, affinis sui, voluerat eum monere, quod cesar mortali odio ipsum et aliquos dominos in Ungaria prosequebatur et querebat ipsorum destructionem apud regem Ungarie simulcum serenitate vestra et alia mala dixit. Et in fine fecit multas oblationes ipsi vayvode nomine ipsius regis Francie, rogans, ut vellet ipse vayvoda declarare animum suum libere, quod si faceret, ipse nuntius deveniret ulterius ad tractatus cum ipso vayvoda secundum commissionem, quam habebat a rege suo. Ad que dominus vayvoda responderat se nunquam dedisse causam ullam cesari neque serenitati vestre nec credebat, quia habuerat continuo

amicabiles demonstrationes a maiestatibus vestris et quod sciebat ipsos esse bonos fratres regis sui nec posset cum honore suo, nec vellet audire ulterius et quod rex suus fuerat male informatus et cum similibus aliis responsis eum dimisit et quod amplius ad se non reverteretur et quod mirabatur, quod ausus fuisset etiam venire nunc.

Et dixit prefatus dominus vayvoda, quod credit ipsum nuntium etiam ivisse ad aliquos alios dominos in Ungaria et etiam extra Ungariam. Rex egit gratias prefato vayvode et ego etiam et declaravi ei gratiam, quam litteris et nuntiis et precipuo medio mei tribus vicibus, quando fui in Ungaria, cesar defunctus et presens demonstraverant ei et quod ego etiam non parva feceram pro eo tamquam orator maiestatum suorum. Confessus fuit esse omnia vera et quod sit et vult esse bonus servitor maiestatum vestrarum. Datum in Olomucz, 8. Aprilis anni 1523.

E(iusdem) vestre serenitatis[1]

Fidelis servitor[1]
Andreas Burgus

[1] Burgo sajátkezű írása.

193

1523. április 10. Olmütz.

II. Lajos király levele Károly császárhoz, amelyben a keresztény fejedelmek közötti béke létrehozására buzdítja a császárt; emlékezteti a kereszténység két bástyájának, Nándorfehérvárnak és Rhodosnak az elfoglalására és egyúttal kéri, hogy küldje el követét, amint azt a francia király is teszi a közöttük kötendő béke és a törökellenes támadás megtanácskozására.

Egykorú másolat, Andrea dal Burgo 1523. ápr. 10–11-i jelentésének (HHStA Grosse Korrespondenz 25a — DF 293 883. — fol. 62. és 64.) melléklete. HHStA Hanschriftenabteilung: Ungarische Akten, AA Fasz. 1. (Konv. D), fol. 11. (DF 276 031.)

Copia litterarum serenissimi regis Hungarie ad cesaream maiestatem. Datum in Olomucz, X Aprilis 1523.

Quo in statu sint res nostre, quibus exagitentur tempestatibus, quam fluctuet salus nostra, immo totius Christianitatis, in presentia duximus ad vestram maiestatem per scribi oportere, tametsi non ignoramus a serenissimo Ferdinando charissimo fratri suo nostroque sororio et magnifico oratore suo domino Andrea Burgo continuo fieri de omnibus certiorem. Turca potitus per vim duobus munitissimis propugnaculis Belgrado atque Rodo, quibus antea om(n)es opes humane ludubrio hebrie fuerant, evasit tanto rerum successu inferociam et insolentiam incredibilem nichilque posthac obstiturum sibi in animum induxit, quo minus imperium Cri-

stianorum, quod dudum animo agitavit, occuparet. Itaque certissimis accepimus nunctiis alterum exercitum et classem in Italiam destinare, alterum vero in Hungariam, quam terrestribus navalibusque copiis se opressurus arbitratur. Construuntur naves in Danubio, coguntur milites undique, cuique qui arma per etatem ferre potest, imperatur in bellum proficisci ac dum ipse maioribus copiis adveniat, interim novos premisit equites, qui iungerentur hiis, quos reliquerat tutele finium suorum, quo unum impetum facerent in Hungariam et crebris excursionibus debilitarent. Altera ex parte concitavit Tartaros contra nos regnumque nostrum — quid nos speremus destituti presidio Cristianorum bene facere posse adversus tam potentem, tam truculentum hostem, immo hostes: nempe aut misere concidendum est, aut quomodocumque procuranda incolumitas; hactenus nobis ceu quodam vallo atque aggere tuta fuit Italia et Germania. Posthac viderint, quid eis sperandum erit, quid agitabit tota respublica Cristiana, si nos istiusmodi tempestas, quod Deus avertat, corripuerit. Proinde cum neque sufficiamus viribus barbarorum et in nobis exitium immitentur, cum nusquam liceat impetrare auxilia ad nostram et fidei catholice defensionem, propter mutua inter se odia intestinosque tumultus certe nescimus, quid boni possumus nobismet ipsis polliceri. Propterea, nisi iaciantur federa pacis inter principes Christianos et comunes vires convertantur in barbaros, facillime per partes excidemur, cuius calamitas cause omnes merito in eum torquebuntur, qui ad concordiam non inclinarit. Iam rex Francorum misit reverendissimo domino cardinali Auxitatum(!) amplissimam facultatem tractandi pacis et concludendi inter se vestram et regis Anglie maiestates et de omnibus discordiis libere compromittendi in sanctissimo domino nostro, sicuti nobis ex Roma pro re certa scriptum est. Et nos vehementer petimus a vestra maiestate, iam flecti, si velit et redire in gratiam, quam rem optimis conditionibus sanctissimus dominus noster modo ei negotium hoc permittat, efficiet, nam videndum est, nedum privatis discordiis nimium indulgetur, universa respublica Cristiana corruat. Que si semel casum fecerit, non facile rursus erigetur. De hiis etiam late scripsimus ad serenissimum regem Anglie et ad dominam Margarittam, que propter loci propinquitatem commodius unacum vestris maiestatibus aget. Nam oratorem nostrum istuc mittere iamiam impendentes procelli non patiuntur mora enim eiusmodi maximum procul dubio discrimine esset allatura, sicuti etiam petimus prefatum oratorem maiestatis vestre, ut de hiis nomine nostro ipsi diligenter scribat. Datum, ut supra.

194

[1523. április 10.] Olmütz.

II. Lajos király levele Henrik angol királyhoz, amelyben emlékezteti a kereszténység két erős bástyájának, Nándorfehérvárnak és Rhodosnak az elvesztésére, egy-

úttal felhívja figyelmét a keresztény fejedelmek között dúló egyenetlenségekre és ennek következtében meglévő megosztottságukra. Egyúttal felkéri, hogy küldje el követét, amint azt a francia király is tette, a török elleni hadjárat megtanácskozására.

Egykorú másolat, Andrea dal Burgo 1523. ápr. 10–11-i jelentésének (HHStA Grosse Korrespondenz 25a — DF 293 883. — fol. 62. és 64.) melléklete. HHStA Hanschriftenabteilung: Ungarische Akten, AA Fasz. 1. (Konv. D), fol. 12–13. (DF 276 032.)

Copia litterarum serenissimi regis Ungarie etc. ad serenissimum regem Anglie. Datum in Olmucz die.

Ludovicus Dei gratia rex Ungarie, Bohemie etc. serenissimo principi domino Henrico Dei gratia regi Anglie etc., fratri et consanguineo nostro carissimo salutem et omnis boni continuum incrementum. Quamvis non dubitemus vestram maiestatem tum a cesarea maiestate, tum a serenissimo Ferdinando archiduce Austrie nostris sororiis de successu rerum omnium, que hic emergant, fieri certiorem, tamen etiam nostre necessitudinis arbitramur interesse, ut a nobis quoque significetur vestre maiestati calamitosus rerum nostrarum status et ingens istorum temporum acerbitas quantisque in periculis summa Christiane reipublice versetur, neque referemus preteritas nostras calamitates et gravissima per tot annos fidei catholice inflicta vulnera: presentis periculi metus a recordatione preteritorum malorum abstrahit. Continuis igitur nuntiis pro comperto habemus Turcham alioqui hostem Christiani nominis infestissimum multisque rebus prospere gestis elatum, nunc vero redactis in potestatem duobus firmissimis Christianorum propugnaculis, Belgrado atque Rhodo, que frustra viribus humanis antea fuerant oppugnata, plus nimie insolentem ferocientemque totius Christianitatis imperium animo agitare tantum abest, ut pacem aut otium meditetur, cuius teterimi consilii perficiendi pulcherimam sese nactum occasionem ac votis omnibus expetendam arbitratur. Dissidentes inter se principum Christianorum voluntates odiaque pestifera, quapropter antequam reddeant in gratiam, ne aliquando comunibus omnium operibus opprimerentur ipsius pestilentes cogitationes, summa celeritate accingitur, ut partes agrediendo singulas omnia turbinis instar subvertat nosque primi sumus has accepturi procellas, qui continuis bellis pugnando pro fide, pro religione, pro finibus regni cum truculentissimo prorsus hoste mirum in modum atuti ac labefactati sumus, opposuerat nos Deus ceu vallum et obiicem impetui barbarorum et sola coerciti sunt hactenus Hungaria, ne populabundi in Italie Germanieque viscera irruperent ac dilaberentur. Igitur, ut retroactis impedimentis ex libidine passim ferro flammisque debacchentur excisuri religionem ac nomen Christianum, significantur terribiles cogere copias et incredibiles in campis Phillipicis apparatus facere, quo duobus exercitibus irruant in Ungariam, siquidem classis in Danubio edifica-

tur instruenda peritissimis epibatis ac ne ulla ex parte pax regnis meis relicta esse videatur, Tartaros gentem Scythicam in nos concitarunt. Quanquam constans fama est Turcham aliam classem aliumque exercitum in Italiam destinare — et procul dubio tanta enim est potentia utrique parti sufficiet — iam iis copiis, quas sub Rodiensem expeditionem in finibus ad tutelam imperii sui reliquerat, novas submisit phalanges, quibus interim dum totis castris accedit, confinia nostra devastentur. Nostre quidem vires imbeciliores sunt, quam ut sustinere tantos barbarorum impetus possint. Communibus autem viribus speraremus adiutore Christo facile fidei hostes oppressum iri nec frustra, ut sentio, expectaremus a Christianis principibus auxilia, nisi omnes privatas opes ad bella instestina contulissent, nihilominus verendum est, nisi quam citissime iuvemur subsidio Christianorum aut nobis concidendum esse et una nobiscum fidei orthodoxe, aut curandum quomodocumque nostre prospicere incolumitati. Ad hec habemus exploratum regem Francorum dedisse reverendissimo domino cardinali Auxitano(!) facultatem amplissimam tractande cum pontifice et concludende pacis inter se vestram, cesaream maiestates, quam libere faciendum compromissum in sanctissimo domino nostro de omnibus controversiis cum vestra cesareaque maiestatibus. Proinde vehementer optamus vestra maiestas hoc periculosissimo tempore, in tanta rerum publicarum quam privatarum perturbatione in concordiam incumberet, ne prope privatas causas universa Christianitas in exitium adducatur. Rogamus etiam, ut summam discordiam velit in pectore sanctissimi domini nostri collocare, cuius sanctitas nihil aliud dies noctesque cogitat, nisi quo pacto rempublicam Christianam quietissimam felicissimamque redderet, satis datum est privatis contentionibus, satis etiam sevitum armis in miseros Christianos: iam tempus esset in communes hostes convertere mucronem a visceribus Christianorum, quorum strages, ut misera est ac deploranda, ita cedes perfidorum hostium pacem et gloriam pariet atque stabiliet. Libenter istuc misissemus oratorem nostrum, qui de his omnibus et aliis cum vestra maiestate diffusius et oportunius tractaret, nisi putavissemus propter impendentes belli minas et urgentia pericula moram perniciosam fore. Scripsimus autem ad serenissimam dominam Margarettam affinem nostram, que loci oportunitate comodius de hac re cum vestra maiestate aget. In summa hortamur et rogamus vestram maiestatem cum pro nostra necessitudine, tum pro comodis et decore Christiane reipublice, tandem condescendat ad hanc salutiferam concordiam et laudabilem, qua et nostratium animi erigentur in spem victorie et barbarorum metu concident velitque unacum reliquis principibus Christianis universalem suscipere expeditionem ad retinendos et propulsandos a penetralibus Christianorum terribiles humanium hostium impetus et procellas. Speramus quoque cesaream maiestatem, quam de his omnibus fecimus certiorem nostris optatis immo Christianorum omnium acquieturam esse; vestram maiestatem quam felicissime valere optamus.

195

1523. április 13. Sempte.

Ismeretlen (talán Kanizsai László vagy Thurzó Elek, netán egy emberük) II. Lajos királyhoz szóló levelének egy részlete, amelyben beszámol Krusith Péter klisszai várnagy kémének jelentéséről, amely szerint a szultán két basát küldött hatalmas sereggel Magyarország ellen.

Eredeti tisztázat. HHStA Grosse Korrespondenz 25/a. (DF 293 883.) fol. 69–71.

Ceterum. Petrus Krussith habet pro officio a vestra maiestate castrum Klicz, vir certe strennus et integerrimus, cum quo habueram pactum et concluseram, ut quendam fratrem suum, qui apud cesarem Turcharum olim captus et non ultimus est pecunia, quam illi a vestra maiestate ordinaturam me et solluturum pollicitus fueram, corrumperet et induceret, ut omnes conatus ipsius cesaris Turcharum summa fide et diligentia exploraret et maiestatem vestram certiorem semper de omnibus faceret. Qui mihi nunc nunciavit, ipsum fratrem suum certum nuntium ad eum misisse et nuntiasse: re vera cesarem Turcharum omnem condatum suum in hoc regnum maiestatis vestre vertisse et exercitum validum toti sue secte proclamari fecisse, premisisse duos bassas suos, Peribassam scilicet et Perhathbassa, ut hii omnia illa castra, que adhuc supersunt Bossnensia et regni Croatie oppugnaturi et quamprimum intercepturi eant. Ipsum vero cesarem subsequuturum totis viribus imperii sui, hec vero volui ex fidelitate mea maiestati vestre perscripsisse, in cuius bonam gratiam me humillime commendo. Ex castro Sempte, feria secunda post dominicam Quasi modo, anno etc. XXIII.

196

1523. április 16. Bécs.

Laurenz Saurer alsó-ausztriai vicedomus, Ferdinánd főherceg tanácsosa tanúsítja, hogy azt az összeget, amelyet Verbőci István kért kölcsön Nürnbergben Gabriel Salamanca kincstartótól, megfizette neki, ezért küldi a pénzt és az adóslevelet Salamancának Innsbruckba.

Egykorú másolat. HHStA Handschriftenabteilung: Ungarische Akten, AA Fasz. 1. (Konv. D), fol. 14. (DF 276 033.)

Ego Laurentius Sawrer serenissimi principis et domini, domini Ferdinandi Hispaniarum principis, archiducis Austrie etc. consiliarius et vicedominus ibidem presentibus fateor, quod cum magnificus dominus Gabriel de Salamanca, liber dominus in Freinstam et Karlspacb,[1] supremus thesaurarius eiusdem principis iampridem Nuremberge egregio viro domino Stephano de Verbeucz, regie ma-

iestatis Hungarie locumtenente etc. et complicibus suis mille trecentos florenos Hungaricales semper centum denarios Hungaricales pro uno floreno Hungaricali computando mutaverit, literasque huiusmodi debitoriales ad me transmiserit iusseritque prefatam pecuniarum summam modo quo supra ad manus meas acciperem, quod et feci et literas debitoriales supramemoratas prefato domino Stephano de Verbeucz restitui, quas demum pecunias predicto domino Salamanca ad Innsbrukh transmisi. In quorum omnium fidem quietantiam hanc cirographi appressione communivi. Actis Vienne, XVI Apprillis 1523.

[1] Helyesen: Karlsbach.

197

1523. április 24. Sempte.

II. Lajos király levele Ferdinánd osztrák főherceghez, amelyben értesíti, hogy Frangepán Bernát és német katonái lerohanták Zengg városát és török módra pusztították azt, mivel a mondottak az ő alattvalói, kéri, hogy adjon elégtételt az ügyben.

Egykorú másolat. HHStA Handschriftenabteilung: Ungarische Akten, AA Fasz. 1. (Konv. D), fol. 15. (DF 276 034.)

Serenissimo principi domino Ferdinando archiduci Austrie, duci Burgundie, principi Hispaniarum et sacri Romani imperii vicario, fratri et sororio nostro charissimo. Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. Serenissimo principi domino Ferdinando principi Hispaniarum, archiduci Austrie, duci Burgundie, sacri Romani imperii vicario etc., sororio nostro charissimo salutem et fraterni amoris feliciumque successuum continuum incrementum. Serenissime princeps, frater et soror noster charissime! His proxime elapsis diebus Bernardinus comes de Frangepanibus et Cristoforo et Ferdinando filiis fretus milite Germano, quem non in parvo numero secum habuit, invasit civitatem nostram Segniensem et more hostili depopulato eius, agro non minori sevitia, quam si Turcus esset, ipsam civitatem obsidione cinxerat admotisque machinis expugnare conatus est, addens tanto sceleri vana quoue verba ausus est: namque homo nepharius affirmare se non propriis solum viribus fretum eam expeditionem suscepisse, sed serenitatis vestre suasu et auxilio, ut facilius ad deditionem cives impellerentur. Quod nos nullo modo in animum inducere, ne quidem credere possumus. Ita enim nobis persuasum habemus et fixum animo est, ut serenitas vestra dignitatem et commodum nostrum non minori facit quam proprium, sed cum Bernardinus ipse sit homo impatiensissimus quietis, ingenii subdoli propositi instabilis tentare ausus est nephas hoc in

nos principem eius clementissimum et qui propter ipsius multa facinora cum sepius et debuissemus et potuissemus eum opprimere, ommisimus tribuentes id etati eius et inquitati temporis, quia vero ita aperto Marte nos lacessere audet nec credimus vel benignitatem nostram vel hostis communis conatus ab insania ipsum Bernardinum posse removere. Quamvis per banum nostrum Croatie et milites, quos ad custodiam limitum regni illius tenemus, fuerit turpiter fugatus et coactus solvere obsidionem, salutem fuga querens, decrevimus hos eius temerarios conatus impunitos non preterire. Verum ope etiam serenitatis vestre ita agere cum ipso Bernardino, ut deinceps cogatur resipiscere, sed quia in illa eius expeditione vel potius latrocinio habuit milites Germanos et eos quidem subditos serenitatis vestre, rogamus serenitatem vestram, velit illos omnes perquirifacere et digna pena punire, ut sint exemplo ceteris, ne audeant mutuum nostrum amorem et fraternum vinculum turbare. Si quid autem in ipsum Bernardinum vel filios eius serenitas vestra iuris habet, nam alterum ex filiis dicunt in curia serenitatis vestre non ultimum locum obtinere. Rogamus serenitatem vestram, velit in ipsum ita animadvertere, ut re ipsa experiatur se non minus in serenitatem vestram, quam in nos arma movisse. De hiis autem rebus etiam cum magnifico domino Andrea de Burgo cesaree maiestatis et vestre apud nos oratorem loqu(u)ti sumus et rogavimus eum, ut ipse quoque serenitati vestre apertius de his scribat. Cupimus maiestatem vestram valere quam felicissime. Datum in castro nostro Sempthe, in festo Beati Georgii martiris, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

Ludovicus rex
manu propria

198

1523. április 24. Semptei vár.

Andrea dal Burgo követ jelentése Ferdinánd főhercegnek, amelyben beszámol arról, hogy Bornemissza János, Thurzó Elek kincstartó és más urak hogyan fogadták a királyt a magyar határon; Nagyszombat érintésével Semptére jöttek; öt nap múlva érkeznek Budára. Beszámol a törökkel kapcsolatos hírekről; a Frangepán-ügyről; beszélgetéséről Bornemissza Jánossal Anton Rincon francia követről; valamint egyéb híreket közöl.

Egykorú másolat. HHStA Grosse Korrespondenz 25/a2. (DF 293 883.) fol. 69–71.

Serenissimo et excellentissimo principi et domino, domino Ferdinando principi Hyspaniarum, archiduci Austrie, duci Burgundie etc., domino gratiosissimo etc.

Serenissime et excellentissime princeps etc., domine gratiosissime! Post humillimam commendationem. Ex Olomucz ultimo scripsi serenitati vestre die 16 presentis. Illa die recessimus et cum fuimus propinque finibus Moravie, anteheri venerunt obviam regie maiestati dominus Bornamissa et dominus thesaurarius et alii domini et nobiles omnes servitores regie maiestatis ad numerum quinque centum equorum et heri venimus Turnaviam civitatem regiam, sed iamdudum oppigneratam domino vayvode Transilvano et fratri, qui lautissime ipsis maiestatibus et curiis suis impensas fecerunt et idem facit nunc thesaurarius, in cuius castro heri venimus et hodie remanebimus et quinque diebus erimus Bude. Venerunt etiam huc heri tres episcopi et plurimi nobiles cum trecentum equitibus.

Ex Ungaria iam quattuor diebus venerunt nova contenta in cedula inclusa.

Deinde venerunt recentiora, quod aliqui comitatus insurrexerunt, ut irent contra bassam Balibeck, qui ex Nanderalba moverat se cum quattuor millibus equitibus; prius enim nichil facere potuit nec aliquid incepit cum illo magno apparatu, quem fecerat, sed solummodo in confinibus depopulatus est aliqua loca.

Rex scribit annexas litteras vestre serenitati continentes illa, que videbit contra comitem Bernardinum Frangepan et sua maiestas et consilium gravem querelam mihi de eo fecerunt et rogarent, ut ego etiam scriberem ei de hac materia, sed quia nescirem plus scribere quam dicte littere regis continent, non molestabo eam longioribus litteris meis, nisi quod demonstravi cum bonis rationibus nullo modo credendum esse, quod serenitas vestra aliquid de illo sciverit et quod si iverent pedites Alemani, forte non sunt ex subditis serenitatis vestre, sed ex imperio, ex quo aliquando contra proprium imperatorem fuerunt aliqui nec posse ita prohiberi, ut fiunt subditi patrimoniales et quod non dubitabam, quod serenitas vestra faceret illud, quod pertinet bono sororio et fratri et bono vicino. Rogarunt me iterum, ut ita instarem apud serenitatem vestram, ut apud populos Ungaricos tollatur illa suspicio, unde non bona cum tempore sequi possent et video regem deliberatum et omnes suos procedere contra dictum comitem et bona sua tanquam contra rebellem et perfidum et sunt multum incensi ad illud et quod sua maiestas confidit, quod non solum non favebit ei nec permittet aliquem ex suis subditis favere, sed potius vestra serenitas, ubi opus erit, iuvabit suam maiestatem ad dictum comitem et suos castigandos et consulo ob bonam causam, quod serenitas vestra regi et mihi respondeat talia, que in proxima dieta possint ostendi et tollere occasionem illis, qui forte cuperent non bene facere, sed zynsaniam seminare inter maiestates vestras.

Locutus fui cum domino Bornamissa de illo insigni proditore Antonio Rinchon et rogavi diceret mihi libere totum. Respondit multa, que postea ore dicam vestre serenitati. Dicta ab illo[1] volens excusare suam proditionem et dominus Bornamissa voluit eum convertere, ut rediret ad bonitatem et quod cum maximo peri-

culo transiret per dominia vestre serenitatis et quod volebat agere cum serenitate vestra, ut reciperetur in gratiam. Et quod visus fuit esse male contentus de errore, tamen non voluit desistere a proposito suo, ut postea latius dicam vestre serenitati. Dixit mihi dominus Bornamissa etiam, quod inter ceteros portavit litteras regis Francie domino Strigoniensi, domino vayvode et ipsi domino Bornamisse et pessima voluit introducere et quod cesar, serenitas vestra et serenissima domina regina et ego ipsorum minister tractabant particularia in regno Ungarie pessima et precipue contra honorem, vitam et substantiam horum trium, ut illis et aliis conculcatis disponerent de Ungaria et spreto rege suo facerent, ut vellent et quod rex Francie pro remedio et ceteris multa offerebat. Et dixit mihi dominus Bornamissa, quod in Ungaria parum profecit, quod fuit ille traditor cum rege Polonie, nescit, que fecerit cum eo, sed quod rex Polonie fecit eum duci usque Budam ad ipsum dominum Bornamissam et retulit ille traditor se bene fecisse tractatum et etiam habuisse munera a prefato rege, sed quale responsum habuerit se nescire, tamen credere, quod cum rege probo et prudente parum profecerit. Item dixit, quod prefatus traditor reversus fuit per Sclavoniam et per illud iter, per quod olim reduxit artellariam serenitatis vestre. Et quod fuerat, quando veniebat per patrias vestre serenitatis, sed cum quibus tractaverit se nescire, sed serenitatem vestram debere advertere, quia rex Francie laborat et quod etiam sperabat plurimum in Boemia.

Domine mi, iste traditor proposuit regi Francie multa posse operari in Ungaria et Polonia et in aliis cum suis proditoribus. Sed spero in Deo, quod confusus rediit saltem sine effectu et cum ero in Ungaria, magis operabor. Et etiam quantum ad regem Polonie, spero habere modum, quod etiam monebo de tradimento huius diaboli. Quando veniam ad serenitatem vestram portabo unam copiam litterarum regis Francie scripta uni domino Ungaro, qui voluit permissionem a me, quod illum non nominarem et volebat etiam permissionem, quod non nominarem ipsum hominem, si diceret mihi nomen, ne esset ipse causa perditionis persone sue et ob alia, ut postea dicam vestre serenitati. Sed ego preveni et dixi me scire fuisse ipsum Antonium et iam monuisse vestram serenitatem et tutius confidenter aperuit totum.

Locutus sum cum multis Ungaris ex iis, qui venerunt, de Turcis; omnes concludunt, quod multa sui passi sunt in illa expeditione Rodiana, deinde in reditu per naufragium et etiam in pestilentia in Constantinopoli. Et quod quamvis Turcus faciat demonstrationes apparatus contra Ungariam et mittet forte aliquas novas gentes ultra illas, que ordinarie sunt in finibus, tamen persona sua et magnus apparatus non venire pro hoc anno, sed more solito vexabit in diversis locis incursionibus et studebit, si poterit aliqua capere etc. Alii autem etiam mihi dixerunt non esse confidendum et quod brevi potest magnum exercitum mittere ex hac estate multa facere et ideo esse accelerandum in auxiliis et preparationibus. In Ungaria autem

non poterit tam cito fieri et dubito erit circa finem Maii, priusquam sit finita dieta et priusquam, postea mandetur executioni, etiam transibit aliquot tempus. Ex imperio scribit dominus Albertus marchio magister Prussie, quod cum ex Ungaria non sit missa resolutio, que expectatur ab imperio; circa tractata Nuernberge tanta erit dilatio, quod postea auxilia premissa non dabuntur etc. Cum erimus in Ungaria, curabo, ut illo sit primus articulus, quid expediatur.

Totum regnum cum maximo desiderio expectat has maiestates et maior pars cupit bonam ordinationem regni, quam Deus concedet. Commendo me humillime in bonam gratiam serenitatis vestre. Datum in castro Schinta, 24. Aprilis 1523.

E(iusdem) vestre serenitatis

Fidelis servitor
Andreas Burgus[2]

[1] Burgo sajátkezű, Rinconra vonatkozó beszúrása. [2] Az aláírás Burgo kezével.

199

1523. április 25. Nyárhíd.[1]

Andrea dal Burgo követ jelentése Gabriel Salamancához, arról, hogy a törökök Temesvár mellett elfoglaltak egy jelentős várost; egyébként holnap indulnak Esztergomba, ahol egy napig maradnak, majd mennek Budára.

Eredeti tisztázat, idegen (nem Burgo) pecsétjével megpecsételve. HHStA Grosse Korrespondenz 25b. (DF 293 884.) fol. 23.

Magnifico domino honorando, domino Gabrieli Salamancha serenissimi domini archiducis primo secretario ac thesaurario generali etc.

Magnifice domine honorande! Cum huc pervenissemus prope Strigonium sex miliaria, venerunt nova ex Ungaria, quod Turci ceperunt unum oppidum importans prope Temesbar, particulariter scribam per aliam postam. Cras ibimus Strigonium et altera die ibi manebimus et die sequenti ibimus ad Budam. Commendo me dominationi vestre. Datum in Nachuden, 25. Aprilis 1523.

Ad mandata dominationis vestre
Andreas Burgus

[1] Az azonosítás meglehetősen bizonytalan, de a megadott távolságnak és a követett útvonalnak e helység felel meg a legjobban.

200

1523. május 3. Babócsa vár.

Zsófia mazóviai hercegnő levele férjéhez, Bátori István nádor, királyi helytartóhoz, amelyben Eufrosina asszony nevében kéri bizonyos ügyben közbenjárását.

Papíron, zárópecsét nyomával. DL 25 681. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.)

Spectabili et magnifico domino Stephano de Bathor palatino regni Ungarie comitique Themesiensis et in absentia regis maiestatis locumtenenti, domino gratioso et honorando.

Spectabilis et magnifice domine mihi gratiosissime post servitiorum meorum humilimam recomendationem. V(estre) s(pectabili) m(agnificentie) sanitatem presentibus avisatam facio, quam altissimus ad vota concedere dignatur mea pro speciali consolatione. Domina Efrosina relicta olim castellani Fy yurnyk, presentium exibitrix habuit me rogatam pro intercessione ad v(estram) s(pectabilem) m(agnificentiam), quatenus eadem consilio et auxilio prodesse dignatur in eius causis, quas ipsa habitura est. Pro qua rogo, dignetur eadem v(estra) s(pectabilis) m(agnificentia) causa servitorum meorum facere, ut ipsa noscat apud eandem meam profuturam sibi fore intercessionem, cuius gratie, iterum atque iterum me recomendo, quam faustissime diutissimeque valere peropto. Ex arce Babocza, dominica post festum Sancti Sigismundi regis proxima, anno Domini M° D° XXIII°.

Zophia Dei gratia dux
Mazovie, Russie etc.
e(t) v(estre) s(pectabilis) m(agnificentie) contoralis deditissima

201

1523. május 9. Buda.

Szalkai László váci püspök, királyi kancellár meghagyja Pozsony városának, hogy ha megérkezik, illetve ha már megérkezett Olmützből a 25 szakállaspuska, akkor azonnal küldjék tovább hajón Budára.

Szakadt, hiányos papíron, záró papírfelzetes gyűrűspecséttel. Mellette újkori másolata. AMB, Pozsony város tanácsa: Középkori oklevelek és levelek 2635. (DF 241 242.) — Regesztája: Bratislava II. 95/4812.

Prudentibus et circumspectis magistro civium ac iudici et iuratis civibus civitatis Posoniensis, amicis nobis dilectis.

Prudentes et circumspecti amici nobis dilecti! Misse sunt nobis ex Olomutio istuc Posonium viginti quinque pixides barbate. Rogamus igitur vos, ut si iam istic

advenerint vel si nondum pervenissent, postquam pervenient, quo citius fieri poterit, in aliqua certa navi et tuta curetis eas ad nos Budam mittendas. Hunc autem h[ominem] vestrum, quem in hac re subituri estis, vobis om[nimod]a compensare volumus, nacta occasione erit [.....]atum, quod in hac re pro nobis facietis. Datum Bude, sabato post festum inventionis Sancte Crucis, anno Domini 1523.

Ladislaus episcopus Vaciensis,
cancellarius regius

Rogamus vos non gravamini nobis in hac re non magna gratificari maioribus id officiis vobis rependemus et operam et expensam vestram, si quam ad demissionem huiusmodi pixidum facietis et cum hoc etiam de expensa vobis satisfaciemus.

Idem manu propria

202

1523. május 18. Buda.

II. Lajos király levele Pozsony városához az elhunyt Acél Ferenc királyi titkár javai ügyében.

Papíron, záró titkospecsét nyomával. Pozsony város lt. 2636. (DF 241 243.) — Regesztája: Bratislava II. 95/4813.

Prudentibus et circumspectis iudici, magistro civium ac iuratis civibus civitatis nostre Posoniensis, fidelibus nobis dilectis.

Ludovicus Dei gracia rex
Hungarie et Bohemie etc. Commissio propria domini regis

Prudentes et circumspecti fideles nobis dilecti! Mortuo venerabile Francisco Aczel secretario nostro bona et res eiusdem ad nostram maiestatem devoluta sunt et redacte. Mandamus igitur fidelitati vestre harum serie firmiter, quatinus habita mutua intelligentia cum capitulo Posoniensi, cui similiter scripsimus et mandavimus tam in capitulo, quam in civitate sollicite et diligenter bona et res ipsius condam Francisci Aczel perquirere et maiestati nostre arestare et presente honorabile magistro Mathia canonico predicte ecclesie Posoniensis, quem propterea istuc misimus, sigillis vestris munire debeatis, ne qua in illis per quempiam dissipatio fiat. Volumus autem, ut super illis registrum conscribatis et illud nobis mittatis sine mora, secus facere non presumatis! Datum Bude, feria secunda proxime post festum ascensionis Domini, anno eiusdem millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

203

1523. május 25. Budai vár.

Andrea dal Burgo követ levele Gabriel Salamancához, amelyben értesíti, hogy Bátori Istvánt a nádorságról letették, a temesi ispánságot pedig elvették tőle. A hatalmat a király gyakorolja.

Eredeti tisztázat. HHStA Grosse Korrespondenz 25b. (DF 293 884.) fol. 33.

Magnifico domino observando, domino Gabrieli de Salamancha, serenissimi domini archiducis primo secretario ac thesaurario generali etc.

Magnifice domine honorande! D(ominatio) vestra videbit, quid scribo serenissimo domino principi nostro.

Palatinus depositus est et etiam ab eo recipietur officium comitatus Themeswar, non fuit simile factum iam quinquecentum annis erga ullum palatinum; habuit odium omnium regnicolarum et maioris partis dominorum et nisi fuisset respectus familie sue et maiorum suorum et quia non ex infidelitate, sed aliis partibus non convenientibus uni tanto officio longe peius fuisset actum contra eum, compatior ei et non minus uxori tam illustrissime, ut nunc acceperat.

In multis aliis opus erat etiam, ut fieret reformatio et quod rex uteretur potestate sibi data, sed fuerent impedimenta quousque in alia occasione poterit in tuto fieri. Datum in castro Bude, 25. Maii 1523.

Ad mandata d(ominationis) vestre[1]

Andreas Burgus[1]

[1] Burgo sajátkezű írása.

204

1523. május 26. Buda.

II. Lajos király levele Pozsony városához az elhunyt Acél Ferenc királyi titkár javai ügyében.

Papíron, záró titkospecsét nyomával. Pozsony város lt. 2690. (DF 241 246.) — Regesztája: Bratislava II. 96/4816.

Prudentibus et circumspectis iudici ac magistro civium et toti senatui civitatis nostre Posoniensis, fidelibus nobis dilectis.

Ludovicus Dei gracia rex
Hungarie et Bohemie etc. Commissio propria domini regis

Prudentes et circumspecti fideles nobis dilecti! Mandamus fidelitatibus vestris harum serie firmiter, quatenus acceptis presentibus singula bona omnesque

res condam Francisci Aczel, quas his diebus et ex litteris ac etiam registris vestris illic aput vos esse percepimus, sine mora manibus fidelis nostri egregii Stephani Aczel castellani castri nostri Posoniensis dare et consignare debeatis, cui nos commisimus, quid de illis facere debeat. Quemadmodum etiam magister Mathias canonicus Posoniensis coram vobis omnia viva voce uberius referat, secus facere nullo modo presumatis. Presentes vero superinde pro vestra reservetis expeditione. Datum Bude, feria tertia post festum penthecostes, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.

205

1523. július 20. Buda.

II. Lajos király nyugtája Bátori István részére, amely szerint az általa kiküldött Zsoldos György aulicus részére átadta Temesvár várát tartozékaival.

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes titkospecséttel. DL 23 785. (NRA 413–30.)

Commissio propria domini regis[1]

Nos Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. recognoscimus per presentes litteras nostras, quod fidelis noster spectabilis et magnificus Stephanus de Bathor alias huius regni nostri Hungarie palatinus et comes noster Themesiensis castrum ipsum nostrum Themesiense, quos hucusque in officium a nobis tenuit, cum pertinentiis eiusdem castri nobis ad manus fidelis nostri egregii Georgii Soldos aulici nostri ad id per nos deputati ex speciali commissione et mandato nostro resignavit et restituit. Super cuius quidem castri et pertinentiarum eiusdem restitutione eundem Stephanum Bathory quittum et expeditum reliquimus, immo relinquimus et reddimus, harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude, secunda proxima ante festum Beate Marie Magdalene, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo tertio.
Ludovicus rex
manu propria[1]

[1] Nem az oklevélszöveg írójának a keze, de egy kéz írása mindkettő.

Függelék
Számadások, elszámolások

Mindegyik számadást három oszlopos táblázatokba rendeztem, amelyeknek első oszlopában található a tétel általam adott sorszáma — azért, hogy a személy- és helynév-, valamint tárgymutató alapján könnyen visszakereshető legyen a mutatózott szó —, másodikban a tétel szövege, a harmadikban pedig az összeg, illetve mennyiség az eredetiben szereplő római számmal megadva.

I.

1522. január 2.–14. [Buda.]

Thurzó Elek királyi kincstartó által[1] *összeállított, az ország megyéinek, főpapjainak és urainak az 1522. évi adó ügyében kézbesített levelek jegyzéke.*

Nyolc, félbehajtott, vízjel nélküli papírlapból álló füzet, amelynek 1–2. és 15–16. oldalai üresek. DL 98 436. (Ismeretlen provenienciájú iratok.)

	(p. 3)		
1		Missio litterarum in facto presentis subsidii regie maiestatis oblati	
2	Ad comitatus	Castriferrei, Zaladiensem	detulit Iohannes Horwath, servitor domini secundo die post circumcisionis Domini. (jan. 2.)
3	Ad comitatum	Tholnensem	detulit Blasius Chany eodem die.
4	Ad comitatum	Wesprimiensem	detulit Stephanus Theryek eodem die.
5	Ad comitatus	Iauriensem, Comaroniensem, Soppronіensem, Posoniensem, Mosoniensem, Nittriensem	detulit Stephanus Konde secundo die post circumcisionis Domini. (jan. 2.)
6	Ad comitatum	Solthensem	detulit Franciscus Thassy eodem die.
7	Ad comitatus	Bachiensem, Bodrog, Albensem, Walko	misit Martinus Porkolab eodem die.
	(p. 4)		
8	Ad comitatus	Pilisiensem, Pesthiensem	misit Benedictus Kowachy tertio die post circumcisionis Domini. (jan. 3.)

9	Ad comitatus	Newgradiensem, Honthensem, Hewesiensem	misit Petrus Komlossy in profesto epiphaniarum Domini (jan. 5.) simul cum litteris dominorum electorum.
10	Ad comitatus et dominum	Crazna, Zolnok Mediocris, dominum Iohannem Dragffy	detulit homo domini Deshazy Ladislaus Myndzenthy in profesto epiphaniarum Domini. (jan. 5.)
11	Ad comitatum et dominos	Simigiensem, dominum Georgium Bathory, Iohannem Banffy, Laurentium ducem	deferri fecit Baltasar Bathiany eodem die, omnia.
12	Dominis	waywode, palatino, episcopo ecclesie Q(uinqueecclesiensis), Wesprimiensi, Iauriensi, Stephano Deeshazy, Iohanni Paxy, Iohanni Bebek	in profesto epiphaniarum Domini (jan. 5.) Bude presentari feci per Petrum Was adolescentem regie maiestatis.
	(p. 5)		
13	Dominis	Stephano Pereny, Ambrosio Sarkan, Caspar Raskay, Francisco Orsaag, Andree Bathory, Benedicto de Bathyan	eodem tempore presentari feci Bude per hominem nostrum.
14	Ad comitatus	Bereeg, Wgocha, Maromaros, Zabolch, Wng	detulit Nicolaus Ilosway in festo epiphaniarum Domini (jan. 6.) unacum litteris electorum et articulis.
15	Ad comitatum	Strigoniensem	deferri fecit Stephanus Deshazy eodem tempore unacum litteris electorum.
16	Ad comitatus et dominos	Zoliensem, Trinchiniensem, Scepusiensem, Arwa, Thwrocz, Lyppthoviensem, Georgium Scepusiensem, episcopum Nittriensem	misit Mathias castellanus Zoliensis eodem die unacum litteris electorum et articulis.

	(p. 6)		
17	Ad comitatum et dominos	Barsiensem, Sigismundum Leway, Franciscum Harazthy	feria quarta post epiphaniarum Domini (jan. 8.) idem Mathias Porkolab deferri fecit in toto.
18	Domino	Petro Pereny	presentavit Bude Petrus Was feria sexta post epiphaniarum Domini (jan. 10.).
19	Ad comitatus	Chongradiensem, Chanadiensem, Thoronthaliensem, Orodiensem, Themesiensem, Bekees, Zarand	detulit Bernardus Zalay, homo domini palatini eodem die.
20	Ad comitatus et dominos	Borsodiensem, Abawywariensem, Zempliniensem, Gewmeriensem, Thorna, Saros, Gabrielem Pereny, Anthonium Palocy, Franciscum Kompolthy, Franciscum Homonnay, Stephanum Rozgony	detulit dominus Stephanus Pereny eodem die.
	(p. 7)		
21	Dominis	Petro Korlathkewy, Iohanni Bornemyzza, Stephano despoto, Francisco comiti de Sancto Georgio	Bude presentavit Vitalis litteratus eodem tempore.
22	Ad dominos	Petrum Erdewdy, abbatem Sancti Martini	detulit Petrus Was octavo die epiphaniarum Domini (jan. 13.).
23	Ad comitatum	de Posega	detulit Iohannes Tahy eodem tempore.
24	Ad dominos	Iacobum Banffy, Sigismundum Banffy	detulit Bernardus Sarkan, aulicus regie maiestatis eodem die.
25	Ad	universitatem Siculorum, nobilium Transsilvanensium, Casparem de Som, episcopum Transsilvanensem	detulit Ladislaus Pestheny, aulicus regie maiestatis in profesto Beati Pauli primi heremite (jan. 9.).

26	Ad comitatum	Zolnok Exterior	misit Michael Was, servitor domini episcopi Waciensis eodem tempore.
27	Ad comitatus et dominum	Zathmariensem, Byhoriensem, episcopum Waradiensem	detulit Iohannes Scepessy sabbato post Pauli primi heremite (jan. 11.).
28	Ad dominum	prepositum Colocensem	detulit Michael, servitor noster eodem die.
	(p. 8)		
29	Ad comitatum et dominum	Baronya, Iohannem Pethew	detulit Petrus Bornemyzza feria sexta post epiphaniarum Domini (jan. 10.).
30	Ad dominum	Franciscum Balassa	deferri fecit Stephanus Deshazy in octavo epiphaniarum Domini (jan. 13.).
	(p. 9)		
31		Missio litterarum ad comitatus nobilium, ut dicatores, qui inter eos essent, pro pauperioribus subsidium exolvant.	
32	Ad comitatum	Zolnok Exterior	misit Michael Was in festo Beati Pauli primi heremite (jan. 10.).
33	Ad comitatum	Pilisiensem	misit Iohannes Bozzassy, homo noster eodem die.
34	Ad comitatum	Tholnensem	detulit Iohannes Gethey eodem die.
35	Ad comitatus	Solthensem, Bodrog, Bachiensem	detulit Michael, servitor noster eodem die.
36	Ad comitatum	Pesthiensem	detulit Nicolaus Glesan eodem die.
37	Ad comitatus	Zarand, Orodiensem, Chanadiensem, Chongradiensem, Thoronthaliensem, Bekees	detulit Ladislaus Thwry, familiaris domini Petri Pereny eodem tempore.
	(p. 10)		
38	Ad comitatus	Zathmariensem, Zabolcz, Zolnok Mediocris, Crazna, Byhoriensem	detulit Iohannes Scepessy sabato post Pauli primi heremite (jan. 11.).
39	Ad comitatus	Nittriensem, Bars, Strigoniensem, Comaroniensem, Trinchiniensem, Thwrocz	detulit Stephanus provisor curie de Gallboocz(!) eodem die.

40	Ad comitatus	Albensem, Wesprimiensem	detulit Gregorius Pestheney, castellanus de Palotha eodem die.
41	Ad comitatum	Baronya	detulit Petrus Bornemyza die dominico post epiphaniarum Domini (jan. 12.).
	(p. 11)		
42	Ad comitatus	Zoliensem, Arwa, Lyptho, Scepusiensem	detulit Mathias litteratus Hany die dominico post Pauli heremite (jan. 12.).
43	Ad comitatus	Zaladiensem, Castriferrei, Iauriensem	detulit Petrus Was Byk[2] regie maiestatis feria tertia post Pauli (jan. 14.).
44	Ad comitatus	Posega, Walko, Simigiensem	detulit Anthonius Bosnyag eodem die.
45	Ad comitatus	Honthensem, Newgradiensem	deferre fecit Stephanus Deshazy in octavo epiphaniarum (jan. 13.).
46	Ad comitatum	Hewesiensem	misit Matheus viceprovisor Agriensis eodem die.
47	Ad comitatus	Sopproniensem, Posoniensem, Mosoniensem	detulit Franciscus Cyraky Byk regie maiestatis eodem die.
	(p. 12)		
48	Ad comitatus	Borsodiensem, Zempliniensem, Abawywariensem, Wng, Thornensem, Saroos, Gewmeriensem	detulit Iohannes Horwath, servitor noster eodem tempore.
49	Ad comitatum	Themesiensem	misit Franciscus Reway post octavam epiphaniarum Domini (jan. 13u.).
50	Ad comitatus	Maromarosiensem, Bereeg, Wgocha	misit Sigimundus Pogan eodem die.

[1] A jegyzékben szereplő Horvát János (*servitor noster*, 2. sor), 1522. május 5-én Thurzó Elek levelében (**49**) mint embere (*homo noster*) szerepel. [2] Egyelőre megfejthetetlen szó vagy rövidítés, a listában Was Péter többször is szerepel, egyszer mint *adolescens regie maiestatis* (12. sor).

II.

1522. január 2. – december 4.

Bátori István udvarbírájának számadása a nádor és udvarának kiadásairól.

Öt, szakadt, hiányos, foltos kétrét hajtott papírlap 9 oldalán. SNA Révay cs. központi lt., Rat. Provis. (DF 260 565.)

(p. 1)

1 Registrum super debitis domini mei diversis temporibus distributis et extradatis et primo debita domini magistri curie 1522

2	Dominus magister curie debet domino meo florenos quadraginta septem et denarios XLVIII, quos diversis temporibus eidem distribuimus, tum ego, tum Barnabas et aliquando eciam per se dominus, ut in alio registro bene notarii	fl. XLVII den. XLVIII.
3	Eidem dedi ego secundo die circumcisionis domini (I. 2.) per Laurentium	fl. III.
4	Andreas Ilosway in toto debet	fl. XXIII
5	Petrus Kernyth	fl. II.[1]
6	Balthasar Banffy	fl. IIII.[1]
7	Petro Chazar	fl. XX.
8	Martino Barath	fl. I.[1]
9	Thome Zalay	den. XXIIII.[1]
10	Nicolao Syska	fl. I.[1]
11	Michael More	fl. I.[1]
12	Familiari Andree Ilosway in oppido Madaras in festo Beate Barbare virginis (XII. 4.) dedi	fl. II.
13	In festo Beate Barbare virginis (XII. 4.) cuidam iobagioni de Thelek pro feno, quem Blasius tubicem(!) et Ioannes Nemeth equis suis ad comedendum dederunt, solvi de propriis	den. XV.

(p. 2)

14	De peccuniis mensualibus egregii Andree Ilosway in Thelek habui pre manibus meis quos iterum ad necessitates suas sibi et familiaribus suis distribui.	fl. VIII.
15	Ad necessitates ipsius Ilosway redidi(!) de eisdem peccuniis suis	fl. V.
16	Naghwathy reddit	fl. II.
17	Eidem iterum dedit Naghwaty	fl. I.
18	Eidem rursus de pecuniis domini mei dedi	fl. IIII.
19	Familiari Petri Bachmeghey ad rationem debitis sabato post circumcisionis (I. 4.) solvisset	fl. I.
20	*Familiaribus domini mei Thome subarige et Jane*	*den. LXXV.*
21	*Sabato post circumcisionis*[2]	
22	*Eisdem in vigilia nativitatis Emerico, Janie, Thome Zalaynak*	*fl. I.*

23	Georgio Ordody in profesto epiphanie (I. 5.) dedi	fl. II.[1]
24	Ioanni Feyer, familiari Pauli Arthandy, dedit dominus	fl. I.
25	Georgio Ordody feria quinta proxima ante Valentini (II. 13.) (p. 3)	fl. I.
26	Debita *Kolbaz*	
27	Familiari Ioannis *Kolbaz*	fl. II ½
28	Sabato proximo post festum visitationis Beatissime Marie (VII. 5.), cum domum ivit, eidem dedi	fl. X.
29	Eidem aurige	den. L.
30	Die dominico post eiusdem festum (VII. 6.)	den. L.
31	Secundo die iterum (VII. 7.)	den. L.
32	Dominus per se	fl. II.
33	Secundo die divisionis apostolorum (VII. 16.)	den. L.
34	Feria sexta post idem festum (VII. 18.)	den. L.
35	Iterum	fl. III.
36	Feria quinta post Bartholomei (VIII. 28.) eidem	fl. I.
37	Feria tertia post festum nativitatis Beatissime Marie virginis (IX. 9.)	den. L.
38	Feria quarta post Letare (IV. 2.) Gregorio Horwath seniori	fl. II.[1]
39	Woynyko, qui attulerat direptionem comitatus Bachiensis pro expensis (p. 4)	fl. I.
40	Nicolao coquo	fl. III.
41	Mathie Erdewhegy	fl. I.
42	Domino Maczedonio L(adislao)	fl. X, solvit VIII.
43	Ladislao Ghezthy	fl. I.
44	Francisco komornyk pro redemptione litterarum contractus	fl. II, solvit.
45	Kazonnak in dominica Invocavit (III. 9.)	fl. I.
46	Ioanni Gorycza[3] in antiquis monetis	fl. IIII ½.
47	Eidem in novis monetis	fl. V ½.
48	Eidem data est sceda sive obligatoria Ioannis presbiteri data pro litteris consensis Francisco Nelepeczy similiter I	fl. XII in auro.
49	Saroglyany	fl. I. den. XXV.[1]
50	Homini Petri Bachmegey de propriis meis dedi (p. 5)	fl. I.
51	In profesto ascensionis Domini[4] (V. 28.) Emerico More	fl. II. den. XXV.
52	Simoni Posa	fl. VI.
53	Familiari Ioannis Kuessy	fl. I, solvit.
54	Magnificus dominus Iohannes Ernusth de Chakthornya pro donatione in Fwthag extradata	fl. XII.
55	Jane Cheh pro donatione	fl. VIII.

(p. 6)

56	Feria sexta post Letare (IV. 4.) capellano illustrissime domine dedi de propriis tempore disscessus eiusdem domine	fl. VI.
57	Dispensatori eodem tempore	fl. X.
58	Famulo domini Georgii de Bathor pro expensis	den.[5] LXXV.
	(p. 7)	
59	Familiari Marci Jaxyth feria quinta proxima post epiphaniarum Domini (I. 9.)	fl. I.
60	pro dispositione tecture domus	den. XVI.
61	pro dispositione fornacis	den. XVI.
	(p. 8)	
62	Balaskonak in festo Beatorum Fabiani et Sebastiani (I. 20.)	fl. I.
63	Goryczanak	fl. IIII.[1]
64	Tubicinibus Themesiensibus	fl. X.
	(p. 9, bal hasáb)	
65	Providus Barnabas dedit nobis superstita bonos[6]	
66	Sabbato post circumcisionis (jan. 4.) Thome Yo et Philpo pecunias mensuales[7]	L.
67	In profesto epiphaniarum (jan. 5.) Iloswaynak pecunias mensuales[8]	XLII.
68	pro sallario	XXIIII.
	(p. 9, jobb hasáb)	
69	Registrum domini mei *super debitis eiusdem*[9]	

[1] A sor kihúzva és mellé írva: *solvit*. [2] A kurzívval szedett rész kihúzva és mellé írva: *Scripsi in alio registro*. [3] Előtte a *Ioanni Gorycza fl. IIII cum medio* sor kihúzva. [4] Előtte kihúzva: *Beati Emerici*. [5] Előtte a *fl.* kihúzva. [6] Meglehetősen bizonytalan olvasat. [7] Az eredetiben *pecias m* áll. [8] Az eredetiben *p me* áll. [9] A kurzívan szedett szavak később írva.

III.

1522.

Ráskai Gáspár országos kincstartó által a nádornak és erdélyi vajdának hadak zsoldja és fizetése címén folyósított összegekről.

Két, kétrét hajtott lap négy oldalán. DL 26 272. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.)

(p. 1)

1	1522.	
	Ad mille et quingentos equites levis armature domini palatini ad tres menses, unum scilicet quartale anni pro stipendio per singulos duos florenos conputando cedunt	fl. VIIII^{M}.
2	Eisdem equitibus ad unum quartale anni ratione sallariorum ipsorum cedunt	fl. III^{M} VII^{C} L.

3	Soli domino palatino ad medium annum ratione sallarii sui proprii cedunt	fl. III^{M}.
4	Solutio de premissis facta	
5	Item in comittatu Pestiensi domino palatino deputati et dati sunt	fl. I^{M} II^{C} X.
6	In comittatu Chanadiensi eidem	fl. II^{M}.
7	In comittatu Themesiensi eidem	fl. II^{M}.
8	In Bachiensi eidem	fl. I^{M}.
9	In comittatu Simigiensi eidem, quos scilicet magistro Iohanni prothonotario suo ratione debite sui dati dari commisit	fl. VI^{C}.
10	In comittatu Zarand eidem de bonis suis propriis dedit	fl. VI^{C}.
11	In comittatu Trinchiniensi Michaelli Podnamyczky(!) de commissione domini palatini ratione debiti sui deputavi et dedit	fl. II^{C}.
12	De pecuniis comittatus Zolnok Exterioris dedi eidem in paratis	fl. II^{C}.
13	In comittatu Pestiensi Michaelly Kenderesy ad rationem debiti domini palatini de commissione sua	fl. LXXII.
14	In comittatu Tholnensi dominus Raskay in paratis dedit	fl. I ½^{M}.
15	Reverendissimo domino Transsilvanensi ad rationem domini palatini	fl. VI^{C} XXVIII ½.
16	In comittatu Pilisiensi domino palatino	fl. II^{C}.
17	Gregorius Horwath castellanus in Themeswar distribuit	fl. III^{M} VI^{C} XVII, den. LXXIIII.
	(p. 2)	
18	Dominus Werbewczy solus distribuit eisdem	fl. II^{M}.
19	Pathochy iterum de bonis suis propriis in comittatu Orodiensi habitis	fl. III^{C}.
20	De pecuniis reverendissimi domini Strigoniensi meranitarum	fl. I^{M}.
21	In Fwthak Neney distribuit	fl. I^{M} IIII^{C} LIIII.
22	In Chanadiensi post meum discessum	fl. II^{C} XXXII.
23	In comittatu Toronthal	fl. I^{C} minus fl. I.
24	Summa equitum in Fwthag	III^{C} IIII.
25	Summa equitum in Themeswar	I^{M} II ½^{C}.
26	Quibus summa solvenda facit	fl. XXVI^{M} III^{C} VI, den. LXXXV.[1]
27	In toto	
28	Sallarium domini palatini ad medium annum	fl. III^{M}.

29	Summa solutis super premissis facit	fl. XVIIII^{M} II^{C} XVII, den. XXIIII.
30	Restant aduc solvendi de premisis	fl. X^{M} LXXXX.
31	Summa facit fl. XVIIII^{M} II^{C} XVI ½.[2]	
	(p. 3)	
32	1522.	
	Ad rationem domini wayvode solutio facta	
33	In comitatu de Bekes	flor. I^{M}.
34	In comitatu Byhoriensi	flor. V^{C}.
35	In comitatu Chongradiensi	flor. V^{C}.
36	In comitatu de Bodrog	flor. V^{C}.
37	In comitatu Orodiensi	flor. I^{M}.
38	In comitatu de Zarand	flor. V^{C}.
39	In comitatu Borsodiensi	flor. IIII^{M}.
40	In comitatu Pesthiensi	flor. I^{C}.
41	In comitatu Zolnok Exteriori	flor. I^{C}.
42	Domine relicte condam Glesanii de commissione domini waywode dedi	flor. I^{C}.
43	Petro Jaxyth in paratis et in Chanadiensi	flor. I ½^{C}.
44	Anthonio Dobay ad octo equites	flor. LXXV.
45	Emerico Thywadar	flor. XL.
46	Georgio Was	flor. X.
47	In comitatu Byhoriensi bona sua faciunt	flor. IIII^{C} XL.
48	In comitatu Zathmariensi deputati	flor. I ½^{M}.
49	In Themesiensi comitatu bona sua	flor. . . .[3]
50	In comitatu Byhoriensi Blasio Arthandy	flor. III^{C} XL.
51	Dominus Kanysay misit	flor. III^{M}.
52	Dominus Raskay dedit	flor. I^{M}.
53	Iacobo Banfy	flor. I^{M}.
54	Summa XV^{M} IIII^{C} V.[4]	
	(p. 4)	
55	A festo Beati Valentini martiris (febr. 14.) usque septem menses ad mille et quingentos equites, quid cedunt pro stipendio et salario.	
56	Salarium istorum ad ipsas menses	fl. VIII^{M} VII^{C} XLV.
57	Stipendium eorum ad easdem menses	fl. XXI^{M} ad preterita.
58	Eisdem ad futurum quartale anni salarium	fl. III^{M} VII^{C} L.
59	Eisdem ad stipendium pro quartale anni	fl. VIIII^{M}.
60	Summa dupplicanda facit fl. XXV ½^{M}.	
61	Salarium ad futurum medium anni pro utrisque	fl. VI^{M}.
62	Tenemur ad preteritum domino wayvode	fl. XIIII^{M} III^{C} XL.

[1] Az 1–23 sorok összege: 30 163,24 forint. [2] Az összeg fél forinttal kevesebb a ténylegesnél. [3] Az összeg tollban maradt. [4] Az összeg ténylegesen: 15 855 forint.

IV.

1522.

Verbőci István országos kincstartó elszámolása a 75 dénáros adóról.

Egyetemi Könyvtár, Kézirattár. Littere et epistole originales 29. 86–89. (DF 283 468.) — Részleges kiadása Kovachich: Suppl. ad vestigia II. 516.

	(p. 86)	
1	Anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo introitus super contributione septuaginta quinque denariorum ad manus Stephani de Werbewcz	
2	Comitatus Pesthiensis solvit	fl. I^{M} III^{C} LXXXVI.
3	Comitatus Gewmeriensis solvit	fl. II^{M}.
4	Comitatus Honthensis solvit	fl. II^{M} $IIII^{C}$.
5	Comitatus Newgradiensis solvit	fl. LXXXV.[1]
6	Comitatus Zolyensis solvit	fl. XL.
7	Comitatus Zolnok Exterioris solvit	fl. I^{M} I^{C} XXXII ½.
8	Comitatus Hewesiensis solvit	fl. II^{M} III^{C} LXXX.
9	Comitatus de Bekes solvit	fl. I^{M} II^{C} LX.
10	Comitatus Threnchiniensis	fl. I $½^{M}$.
11	Comitatus Nitriensis solvit	fl. II^{M} VI^{C}.
12	Comitatus Orodiensis	fl. II $½^{M}$.
13	Comitatus Chanadiensis solvit	fl. III^{M} II^{C} XXXII.
14	Comitatus Themesiensis	fl. II^{M}.
15	Comitatus Chongradiensis	fl. $VIII^{C}$.
16	Comitatus Bachiensis	fl. I^{M} $VIII^{C}$.
17	Comitatus de Bodrog	fl. I^{M} II^{C} XV.
	(p. 87)	
18	Byhoriensis comitatus solvit	fl. V^{M} $VIII^{C}$ XIII.
19	Comitatus de Thwrocz	fl. V^{C}.
20	Comitatus de Zarand	fl. II^{M} $IIII^{C}$.
21	Comitatus de Thoronthal	fl. II $½^{C}$ I.
22	Comitatus de Krazna	fl. III^{C}.
23	Comitatus Zolnok Mediocris	fl. V^{C} minus fl. XII.
24	Comitatus de Zabolch	fl. I $½^{M}$ II^{C} minus fl. XIIII.
25	Comitatus de Komaron	fl. III^{C}.
26	Comitatus Posoniensis	fl. III^{C}.
27	Dominus Kanysay ad rationem domini wayvode dedit michi	fl. I $½^{M}$.
28	De castro Fylek dederunt	fl. II $½^{C}$.

29	Comitatus Zathmariensis	fl. I ½^{M} II ½^{C}.
30	Postquam redii de comitatu Zathmariensis	fl. II^{C}.
31	De comitatu de Zabolch	fl. I^{C}.
32	Iohannes Isthwanfy dederat (p. 88)	fl. V ½^{C}.
33	Exitus contributionis	
34	Quingentis peditibus per dominum palatinum conductis et Zewrinium missis, ad quartale anni unum dedi	fl II^{M}.
35	Secundo ad rationem eorundem peditum dedi	fl. I^{M} VIII^{C}.
36	Ducentis peditibus per eundem dominum palatinum conductis et Thitulium missis primo ad quartale anni dedi	fl. I^{M} II^{C}.
37	Secundo eisdem peditibus	fl. IIII^{C}.
38	Michaeli Podmanyczky ad mille pedites de comitatibus Nitriensi et Threnchiniensi	fl. II^{M} VI^{C}.
39	Petro Kozka ad IIII^{C} pedites	fl. II^{M}.
40	Paulo Arthandy ad IIII^{C} pedites et quinquaginta equites levis armature	fl. II ½^{M}.
41	Stephano et Francisco Pesthyeny ad centum equites	fl. V^{C} XXV
42	Stephano Zenthleleky et eius sociis ad quinquaginta equites (p. 89)	fl. VI^{C} XXV.
43	Domino palatino	fl. XVIII^{M} VIII^{C} XII ½.
44	domino wayvode	fl. VIII^{M} LV.
45	ad salarium meum	fl. I^{M}.
46	Ad quinquaginta equites meos ratione stipendii eorum	fl. VI^{C}.
47	Ad eosdem equites ratione salarii	fl. IIII^{C}.
48	Peditibus in castro Fylek existentibus ad quinque menses dati sunt	fl. I^{C}.
49	Michaeli Kenderesy ad legationem et viam Nerembergensem	fl. V^{C}.
50	Accepi pro me ad eandem viam	fl. I^{M}.
51	Nicolao Thelegdy ad sexaginta equites iussu domini palatini	fl. III^{C}.
52	Gregorio Selpy ad sex equites armigeros ad quartale anni ratione stipendii eiusdem	fl. LIIII.
53	Eidem Gregorio ad eosdem equites ratione salarii	fl. XV.
54	Reverendissimo domino Iauriensi postquam redii de Germania ratione debiti sui	fl. I^{C}.

[1] Mellette más kézzel: LXXV.

V.

1522.

Kanizsai László országos kincstartó számadása a Baranya, Somogy és Zala megyék adójából folyósított kiadásokról.

Két kétrét hajtott lap három oldalán. DL 26 271. (Archivum familiae Nádasdy.) — Másik példánya, más kézzel egy kétrét hajtott lap három oldalán. DL 26 278. (Uo.) — Ennek eltéréseit lásd a / jel után, illetve a jegyzetekben. — Harmadik, más kézzel írt példánya egy kétrét hajtott vízjeles papírlap két oldalán. DL 26 274. (Uo.) — Ennek egyetlen jelentős eltérése, hogy Gyulafi István neve mellett *dicator comittatus Zaladiensis* szerepel, illetve, hogy a bejegyzések a fizetés dátumával kezdődnek.)

(p. 1)

1522.

Introitus per me Ladislaum Kanysay inceptum Bude[1]
in profesto Beati Bartholomei appostoli.[2] (aug. 23.)

2	Item Iohannes Zanthay/Santhay sabbato/sabato ante festum Beati Bartholomei appostoli/apostoli (aug. 23.) Bude de presenti contributioni[3] de comittatu Simigiensi dedit et assignavit manibus nostris	fl. I^{M} VII^{C}.
3	Item Benedictus Kerezthwry in festo Beati Bartholomei appostoli (aug. 24.) Bude de presenti contributioni de comittatu similiter Simigiensi dedit et assignavit[4] manibus nostris	fl. I^{M} VII^{C} XX.
4	Item de comittatu Zaladiensi feria quarta proxima post festum nativitatis Beatissime virginis[5] (szept. 10.) dati sunt ad manus familiaris nostri[6] videlicet Michaelis[7] Kysfalwdy in oppido/opydo Kapornak/Capornak	fl. I^{M}.
5	Item feria 3^{a} proxima post festum exaltationis Sancte Crucis (szept. 16.) dicatores comittatus Castriferrei, videlicet Ladislaus Osthy/Ostphy et/ac Gaspar Scechewdy/ Scechedy dederunt ad manus[8] Kawassy Georgii familiaris nostri	fl. II^{C} minus VI fl.
6	Summa $IIII^{M}$ VI^{C} XIIII.[9]	

(p. 2)

7	Item Stephanus Gywlaffy/Gywlafy in Gywlakezy feria sexta ante festum Beati Francisci/Francissci confessoris (okt. 3.) dedit ad manus Michaelis Kysfaludy/Kysfalwdy de presenti subsidio de quo[10] processu[11]	fl. II^{C} minus fl. I, den. XXVIII.

8	Item Franciscus Darabos et Nicolaus de Goganfalwa dicatores presentis subsidii ad manus[12] Michaelis Kysfalwdy in oppido/opido Kapornak die dominico post Francisci confessoris[13] (okt. 5.)	fl. VI^{C}.
9	Item de comittatu Zaladiensi Stephanus Gywlaffy per famulum nostrum,[14] videlicet Martinum Keweskuthy/Keweskwty[15]	fl. I^{C}.
10	Item de comittatu Baronya dati sunt manibus nostris per[16] Anthonium presbiterum et Benedictum Werthessy/Werthesy	fl. IIII^{M}.
11	Item de comittatu Simigiensi a dicatoribus, videlicet Iohanne Zanthay et Benedicto Kerezthury/Kerezthwry, Stephanus litteratus Hwzar familiaris noster in festo Innocentum[17] (dec. 28.) attulit ad Kanysam (p.3)	fl. V^{C} XVI.[18]
12	Item in dominica[19] Ramispalmarum (1523. márc. 29.) dicatores comittatus Castriferrei assignarunt manibus nostris[20]	fl. I^{M}.
13	Item Stephanus Hwzar de comittatu Simigiensi[21]	fl. LIII.
14	Summa totius introitus Michaelis litterati facit fl. XI^{M} LXXXVIIII.[22]	

[1] Mindig *Bwde* szerepel. [2] A szó hiányzik. [3] Mindig *de presentis contributionis* szerepel. [4] A *dedit et assignavit* hiányzik. [5] Utána *Marie* szerepel. [6] E helyen *familiariorum meorum* szerepel. [7] E helyett *Michaelli* áll. [8] E helyett *manibus familiari nostri videlicet Georgii Kawasy* áll. [9] Az összeg helyes. A *summa* a többi példányból hiányzik. [10] A szó hiányzik. [11] Utána *suis ipsius* áll. [12] Utána *eiusdem* áll. [13] E helyen *dominico die post festum Beati Francisci confessoris dederunt* áll. [14] A szó hiányzik. [15] Utána *misit* áll. [16] Utána *familiares nostros videlicet* áll. [17] Utána *martirum* áll. [18] A DL 26 278-ban az összeg: III ½^{C} XXV; a bejegyzés után *verum dederant ad manus Stephani Hwzar in comittatu Simigiensi fl. IIII^{C} XVI, ut patet in registro suo* áll. Az oldal alján pedig: *Summa supradictorum facit fl. VIIII ½^{M} IIII^{C} XXXVIII ½, den. XXIIII* szerepel. [19] E helyen *dominico die* áll. [20] E helyett *meis* szerepel. [21] Hiányzik, a hasonló tartalmú bejegyzést lásd a 18. jegyzetben! [22] Az összeg ténylegesen: 10 081,72 forint. (Valószínűleg valamelyik százas tételt ezressel számolták.) A másik példányban *Summa introitus totius d(omini) v(estri) prescripti facit X ½^{M} IIII^{C} XXXVI* szerepel.

VI.

1522.

Kanizsai László országos kincstartó elszámolása Solt és Tolna megyék 75 dénáros adójáról.

Két kétrét hajtott lap három oldalán, amelynek első oldalán egykorú kézzel a *Littere et registrum ad thezawrariatus* cím szerepel. DL 26 273. (Archivum familiae Nádasdy.)

(p. 2)

1 1522.

Registrum factum super introitus pecuniarum per dicatores manibus meis assignatis in anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

2 [Item] in festis Beatorum Petri et Pauli apostolorum (jún. 29.) in oppido Fewldwar Iohannes de Thetettlen et Petrus Farkas de Zenthdemeter dicatores comitatus Solthensis presentaverunt erga manus meas flor. VII ½C.

3 [Item] sabbato ante festum Beate Marie Magdalene (júl. 19.) Bude Iohannes et Volffgangus de Dombo [d]icatores comitatus Tholnensis presentaverunt [er]ga manus meas flor. IIIM.

(p. 3)

4 1522.

Registrum factum de pecuniis predictorum manibus meis assignatis et expensatis in anno Domini pretitulato.

5 [Item] ex eisdem prescriptis septingentis quinquaginta florenis domino Iohanni Paxi in profesto visitationis virginis Marie (júl. 1.) ad equos centum ad litteras domini palatini pro sallario dedi flor. III ½C.

6 [Item] eidem prefato domino Iohanni Paxi similiter in profesto visitationis Beate Marie virginis (júl. 1.) ad [e]quos centum ad litteras quoque domini palatini pecunias [me]nsuales dedi flor. IIC.

7 [Item eodem] die (júl. 1.) Gregorio de Ghethe ad equos [vigin]tiquinque ad litteras domini palatini [pro] sallario dedi flor. LXII ½.

8 [Item eodem] die (júl. 1.) prefato Gregorio de Ghethe pecunias mensuales dedi flor. L.

9 Item armigeris, quos ego conduxi eodem die (júl. 1.) ad equos decem et octo ad unum quartale anni pro sallario dedi flor. XLV.

10 Item ex pecuniis, quas sabbato ante festum Beate Marie Magdalene (júl. 19.) Bude dicatores comitatus Tholnensis assignaverunt manibus meis, ex illis domino palatino dedi flor. I ½M.

VII.

1522.

Kanizsai László országos kincstartó számadása a Somogy, Vas, Zala és Baranya megyékből befolyt dika terhére folyósított kiadásokról.

Két, kétrét hajtott lap három oldalán. DL 26 284. (Archivum familiae Nádasdy.) — Másik példánya megcsonkult kétrét hajtott papírlap négy oldalán. DL 26 280. (Uo.) — Ennek eltérései a / jel után, valamint a jegyzetekben található.

(p. 1)

1	Exitus 1522.	
2	Item feria secunda post festum Beati Bartholomei apostoli (aug. 25.) Bwde Iacobo Thornali ad salarium domini waywode de subsidio comittatus Simigiensis	fl. I^{M}.
3	Item ex eisdem pecuniis eidem domino waywode ad salarium d(omini) sui ad manus Stephani Werbecy, uti distribuit familiaris Emerici Cybak	fl. I ½^{M}.
4	Item feria quarta post festum Bartholomei apostoli (aug. 27.) ex commissione domini palatini dominis Polonis ex eisdem pecuniis	fl. VII^{C} minus fl. XVIIII.
5	Item ad salarium nostrum[1] ex eisdem pecuniis ibidem Bwde feria quarta post festum Bartholomei apostoli (aug. 27.)	fl. II^{C} XX.
6	Item in festo Ieronimi[2] doctoris (szept. 30.) ex eisdem pecuniis Petro Safarys/Saffarych	fl. XVIIII.
7	Item de comittatu Zaladiensi feria quarta post festum nativitatis virginis Marie (szept. 10.) Iohanni Regey pro expensis ad Newrumbergam	fl. V^{C}.
8	Item de eodem comittatu Sigismundo Pogan eodem die (szept. 10.) in Kapornak pro expensis ad Newrembergam	fl. V^{C}.
9	Item in festo Beati Jeronimi doctoris (szept. 30.) de subsidio comittatus Castriferrei Petro Safarys/Saffarych ad litteras domini palatini	fl. IIII.
	(p.2)	
10	Item de eodem comittatu Castriferrei Paulo iuveni/[P]aukony,[3] qui portaverat litteras domini palatini, videlicet credentionales ad sallarium domini palatini	fl. II.
11	Item dominico de proximo ante festum Beati Colomani martiris (okt. 12.) Michael Kysfalwdy de subsidio presenti videlicet de comittatu Zaladiensi in opido Kapornak Petro Safariis /Saffarych homine regio ad rationem domini palatini dedit	fl. XIIII.
12	Item eodem die (okt. 12.) ibidem de dicta pecunia idem Michael Kysfalwdy ibidem pecunias menstruales/mensuales ad rationem meam familiaribus meis videlicet Paulo Kwstany/Kwsthany, Martino Keweskwty/Keweskwthy, Iohanni Laky, Georgio Zychy/Sychy, Benedicto Werthesy/Werthessy, Stephano Hwzar dedit, quiquidem/qui fuerunt cum homine regie maiestatis	fl. XXV.
13	Item eodem die (okt. 12.) per me accepi ex eisdem pecuniis	fl. II, den. XLV.
14	Item ex eisdem pecuniis ad rationem domini palatini idem Michael Kysfalwdy in festo Colomani (okt. 13.) in Hydweg/Hydwegh dedit expensas gratia Petro Safarys/Saf[farych]	fl. V.

15	Item ex eisdem pecuniis ad rationem meam accepi	fl. VII^{C} LXXXI.
16	Item de subsidio comittatus Castriferrei ad stipendium meorum familiariorum accepi	fl. II^{C} minus fl. VI.
	(p. 3)	
17	Item de pecuniis comittatus Zaladiensis pro expensis Petro Sapharys/Saffa[r]y[c]h	fl. XLI ½.
18	Item de pecuniis videlicet de comittatu Baronya domino Petro Pereny tum ad sallaria sua, tum vero ad stipendia ad equites V^{C} dedi	fl. III ½^{M}.
19	Item ego ipse accepi ad stipendia familiariarum nostrorum[4] ex eisdem pecuniis *quos mutuam domino palatino Bwde, quibus conduxit pedites ad Sirimiam in festo Gregorii pape (márc. 12.) 1522.*[6]	fl. II^{C} XXV,[5]
20	Item de pecuniis comittatus Zaladiensis ad rationem meam accepi	fl. LVIII ½.
21	*Item ego ipse pro sallario meo*	*fl. LXV ½.*[6]
22	Item Stephanus Hwzzar de pecuniis comittatus Simigiensis dedit manibus nostris quos accepi ad rationem meam in castro Lewka et in festo Innocentum. (dec. 28.)	fl. XLVI,
23	Item die dominico Ramispalmarum (1522. ápr. 13.) domino waywode medio Iohannnis Docy	fl. III^{C}.
24	Summa exitus dominorum vestre facit fl. VIIII^{M} V^{C} XVIII den. XLV.[7]	
25	*[Item Step]hanus Hwzar de pecuniis [com]ittatus Simigiensis dedit [m]anibus nostris [quo]s accepimus ad [ra]tionem nostram.*	*fl. LIII,*
26	*[Item Stephanus] Hwzar dedit [ma]nibus meis, quos [acce]pimus ad rationem [nost]ram*	*fl. IIII^{C} minus fl. XXX,*
27	*Item Anthonius presbiter dedit manibus nostris ad rationem nostram*	*fl. III^{C}.*
28	*Restant*	*fl. VII^{C}.*
29	*Summa exitus Michaelis litterati facit in toto fl. XI^{M} LXXXVIII.*[6]	

[1] E helyett *meum* áll. [2] E helyen a szövegben *Ieroniminie* áll. [3] Utána *familiaris* áll. [4] E helyett *meorum* áll. [5] A *XXV* lehúzva. [6] A kurzívval szedettek csak a DL 26 280-ban szerepelnek. Az összeg ténylegesen: 10 726,5 forint. [7] A *summa* itt csak ebben a példányban szerepel. Az összeg ténylegesen: 9238, 45 forint.

VIII.

1522.

Szerdahelyi Imrefi Mihály elszámolása a Bács és Pétervárad várakban kiosztott borról.

Négy, kétrét hajtott lap hét oldalán. DL 26 275. (Archivum familiae Nádasdy.) — Kiadása magyarul Érdújhelyi: Kalocsa 112–113.

(p. 1)

Prebenda vinorum in castro Bachiensi existenti anno 1522.

Ad mensam mei Michaelis Imreffy secundum convivas adminus p. VIII.
Ad mensam provisoris et famulorum meorum potiorum adminus p. VIII.
Adholescenti ad mensam meam servienti per diem p. IIII.
Aprodianis ad mensam provisorem servientibus per diem p. IIII.
Equitibus provisoris Bachiensis sex per diem p. VI.
Sarthori meo cum duobus famulis per diem p. II.
Cocis meis duobus per diem p. II.
Ad fercula mea et provisoris p. II.
Coco provisoris per diem p. I.

(p. 2)

Dispensatori per diem p. I.
Viceprovisori medio tempore p. ½.
Vigilibus quatuor p. IIII.
Pistori cum famulo p. II.
Ortulanis duobus cum famulis p. III.
Ad ecclesiam Sancti Pauli Bachiensis p. I ½
Fabro cum famulo p. II.
Allodiatori per diem p. I.
Mercenaris duobus per diem p. II.

(p. 3)

Pistrici panis ad mensam meam et provisorem piscando p. I.
Agazonibus sex p. VI.
Aurige unius currus regie maiestatis cum *felaythar* p. I ½.
Aurigis trium currum meorum cum suis *felaythar* p. IIII ½.
Magistro agazonum meorum medio tempore p. ½.
Kwchybus III p. III.
Clavigero cum famulo p. II.
Dolatori uni p. I.

Bachie presenti per singulos dies LXXIII ½.[1]

(p. 4)

Prebenda vinorum in castro Waradini Petri existenti 1522.

Ad mensam mei Michaelis Imreffy secundum convivas adminus p. VIII.

31	Ad mensam provisoris et famulorum eiusdem	p. V.
32	Ad mensam fratrum IIII et sacerdotum II in Waradino Petri existenti	p. VI.
33	Ad mensam dominorum hwzaronum per diem	p. XII.
34	Adprodianis ad mensam provisorem servientibus	p. II.
35	Adholescentibus ad mensam meam servientibus	p. IIII.
	(p. 5)	
36	Aprodianis dominorum hwzaronum circa mensam servientibus	p. IIII.
37	Cocis duobus meis II	p. III.
38	Dispensatori	p. I.
39	Ad fercula mea	p. I.
40	Cocis II provisoris et hwzaronum per diem	p. II.
41	Pistoribus II per diem	p. II.
42	Mercenatoriis IIII	p. IIII.
43	Fabris III continue istic existentibus	p. III.
44	Ad missas	p. ½.
	(p. 6)	
45	Chyganis VI per diem	p. III.
46	Carpentariis VI	p. VI.
47	Lapicidis II	p. II.
48	Clavigero cum famulo eiusdem	p. II.
49	Dolatoribus II	p. II.
50	Famulis provisoris V	p. V.
51	Famulis et agazonibus Georgii Kezy capitanei peditum in castro Waradini Petri servientibus	p. II.
52	Magistris bombardariis II in castro iamfato servientibus	p. II.
53	Item uni bombardario in *basthya* servienti	p. I.
54	Frigatori	p. I.
55	Pulsatori in ecclesia Beate Virginis in castro Waradino Petri fundate	p. I.
	(p.7)	
56	Agazonibus meis Michaelis Imreffy VI	p. VI.
57	Aurigis III cum famulis	p. IIII ½.
58	Magistro agazonum meorum medio tempore	p. ½.
59	Kwchys III	p. III.
60	Kwchys provisoris	p. ½.
61	Vigilibus XVI	p. XVI.
62	Castellanis medio tempore	p. I.
63	Aurige regie maiestatis cum famulo	p. I ½.
64	Waradini Petri vina singulis diebus pintarum I^{C} XVII ½.[1]	

[1] Az összeg helyes.

IX.

1522.

Elszámolás a Futak és Temesvár várakban elhelyezett katonák, illetve a különböző személyeknek zsoldra kifizetett pénzösszegekről.

Egyetemi Könyvtár, Kézirattár. Littere et epistole originales 267. 233–236.

(p. 233)

1	In Fwthak sunt equites V^C XV, quorum ducenti et undecim a festo Beati Valentini martiris (febr. 14.) usque ad festum Beatorum Proti et Iacincti (szept. 11.) habent menses septem et salarium eorum facit	fl. I^M II^C XXV, den. LXXXXI.[1]
2	Stipendia eorum ad totidem menses faciunt	fl. II^M $VIII^C$ LIII.
3	Item horum equitum quingentarum scilicet et quindecim centum et quatuor equitibus a die dominico proximo ante festum Beatorum Tiburcii et Valeriani martirum (ápr. 13.) usque ad tertium diem festi nativitatis Beatissime Marie virginis (szept. 10.) habent menses quinque et eisdem ad eosdem menses salarium eorum facit	fl. $IIII^C$ XXXI, den. LX.
4	Stipendium eorundem ad totidem menses facit	fl. I^M XL.
5	Equites vero ducenti a festo epiphaniarum Domini (jan. 6.) usque ad festum Beati Lamperti episcopi (szept. 17.) habent menses VIII ½, salarium eorum facit	fl. I^M $IIII^C$ XI.
6	Stipendium vero eorundem facit	fl. III^M $IIII^C$.
7	In Themeswar sunt equites septingenti et decem familiares antiqui domini palatini ad stipendium regni conducti, qui a festo Beati Valentini martiris (febr. 14.) usque ad festum Beatorum Prothi et Iacincti (szept. 11.) habent menses septem et salarium eorum facit	fl. $IIII^M$ I^C XXV.
8	Stipendium autem eorundem ad totidem menses facit	fl. $VIIII^M$ $VIIII^C$ XL.

(p. 234)

9	Francisco Forgach a festo Beate Margarethe virginis (júl. 13.) usque ad festum Hilarii pape (szept. 10.) ad equos quinquaginta et menses duos sunt solutandi pro salario	fl. LXXXIII.
10	Eisdem ad totidem menses pro stipendio	fl. II^C.
11	Ladislao Chaaky a profesto Beati Adalberti episcopi (ápr. 22.) usque ad crastinum Beati Lamperti (szept. 18.) ad equos II^C et menses quinque pro salario	fl. $VIII^C$ XXX.
12	Eidem ad totidem equos et menses pro stipendio	fl. II^M.

13	Gaspar Paxy a die dominico proximo ante festum Beatorum Tiburcii et Valeriani martirum (ápr. 13.) usque ad crastinum festi nativitatis Marie (szept. 9.) pro salario sunt solvendi ad menses quinque et equos centum	fl. IIII^{C} XV.
14	Eidem pro stipendio ad totidem equos et menses	fl. I^{M}.
15	Iohanni Haghmas a die dominico proximo ante festum Beatorum Tiburcii et Valeriani martirum (ápr. 13.) usque ad crastinum festi nativitatis Marie (szept. 9.) pro salario ad menses quinque et quinquaginta equos sunt solvendi	fl. II^{C} VII ½.
16	Eidem pro stipendio ad totidem equos et menses	fl. V^{C}.
17	Ladislao Seryeny a festo Beati Ambrosii episcopi (ápr. 4.) usque ad festum Beati Egidii abbatis (szept. 1.) ad menses quinque et equos X pro salario sunt solvendi	fl. XLI ½.
18	Eidem pro stipendio ad totidem menses (p. 235)	fl. I^{C}.
19	Michaeli Chomboly a festo Beati Ambrosii episcopi (ápr. 4.) usque ad profestum Beati Egidii abbatis (aug. 31.) ad menses quinque et equos decem pro salario	fl. XLI ½.
20	Eidem pro stipendio ad totidem menses	fl. I^{C}.
21	Francisco Kerey a feria quinta proxima ante festum Beati Urbani pape (máj. 22.) usque ad feriam quintam post festum exaltationis Sancte Crucis (szept. 18.) ad menses quatuor et equos viginti sex pro salario	fl. LXXXVI, den. XXXII.
22	Eidem pro stipendio ad totidem menses et equos	fl. II^{C} VIII.
23	Luce Seegy a festo Beati Vitalis martiris (ápr. 28.) usque ad feriam quartam proxima post festum Beati Mathei apostoli (szept. 24.) ad menses quinque et equos decem ad salaria	fl. XLI ½.
24	Eidem pro stipendio ad totidem menses et equos	fl. I^{C}.
25	Martino Barath a feria quinta ante festum Beati Barnabe apostoli (jún. 5.) usque ad crastinum festi Beati Egidii abbatis (szept. 2.) ad menses tres et equos triginta duos ad salaria	fl. LXXVIIII, den. LXVIII.
26	Eidem pro stipendio ad totidem equos et menses	fl. I^{C} LXXXXII.
27	Ambrosio litterato a sabbato proximo ante festum Beati Barnabe apostoli (jún. 7.) usque ad feriam quintam proximam post festum Beati Egidii abbatis (szept. 4.) ad menses tres et equos decem ad salaria	fl. XXV minus den. X.
28	Eidem pro stipendio ad totidem equos et menses	fl. LX.

(p. 236)

29 Iohanni Rawazdy a crastino festi Beati Ambrosii episcopi (ápr. 5.) usque ad festum Beati Egidii abbatis (szept. 1.) ad menses quinque et equos sex ad salaria fl. XXV minus den. X.

30 Eidem pro stipendio ad totidem menses fl. LX.

31 Petro Thywadar a feria secunda post festum Beati Ambrosii episcopi (ápr. 7.) usque feriam quartam proximam post festum Beati Egidii abbatis (szept. 3.) ad menses quinque et equos decem pro salario fl. XLI ½.

32 Eidem pro stipendio ad totidem equos et menses fl. I^{C}.

33 Georgio Pethew a festo Beatorum Philippi et Iacobi apostolorum (máj. 1.) usque ad festum Beati Augustini episcopi (aug. 28.) ad menses quatuor et equos viginti pro salario fl. LXVI, den. XL.

34 Eidem pro stipendio ad totidem menses fl. I^{C} LX.

35 Iohanni Bereky a die dominico proximo post festum Beate Sophie (máj. 18.) usque ad festum exaltationis Sancte Crucis (szept. 14.) ad menses quatuor et equos sex pro salario fl. XVIIII, den. LXXXXII.

36 Eidem pro stipendio ad totidem menses fl. XLVIII.

37 Summa universalis facit
XXXI^{M} III^{C} XXXVIIII, den. XXIII.[2]

38 Omnibus exceptis pure remanebunt ex hac summa
IIII^{M} VII^{C} LXXXX.

[1] Az eredetiben *fl. I^{C} II^{C} XXV, den. LXXXXI* áll! [2] Az összeg ténylegesen: 31 359,13 forint.

X.

1522.

Kanizsai László országos kincstartó által a füleki vár őrzésére felfogadott személyek ügyében kötött szerződések és elszámolások.

Papíron. DL 26 279. (MKA, Archivum familiae Nádasdy.) — A hátlapján, az utolsó oldalon keresztben: S[...] de eodem censu Beati Georgii, videlicet de c(astri) pertinentiis.

(p. 1)

1 1522.
Registrum super conventionibus factis cum castellanis vices thezaurarii regni gerentes et peditibus atque vi(gi)latoribus in castro Fylek commorantibus etc.

2 Item primo dominus magnificus in festo Beati Mathie appostolli (febr. 24.) convenit cum Michaele de Kysfalwd, ut tertiusmet tamquam castellanis in castro maneat predicto et dabuntur sibi ad integrum annum florenos septuaginta et habebit dominus magnificus provideri facere sibi et servis suis de mensa, ita tamen, quod se annum expeditio non compleret, extunc ad illud tempus, quod servivit, contentabit etc.

3 In festo Beate Appollonie virginis (febr. 9.) virginis convenit dominus magnificus similiter cum Francisco litterato de Lad, taliter, ut tertiusmet maneat in prescripto castro Fylek, dabuntur sibi ad singulos menses fl. VI et dominus magnificus providebit sibi et suis servitoribus de mensa, ut subportet vices thezaurarii in recipientibus et extradandis contributionis regnicolarum et compotum superinde servantes.

4 Item in festo Beati Mathie appostoli (febr. 24.) convenit similiter cum nobili Iohanni Nagh de Wadasfalwa et dabuntur sibi ad singulos menses fl. duo et providebit sibi dominus magnificus de mensa etc.

(p. 2)

5 Item in festo Appollonie virginis (febr. 9.) convenit dominus magnificus cum Benedicto et Andrea Kolthay, Thoma de Chomahaza, Vincentio Gerwary, Thoma Bwgywzlay, Vallentino Nemeth, Ambrosio Rach de Sarwar, Dionisio de Bwgywzlo, Blasio Nagh de Kolthay, Iohanne de Kopach et Stephano de dicta Bwgywzlo singulis eorum ad singulos menses, videlicet dies triginta, dabuntur mensuales fl. II et soli ipsi de eorum mensa providebunt.

6 Item habebit dominus magnificus vigilatores duos, prout eisdem concordare poterit, quibus de mensa eorum similiter in prebendis provideri facere, habebit etc.

XI.

1522.

Kanizsai László országos kincstartó emberének, Huszár Istvánnak az elszámolása a Somogy és Zala megyékben beszedett adóból a saját és a szolgabírák költségére felhasznált összegekről.

Négy félbehajtott papírlapból álló füzet, amelynek első négy oldalán vannak bejegyzések. DL 37 171/1. (MKA, Lymbus.)

(p. 1)

1 1522.

Comitatus Simigiensis de restantia ad manus mei Stephani Huzar veneret fl. LIII.[1]

2 Exitus

3 Item primo perlustram et occupavi bona illorum, qui digne merueret in processu Georgii Bako iudicis nobilium ambulavi equitibus sex et iudici nobilium equitibus II decem diebus exposui fl. VIII.

4 Item in processu Iohannis Inakody similiter totidem equitibus et diebus octo exposui fl. VII.

(p. 2)

5 Item in processu Thome Nagh ambulavi similiter cum octo equitibus, diebus octo exposui fl. VI.

6 Item in processu Pauli Babody ambulavi diebus XII cum octo equitibus exposui fl. X.

(p. 3)

7 Item in comitatos Zaladiensem et Simigiensem ambulavi pro pecuniis ad dicatores et exposueram propria mea, excepi de istis pecuniis fl. XIIII.

8 Item quando dominus meus gratiosus fecit me vocare erga se ad castrum Lewka causa resciendi, si dicatores dabunt pecunias vel autem non, cum tribus equitibus ambulavi diebus XIII exposui fl. VI.

(p. 4)

9 Item circa festum Beati Valentini martiris (1523. febr. 14.) ad generalem congregationem per me venire non potui, sed registra miseram huc Budam domino nostro gratioso et etiam Petro Saffarythy dedi sibi pro expensis fl. II.

[1] Az összeg megegyezik a kiadások összegével.

XII.

1522.

Kanizsai László országos kincstartó embereinek, Safaricsi Péternek és Huszár Istvánnak az elszámolása a Somogy megyében különböző okok miatt be nem fizetett adóról.

Négy félbehajtott papírlapból álló füzet, amelynek utolsó, 8. oldalán nincsenek bejegyzések. DL 37 171/2. (MKA, Lymbus.)

(p. 1)

1 Restantia comitatus Simigiensis

2 Dicatores Iohannes Zentay et Benedictus Kerezthur

3 Occupator bonorum, qui non solveret, Petrus Safarythy et post ipsum, per eum vagaturus Stephanus Huzar

(p. 2)

4 Super illos, qui non solverunt preteritam dicam; et etiam qui solverunt; et qui non solverunt; et qui solvere tenentur; aliqui sunt curie nobilitarie; alique deserte et minus iuste dicate; aliqui autem dicatoribus solveret et haberet puras expeditorias, ego autem ibi feci vanas, fatigas et expensas; aliqui vero aduc tenentur.

(p. 3)

5 Tota summa restantia II^{M} XL.[1]

6	Exitus	
7	Item bona domini Georgii de Bathor et predialium abbatum, plebanorum aliorumque presbiterorum facit	fl. VII^{C} XVIIII.
8	Item bona domini episcopi Quinqueecclesiensis facit	fl. III^{C} VIIII.
9	Summa I^{M} XVIII.[2]	
	(p. 4)	
10	Item bona domini Petri de Peren in isto comitatu ad rationem servitii sui per dominum palatinum sunt relaxata, facit	fl. LXXVII.
11	Item bona domini prioris Aurane ad conservanda castra confinitima et ad vadum Gradystya per dominum palatinum sunt deputate, facit	fl. III^{C} XV.
12	Summa III^{C} LXXXXII.[3]	
	(p. 5)	
13	Item universa bona Bartholomei Fanchy per dominum palatinum ad rationem sallar(i)i sui sunt deputate, facit	fl. LXXXXII.
14	Item magister Iohannes prothonotarius palatinales habet litteras domini thezaurar(i)i regie maiestatis et retinuit in propria bona	fl. I^{C} XIIII.
15	Item dominus Benedictus de Bathyan similiter habet litteras domini thezaurarii regie maiestatis ad rationem sallar(i)i sui aliquam partem solvit et aliquam partem retinuit in propria bona sua, facit	fl. XXXIIII ½.
16	Summa II^{C} XL ½.[3]	
	(p. 6)	
17	Item universa bona nobilium de utraque Zakachy et Wyd, qui dicunt se ipsos esse liberos a divis regibus et etiam dominus palatinus in litteris suis precepit ipsos in libertate eorum tenere, sicut et alios nobiles bona eorum facit	fl. LXXVI.
18	Item, qui sunt minusiuste dicati, quia alique sunt curie nobilitarie, alique vero deserte et aliqui sunt nimis pauperes et propter paupertatem solvere non potuerunt, facit	fl. LXV.
19	Summa I^{C} XLI.[3]	
	(p. 7)	
20	Item bona illorum, a quibus dicatores levaverunt post extradatum registrum, facit	fl. LXXXI.
21	Item bona illorum, quorum accupavi et nihil accipere potui, quia fui paucus et aliqui fuerent nimis pauperes, facit	fl. XLIII.
22	Item bona illorum, qui aduc solvere tenentur et causa mei infirmitatis occupare non potui, facit	fl. XLV ½.
23	Item bona iudicium nobilium et quantum ipsi levaverunt, facit	fl. XVII.
24	Item, qui solveret ad manus meas Stephano Huzar	fl. LIII.
25	(Summa) II^{C} XL.[4]	

[1] Az összes kiadás a számadás szerint 2031,5 forint, ténylegesen 2041 forint. [2] A tényleges összeg 10 forinttal több: 1028 forint. [3] Az összeg helyes. [4] Az összeg fél forinttal több a ténylegesnél.

XIII.

[1523. április vége][1]

Thurzó Elek királyi kincstartónak az országgyűlés részére készített költségvetési előirányzata az 1523-as évre az előző év uralkodói bevételei és kiadásai alapján.

Négy lapos papírfüzet hét oldalán. Egyetemi Könyvtár, Kézirattár. Littere et epistole originales 254. szám, 200–201., 246–249., 254. — Kiadása Schedius 99–106.; csak az első oldalának kiadása Kovachich: Suppl. ad vestigia II. 462. — Facsimiléje Hermann: Államháztartás 314–315. oldalak között. — Táblázatos magyar kivonata: Uo. 328., 330.

	(p. 200)	
1	Proventus regie maiestatis per annum	
2	De cusione camere Crempniciensis per annum provenire possent, adhibita bona diligentia et provisione florenos LXXXX^{M} VII^{C} LXXVII, ex quibus reginale maiestati pro annuali arenda ipsius camere cedunt florenos XVI^{M} IIII^{C} LXXX et sic regie maiestati manebunt pure	fl. LXXIIII^{M} II^{C} LXXXXVII.
3	De cusione camere Budensis anno preterito provenerunt florenos LXXXVII^{M} III^{C} XLVII, denarios LIIII, sed anno futuro, tum propter defectum et paucitatem antiquarum monetarum et argenti, tum quia pretium utriusque ascendit, vix facere poterit.	fl. L^{M}
4	Tricesima Budensis et Albensis faciunt	fl. XVI^{M}.
5	Tricesima Posoniensis facit	fl. VI^{M}.
6	Tricesima regni Sclavonie, si eliberabitur, potest facere circiter	fl. IIII^{M}.
7	Tricesima Cassoviensis facit	fl. VIII^{C}.
8	Taxa Saxonum Transsilvanensium	fl. XVI^{M}.
	(p. 201)	
9	Vigesima Transsilvanensis vix sustentat officiales, propter continua bella	
10	Cementum Cibiniensis	fl. V^{M}.
11	Census Sancti Martini Saxonum Transsilvanensium	fl. VI^{M} VII^{C}.
12	Quinquagesime Transsilvanensis	fl. IIII^{M}.
13	Civitas Budensis et Pesthiensis	fl. II^{M}.
14	Civitas Zegediensis facit	fl. II^{M}.
15	Civitas Alba Regalis	fl. IIII^{C}.
16	Civitas Koloswariensis	fl. III^{C} XII.
17	Civitas Strigoniensis	fl. II^{C}.

18	Soproniensis	fl. IIII^{C}.
19	Civitas Lewchoviensis, Barthfensis, Eperyes et Kyszeben faciunt (p. 246)	fl. I^{M}.
20	Universitas Iudeorum	fl. I^{M} VI^{C}.
21	Summa facit fl. CLXXXVIIII^{M} VII^{C} VIII.[2]	
22	Ultra hec proventus et cusiones monetarum camere Rivulidominarum percepit dominus Andreas de Bathor.	
23	Civitates Posoniensis, Cassoviensis, Rivulidominarum sunt exempte.	
24	Tricesima Trinchiniensis, de Zakolcza, preterea civitas Tirnavia et Zakolcza ac alia bona regie maiestatis sunt in pignore. (p. 247)	
25	Exitus premissorum proventuum	
26	Ad solutiones universorum castra finittima tenentium dempta solutione gentium per dominos pro conservatione regni ad defensionem et conservationem eiusdem limitata(r)um per annum exponuntur	fl. LXXXII^{M} LXXII.
27	Ad solutionem dominorum a regia maiestate sallarium habentium demptis subsidiis et vestimentis eorundem dominorum exponuntur per annum circiter	fl. XXIII^{M} II^{C} LXVIII.
28	Ad solutionem universorum curialium regie maiestatis exponuntur	fl. LVI^{M} VI^{C} XXIIII.
29	Ad solutionem gentium per dominos ad conservationem regni limitatarum cedunt	fl.[3]
30	Ad solutionem mille nazadistarum (p. 248)	fl. XXIIII^{M}.
31	Ad conservationem coquine regie maiestatis ad singulos dies per florenos viginti quinque demptis conviviis maiestatis sue exponuntur per annum	fl. VIIII^{M} I^{C} XXV.
32	Pro speciebus per annum ad singulas septimanas per florenos sexaginta computandos demptis conviviis diversorum oratorum et convivarum regie maiestatis exponuntur per annum	fl. III^{M} I^{C} XX.
33	Ad emptionem vinorum pro ore regie maiestatis per annum adminus exponuntur	fl. VIII^{C} XXXII.
34	Ad emptionem vinorum prebendariorum regie maiestatis exponuntur	fl. VI^{M}.

(p. 249)

35	Ad emptionem avenarum regie maiestatis et prebendariorum eiusdem exponuntur per annum	fl. II^{M} VI^{C}.
36	Ad emptionem lucernarum et candelarum pro domibus et capella regie maiestatis exponuntur	fl. III^{C} XXVI.
37	Ad conservationes et remunerationes ac missiones diversorum oratorum et forensium principum adminus exponuntur per annum	fl. XXV^{M}.
38	Ad solutionem cocorum, agazonum et vectorum, tubicinatorum, fistulatorum et aliorum diversorum servitorum et factorum regie maiestatis exponuntur per annum	fl. $IIII^{M}$ $IIII^{C}$ XXXVI.
39	Summa facit fl. $CCXXXVII^{M}$ III^{C} XXXI.	
40	Preterea vestitura proprie persone et curie regie maiestatis, que limitati non possunt.	
41	Reformationes castrorum finitimorum solutiones debitorum antiquorum regie maiestatis.	

(p. 250)

42	Ad solutiones finitima tenendas	
43	Domino waywode Transsilvanensi pro sallario in paratis pecuniis	fl. $VIIII^{M}$.
44	Domino comiti Themesiensi	fl. X^{M}.
45	Domino bano Croatie et aliorum castrorum regni Croatie unacum conservatione peditum	fl. $XXVIIII^{M}$ VI^{C}.
46	Domino bano Jaychensi	fl. $XXVII^{M}$
47	Domino bano Zewreniensi	fl. VI^{M} $IIII^{C}$.

[1] Vö. Hermann: Államháztartás 306. [2] A tényleges összeg: 190 709 forint. [3] Az összeget nem tüntette fel.

Hely-, név- és tárgymutató

Személynevek. Ha a személy neve egyedül áll, sem rangja, sem tisztsége nem ismert, akkor „családneve" cs. jelzéssel, a keresztnév elhagyásával szerepel.

A „családnevek" az adott oklevélben előforduló alakjukban, mai helyesírással vagy fonetikusan szerepelnek.

A ragadványnevekről utalás történik a birtoklást jelölő „előnév"-re.

A később „előnévként" szereplő birtoknevek minden esetben nagybetűvel kezdődnek.

A rangok és tisztségek is mutatózva vannak, ezeknél utalás történik viselőjük nevére.

A méltóságot vagy tisztséget viseltek neve után azok a méltóságok vagy tisztségek szerepelnek, melyeket az illető viselt, vagy amelyekről a kötetben idézett oklevélszövegekben említés történik; az utóbbi esetben az évszám vagy évkör megjelölésével.

Az összetett birtoknevekből képzett családnevek előfordulási alakjukban szerepelnek.

Helynevek. Az oklevelekben lévő összes helynév megtalálható a mutatóban.

A mutató a helynevek középkori névalakját adja meg mai helyesírással/fonetikusan. Azokban az esetekben, ha a mai névalak eltér ettől, utalás segít.

A helynevek után zárójelben az a középkori megye vagy ország szerepel, amelyben található volt, továbbá a helység mai neve és az ország, amelyben ma található.

Tárgyszavak. A tárgyak és fogalmak közül az adózásra, a foglalkozásra, mesterségre, tisztségre, továbbá az időszak politikatörténetére vonatkozó szavak lettek mutatózva. Alapvetően nem törekedtünk, hogy az indexben minden egyes tárgyszó megtalálható legyen.

A *betűrendbe sorolás.* A szabványtól annyiban történt eltérés, hogy a többjegyű kezdőbetűt (cs, zs) kiemeltük a szigorú betűrendből, amely más esetben érvényesül. Ugyanakkor a gépi rendezés érdekében — főként az ismétlést jelentő gondolatjelet követően — elhagytuk a névelőket. Dőlt betűvel jelzi a mutató az eredeti helyesírással, betűhíven szedett címszavakat.

A mutatóban alkalmazott rövidítések

cs. = családnév
h. = helység
hh. = hiteleshely
kh. = keltezési hely
m. = megye
opp. = oppidum
pr. = prédium
v. = város (civitas vagy egyéb)

[...] Balázs, Kállai Vitéz János szörényi bán káplánja 133

Abaúj megye I/20, I/48; közössége 118
abaúji örökös ispán: Perényi Péter
Abony h. (Külső-Szolnok m.) 137
Acél Ferenc (†1523) szatmári főesperes, királyi és királynéi titkár 89, 95, 114, 120; halála után javainak lefoglalása 202, 204
– István pozsonyi harmincados 81, 83; pozsonyi várnagy 204
adó elszámolása az országgyűlésen 143-144
– kiutalása 64, 101
–, 75 dénáros IV/1
–, census 182; Márton-napi XIII/11
–, contributio 88, 96, V/2-3, X/3; seu subsidium, füstönként 84
–, egyforintos, füstönként 3, 56, 66, 80, 89-91, 104, 118, 126, 143-144
–, kamarahaszna 111
–, kilenced, boré 122
–, subsidium 17-22, 27-28, 31-32, 48-50, 53-55, 60-62, 65, 72, 97, 101; I/1, I/31, V/7-8, VII/2, VII/9; füstönként 44
–, taxa 111, 113, 115, 120, 122, 129-130, 154, 171, XIII/8
–, – extraordinaria 111, 122
–, tized bérbaadása 63
–, – bérlete 78-79
–, – elzálogosítása 45
–, –, boré 45
–, városi XIII/13-19
adófizetés alóli felmentés tűzvész miatt 111
adómentesség 66, XII/17, XII/23, XIII/23
adósság 13, 43-45, 59, 64, 71-74, 77, 84, 96, 109, 140, 196
– elengedése 110
– kifizetése 9-10
adószedő lásd tisztség, adószedő
adóügyben levelek kézbesítése I
ajándék, követeknek és uralkodóknak XIII/37
Ákosházi Sárkány Ambrus zalai ispán (1515–1526),[1] királyi tanácsos 67-68, 83, 100, 109, 178, I/13; mint követ 52, 76, 81
– – Ferenc 81
– – Lőrinc özvegye, majd Dadai Bodó János felesége: Sólyagi Margit (János leánya) 149
Alapi Boldizsár dalmát-horvát-szlavón vicebán, körösi ispán (1513–1518)[2] 177
Albrecht brandenburgi őrgróf, a Német Lovagrend nagymestere (1511–1525)[3] 94, 178, 186, 198
alsó-ausztriai vicedomus: Saurer, Laurenz
Alsólindva opp. (Zala m., ma Lendava, Szlovénia) kh. 13
Alsólindvai Bánfi Jakab 6, 13, I/24, III/53
– – János 6, 163, I/11; mint királyi megbízott birtok lefoglalására 156-157
– lásd még Bolondóci
általános parancs bírói hatóságokhoz 156
Amadé cs. lásd Várkonyi Amadé
Ambrus diák kapitány IX/27
Andrea(s) Burgus/de Burgo/dal Burgo lásd dal Burgo, Andrea
angol király: Henrik (VIII.)
Anna hercegnő (II. Ulászló leánya, Ferdinánd osztrák főherceg felesége) 1, 35, 70
–, Kanizsai László felesége 110
Ant(h)onius Rincon lásd Rincon, Anton francia követ
Antal pap, Kanizsai László familiárisa V/10, VI/27
apát előzése 70

[1] Kubinyi: Ákosházi Sárkány 265.
[2] DL 33 908.; DF 219 285. (Az adatokat Pálosfalvi Tamásnak köszönöm.)
[3] Wilberg: Regententabellen 315.

Apoliensis lásd Oppelni
apostoli született követ: Szatmári György esztergomi érsek
apród VIII/5, VIII/34, VIII/36
Arad megye I/19, I/37; adója III/19, III/37, IV/12
arany pénzverésre 11, 14-15
aranytisztító, szebeni XIII/10
Ártándi Balázs III/50
– Pál 190; kapitány II/24, IV/40
Árva megye I/16, I/42
Ásvány h. (Győr m.) 125
Asszonyfalvi Ostfi László Vas megye adószedője 126; V/5, V/12
Asszonypataka (Szatmár m., ma Baia Mare, Románia) város adómentessége XIII/23
asszonypatakai kamara és ispánja: Bátori András 51, XIII/22
Aszupataki Henc cs. 77
Auch-i (Franciaország) bíboros 192-194
Augsburg v. (NRB, ma Németország) 1
Augusta lásd Augsburg
aulea (kárpit) 141
Aurana-i lásd vránai
Ausitanus lásd Auch-i
Ausztria 166; mellett fekvő megyék 70
Auxitatus lásd Auch-i
Ázsia 181

Babócsa vár (Somogy m.) 183; kh. 57, 190, 200
Babodi Pál somogyi szolgabíró XI/6
Bač lásd Bács
Bács megye I/7, I/35, II/39; adója III/8, IV/16
– vár (Bács m., ma Bač, Szerbia) VIII/1
bácsi aludvarbíró VIII/12
– dispensator VIII/11
– Szent Pál-egyház VIII/16
– udvarbíró VIII/3, VIII/5, VIII/9-10
– várban szolgálatot teljesítők bor-járandósága VIII/1-28
Bácsmegyei Péter lásd Császár Péter
Baia de Cris lásd Körösbánya
Baia Mare lásd Asszonypataka
Bajóti jn. 125
Bakabánya v. (Hont m., ma Pukanec, Szlovákia) adója 44
Bakó György somogyi szolgabíró XI/3
Balaskó, Bátori István familiárisa II/62
Balaton-melletti Szent Péter-egyház 99
Balázs győri őrkanonok 125
– pap, a somogyi konvent kiküldöttje 190
Báli bég nándorfehérvári parancsnok 35, 175, 186, 198
Báncsai Demeter, Bátori István udvarbírája 190
Bánfi Boldizsár, Bátori István familiárisa II/6
– cs. lásd még Alsólindvai és Bolondóci Bánfi
Banjaluka vár (Bosznia) 30
Banská Bystrica lásd Besztercebánya
– Stiavnica lásd Selmecbánya
Baracsi Mátyás vránai perjel (1522–1525)[4] 6, 87, 98, XII/1
– – – – – servitor-a: Gergely diák 87
Baranya megye I/29, I/41; adója V/10, VII/18
Barát Márton, Bátori István familiárisa II/8; kapitány IX/25
Barcaság 113, 145
Bardejov lásd Bártfa
Barnabás II/2, II/65
Bars megye 64, I/17, I/39
– – adószedői: Endrédi György és Kistapolcsányi János 60
barsi ispán: Dóci Ferenc, Lévai Zsigmond
Bársony cs., Berényi 46
Bártfa v. (Sáros m., ma Bardejov, Szlovákia) közössége 9, 18, 53, 62, 78, 92, 97, 130, 148, 161, 182; adója XIII/19

[4]DL 106 773.

bástya, pétervárad VIII/53
Bátori András 59, 116, I/13; asszonypatakai kamaraispán (1522–1523) 51, XIII/22
– György királyi lovászmester (1505–1531)[5] 57, I/11, II/58, XII/7
– István temesi ispán és az Alsó részek főkapitánya (1511–1523), nádor (1519–1523)[6] és királyi helytartó (1522–1523) 2, 4-6, 11, 14-34, 36-38, 40-49, 53-62, 64-69, 71-75, 77, 80-81, 83-85, 87-90, 92, 94, 97-103, 105-107, 111, 114, 118-121, 123, 125, 127-128, 131-132, 134-135, 140-141, 146, 148-149, 151, 155-158, 163-165, 168-170, 172-173, 176-180, 182-184, 187, 190, 200, 205, I/12, II, IV/34, IV/36, IV/43, IV/51, VI/5-7, VI/10, VII/4, VII/9, VII/11, VII/14, VII/19, XII/10-11, XII/13, XII/17; királyi tanácsos mint követ 52
– – felesége: Zsófia mazóviai hercegnő 183, 200
– – dispensator-a II/57
– – embere I/19
– – familiárisai II, VII/10, IX/7-8; lásd még Swanczar András
– – fizetése VII/10
– – katonáinak fizetése és zsoldja 11, III
– – könnyűfegyverzetű katonáinak futaki kapitánya: Révai István 149
– – lakodalma 163
– – leváltása tisztségeiről 203
– – megbízottja 148; lásd még Butkai Péter 141
– – podagrája 100
– – titkára: Révai Ferenc
– – udvarmestere II/1-2
– – udvartásának számadása II
Battyányi Benedek 59, 101, I/13; fizetése XII/15
– Boldizsár mint levélkézbesítő I/11
– Ferenc királyi pohárnokmester (1515–1525)[7] 138-139
– György, a kalocsai érsekség kormányzója (1522) 131
– Zsófia (Haraszti Ferenc özvegye) 47
Bazini Grófok lásd Szentgyörgyi és Bazini Gróf
Bebek János I/12
Bécs v. (Wien, Ausztria) 1; kh. 81, 100, 196
bécsi polgárok 151
– tárgyalások 40, 52, 76
Bécsújhely v. (Wienerneustadt, Ausztria) 137
béke a csehek és németek között 171
– a törökkel 185
Békés megye I/19, I/37; adója III/33, IV/9
Bélai Barnabás szörényi bán (1501[8]–1522) 7
Belgrad lásd Nándorfehérvár
Bereg megye I/14, I/50
Bereki János kapitány IX/35
Berényi Bársony cs. 46
Beriszló cs., Grabarjai 156
– Ferenc 156
– István rác despota özvegye: Ilona 16
– – (István fia) rác despota (1522–1527)[9] 16, I/22
– Péter veszprémi püspök (1511–1520), dalmát-horvát-szlavón bán, zenggi kapitány (1513–1520)[10] 177
bérlet, kassai harmincadhivatalé 92-93
–, pozsonyi harmincadhivatalé 68, 83
–, soproni harmincadhivatalé 67

[5]Perényi 719.; Pray: Epistolae procerum I. 376.
[6]C. Tóth: Ecsedi Bátori 28.
[7]Memorabilia 16/75.; 36/172.
[8]Pesty: Szörény III. 137.
[9]Szerbia 357.; R. Kiss: Helytartótanács 334/II.
[10]DF 232 315.; Solymosi: Veszprémi 17.

–, tizedé 78-79
Bertalan selmecbányai jegyző 82
Berzele cs. 132
Berzencei Bornemissza lásd Bornemissza
Besenyő h. (Pest m.) 158
Besenyői Ferenc familiáris 16
Beszterce v. (Besztercei ker., ma Bistrita, Románia) közössége 51, 74, 145
Besztercebánya (Zólyom m., ma Banská Bystrica, Szlovákia) kh. 146
betegség, adószedőé XII/22
–, lengyel királyé 178, 186
–, podagra, nádoré 100
Betlenfalvi Thurzó Elek lásd Thurzó Elek
bíboros 186, 192-194
bíborosi kinevezés 159
Bihar megye I/27, I/38; adója III/34, III/47, III/50, IV/18
Bijela Stijena lásd Fejérkő
birodalmi gyűlés lásd nürnbergi birodalmi gyűlés (1522)
bírói intézkedés 180; új tárgyalásra 103
– intézkedésről oklevél ki nem adása 119
bírságolás 170
birtok adományozása, helytartó által 24, 46, 132, 149, 155, 158, 176, 190
– adományozási jog, helytartóé 2, 5
– átadása 177
– elfoglalása 94, 128
– elpusztítása 119
– háramlása 24, 46, 108, 128, 132, 137, 149, 155, 176, 190
– lefoglalása 56, 102, XI/3, XII; király részére 156-157
– zálogosítása 158
birtokba bevezetés és iktatás 24, 190
birtokjogok iktatása 180
Bistrita lásd Beszterce
Bodó cs., Dadai 149
Bodrog megye I/7, I/35; adója III/36, IV/17
Bogyoszlói Dénes, István és Tamás füleki őrök X/5
Bola jn. 125
Boldogasszonyörs másképp Kővágóörs h. (Zala m.) 24
Boldogasszonyörsi másképp Kővágóörsi cs. és Móroc cs. 24
Bolondóci Bánfi Zsigmond 30, 116, I/24
bor 45, 90-91, 95, 122, 152, XIII/33-34
borjárandóság elszámolása VIII
Bornemissza János pozsonyi ispán (1514–1527),[11] budai várnagy (1506–1526)[12] 67-68, 83, 102, 127, 137, 150, 166-168, 178, 198, I/21
– Péter mint levélkézbesítő I/29, I/41
borsmonostori apát: Cirják György 70
Borsod megye I/20, I/48; adója III/39
Bosnyák Antal[13] mint levélkézbesítő I/44
– Tamás csanádi káptalani vikárius 38
Bosznia (ma Bosznia-Hercegovina része) 168, 195
– hercege: Újlaki Lőrinc
Bozjási János, Thurzó Elek kincstartó embere, mint levélkézbesítő I/33
brandenburgi őrgrófok lásd Albrecht, György
Brasov lásd Brassó
Brassó v. (Brassói ker., ma Brasov, Románia) közössége 12, 113, 145
brassói polgárok 103
Bratislava lásd Pozsony
Brinje v. (Horvátország) 168
Brno lásd Brün
Brod h. (Pozsega m., ma Slavonski Brod, Horvátország) kh. 16
– v. lásd Németbród
Brün v. (Brno, Morvaország, ma Csehország) 34; kh. 25

[11] Mon. rust. 283.; halála napja: 1527. X. 7. http://archivum.piar.hu/arisztokrata/pozsonyi ispán. [A letöltés ideje: 2009 májusa.]

[12] Kubinyi: Budai udvarbírók 266.

[13] Személyére lásd még Udvardy: Kalocsai érsekek 424.

Brynnye lásd Brinje
Buda v. (Pilis m., ma Budapest része) 1, 30, 36, 59, 96, 100-101, 120, 133, 143-146, 163-164, 175, 198-199, 201, I/12-13, I/21, V/1-3, VI/3, VI/10, VII/2, VII/5, VII/19, XI/9; kh. 1-6, 8-12, 17-22, 24, 26-29, 31-33, 38, 41-49, 53-56, 58, 60-62, 65, 67-75, 80, 83, 92-93, 97, 99, 101-103, 106-107, 111, 116-117, 119-120, 125, 128, 136, 140-142, 148-149, 151-152, 154-155, 158, 161-165, 170, 176-177, 179, 180, 182-184, 201-202, 204-205
– – közössége 115, 120, 161-162
– – adója XIII/13
– vár (Pilis m.) kh. 166-168, 203
budai harmincad XIII/4
– kamara pénzverőmestere: Krug, Hans 146
– – XIII/3
– káptalani kiküldött 180
– polgár 151
– várnagy: Bornemissza János
budavári Szent Zsigmond-egyház prépostja: Piso Jakab 106
dal Burgo, Andrea osztrák főhercegi követ 1, 114, 159, 164, 166-168, 171, 175, 178, 181, 186, 189, 191-193, 197-199, 203
burgund herceg: Ferdinánd
Butkai Péter 107, 180; mint nádori megbízott 141
– – felesége: Ilona 180
Bwgywzlay lásd Bogyoszlói

campus Phillipici lásd Drinápoly
Carstyn/Carsyn lásd Karlštejin
Čáslav v. (Csehország) 34
céh, szabó, kolozsvári 75
Cementhes György szász polgár 43
Červený Kameň lásd Vöröskő
Chawlowyth Pál óvári várnagy (1522[14]–1523) 151
Chazar lásd Császár
Chazlo lásd Čáslav
Chomboly Mihály kapitány IX/19
Cibak Imre, Szapolyai János familiárisa VII/3
cigányok VIII/45
Cirják György borsmonostori apát 70
Cirjáki Ferenc királyi aulicus, mint levélkézbesítő I/47
Cluj-Napoca lásd Kolozsvár
colonus 94
Columna bíboros, pápai követ 186
credentionalis küldése az országnagyoknak 178
curia nobilitaria 24, 177, XII/18; lásd még porta nobilitaria
Cuspinianus, Johann osztrák követ 1
Csaholyi Ferenc csanádi püspök (1514[15]–1526) 116
Csáki László kapitány IX/11
Csáktornyai Ernuszt lásd Ernuszt
Csanád megye I/19, I/37; adója III/6, III/22, III/43, IV/13
csanádi éneklőkanonok: Szécsi Máté
– kanonok: Nagybesenyői István, Peregi Albert
– káptalan 38; mint hh. 42
– káptalani vikárius: Bosnyák Tamás
– püspök: Csaholyi Ferenc
– vikárius: Szécsi Máté
Csányi Balázs mint levélkézbesítő I/3
Csapi György helytartói ember 190
Császár[16] Péter, Bátori István nádor familiárisa II/7, II/19, II/50
császár: Károly (V.), Miksa (I.)
császárválasztás (1519) 8, 178
Csebi Pogány cs. 45

[14] Héderváry I. 577.
[15] Mon. rust. 194.
[16] Azonos Bácsmegyei másképp Varjadi Császár Péterrel. (DF 259 681.)

– – Zsigmond máramarosi ispán és kamarás 45; mint követ 117, VII/8; mint levélkézbesítő I/50
– – – felesége: Fruzsina 45
Csege cs., Nagybaráti 125
cseh főkancellár: z Hradec, Adam
– fürdők 169
– Jana, Bátori István nádor familiárisa II/20, II/22, II/55
– király: Lajos (II.), Ulászló (II.)
– királyi tanács 171
– királyság helytartója: Lev, Zdeněk z Rožmitálu
– korona 178; országai 171
– tisztségviselők 171, 183
– udvarmester: z Hradec, Vilmos
– urak 172-173
– ügyek 169, 171
csehek 40, 181, 186
Csehi h. (Vas m.) kh. 126
Csehország 2, 5, 12, 14, 30, 34, 144, 164, 186, 198
csehországi hírek 105
Csékút h. (Veszprém m.) kh. 104
Csicseri cs. 111
Csitvándi Kapucsi Ferenc Győr megye adószedője 104
Csókakő vár (Fejér m.) 110
Csomaházi Tamás füleki őr X/5
Csongrád megye I/19, I/37; adója III/35, IV/15
Csulai Moré László királyi asztalnokmester (1521–1526)[17] 92-93

Dabas h. (Pest m.) 158
Dabasi Isti cs. 158
Dadai Bodó János feleség: Sólyagi Margit (János leánya), Ákosházi Sárkány Lőrinc özvegye 149
Dalmácia (ma Horvátország része) 23, 168
dalmát-horvát-szlavón bán: Beriszló Péter, Kanizsai György, Torquatus János
– – – – fizetése XIII/45
– – – vicebán: Alapi Boldizsár, Kerecsényi Pál
dán király 178
Darabos Ferenc Zala megye adószedője V/8
Dehtary lásd Vidafölde
Dempsusi cs. 103
Demsewd-i lásd Dempsusi
Demyen jn. 77
Derzsi Benedek, a váci püspökség jövedelmeinek adminisztrátora (1522) 74
Désházi István I/10, I/12; mint követ 14, 52; mint levélkézbesítő I/15, I/30, I/45
– – embere I/10
Devecser h. (Veszprém m.) kh. 88
Devecseri Choron András Veszprém megye adószedője 88
Dietrichstein, Sigismund osztrák kapitány 85
Dobai Antal kapitány III/44
Dobrakutyai Nelepec lásd Nelepec
Dóci Ferenc barsi ispán (1522–1523)[18] 64, 136; óvári várnagy (1521[19]–1523) 188
– János VII/23
Dombói János és Farkas Tolna megyei adószedők VI/3, VI/10
domus allodialis 177
Donát cs., Füredi 190
Donji Kraji lásd Jajca
Drágfi János tárnokmester (1518[20]–1523) 59, 116, 161-162, I/10; mint követ 117
Drinápoly v. (Török Szultánság, ma Edirne, Bulgária) 194
Duna folyó 164, 191, 193-194

Ebeny cs., *Lyplye*-i 177

[17]DL 23 558.; Balassa 211/574.
[18]DF 235 023., DL 23 736.
[19]DF 234 808. (mint kapitány), DL 23 563., DL 91 060.
[20]DF 217 740.

Echere lásd Ecser
Ecser h. (Pest m.) 158
Ecseri Dörögdi Bernát helytartói ember 24
Edirne lásd Drinápoly
Eger v. (Heves m.) kh. 78-79
egri egyház katonái 15
– püspök: Szalkai László, Szelei Tomori János
– püspökké kinevezés kérése 160
– püspökség elvétele 147
– – kormányzója: Paksi János 78-79
– – zaklatói 39
Egervári Bereck (Mihály fia) knini püspök (1493[21]–1522) 128
– János 128
Egyházi cs., Szentantalfalvi 24
– javadalom adományozása helytartó által 38, 106
– – betöltési jogának adományozása 112
– javadalomba iktatás világi hatalommal 39
– kisebb javak adományozásának joga 2, 5
ellentmondás 190
Ellyevölgyi János nádori ítélőmester (1504–1526)[22] 24, 46, III/9; mint fogott bíró 47
– – – – – fizetése XII/14
Endrédi György, Bars megye adószedője 60
Eperjes v. (Sáros m., ma Presov, Szlovákia) közössége 10, 79, 180, 182
– – adója XIII/19
Erdély 12
erdélyi huszad XIII/9
– nemesek I/25
– ötvened XIII/12
– püspök: Várdai Ferenc
– vajda: Szapolyai János
– – fizetése XIII/43
Erdődi Péter I/22
– Simon zágrábi püspök (1518–1543)[23] 6, 26, 94
Erdőhegyi Mátyás II/41
ereklye, Remete Szent Pál feje 172-173, 183
Ernuszt János II/54
eskü alatti tanúvallatás 125
eskütétel 125
Essegvári Ferenc országos kincstartó (1522) 88, 104
Esztergom megye I/15, I/39
– v. (Esztergom m.) 164, 199; kh. 175
– – – adója XIII/17
– vár (Esztergom m.) kh. 121, 123
esztergomi érsek: Szatmári György
– – bíborosi kinevezése 159
– – familiárisa: Szentannai György
– – titkára: Miklós 50
– érseki katonák 123, 175
Európa 181
Eyczinger, Ulrik kivégzése 137
ezüst pénzverésre 51, 124, 146
ezüstbányák 51
ezüsttárgyak 180

Fábián cs., Solymosi 176
Fáncsi lásd Gordovai Fáncsi
Farkas cs., Szentdemeteri VI/2
Farster Wolfgang besztercei polgár, radnai bányakamarás 51
fehérvári káptalan és kanonokja: Szombathelyi Máté 190
– prépost: Kretschmer Lőrinc
Fejér János, Ártándi Pál familiárisa II/24
– megye I/7, I/40
fejereklye, Remete Szent Pálé 172-173, 183
Fejérkő vár (Körös m., ma Bijela Stijena, Horvátország) 156
Fekete cs., Szabadi 125

[21] Magyar–Zsidó oklt. I. 236.
[22] Bónis: Jogtudó értelmiség 359–360.; Engel–Lővei: Ellyevölgyi.
[23] DL 31 015.; Eubel III. 338.

feleség 45, 64, 110, 137, 149, 180, 200; lásd még özvegy
Ferber János kassai bíró (1522–1524)[24] 133
Ferdinánd osztrák főherceg (1521–1564),[25] Hispánia fejedelme, burgund herceg, a római birodalom vikáriusa 40, 52, 117, 137, 147, 159, 171, 178, 181, 186, 191-194, 197-198
– – – felesége: Anna lásd Anna hercegnő (II. Ulászló leánya, Ferdinánd osztrák főherceg felesége)
– – – főkincstartója: Salamanca, Gabriel
– – – követe: dal Burgo, Andrea
– – – tanácsosa: Saurer, Lorenz
– – főhercegtől segítségkérés 35
Ferenc (I.) francia király (1515–1547)[26] 178, 192-194, 198
– erdélyi püspök lásd Várdai Ferenc
– komornyik II/44
Ferhát basa 195
Feyrkew lásd Fejérkő
de Flumine lásd Jozefics
foglalkozás, allodiator VIII/18
–, béres VIII/19, VIII/42
–, factor XIII/38
–, fafaragó VIII/27, VIII/48
–, familiáris 13, 16-22, 30, 56, 92-93, 98, 109, 123, 128, 134, 142, 158, I/37, II, V/4-5, V/10, VII/2, VII/10-11
–, famulus II/58, V/9, VIII
–, *felaythar* VIII/22-23
–, *frigator* VIII/54
–, halász VIII/20
–, harangozó VIII/55
–, kocsis II/29, VIII/22, VIII/25, VIII/57, VIII/59-60, VIII/63; al- II/20
–, kulcsár VIII/26, VIII/48
–, lovász VIII/21, VIII/51, VIII/56, XIII/38
–, servitor 87, 123, 131, 186, I/2, I/26, I/28, I/32, I/35, I/48, X/3, XIII/38
–, sípos XIII/38
–, trombitás XIII/38
foglyok 1
fogott bírák 47, 58
folyók áradása és jégzajlása 14-15
Forgács Ferenc kapitány IX/9
Forster Wolfgang pozsonyi bíró (1519–1523)[27] 95, 109
Foyt(h) lásd Voyt
fő- és jószágvesztés hadjáratban meg nem jelenés miatt 132
főkapitányságról lemondás 189
Földes János Pozsony megye adószedője 91
Földvár opp. (Solt m., ma Dunaföldvár, Tolna m.) VI/2
főpapok és bárók lásd országnagyok
fővesztés 69, 97
francia király: Ferenc (I.)
– követ lásd Rincon, Anton
franciák zavarkeltése 171, 178, 192, 198
Frangepán cs. 168
– Bernát 197-198
– Kristóf és Ferdinánd (Bernát fiai) 197
Frank György besztercei polgár 74
Frankfurt v. (NRB, ma ~ am Main, Németország) 8
Fruzsina, Csebi Pogány Zsigmond felesége 45
Futak opp. (Bács m., ma Futog, Szerbia) II/54, III/21, III/24; kh. 132, 134-135
– várban elhelyezett katonák fizetése és zsoldja IX/1-6
futaki könnyűfegyverzetű katonák kapitánya: Révai István 149
Futog lásd Futak
Fügedi Orbán diák, Kállai Vitéz János szörényi bán embere 133

[24] H. Németh: Kassai arch. 62–63., 65.
[25] Wilberg: Regententabellen 129.
[26] Wilberg: Regententabellen 214.
[27] Majorossy: Egy pozsonyi polgár 478.

Fülek vár (Szerém vagy Bács m.) IV/28, IV/48, X/1-3
füleki várnagy: Kisfaludi Mihály
Fülöp, Bátori István nádor familiárisa II/66
fürdők, cseh 169
Füredi Donát János helytartói ember 190
fűszerek költsége XIII/32
Fy yurnyk várnagy özvegye 200
Fyathkaffalwa-i Balázs pap 134
Fylek lásd Fülek

galgóci (Nyitra m., ma Hlohovec, Szlovákia) aludvarbíró: István I/39
Gallboocz-i lásd galgóci
Gerendi Miklós királyi titkár 163, 166
Gergely diák, Baracsi Mátyás vránai perjel servitor-a 87
Gerlistyei Miklós szörényi bán (1521[28]–1522) 30, 135
Gersei Pető György kapitány IX/33
– – János I/29
Gerwary lásd Győrvári
Geszti László II/43
Gétyei Gergely kapitány VI/7-8
– János alnádor (1520–1525),[29] mint követ 117; mint levélkézbesítő I/34
Ghethe-i lásd Gétyei
Gilétfi Miklós jajcai bán (1522–1527)[30] 30
Glésán Miklós mint levélkézbesítő I/36
– (Miklós) özvegye III/42
Glyss lásd Klissza
Gogánfalvi Miklós Zala megye adószedője V/8
Gordovai Fáncsi Bertalan fizetése XII/13
Goricai János II/46, II/63
Gosztonyi János győri püspök (1510–1524),[31] királynéi kancellár 33, 153, 163-164, 178, I/12; mint követ 117, IV/54
Gömör megye I/20, I/48; adója IV/3
Grabarjai Beriszló lásd Beriszló Ferenc
Grác v. (Ausztria) 100
gráci orvos: Hailbel, Johann 100
Gradecz h. (Körös m.) 94, 177
Gradisthya lásd Hradiště
Gradistye folyó XII/11
– vár (Gradište, Pozsega m.) 98
Graz lásd Grác
Gubacs h. (Pest m., ma Budapest része) kh. 129-130
Gúti Ország lásd Ország
Güssing lásd Németújvár

Gyáli Kenderesi lásd Kenderesi
Gyarmati Balassa Ferenc nógrádi ispán (1519–1525)[32] I/30; mint követ 30, 52
Gyemrew lásd Gyömrő
Gyenesse cs., Kaputi 24
gyertya és mécses XIII/36
gyilkosság 24, 46, 132, 149, 155
gyógykezelés ajánlása 100
Gyóni Nikodém 158
Gyömrő h. (Pest m.) 158
Győr megye I/5, I/43; adója 104
– – adószedői: Csitvándi Kapucsi Ferenc és Hédervári István 104
– megyei nemesek 125
győri káplán: Pál 36
– káptalan 125
– őrkanonok: Balázs 125
– püspök: Gosztonyi János
– szolgabíró: Koroncói Hagymás Boldizsár és Nagybaráti Csege János 125
– vikárius 33

[28]Pesty: Szörény III. 170.
[29]DL 67 589. és DL 86 568.
[30]Jajca 353.
[31]Podmaniczky Oklt. I. 603. és DF 276 082.
[32]Balassa 189/523., 206/561.

György brandenburgi őrgróf 8, 94, 147, 164, 171
– esztergomi érsek lásd Szatmári György
Györgyfi cs., Köveskáli 24
Győrvári Vince füleki őr X/5
Gyulafi István Zala megye adószedője V/7, V/9
Gyulakeszi h. (Zala m.) V/7

hadi szolgálat 37
hadiszer, bombarda 94, 129-130
–, lándzsa (hastiludium) 141
–, – (lancea) 34
–, puska 34
– Csehországból 201
– küldése 129-130
Hagymás cs., Koroncói 125
– János kapitány IX/15
Hailbel, János gráci orvos 100
hajó 201; triremes 186
halfajta, viza 151
Hans Krwk lásd Krug, Hans
Hanyi Mátyás diák mint levélkézbesítő I/42
Haraszti Ferenc I/17; özvegye: Battyányi Zsófia 47
harmincad, budai XIII/4
–, kassai XIII/7
–, pozsonyi XIII/5
–, székesfehérvári XIII/4
–, szlavóniai XIII/6
–, trencséni XIII/24
harmincadhivatal, kassai, bérlete 92-93
–, pozsonyi 76, 81; bérlete 68, 83
–, soproni, bérlete 67
hatalmaskodás 94, 187
havasalföldi vajda 184, 189; elűzése és visszahelyezése 123
Havlíčkův Brod lásd Németbród
ház 107; lásd még curia, domus
házasságkötés 177; lásd még lakodalom
Hédervári István, a veszprémi püspöki jövedelmek adminisztrátora (1521–1522)[33] 63, 125; Győr megye adószedője (1522) 104
Hegen László pap 132
helytartói adómentesség adományozása 111
– beleegyezés zálogosításhoz 45
– birtokadományozás 24, 46, 132, 149, 155, 158, 176, 190
– birtokadományozási jog 2, 5
– egyházi javadalom adományozása 38, 41, 106
– ember, Abaúj m. 180
– –, Somogy m. 190
– –, Zala m. 24
– kinevezés 2, 5
– megerősítés, birtokadományé 134
– –, oklevélé 177
Henc cs., Aszupataki 77
Hencelfi István országbírói ítélőmester (1515–1524),[34] mint fogott bíró 47
Henrik (VIII.) király (1509–1547)[35] 192-194
Henyei Bernát valpói várnagy és udvarbíró 183
Herberstein, Sigismund 166-168
Heves megye I/9, I/46; adója IV/8
Hidvég h. (Vas m., ma Rábahidvég) VII/14
Hispánia fejedelme: Ferdinánd
Hlohovec-i lásd galgóci
Holič lásd Holics
Holics v. (Nyitra m., ma Holič, Szlovákia) kh. 15; vár kh. 14
Holmutz lásd Olmütz
Homonnai Ferenc ungi ispán (1522)[36] 116, I/20
Hont megye I/9, I/45; adója IV/4

[33] Héderváry I. 571.
[34] Bónis: Jogtudó értelmiség 369.
[35] Wilberg: Regententabellen 212.
[36] DF 218 088.; DL 32 127.

Hont megye adószedője: Maróti János 44
Hora v. lásd Kutná Horá
horvát bán lásd Torquatus János
Horvát Gergely temesvári várnagy II/38, III/17
– György, a királyi alkincstartó embere 131
– János, Thurzó Elek kincstartó embere/servitor-a 49; mint levélkézbesítő I/2, I/48
Horvátország 168, 195; megtámadása 123
z Hradce, Adam cseh főkancellár 171
–, Vilmos cseh udvarmester, majd kapitány 171
Hradiště v. (Morvaország, ma Csehország) 14-15
Hrepyncz-i cs. 132
Hust lásd Huszt
huszad, erdélyi XIII/9
Huszár István, Kanizsai László familiárisa V/11, V/13, VII/12, VII/22, VII/25-26, XI, XII/22, XII/24; mint birtoklefoglaló XII/3
huszárkapitány: *Zwiwinoch* György 85
Huszt vár (Máramaros m., ma Hust, Ukrajna) 45
hűséges szolgálat 24, 46, 99, 111, 132, 134, 137, 149, 155, 176-177, 190
hűtlenség 24, 132, 149, 155
Hwyhel lásd Újhely

idézés 38, 41, 47, 190; a király személyes jelenlétére 151
Ilesia lásd Szilézia
Ilona, Beriszló István rác despota özvegye 16
–, Butkai Péter felesége 180
Ilosvai András, Bátori István nádor familiárisa II/4, II/12, II/14-15, II/67
– Miklós mint levélkézbesítő I/14
Imre, Bátori István nádor familiárisa II/22
Imrefi cs. lásd Szerdahelyi Imrefi
Inakodi János somogyi szolgabíró XI/4
Inárcs h. (Pest m.) 158
Inárcsi *Swanczar* lásd *Swanczar*
Innsbruck v. (Ausztria) 196
Isprwg lásd Isztria
Istanbul lásd Konstantinápoly
Isti cs., Dabasi 158
István galgóci aludvarbíró, mint levélkézbesítő I/39
Istvánfi János IV/32
Isztria (ma Horvátország része) 166
Itália 40, 193-194
ítélet 132, 135, 177
– végrehajtásának elrendelése 127
– – felfüggesztése a király hazaérkezéséig 187
Ivánci cs. 119

Jajca vár (Jajcai bánság, ma Donji Kraji, Bosznia-Hercegovina) 30; ellátása 26
jajcai bánok: Gilétfi Miklós, Keglevics Péter, Tahi János
– – fizetése XIII/46
Jaksics Márk II/59
– Péter kapitány III/43
Jana lásd Cseh Jana
János pap II/48
Janosocz h. (Körös m., ma Horvátország) 132
járás V/7, XI/3-6
javak lefoglalása 140, 151, 165, 202, 204
Jaxyth lásd Jaksics
jégzajlás 14-15, 170
jegyző, selmecbányai 82
Jó Tamás, Bátori István nádor familiárisa II/66
jobbágy 77, 94, 125, 165, 190, II/13; gyalogos- és lovas- 94
jobbágytelek 177
jobbágytelepítési engedély 179
Jozefics (*de Flumine*) Ferenc zenggi püspök (1522–1541),[37] mint követ 14

[37] DF 275 559.; Eubel III. 299.

Kakuk Mihály lásd Kukelbrecht (Kakuk) Mihály
Kálló opp. (Szabolcs m., ma Nagykálló, Szabolcs-Szatmár-Bereg m.) kh. 133
Kállai Vitéz János szörényi bán (1522–1524) 30, 133, 135
– – – – – – káplánja: [...] Balázs és embere: Fügedi Orbán diák 133
kalocsai érsekség jövedelmeinek adminisztrátora: Szerdahelyi Imrefi Mihály
– – kormányzója: Battyányi György
– prépost I/28
– várnagy: Porkoláb Márton
kamara, asszonypatakai 51, XIII/22
–, radnai 51
–, budai 146, XIII/3
–, körmöcbányai 82, XIII/2
–, máramarosi 45
kamaraispán, asszonypatakai 51, XIII/22
–, körmöci 82
kamat 77
kancelláriai feljegyzés: lecta 158
kancelláriai jegyzet, esztergomi érseki: Ex commissione reverendissimi domini 50
– –, helytartói: De propria commissione domini palatini,/et locumtenentis regie maiestatis 75, 77, 80, 83, 92-93, 99, 101-103, 111, 119, 125, 128, 132, 134-135, 155, 170, 176-177, 179-180
– – –: Ex propria commissione domini palatini, locumtenentis regie maiestatis 106
– –, királyi: Commissio propria domini regis 6, 12, 14, 25, 30, 34, 46, 51, 66, 89-91, 115, 127, 139, 143-145, 156-157, 202, 204-205
– –, nádori: De commissione domini palatini 45
– – –: – propria commissione domini palatini 33, 67-68, 71
– –: manu propria 2-4, 8-10, 27-28, 32, 36, 49, 52, 60, 63, 108, 110, 112-113, 116, 122, 124, 126, 137-138, 146, 153-154, 156, 160, 172, 187-188, 205
– –, lengyel királyi: Commissio propria regie maiestatis 150
Kandia v. (Kréta) 186
Kanizsa opp. (Zala m., ma Nagykanizsa) V/11
Kanizsai György dalmát-horvát-szlavón bán (1508–1510)[38] 110, 122
– János IV/27
Kanizsai László vasi ispán (1508–1525),[39] országos kincstartó (1522) 110, 116, 122, 126, 195, III/51, V/1, VII, VII/13, VII/20, X, XI/8; fizetése VII/5, VII/15, VII/21
– – felesége: Anna 110
– – familiárisai V/4-5, V/7-8, V/10-11, V/13, VII/11-12, VII/14, VII/22, VII/25-27, VII/29, XI/1
– – familiárisainak zsoldja VII/16, VII/19
Kányaföldi Kerecsen lásd Kerecsényi
káplán, nagyságosasszonyé II/56
Kapornak opp. (Zala m.) V/4, V/8, VII/8, VII/11
kapornaki konvent mint hh. 24
– konventi kiküldött: Mihály pap 24
Kapornak-kés (Zala m., veszprémi egyházmegye) 63
Kaputi *Gyenesse* cs. 24
karintiai kapitány 168
Karlovity lásd Torquatus János
Karlštejin vár (Csehország) 172-173, 183
Károly (V.) német-római császár (1519–1556)[40] 1, 14, 40, 117, 171, 178, 183, 192-194
kárpit (*aulea*) 141
kártalanítás 140

[38] Pálosfalvi: Bajnai Both 260.; C. Tóth: Tata 14.
[39] Horváth: Vasi ispánok.
[40] Wilberg: Regententabellen 17.

Kassa v. (Abaúj m., ma Košice, Szlovákia) közössége 21, 28, 54-55, 65, 93, 107, 129-130, 133, 141, 180
– – adómentessége XIII/23
kassai bíró: Ferber János és esküdt: Kukelbrecht (Kakuk) Mihály 133
– harmincad XIII/7
– harmincadhivatal bérlete 92-93
– ház vétele 107
Kászonyi II/45
katona küldése 163
– zsoldja 11
–, Bátori István könnyűfegyverzetű ~inak futaki kapitánya: Révai István 149
–, birodalmi 181
–, egri püspöki 15
–, esztergomi érseki 123, 175
–, gyalogos- 30, 86, VII/19, VIII/51, X/1
–, –, fizetése XIII/45; és zsoldja III
–, –, hópénze VII/12, X/5
–, –, morva 40
–, –, német 178, 197-198
–, –, puskás 98
–, –, zsoldja 3, 131, IV/34-40, IV/48
–, huszár VIII/33, VIII/36
–, könnyűlovas, zsoldja IV/40
–, lovas- 100, 168, 198, VIII/6, XI/3-6, XI/8
–, –, fizetése IV/47, IV/53, VI/5, VI/7, VI/9; és zsoldja III, VII/18, IX/1-36
–, –, hópénze VI/6, VI/8
–, –, török 198
–, –, zsoldja 2, 5, 37, IV/41-42, IV/46, IV/51-52
–, naszádos, fizetése XIII/30
–, urak által kiállított, fizetése XIII/29
–, vojnik II/39
–, zágrábi püspöki 26
Kávási György, Kanizsai László familiárisa V/5
Kazai György[41] és felesége: Margit 180
Kazzay lásd Kazai
Keglevics Péter jajcai bán (1521–1522)[42] 30
kegyes adomány 99
Kelényes pr. (Sáros m.) 79
kém 35, 195
Kenderesi Mihály 187, III/13; mint követ 117, IV/49
Kerecsényi György 132
– Pál dalmát-horvát-szlavón vicebán (1522–1524)[43] 86, 132
kérelem egri püspökké kinevezésre 160
Keresztelő Szent János-kolostor, Újhely (Zemplén m.), apátja: Szelei Tomori János egri püspök
keresztény fejedelmek közötti viszályok 185
– – összefogása 192-194
– – segítsége 40, 52, 167
kereszténység védőbástyája 193-194
keresztúri (Somogy m.) Szent Kereszt-egyház 99
Keresztúri cs. 99
– Benedek Somogy megye adószedője V/3, V/11, XII/2
Kerey Ferenc kapitány IX/21
Kernye h. (Nyitra m., ma Krncá, Szlovákia) 77
Kernyth Péter, Bátori István nádor familiárisa II/5
kert 177
Keszi György, a pétervárad gyalogoskatonák kapitánya VIII/51
Keweskuthy lásd Köveskúti
kincstartó lásd királyi és országos kincstartó
király: Lajos (II.), Ulászló (II.)
– hazatérésének ügye 163-164, 166, 178, 181
királyi adomány a királynénak 108
– alkincstartó 121, 131

[41] 1520. szeptemberében mint királyi aulicus fordul elő. (DL 105 902.)
[42] Jajca CCLXXIII.
[43] Isprave 4459.; 4627.

– asztalnokmester: Csulai Moré László
– aulicus: Cirjáki Ferenc, Pestyéni László, Sárkány Bernát, Zsoldos György
– birtokadomány 137
– dispensator: Nagybesenyői István
– főkamarásmester: Thurzó Elek
– főkancellár: Szatmári György
– főkapitányok: Bátori István és Szapolyai János
– hatalom megerősítése 116
– helytartó: Bátori István
– – kinevezése 2, 5
– javak zálogban XIII/24
– jog 99, 132
– jövedelmek 8, 146, XIII/1; megfogyatkozása 120
– kancellár: Szalkai László
– – pozsonyi szállása 95
– kápolna XIII/36
– kincstár kiadásai XIII
– kincstartó: Thurzó Elek, Várdai Pál; lásd még országos kincstartók
– – embere: Horvát János 49
– – fizetése 124
– kocsis VIII/22, VIII/63
– konyha ellátásának költsége XIII/31
– lakomák XIII/32
– lovászmester: Bátori György
– megbízott 30, 153
– – birtokok lefoglalására 156-157
– – javak lefoglalására 205
– pohárnokmester: Battyányi Ferenc
– servitor-ok és factor-ok fizetése XIII/38
– szállásmester: Peregi Albert
– szekerek 15
– személyes jelenlét helytartója (személynök): Verbőci István
– tanács 189
– tanácsos 30, 168; lásd még Ákosházi Sárkány Ambrus, Bátori István, Mekcsei György, Szatmári György, Várdai Pál
– titkár 178, 186; lásd még Acél Ferenc, Gerendi Miklós, Macedóniai László, Tamás (Szalaházi?)
– udvar 141
– udvari ifjú: Vas Péter I/12
– udvarmesterek: Korlátkövi Péter és Trepka András
– udvarnok: Voyth Frigyes 102
– udvarnokok fizetése XIII/28
– védelem 115
királyné: Mária
királynéi ember 45
– kancellár: Gosztonyi János
– titkár: Acél Ferenc, Piso Jakab
királytalálkozó 181
Kis jn. 125
Kisbattyán h. (Somogy m.) 99
Kisfaludi Mihály diák, Kanizsai László familiárisa V/4, V/7-8, V/14, VII/11-12, VII/14, VII/29; füleki várnagy (1522) X/2
Kisoroszfalu h. (Máramaros m., ma Ruscova, Románia) 66
Kisszeben v. (Sáros m., ma Sabinov, Szlovákia) közössége 182
– – – adója XIII/19
kisszebeni polgárok 136
Kisszelői Acél lásd Acél
Kistapolcsányi János, Bars megye adószedője 60
Kittsee lásd Köpcsény
Klis lásd Klissza
Klissza vár (Klis, Horvátország) 85
klisszai várnagy: Krusith Péter
knini püspök: Egervári Bereck
kocsi 36, 141
Kolbász János kocsis II/26-37
– széki kunok 187
Kolozsvár v. (Kolozs m., ma Cluj-Napoca, Románia) közössége 75
– – – adója 154, XIII/16
kolozsvári szabó céh 75
Koltai András, Benedek és Nagy Balázs füleki őrök X/5
Komárom megye I/5, I/39; adója IV/25
Komlósi Péter mint levélkézbesítő I/9
Kompolti Ferenc I/20

Kondé István Pozsony megye adószedője 91; mint levélkézbesítő I/5
Konstantinápoly v. (Török Szultánság, ma Istanbul) 186, 198
Kopácsi János füleki őr X/5
Korbáviai János lásd Torquatus János
Korlaczky lásd Korlátkövi
Korlátkövi Antal mint királyi megbízott 30
– Péter királyi udvarmester (1515–1526)[44] I/21; mint követ 52, 117
Koromzo-i lásd Koroncói
korona lásd cseh, szent korona
Koroncói Hagymás Boldizsár győri szolgabíró 125
Košice lásd Kassa
Kovácsi Benedek mint levélkézbesítő I/8
Kozka Péter kapitány IV/39
kölcsön 3
kölcsönös segítségnyújtás 116
könyv 186
Köpcsény opp. (Moson m., ma Kittsee, Ausztria) 165
Körmöcbánya v. (Bars m., ma Kremnica, Szlovákia) közössége 20, 60, 72
körmöcbányai kamara XIII/2
– – ispánja: Thurzó Elek
Körös v. (Körös m., ma Križevci, Horvátország) kh. 132
körösi ispán: Alapi Boldizsár
körösbányai (Zaránd m., ma Baia de Cris, Románia) vajda: Moga István 179
kötelezvény 3, 8, 11, 43-45, 152
Kővágóörsi másképp Boldogasszonyörsi cs. és Móroc cs. 24
Kövesi János II/53
Köveskáli Györgyfi cs. 24
– – Balázs helytartói ember 24
Köveskúti Márton, Kanizsai László famulusa/familiárisa V/9, VII/12
követ, erdélyi 192
–, francia lásd Rincon, Anton
–, külföldi XIII/32
–, külföldieknek, ajándék XIII/37
–, lengyel 14, 174, 186; lásd még Roson, Petrus 166
–, magyar 178; lásd Acél István, Ákosházi Sárkány Ambrus, Bátori István, Csebi Pogány Zsigmond, Désházi István, Drágfi János, Gétyei János, Gosztonyi János, Gyarmati Balassa Ferenc, Jozefics Ferenc, Kenderesi Mihály, Korlátkövi Péter, Kretschmer Lőrinc, Macedóniai László, Pestyéni László, Piso Jakab, *Regey* János, Szatmári György, Trepka András, Verbőci István
–, megyei 144
–, osztrák főhercegi lásd dal Burgo, Andrea, Cuspinianus, Johann
–, pápai 191; lásd még Columna bíboros 186
–, városi 23, 145
–, velencei 186
követi megbízás 52, 117, 178
követküldés 163, 178
követség, török 12
közbüntett 176
Közép-Szolnok megye I/10, I/38; adója IV/23
közgyűlés, szlavón nemeseké (1522) 132
Krakkó v. (Kraków, Lengyelország) kh. 150, 174, 185
Kraków lásd Krakkó
Kraszna megye I/10, I/38; adója IV/22
Kravarina opp. (Körös m.) 177
Kravarinai Pán cs. 177
Kremnica lásd Körmöcbánya
Kretschmer Lőrinc fehérvári prépost (1514–1525),[45] mint követ 30
Kristóf lengyel kancellár lásd Szydłowieczki Krzysztof
Križevci lásd Körös
Krncá lásd Kernye
Krug, Hans, a budai kamara pénzverőmestere 146

[44] Neumann: Korlátkövi 58.
[45] DL 40 070., SMM 3. (1972) 52/67.

Krupa folyó 85
Krusith Péter klisszai várnagy 195
Kuessy lásd Kövesi
Kukelbrecht (Kakuk) Mihály kassai esküdt (1522–1524)[46] 133
kunok, Kolbász széki 187
– bírája: Bátori István
kúriai ítélőmesterek 156; lásd még Ellyevölgyi János, Hencelfi János
Kustányi Pál, Kanizsai László familiárisa VII/12
Kutná Horá v. (Csehország) 34
Külső-Szolnok megye I/26, I/32; adója III/12, III/41, IV/7
Kwzyngh lásd Németújvár

Ládi Ferenc diák füleki őr X/3
Lajos (II.) magyar és cseh király (1516–1526) 1-2, 4-6, 8, 11-14, 25, 29-30, 34, 39-40, 51-52, 66, 70, 76, 81, 89-91, 94, 101-102, 106, 108, 110, 112-113, 115-117, 120, 122, 124, 127, 129-130, 134, 136-139, 143-147, 153-157, 160, 163, 166-169, 171-173, 176, 181, 183, 185, 187, 191, 193-195, 197-198, 202, 204-205
Laki János, Kanizsai László familiárisa VII/12
lakodalom 163; lásd még házasságkötés
Lank, Melchior, a sioni (Svájc) bíboros servitor-a 186
Lápafői Óvári cs. 190
László egri/váci püspök lásd Szalkai László
Lázár nyitrai zsidó 77
Lednic vár (Trencsén m., ma Lednica, Szlovákia) kh. 109
Lednica lásd Lednic
Léka vár (Lockenhaus, Vas m., ma Ausztria) VII/22, XI/8
Lendava lásd Alsólindva
lengyel kancellár: Szydłowieczki, Krzysztof
– király: Zsigmond (I.)
– királyi titkár: Protzko 171
– követ lásd követ, lengyel
– urak VII/4
Lengyelország 171, 178, 186
Leo lásd Lev, Zdeněk z Rozmitálu
Leperdi cs. 190
Lev, Zdeněk z Rozmitálu, a cseh királyság helytartója 34, 171, 178
Léva vár (Bars m., ma Levice, Szlovákia) 47
Lévai Zsigmond barsi ispán 47, I/17
levél lefordítása németről latinra 14
levélkézbesítési jegyzék I
Levice lásd Léva
Levoca lásd Lőcse
linzi (Ausztria) kapitány 181
Liptó megye I/16, I/42
littere dominorum electorum I/9
– *electorum* I/15
– – *et articuli* I/14
litván nagyfejedelem: Zsigmond (I.) lengyel király
ló 94, 136, II/13
Lobor vár (Varasd m., ma Horvátország) 156
Lockenhaus lásd Léka
lovagi játékokhoz szükséges fegyverzet 138
Lőcse v. (Szepes m., ma Levoca, Szlovákia) közössége 182
– – – adója XIII/19
lőpor 129-130
Lőrinc II/3
Lusacia lásd Luzice
luteránus szekta 186
Luzice hercegség 40
Lwblyan h. (Karintia) 168
Lyplye-i cs. és *Ebeny* cs. 177

[46]H. Németh: Kassai arch. 62–63., 65. (Előtte és utána több évig a város bírája volt.)

Macedóniai László királyi titkár, szerémi püspök (1522–1526),[47] pécsi kisprépost (1522–1526)[48] 106, II/42; mint követ 117
– Miklós temesi kapitány és alispán 30, 37
Madaras opp. (Csongrád m.) II/12
magánadomány helytartói megerősítése 134
magister Prussie lásd Albert brandenburgi őrgróf, a Német Lovagrend nagymestere
magszakadás 108, 155, 158, 190
Magyar Benigna, Vázsonyi Gergely felesége 137
Magyarország primása: Szatmári György
Maixner Kristóf pozsonyi polgár 102
Majláth István 166
manu propria lásd kancelláriai jegyzet: manu propria
Máramaros megye I/14, I/50
máramarosi ispán és kamarás: Csebi Pogány Zsigmond
– kamara 45
Margit (Habsburg) németalföldi régens 193-194
–, Kazai György felesége 180
Mária királyné (Szép Frigyes leánya, II. Lajos magyar és cseh király felesége) 44, 82, 108, 112, 137, 164, 171, 181
Marijin Grad lásd Orbász
Markovc h. (Körös m., ma Horvátország) 132
Maroson túli főesperes: Nagybesenyői István, Peregi Albert
Maróti János, Hont megye adószedője 44
Mátyás pozsonyi kanonok 202, 204
mécses és gyertya XIII/36
Medve h. (Győr m.) 125
megegyezés 47, 58, 152, 177
meghívó a tárnoki szék ülésére 161-162
megyei ítélőszék 119
– nemesség I/31
Mehmeth bég 12
Mekcsei György királyi tanácsos 170
Mendel Jakab zsidó prefektus 71-73
mértékegység, hordó 36, 95, 151
–, márka 11, 124, 146
–, mázsa 129-130
–, mérföld 34, 164, 186, 199
–, pint VIII
Mesterháza h. (Sopron m.) 46
Mesterházi cs. 46
mesterség, ács VIII/46
–, ágyúsmester 129-130, VIII/52
–, kertész VIII/15
–, kovács VIII/17, VIII/43
–, kőműves VIII/47
–, molnár VIII/14, VIII/41
–, szabó VIII/7
–, szakács II/40, VIII/8, VIII/10, VIII/37, VIII/40, XIII/38
Mihály pap, a kapornaki konvent kiküldöttje 24
–, Thurzó Elek kincstartó servitor-a, mint levélkézbesítő I/28, I/35
Miklós esztergomi érseki titkár 50
– szakács II/40
Miksa (I.) német-római császár (1486–1519)[49] 178
Mindszenti László, Désházi István embere, mint levélkézbesítő I/10
mise VIII/44
misealapítvány 102
Mizsér cs., Monoszlói 24
Modnica opp. (Horvátország) kh. 85-86
Moga István (Halmágyi)[50] körösbányai vajda 179
moldvai lakosok 103
– vajda 181
Molnár jn. 125

[47] DF 285 700. Lemondása márc. 17. előtt. (Burgio 46.)
[48] Fedeles: Pécsi káptalan 399–400.
[49] Wilberg: Regententabellen 129.
[50] Thorotzkay 25/55–56.

Monoszlói Mizsér cs. 24
Morava folyó 14-15, 164, 169
Móré Imre, Bátori István nádor familiárisa II/51
– Mihály, Bátori István nádor familiárisa II/11
– lásd még Csulai Moré
Móroc cs., Boldogasszonyörsi másképp Kővágóörsi 24
Morva őrgrófság/Morvaország 30, 34, 138, 164; határa 198
– hadisegély 30
– országgyűlés lásd országgyűlés, morva
morvák 40
Moson megye I/5, I/47; nemessége 125
Mostar h. (Bosznia-Hercegovina) 168
Moszkvai Fejedelemség 178
Mwzthar lásd Mostar

Nachuden lásd Nyárhíd
Nádasdi cs. 119
nádor: Bátori István
– letétele 178, 203
nádori írnok: Zoltai András 38
– ítélőmester: Ellyevölgyi János
– titkár: Révai Ferenc
Nagy cs., Koltai X/5
Nagy Imre lásd Varjasi/Vargyasi Nagy Imre
– Tamás somogyi szolgabíró XI/5
Nagybaráti Csege János győri szolgabíró (1500–1524)[51] 125
Nagybesenyői István Maroson túli főesperes és csanádi kanonok 38; királyi dispensator 41
Nagylucsei cs. 136; lásd még Dóci
Nagyolaszi cs. 134
Nagyoroszfalu h. (Máramaros m., ma Ruscova, Románia) 66
nagyságosasszony káplánja II/56
Nagyszombat v. (Pozsony m., ma Trnava, Szlovákia) 198, XIII/24; közössége 151
Nagyváti Antal, Bátori István nádor familiárisa[52] II/16-18
Nánai Kompolti lásd Kompolti
Nándor Benedek familiáris és officiális 109
Nándorfehérvár vár (Belgrad, Török Szultánság, ma Szerbia) 35, 186, 198; elfoglalása (1521) 120, 193-194
nándorfehérvári kapitány: Báli bég
Napoli lásd Nápoly
Nápoly v. (Napoli, Nápolyi Királyság, ma Olaszország) 186
Nelepec(i) Ferenc 177, II/48
nemes házvásárlása városban 107
nemesi felkelés 40, 85-86, 101
– ház (curia/domus nobilitaria) 24, 177, XII/18
– telek (porta nobilitaria) 13
Német Bálint füleki őr X/5
– János, Bátori István nádor familiárisa II/13
– Lovagrend nagymestere: Albrecht brandenburgi őrgróf
– birodalmi fejedelmek 185
– katonák fosztogatásai 197-198
németalföldi régens: Margit (Habsburg)
Németbród v. (Morvaország, ma Havlíčkův Brod, Csehország) kh. 30
Németország 193-194, IV/54
német-római császár: Károly (V.), Miksa (I.)
Németújvár opp. (Vas m., ma Güssing, Ausztria) 100
Nénei személynév III/21
Niger Tamás scardonai püspök (1520–1524)[53] 174
Nitrie lásd Nyitra
Nógrád megye I/9, I/45; adója IV/5

[51] Személyére lásd C. Tóth: Szabolcs megye 70–71.
[52] Személyére lásd még C. Tóth: Bátori István számadáskönyve 197.
[53] Eubel III. 294. — Személyére lásd Kubinyi: Beriszló 182.

nógrádi ispán: Gyarmati Balassa Ferenc, Ráskai Gáspár
de Novadomo lásd z Hradce
nürnbergi birodalmi gyűlés (1522) 14, 40, 117, 137, 144, 181, 196, 198, IV/49-50, VII/7-8

Nyárhíd opp. (Nyitra m., Nové Zámky helyén, Szlovákia) kh. 199
nyilazás 94
Nyitra folyó 164
– megye 64, I/5, I/39; adója IV/11, IV/38
– v. (Nyitra m., ma Nitrie, Szlovákia) zsidók 77
nyitrai püspök: Podmanicki István
nyugta 7, 9-10, 60, 74, 84, 88, 104, 126, 154, 158, 188, 196, 204-205
nyúlakszigeti apácák 170

Óbár h. (Somogy m.) 190
von Oberspergum, Johannes, *Graff* bécsi polgár 151
oklevél át nem vétele jégzajlás miatt 170
– bemutatása, átírása és megerősítése helytartó által 99, 134, 177
– kiváltása II/44
Olmütz v. (Olomouc, Morvaország, ma Csehország) 171, 183, 198, 201; kh. 186, 188-189, 191-194
Olomouc lásd Olmütz
Olthwa-i lásd Otvai
Oppelni (Opavsko) hercegség 171
Orahovica lásd Raholca
Orbász vár (Orbász m., ma Marijin Grad, Bosznia-Hercegovina) 30
Orbolc vár lásd Újvár
Ordody György II/23, II/25
Orlochyth Gergely zenggi kapitány 121
Oroszfalu lásd Kis- és Nagyoroszfalu
Oroszi cs., Siskei 24
Oroszlán nyitrai zsidó 77
Orsova vár (Szörényi bánság, ma Orşva, Románia) 30
Orşva lásd Orsova
Ország Ferenc 116, I/13
– János szerémi püspök (1505–1523)[54] 116
– felforgatói 166-168
ország(határok) védelme 3, 11-12, 14, 17-22, 27-28, 30-32, 34-35, 40, 48-50, 52-56, 97, 114-116, 123, 133, 144-146, 163-164, 166, 174-175, 186, 197
országbíró: Újlaki Lőrinc
országbírói ítélőmester: Hencelfi István
országnagyok 50, 72, 117, 133, 144, 178
– budai tanácskozása (1523) 163, 164, 166
– fizetése XIII/27
– gyűlései (1522) 30
– megjelenése a királynál 198
– szövetségkötése (liga) 4, 116
országos alkincstartók X/1, X/3
– kincstartó(k) 64, 80, 118, 143; lásd még Essegvári Ferenc, Kanizsai László, Ráskai Gáspár, Verbőci István
országgyűlés (1521) 2-4, 11, 14, 33, 40, 50, 89, 101, 113, 118
– (1522) 117-118
– (1523) 143-145, 161-164, 166, 178, 181, 189, 191, 203, XI/9
–, cseh (1522) 40
–, morva (1522) 30; (1523) 171
országgyűlési meghívó 144-145
orvos 100
Ostfi cs. lásd Asszonyfalvi Ostfi
osztrák főhercegi követ lásd követ, osztrák főhercegi
– kapitány: Dietrichstein, Sigismund, Salm Niclas graf
osztrákok 1; támadása 70
Otvai Balázs és Gergely officiálisok 125
Óvár opp. (Moson m., ma Mosonmagyaróvár része, Győr-Moson-Sopron m.) 151

[54] Perényi 719.; DL 39 820.

óvári (Moson m.) várnagy: *Chawlowyth* Pál, Dóci Ferenc
– cs., Lápafői 190
Ozorai cs. 177

örökösödési szerződés 177
Örs h. (Pilis m., ma Budaörs, Pest m.) kh. 23
örsi prépost: Statileo János
ötvened, erdélyi XIII/12
özvegy 47, 75, 99, 102, 149, 177, 190, 200, III/42; lásd még feleség

Pakrac lásd Pekrec
Paksi Gáspár 37; kapitány IX/13
– János tolnai ispán (1522–1523)[55] I/12; az egri püspökség kormányzója 78-79; kapitány VI/5-6
Pál győri káplán 36
– ifjú, Bátori István familiárisa VII/10
Paladics h. (Külső-Szolnok m.) 137
Pálóci Antal 116, I/20
pálosok 187
Palota lásd Várpalota
Pán cs., Kravarinai 177
Pánd h. (Pest m.) 158
pannonhalmi apát I/22
– konvent mint hh. 125
pápa 160, 186, 194
pápai pénzsegély 186, 191
Pardowitz lásd Pardubice
Pardubice vár (Csehország) kh. 181
pártfogás kérése 147
Patócsi személynév III/19
Paxi lásd Paksi
Peć lásd Pécs vár
Pécs vár (Zágráb m., ma Peć, Bosznia-Hercegovina) 30
pecsét, királyi, titkos 76; gyűrűs 110
–, váci püspöki adminisztrátoré 74
pecsételési záradék 4-5, 7, 9-10, 13, 60, 74, 84, 99, 116, 134, 177
pécsi káptalan 106
– kisprépost: Macedóniai László, Piso Jakab
– püspök I/12, XII/8
– püspökség ügye 191
Peeth lásd Pécs vár (Zágráb m.)
Pekrec h. (Körös m., ma Pakrac, Horvátország) kh. 98
Pemfflinger Márk szebeni király bíró (1521–1537)[56] 184
pénznem, dénár 88, II, IV, IX
–, dukát, cseh 171
–, forint 2-4, 7-11, 43, 60, 63-64, 77-79, 84, 88, 96, 104, 110, 120, 126, 152, 154, 171, II-VI, VII/10, IX, X/2-5, XI-XIII
–, –, 107 dénáros 196
–, –, régi, ozpora és arany 74
–, márka, nehéz 125
–, *nova moneta* 69, II/47
–, régi II/46
pénzverés 11, 51, 146, XIII/2-3
pénzverési engedély 124
per átküldése 103
Peregi Albert királyi szállásmester, Maroson túli főesperes és csanádi kanonok 38, 41-42
Peremarton h. (Veszprém m., ma Tolna m.) 45
Perényi Ferenc (Imre fia) váradi püspök (1514–1526)[57] I/27
– Gábor ugocsai ispán (1498–1526)[58] I/20
– István I/13; mint levélkézbesítő I/20
– Péter abaúji örökös ispán (1519–) 116, I/18; kapitány VII/18; fizetése XII/10
– – familiárisa I/37

[55] Szakály: Tolna 49.
[56] Kubinyi: Pemfflingerek 755.
[57] Mon. rust. 282.
[58] Ugocsa 21.

perhalasztás a király hazatértéig 156
– török ellenes hadjárat miatt 33
Perhath lásd Ferhát
Peri basa 191, 195
Pernštejn vár (Csehország) 181, 186
Pernštejna cs. 171
Pest megye I/8, I/36; adója III/5, III/13, III/40, IV/2
– v. (Pest m., ma Budapest része) közössége 120
– – – adója XIII/13
Pestheney lásd Pöstyéni
pestis 14-15
Pétervárad vár (Szerém m., ma Petrovaradin, Szerbia) 15, 166, 175, 181, 186, 191, VIII/53; kh. 131
– vári Szűz Mária-egyház VIII/55
pétervaradi ágyúsmesterek VIII/52
– dispensator VIII/38
– gyalogoskatonák kapitánya: Keszi György VIII/51
– papok és szerzetesek VIII/32
– udvarbíró VIII/31, VIII/40
– várban szolgálatot teljesítők bor-járandósága VIII/29-64
Pető cs., Szentjakabi 119
– – lásd Gersei Pető
Petrovaradin lásd Pétervárad
Petróci Hencelfi lásd Hencelfi
Pilis megye I/8, I/33; adója III/16
– – hatósága és közössége 170
Pinnyei cs. 46
Piri lásd Báli bég
Piso Jakab királynéi titkár, pécsi kisprépost (1517–1522), majd a budavári Szent Zsigmond-egyház (1522–1527)[59] prépostja 106; mint követ 181, 185-186
Podmanicki István nyitrai püspök (1512–1530)[60] 77, 163, I/16
– Mihály kapitány III/11, IV/38
Pókateleki cs. lásd Kondé
polgárok a tárnoki széken 161-162
Polná h. (Morvaország, ma Csehország) 34
Porkoláb Márton (kalocsai várnagy),[61] mint levélkézbesítő I/7
– Mátyás zólyomi várnagy, mint levélkézbesítő I/16-17
porta nobilitaria 13; lásd még curia nobilitaria
Pósa Simon, Bátori István nádor familiárisa II/52
posta 1, 14, 181, 186, 192
Pozsega megye I/23, I/44
Pozsony megye I/5, I/47; adója IV/26
– – adószedői 89-90; lásd még Földes János és Kondé István 91
– megyei birtokok 176
– v. (Pozsony m., ma Bratislava, Szlovákia) közössége 19, 27, 48-49, 58, 61, 68-69, 71-73, 81, 83, 89-91, 102, 109, 120, 142, 151-152, 162, 165, 201
– – – adómentessége XIII/23
pozsonyi bíró: Forster Wolfgang 95
– harmincad XIII/5
– harmincadhivatal 76, 81; bérlete 68, 83
– harmincados: Acél István
– ispán: Bornemissza János
– káptalan 202; kanonoka: Mátyás
– polgármester: Voyt Frigyes
– polgárok 95, 102
– várnagy: Acél István 204
– zsidók 71
Pöstyéni Ferenc és István kapitányok IV/41
– Gergely várpalotai várnagy, mint levélkézbesítő I/40
– László királyi aulicus, mint követ 184; mint levélkézbesítő I/25
Prag lásd Prága
Prága v. (Prag, Csehország) 14, 30, 40, 81, 163, 168, 172-173, 181; kh. 34, 36,

[59] Fedeles: Pécsi káptalan 430–431.
[60] Eubel III. 259.; Podmaniczky Oklt. II. 435.
[61] Udvardy: Kalocsai érsekek 424. — 1514-ben Mágocsiként szerepel. (DL 97 815.)

39-40, 51-52, 66, 76, 89-91, 105, 108, 110, 112-114, 122, 124, 137, 143-145, 153, 156-157, 160, 169, 171-173
– – – közössége 178
– vár (Csehország) kh. 82, 94-95, 115, 127, 138-139, 159, 178
prágai fehér sör 36
– polgárok 34
Presov lásd Eperjes
Prezthenczky Leo lásd Lev, Zdenek z Rozmitálu
Protzko lengyel királyi titkár 171
Pukanec lásd Bakabánya
puska, szakállas- 201
puskás gyalogoskatona 98
püspök király általi jelölése 106
püspökség elvétele 147
– jövedelmének elzálogosítása 45

Rác cs., Sárvári X/5
Radna opp. (Besztercei ker., ma Rodna, Románia) 51
radnai bányakamarás: Farster Wolfgang 51
Raholca vár (Orahovica, Körös m., ma Horvátország) kh. 35
Rákóci Lajos helytartói ember 180
Rakovicai cs. 135
Randorffer pn. 95
Rápolt h. (Hunyad m., ma Rapoltu Mare, Románia) kh. 7
Rapoltu Mare lásd Rápolt
Ráskai Gáspár nógrádi ispán, országos kincstartó (1522) 3, 11, 14-15, 116, I/13, III/14, III/52
– – – –, – – számadása III
Ravaszdi János kapitány IX/29
Regey János mint követ VII/7
registrum a nádori udvartartás kiadásairól II; lásd még jegyzék
Remete Szent Pál fejereklyéje 172-173, 183
Révai Ferenc, Bátori István nádor titkára (1519–1526)[62] 149, 176, 183, 190; mint fogott bíró 47, 58; mint levélkézbesítő I/49
– István, Bátori István könnyűfegyverzetű katonáinak futaki kapitánya 149
Revište lásd Revistye
Revistye vár (Bars m., ma Revište, Szlovákia) kh. 64
Rhodos sziget elfoglalása (1522) 181, 185-186, 193-194, 198
Rincon, Anton francia követ 150, 166-167, 198
Rodna lásd Radna
Roma lásd Róma
Róma v. (Roma, Pápai Állam, ma Olaszország) 186, 192, 193
Róna castellum (Máramaros m., ma Rona de Sus, Románia) 45
Rona de Sus lásd Róna
Roson, Petrus lengyel követ 166
Rozgonyi István 116, I/20
Ruscova lásd Kis- és Nagyoroszfalu
rutének 66

Sabinov lásd Kisszeben
Sabnicza lásd Zsabnica
Safarys/Saffarych/Saffarythy Péter VII/6, VII/9, VII/11, VII/14, VII/17, XI/9; mint birtoklefoglaló XII/3
Salamanca, Gabriel, Ferdinánd osztrák főherceg főkincstartója 189, 196, 199, 203
Salm, Niclas graf osztrák és stájer kapitány 85-86
salzburgi kardinális 1
Sárkány Bernát királyi aulicus, mint levélkézbesítő I/24
– cs. lásd még Ákosházi Sárkány
Saroglyany lásd Zsarolyáni
Sáros megye I/20, I/48; közössége 40, 56, 144

[62] Bónis: Jogtudó értelmiség 404., 407–408.

Sáros megye adószedői 143-144
Sárvári Rác Ambrus füleki őr X/5
Saurer, Lorenz, alsó-ausztriai vicedomus (1510–1523),[63] Ferdinánd osztrák főherceg kancellárja és tanácsosa 1, 196
Sávolyi Jósa Miklós Veszprém megye adószedője 88
Scardona v. (Dalmácia, ma Skradin, Horvátország) követei 23
scardonai püspök: Niger Tamás
Scechewdy lásd Szecsődi
Schinta lásd Sempte
Seduniensis lásd sioni
Seegy lásd Szegi
segítségkérés a török támadása ellen 40, 85, 98, 117, 133, 144
– özvegy részére 200
segítségnyújtás 23
Selmecbánya v. (Hont m., ma Banská Stiavnica, Szlovákia) kiváltságai 82
– – – közössége 22, 31-32, 82
– – – adója 44, 84, 96
selmecbányai jegyző: Bertalan 82
– plébános: Simon 82
Selypi Gergely kapitány IV/52-53
Sempte vár (Pozsony m., ma Sintava, Szlovákia) 122; kh. 195, 197-198
Senj lásd Zengg
Septhe-i lásd Söptei
Serjéni László kapitány IX/17
servitor Vaciensis lásd Szalkai László
Sibiu lásd Szeben
Simon nyitrai zsidó 77
– selmecbányai plébános 82
– zágrábi püspök lásd Erdődi Simon
Sintava lásd Sempte
Siskei Oroszi cs. 24
– – Benedek helytartói ember 24
Skalica lásd Szakolca
Skradin lásd Scardona
Slankemen lásd Szalánkemén
Slavonski Brod lásd Brod
Slesia lásd Szilézia
só mint fizetés 110
sokadalom 94, 151
Solmos-i lásd Solymosi
Solt megye I/6, I/35; adója VI/2
– – adószedői: Szentdemeteri Farkas Péter, Tetétleni János
Sólyagi Margit (János leánya), Ákosházi Sárkány Lőrinc özvegye, majd Dadai Bodó János felesége 149
Solymosi Fábián és Tar cs. 176
Somi Gáspár I/25
Somogy megye 57, I/11, I/44; adója III/9, V/2-3, V/11, V/13, VII/2, VII/22, VII/25
– – adóhátralékának elszámolása XI/1, XI/3-7
– – adószedői XII/20; lásd még Keresztúri Benedek, Szántai János
– – járásai XI/3-6
– – szolgabírái: Babodi Pál, Bakó György, Inakodi János, Nagy Tamás
– – szolgabíráinak adómentes javai XII/23
– megyei birtokosok adóhátralékának elszámolása XII
somogyi konvent mint hh. 99, 190
– konventi kiküldött: Balázs pap 190
Sopron megye I/5, I/47; adószedői 80
– v. (Sopron m.) közössége 17, 33, 67, 151
– – – adója XIII/18
soproni harmincadhivatal bérlete 67
Söptei cs. 155
sör, prágai fehér 36
stájer kapitány: Salm, Niclas graf
Standinger, Leonardus bécsi polgár 151
Stanko, a zágrábi püspök várnagya 94
Statileo János örsi prépost 23, 105
Steničnjak lásd Sztenicsnyák
Sternberg cseh úr 1
Sthymnichniack lásd Sztenicsnyák
Sümeg vár (Zala, ma Veszprém m.) 45

[63] Wiesflecker: Maximilian I. 265. skk.
[64] 1526-ban is. (Engel, J. Ch.: Számadáskönyv 232.)

Swanczar András, Inárcsi, Bátori István familiárisa[64] 142, 158
Syska Miklós, Bátori István nádor familiárisa II/10

Szabadi h. (Győr m.) 125
– Fekete Márton officiális 125
Szabó Péter óbári villicus 190
Szabolcs megye I/14, I/38; adója IV/24, IV/31
Szakácsi (Somogy m.) faluban élők adómentessége XII/17
Szakolca v. (Nyitra m., ma Skalica, Szlovákia) XIII/24
Szalánkemén opp. (Szerém m., ma Slankamen, Szerbia) melletti mező 186
Szalkai László váci püspök (1514–1523),[65] királyi kancellár 3, 9-10, 15, 74, 95, 139, 160, 164, 168-169, 173, 181, 201
– – – – servitor-a I/26
szállás, pozsonyi, Szalkai Lászlóé 95
Szalónaki Fladniczer Vid 127
Szántai János Somogy megye adószedője V/2, V/11, XII/2
Szapolyai György szepesi örökös ispán I/16
– János szepesi örökös ispán, erdélyi vajda (1510[66]–1526) 4, 11-12, 14-15, 30, 37, 63, 123, 175, 178, 186, 189, 192, 198, I/12, IV/27, IV/44, VII/23; fizetése VII/2-3, XIII/43
– – – – – familiárisai VII/2-3
– – – – – katonáinak fizetése és zsoldja 11, III
Szarándoki János és Péter diák helytartói emberek 190
Szarvaskendi cs. 119
szászok közössége 43, 113, 145
– közösségének adója XIII/8
– – Márton-napi census-a XIII/11
Szatmár megye I/27, I/38; adója III/48, IV/29-30
Szatmári György esztergomi érsek (1522–1524),[67] prímás, apostoli született követ, királyi főkancellár, tanácsos 50, 73, 111, 121, 123, 156, 159, 163-164, 175, 178, 181, 198, III/20; mint követ 52
– főesperes: Acél Ferenc
Szeben v. (Szászföld, ma Sibiu, Románia) 29; közössége 103, 140
– – lásd még Kisszeben
szebeni aranytisztító XIII/10
– királybíró: Pemfflinger Márk 184
Szécsi Máté csanádi éneklőkanonok és vikárius 41-42
Szecsődi Gáspár Vas megye adószedője 126, V/5, V/12
Szeged v. (Csongrád m.) adója XIII/14
Szegi Lukács kapitány IX/23
székelyek közössége I/25
szekér 94, 100, 136, VIII/22-23
–, azaz könnyű kocsi 141
Székesfehérvár v. (Fejér m.) 100; közössége 151
– – – adója XIII/15
székesfehérvári harmincad XIII/4
– sokadalom 151
Szelei Tomori János egri választott püspök (1522–1523)[68] 39; az újhelyi Keresztelő Szent János-kolostor apátja 147
személynök: Verbőci István
Szent Kereszt-egyház, Keresztúr (Somogy m.) 99
szent királyok szabadsága XII/17
szent korona 24, 46, 99, 111, 125, 132-134, 149, 155, 176-177, 190
Szent Pál lásd Remete Szent Pál

[65] Mon. rust. 282.; DL 32 661. Vö. Kubinyi: Szalkai; Varga: Szalkai 235.
[66] Jakó: Erdélyi vajdák 84. — Személyére összefoglalóan lásd Kubinyi: Szapolyai.
[67] Borián: Szatmári 232–233.
[68] DF 276 724.; DF 276 056.

Szent Pál-egyház, Bács VIII/16
– Péter-egyház, Balaton melletti 99
– Zsigmond-egyház, Budavár, prépostja: Piso Jakab 106
Szentannai György, az esztergomi érsek familiárisa 123, 134
Szentantalfalvi Egyházi cs. 24
– – Ambrus helytartói ember 24
Szentdemeteri Farkas Péter Solt megye adószedője VI/2
Szentgyörgyi és Bazini Gróf cs. 89
– – – – Farkas 58, 152
– – – – Ferenc 58, 165, I/21
– – – – Péter országbíró (1500–1517)[69] 108, 152
Szentjakabi Pető cs. 119
Szentléleki István kapitány IV/42
Szentmiklós h. (Körös m.) 94
Szepes megye I/16, I/42
Szepesi János mint levélkézbesítő I/27, I/38
– örökös ispán: Szapolyai György és János
Szerdahelyi Imrefi Mihály, a kalocsai érsekség jövedelmeinek adminisztrátora (1520[70]–1522) 128, 131, VIII
Szerém megye VII/19
szerémi püspök: Macedóniai László, Ország János
– püspökség javainak pusztulása 106
– szőlők és szüret 123
szerződéskötés végvár őrzésére X
Szilézia (ma Lengyelország része) 40, 171, 186
Szkíta nép 194
szlavón nemesség közgyűlése (1522) 132
Szlavónia (ma Horvátország része) 30, 57, 101, 139, 168, 198
szlavóniai harmincad XIII/6
Szlobocsina h. (Pozsega m.) kh. 87
szolgálatvállalás 37, 131
Szombathelyi Máté fehérvári kanonok 190
Szörény vár (Szörényi bánság, ma Drobeta-Turnu Severin, Románia) 191, IV/34; pusztulása 133
szörényi bánok: Bélai Barnabás, Gerlistyei Miklós, Kállai Vitéz János
– – fizetése XIII/47
szövetségkötés (liga) országnagyok között 4, 116
Sztenicsnyák vár (Zágráb m., ma Stenič-njak, Horvátország) 85
Szűz Mária-egyház, Pétervárad vár VIII/55
Szydłowieczki, Krzysztof lengyel kancellár 166

Tahi János jajcai bán (1521–1522)[71] 6; mint levélkézbesítő I/23
Tamás (Szalaházi?)[72] királyi titkár 105
– alkocsis, Bátori István nádor familiárisa II/20
tanácskozás/tárgyalás 1, 14, 29, 40, 59, 163, 171, 174, 178
Tar cs., Solymosi 176
tárnoki szék polgár-ülnökei 161-162
tartozás lásd adósság
Tassi Ferenc mint levélkézbesítő I/6
Tatár Kánság 178
– hadak 193-194
Teke Kristóf zólyomi várnagy 44, 72, 84, 96
Telegdi Miklós kapitány IV/51
Telek h. (Bács m.) II/13-14
–, jobbágyé 177; lásd még nemesi telek
telepítés, jobbágy- engedélyezése 179
Temes megye I/19, I/49; adója III/7, III/49, IV/14
temesi alispán és kapitány: Macedóniai Miklós
– ispán: Bátori István

[69] DL 20 963.; DF 264 062.
[70] DL 49 827.
[71] Jajca CCLXXIII.
[72] Vö. Kubinyi: Királyi titkárok 10.

– – fizetése XIII/44
– – leváltása 203
Temesvár vár (Temes m., ma Timişoara, Románia) 199, III/25; kh. 37
– – – átadása királyi parancsra 205
– várban elhelyezett katonák fizetése és zsoldja IX/7-37
temesvári kürtösök II/64
– várnagy: Horvát Gergely III/17
templom újjáépítése 99
Terjék István mint levélkézbesítő I/4
terület hovatartozása 70
Tetétleni János, Solt megye adószedője VI/2
tetőfedés II/60
Tézslai Bernát helytartói ember 190
Therews lásd Tőrös
Thesla-i lásd Tézslai
Thezeg lásd Tószeg
Thomnesth-i lásd Tomnesti
Thurzó Elek (Betlenfalvi) királyi kincstartó (1522–1523),[73] főkamarás (1521–1524)[74] 2, 5, 17-22, 27-32, 39, 44, 48-49, 53-55, 60-62, 65, 72, 76, 92-93, 97, 111, 113, 115, 122, 124, 129-130, 136, 138, 143, 146, 154, 182, 188, 195, 198, XII/15; körmöcbányai kamaraispán 82
– – – – – költségvetési előirányzata XIII
– – – – – levélkézbesítési jegyzéke I
– – – – – emberei 49, 67-68, I/33
– – – – – servitor-ai I/2, I/28, I/35, I/48
Timişoara lásd Temesvár
tisztség, adószedő 60, 80, 89-91, 104, 111, 118, 126, 143-144, V/2-3, V/5, V/7, V/9, V/11-12, XI/7-8
–, dispensator II/57, VIII/11, VIII/38
–, kürtös II/13, II/64
–, lovászmester VIII/24, VIII/58
–, officiális 109, 125, 190
–, őr VIII/13, VIII/61, X
–, udvarbíró 190, VIII/3, VIII/31, VIII/40, VIII/50, VIII/60; al- I/39, VIII/12
–, udvarmester, nádoré II/1-2
–, várnagy 94, 151, 183, 188, 195, 200, 204, I/16-17, I/40, III/17, VIII/62; lásd még budai várnagy
–, villicus 190
Titel vár (Bács m., ma Szerbia) 30, 166, IV/36
Tivadar Imre III/45
– Péter kapitány IX/31
Tolna megye I/3, I/34; adója III/14, VI/3
– – adószedői: Dombói János és Farkas
tolnai ispán: Paksi János
Tomnesti *Wng* Péter 179
Tomori cs. lásd Szelei Tomori
Torma Miklós budai polgár 151
Torna megye I/20, I/48
Tornalji Jakab, Szapolyai János familiárisa VII/2
Torontál megye I/19, I/37; adója III/23, IV/21
Torquatus János korbáviai gróf, dalmát-horvát-szlavón bán (1522–1524)[75] 30, 85-86, 128, 156, 157, 168, 197
Tószeg h. (Külső-Szolnok m., ma Jász-Nagykun-Szolnok m.) 137
török betörések/támadások 1, 17-22, 30, 35, 40, 53, 59, 85, 97, 106, 114, 123, 166-168, 171, 181, 185-186, 189, 191, 193-195, 198-199
– elleni hadjárat 4, 9-10, 14, 33, 52, 76, 101, 117, 129-132, 174, 181
– – segítségkérés 2, 5, 34, 169, 171, 178, 181, 189, 191, 193-194, 198
– flotta 186, 191, 193-194, 198
– szultán 35, 53, 59, 181, 186, 195
– vajda 168
– Márton, Thurzó Elek királyi kincstartó embere 67-68
Tőrös Sebestyén óbári officiális 190

[73] DF 246 135.; DL 58 336.
[74] ETE I. 39.; DL 25 712. Vö. Erdélyi: Bethlenfalvi Thurzó 122., 125.
[75] Horvát véghelyek 397.

Trencín lásd Trencsén
Trencsén megye I/16, I/39; adója III/11, IV/10, IV/38
trencséni (Trencsén m., ma Trencín, Szlovákia) harmincad XIII/24
Trepka András királyi udvarmester (1522–1526),[76] mint követ 52
Trnava lásd Nagyszombat
Túri László, Perényi Péter familiárisa, mint levélkézbesítő I/37
Turóc megye I/16, I/39; adója IV/19
tűzhely II/61
tűzvész 111

Ugocsa megye I/14, I/50
ugocsai ispán: Perényi Gábor
Újhely opp. (Zemplén m., ma Sátoraljaújhely) kh. 147
újhelyi Keresztelő Szent János-kolostor apátja: Szelei Tomori János egri püspök
Újlaki Lőrinc Bosznia hercege, országbíró (1518–1524)[77] 13, 35, 100, 156, I/11
Újvár (Orbolc) vár (Varasd m., ma Vrbovec, Horvátország) 156-157
Ulászló (II.) magyar (1490–1516) és cseh (1471–1516) király 2, 5, 34
Ung megye I/14, I/48; adószedői 111
ungi ispán: Homonnai Ferenc
utazás 59, 163-164
útvonal 100

váci püspök: Szalkai László
– püspökség jövedelmeinek adminisztrátora: Derzsi Benedek 74
Vadasfalvi Nagy János füleki őr X/4
Vág folyó 164
Vaján h. (Ung m., ma Vojany, Szlovákia) 111
vajda lásd havasalföldi, körösbányai, moldvai, török
Valkó megye 13, I/7, I/44
valpói (Baranya m., ma Valpovo, Horvátország) várnagy és udvarbíró: Henyei Bernát 183
Valpovo-i lásd valpói
vám 108
vámosbodrogi (Pozsony m.) jobbágyok 125
vár adományozása 108
– jövedelme 122
– kiváltása zálogból 122
– visszaadása 30, 45; királynak 188, 205
– zálogosítása 110
– lásd még végvár
váradi püspök: Perényi Ferenc
Varasd megye közössége 101
Várda opp. (Szabolcs m., ma Kisvárda, Szabolcs-Szatmár-Bereg m.) kh. 59
Várdai Ferenc erdélyi püspök (1513–1524)[78] 7, 59, 116, 153, 178, I/25, III/15
– Pál veszprémi püspök (1520–1524),[79] királyi kincstartó (1520–1521),[80] királyi tanácsos 4, 25, 45, 63, 146, I/12
Varjadi Péter lásd Császár Péter
Varjasi/Vargyasi Nagy Imre[81] kapitány 131
Várkonyi Amadé István 176
város elfoglalása a török által 199
– kifosztása török módjára 197
–, az új és régi Prága egyesítése 178
Várpalota h. (Veszprém m.) 100
várpalotai várnagy: Pösztyéni Gergely I/40
Vas György III/46

[76] Kubinyi: Királyi udvar 257.
[77] DL 62 046.; DL 72 446.
[78] DL 82 366.; DL 89 199.
[79] DL 104 393.; DF 218 244.
[80] DL 104 367.; DF 247 690. — Személyére lásd Laczlavik: Várday.
[81] Személyére lásd C. Tóth: Bátori István számadáskönyve 198.

– Mihály, Szalkai László váci püspök servitor-a, mint levélkézbesítő I/26, I/32
– Péter udvari ifjú, mint levélkézbesítő I/12, I/18, I/22, I/43
– megye I/2, I/43; adója V/5, V/12, VII/9, VII/16
– – adószedői: Asszonyfalvi Ostfi László és Szecsődi Gáspár
– – hatósága 119
vasi ispán: Kanizsai László
Vasvarovcz h. (Körös m.) 128
Vázsonyi Gergely és felesége: Magyar Benigna 137
végrendelet 99, 102, 134
végvár őrzésére szerződéskötés X
végvárak elárulása 166
– elfoglalása 167, 181, 195
– ellátása 40, 120, 131
– helyreállítása 131
– ostroma 30, 85, 120, 157, 168, 175, 181, 186, 191
– újjáépítésére mesterek küldése 133
– védelme 53-54, 97, 129-131, 133, 186, XII/11, XIII/26, XIII/41
– lásd még vár
Verbőci István személynök (1516–1525),[82] országos kincstartó (1522) 3, 11, 156, III/18, IV/1, IV/45-47, VII/3; mint követ 52, 117, 137, 196, IV/50
Vértesi Benedek, Kanizsai László familiárisa V/10, VII/12
Veszprém megye I/4, I/40; adója 88
– – adószedői: Devecseri Choron András és Sávolyi Jósa Miklós 88
Veszprém vár (Veszprém m.) 45; kh. 63
veszprémi káptalan mint hh. 125
– püspök: Beriszló Péter, Várdai Pál
– püspöki javak adminisztrátora: Hédervári István 63
– püspökség jövedelme felének elzálogosítása 45
Vid (Somogy m.) faluban élők adómentessége XII/17
Vidafölde h. (Liptó m., ma Dehtary, Szlovákia) 134
Vitalis diák, mint levélkézbesítő I/21
Vitéz cs. lásd Kállai Vitéz
viza (halfajta) 151
Vojany lásd Vaján
Voyt Frigyes pozsonyi polgármester (1519–1520)[83] 95; királyi udvarnok 102
Vöröskő vár (Pozsony m., ma Červený Kameň, Szlovákia) 108
vránai (Vrana, ma Horvátország) perjel: Baracsi Mátyás
– perjelség várai és javai 98
Vratisinc h. (Körös m., ma Horvátország) kh. 177
Vrbovcz h. (Körös m., ma Horvátország) 94
Vrbovec lásd Újvár

Wanckher, Petrus bécsi polgár 151
Wartenberg cs. 171
Wereskew lásd Vöröskő
Wien lásd Bécs
Wienerneustadt lásd Bécsújhely
Wng Péter, Tomnesti 179
Wydafewlde lásd Vidafölde
Wywar lásd Újvár

Yo lásd Jó

zab XIII/35
Zabady-i lásd Szabadi
Zágráb v. (Zágráb m., ma Zagreb, Horvátország) 168
zágrábi püspök: Erdődi Simon
– püspöki katonák 26

[82] Bónis: Jogtudó értelmiség 339.
[83] Személyére lásd Majorossy: Egy pozsonyi polgár.

Zagreb lásd Zágráb
Zala megye I/2, I/43; adója V/4, V/7-9, VII/7, VII/11, VII/17, VII/20
– – adóhátralékának elszámolása XI/7
– – adószedői: Darabos Ferenc, Gogánfalvi Miklós, Gyulafi István
zalai ispán: Ákosházi Sárkány Ambrus
– Bernát, Bátori István embere, mint levélkézbesítő I/19
– Tamás, Bátori István nádor familiárisa II/9, II/22
Zaránd megye I/19, I/37; adója III/10, III/38, IV/20
Zarandok-i lásd Szarándoki
zarándoklat 138
Zdenchan h. (Körös m.) 177
Zechewd-i lásd Szecsődi
Zemplén megye I/20, I/48; világi és szerzetes papsága 50
Zengg v. (Senj, Horvátország) 197
zenggi kapitány: Beriszló Péter, Kanizsai György, *Orlochyth* Gergely
– kapitányság 30
– püspök: Jozefics Ferenc
– vár és város védelme 121
Zeren lásd Szörény
Zicsi György, Kanizsai László familiárisa VII/12
Znaim v. (Znojmo, Morvaország, ma Csehország) 1
Zoltai András nádori írnok 38
Zólyom megye I/16, I/42; adója IV/6
– vár (Zólyom megye, ma Zvolen, Szlovákia) kh. 44, 72, 84, 96
zólyomi várnagy: Porkoláb Mátyás, Teke Kristóf
Zrinyi Miklós 157
Zvolen lásd Zólyom
zvorniki (Bosznia) basa 123
Zwiwinoch György huszárkapitány 85
Zwolnyk-i lásd zvorniki

Zsabnica h. (Körös m., ma Horvátország) 132
Zsámbék h. (Pilis m., ma Pest m.) kh. 102
Zsarolyáni cs. II/49
zsidó prefektus: Mendel Jakab
zsidók 34, 71-73, 77, 146; adója XIII/20
Zsigmond (I.) lengyel király (1506–1548), litván nagyfejedelem (1506–1544)[84] 14, 150, 166-167, 174, 178, 181, 185, 186, 198
– osztrák kapitány lásd Dietrichstein, Sigismund osztrák kapitány
Zsófia mazóviai hercegnő, Bátori István felesége lásd Bátori István felesége: Zsófia mazóviai hercegnő
Zsoldos György aulicus, királyi megbízott 205

[84] Wilberg: Regententabellen 229.

A DL- ÉS DF-SZÁMOK MUTATÓJA

(A félkövér DL- és DF-számok után arab számmal a kötetben lévő oklevelek, levelek, római számmal pedig a Függelékben lévő számadások tételszámai következnek.)

DL

23613–23614: 4; **23615**: 5; **23616**: 6; **23618**: 14; **23619**: 25; **23621**: 30; **23623**: 34; **23636**: 66; **23644**: 94; **23647**: 98; **23658–23659**, **23661**: 108; **23664**: 110; **23668**: 116; **23674**: 115; **23682**: 122; **23683**: 124; **23699**: 137; **23723**: 170; **23725**: 172; **23732**: 187; **23734**: 188; **23785**: 205; **24397**: 23; **24399**: 52; **24400**: 76; **25018**: 38, 41–42; **25641**: 146; **25642**: 16; **25643**: 15; **25645**: 36; **25646**: 37; **25650**: 57; **25651**: 59; **25652**: 64; **25656**: 87; **25658**: 100; **25660**: 105; **25661**: 114; **25666**: 121; **25667**: 126; **25668**: 13; **25676**: 173; **25681**: 200; **26271**: V; **26272**: III; **26273**: VI; **26274**: V; **26275**: VIII; **26278**: V; **26279**: X; **26280**, **26284**: VII; **32115**: 111; **32659**: 169; **33403**: 157; **33644**: 156; **36091**: 132; **37171**: XI–XII; **39345**: 50; **39819**: 3; **47444**: 11; **47448**: 40, 56; **47459**: 77; **47460**: 82; **47462**: 88; **47466**: 103; **47478**: 136; **50327**: 46; **60946**: 118; **68528**: 63; **68533**: 104; **82583**: 7; **82603**: 153; **85201**: 2; **86547/a**: 131; **89159**: 45; **89166**: 112; **93838**: 99; **98436**: I; **101558**: 127; **107946**: 138–139; **108068**: 131.

DF

204273: 17; **204276**: 33; **204278**: 67; **205834**: 47; **218048**: 9; **218049**: 130; **218050**: 18; **218072**: 53; **218076**: 62; **218077**: 78; **218079**: 92; **218081**: 97; **218104**: 143; **218105**: 144; **218113**: 148; **218126**: 161; **218135**: 182; **219338**: 24; **228099**: 102; **229676**: 10; **229685**: 79; **229705**: 180; **232590**: 128; **234950**: 31; **234951**: 32; **241220**: 61; **241224**: 68; **241225**: 69; **241228**: 81; **241229**: 83; **241230**: 89; **241231**: 90; **241232**: 91; **241236**: 120; **241241**: 162; **241242**: 201; **241243**: 202; **241246**: 204; **243489**: 142; **243496**: 19; **243498**: 27; **243502**: 48; **243503**: 49; **243509**: 58; **243514**: 71; **243515**: 73; **243518**: 95; **243522**: 109; **243528**: 152; **243529**: 151; **243530**: 102; **243539**: 165; **245810**: 145; **245835**: 113; **246139**: 140; **246140**: 43; **246149**: 184; **246429**: 29; **247183**: 12; **247707**: 51; **247711**: 74; **248812**, **248853**: 134; **250012**: 20; **250013**: 28; **250014**: 72; **250015**: 60; **252334**: 26; **254589**: 108; **254999**: 135; **257892**: 179; **258750**: 134; **259226**: 123; **259672**: 190; 259675, **259679**: 149; **260221**: 176; **260437**: 2; **260438**: 106; **260442**: 158; **260507**: 183; **260565**: II; **261219**: 75; **261623**: 119; **261701**: 155; **265881**: 177; **267053**: 22; **267064**: 84; **267073**: 44; **267075**: 96; **271096**: 93;

271097: 21; **271098**: 129; **271099**: 54; **271100**: 107; **271102**: 28; **271229**: 141; **271230**: 65; **271231**: 55; **271232**: 133; **274257**: 125; **276011**: 1; **276023**: 163; **276024**: 164; **276025**: 174; **276026**: 175; **276030**: 185; **276031**: 193; **276032**: 194; **276033**: 196; **276034**: 197; **276056**: 147; **276310**: 70; **276369–276370**: 35; **276481**: 85; **276484**: 86; **276724**: 39; **276725**: 160; **276768**: 101; **278380**: 2; **280985**: 154; **283468**: IV; **286887**: 22; **286897**: 84; **286906**: 44; **286908**: 96; **288554**: 8; **293883**: 150, 159, 166, 168, 171, 178, 181, 185–186, 191–195, 198; **293884**: 159, 189, 199, 203.

Egyetemi Könyvtár, Kézirattár. Littere et epistole originales

(A félkövér számok után római számmal a Függelékben lévő számadások tételszámai következnek.)

29: IV; **254**: XIII; **267**: IX.

ISBN 978 963 631 192 6